

Sprawozdanie Muzeum Warszawy

2014

Sprawozdanie Muzeum Warszawy

2014

Warszawa 2015

OPRACOWANIE

Małgorzata Mycielska

na podstawie materiałów przygotowanych
przez pracowników Muzeum Warszawy

ZDJĘCIA (JEŚLI NIE PODPISANO INACZEJ)

**Adrian Czechowski, Grażyna Kułakowska,
Krzysztof Skrabek/Muzeum Warszawy**

PROJEKT GRAFICZNY

Anna Piwowar

SKŁAD I PRZYGOTOWANIE DO DRUKU

Anna Piwowar

REDAKCJA JĘZYKOWA I KOREKTA

Julia Odnous

Copyright © Muzeum Warszawy

Copyright © Danuta Matloch, MKiDN

Copyright © Instytut Sztuki PAN

Copyright © Wojciech Cichecki

Copyright © Ewa Dyszlewicz

ISBN: 978-83-62189-42-7

WYDAWCA

Muzeum Warszawy

www.muzeumwarszawy.pl

Warszawa 2015

Książka wydrukowana na papierze MultiDesign 130 g/m²,
złożona krojem Liberation

NAKLAD

1000 egzemplarzy

DRUK

Argraf sp. z o.o., ul. Jagiellońska 80, 03-301 Warszawa

Spis treści

Wstęp	7
Muzeum wraca do korzeni	9
Organizacja Muzeum	10
Rada Muzeum	24
Inwestycje	28
Wydarzenia	72
Wystawy czasowe	111
Wystawa główna	133
Wystawa stała w Muzeum Warszawskiej Pragi	155
Wystawa stała w Barbakanie	160
Zbiory	163
Konserwacja	183
Działalność naukowo-badawcza	189
Biblioteka	215
Archiwum Naukowe	215
Wydawnictwa	217
Popularyzacja wiedzy o Warszawie	226
Edukacja	250
Nowa identyfikacja graficzna	264
Promocja	273
Marketing	279
Administracja	282
Finanse	285
Pozyskane dotacje	287
Frekwencja	290

Wstęp

Szanowni Państwo,

rok 2014 rozpoczynaliśmy jako Muzeum Historyczne m.st. Warszawy, a zakończyliśmy jako Muzeum Warszawy. Naszym nowym znakiem graficznym jest Syrena, jak przysłało na stołeczną instytucję. Zmieniony został także statut Muzeum i jego organizacja. Rozpoczęliśmy największą od czasów powojennej odbudowy modernizację siedziby przy Rynku Starego Miasta i zakończyliśmy budowę Muzeum Warszawskiej Pragi.

Intensywne prace nad ostatnim etapem przygotowań do rozpoczęcia modernizacji siedziby głównej przy Rynku Starego Miasta oraz uruchomienie nowego, długo wyczekiwanego Muzeum Warszawskiej Pragi wymagało ogromnego zaangażowania wszystkich pracowników, zarówno tych odpowiedzialnych za inwestycje, jak i merytorycznych oraz administracyjno-technicznych. Bardzo złożony projekt OdNowy Muzeum Warszawy, w ramach którego przewiduje się modernizację siedziby głównej oraz stworzenie nowej wystawy, uzyskał wsparcie finansowe zarówno m.st. Warszawy, oraz za pośrednictwem Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, funduszu norweskiego i funduszy Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Prace przygotowawcze rozpoczęły się jeszcze w 2013 roku, ale symboliczne rozpoczęcie projektu, którego wartość przekracza 50 mln zł, nastąpiło w listopadzie 2014 roku. Drugim, równie ważnym zadaniem w 2014 roku, któremu poświęcamy w tym sprawozdaniu najwięcej miejsca, było oddanie siedziby pierwszego publicznego muzeum po stronie praskiej. Również i ta inwestycja została zrealizowana ze środków m.st. Warszawy oraz, za pośrednictwem Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, z funduszy Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, które wyniosły blisko 38 mln zł. Bardzo trudne prace budowlane nadzorowane przez Stołeczny Zarząd Rozbudowy Miasta, trwające prawie 6 lat, zostały ukończone na początku lipca 2014 roku, ale prace nad wyposażeniem budynków i ich zagospodarowaniem były prowadzone wcześniej, od początku 2014 roku. Pierwsi pracownicy pojawili się w Muzeum na początku października, a w ostatni weekend października odbyła się huczna „parapetówka” dla warszawiaków.

Wspominałam już o ogromnym wkładzie moich współpracowników w przeprowadzane zmiany i realizację zadań. Chciałabym więc przypomnieć jeszcze o wsparciu mieszkańców Warszawy, a szczególnie Pragi, oraz organizacji społecznych i biznesowych.

Pragnę podziękować wszystkim darczyńcom, którzy wzbogacili nasze zbiory, oraz tym, którzy zechcieli podzielić się swoimi relacjami, wspierali nas i cierpliwie czekali na otwarcie Muzeum Warszawskiej Pragi. W 2015 roku nastąpi ostateczna odsłona wystawy praskiej, zaprojektowanej przez pracownię 307kilo. Dziękuję wszystkim za życzliwe wsparcie i intensywną pracę.

Ewa Nekanda-Trepka
DYREKTOR MUZEUM WARSZAWY

Ewa Nekanda-Trepka, fot. MW

Muzeum wraca do korzeni

Wszechobecność mediów elektronicznych i postępująca wirtualizacja wielu dziedzin życia skłaniają do postawienia na nowo pytań o materialność. W tym kontekście szczególnym zagadnieniem staje się dostrzeżenie materialności przedmiotów intencjonalnie gromadzonych przez muzea. Fizyczna obecność muzealiów wydaje się jeszcze dobitniejsza w obliczu pochłaniania przez rzeczywistość wirtualną kolejnych sfer naszego otoczenia. Winniśmy na nowo dostrzec ich wartość, „wrócić do rzeczy samej w sobie w sobie”, jak pisze Bjørnar Olsen; wrócić do rzeczy jako rzeczywistych świadectw przeszłości i realnych świadków historii. Wczytujemy się przy tym w konstytutywne dla muzeów przepisy określające zadania, jakie te instytucje muszą podejmować wobec zbiorów, na które składają się – podkreślmy to raz jeszcze – materialne przedmioty. Wydaje się to szczególnie istotne teraz, kiedy wiele muzeów staje się miejscami opowieści, zatracając swoją pierwotną i podstawową funkcję kolekcjonowania, opracowywania i udostępniania tego, co składa się na muzealną kolekcję, czyli przedmiotów.

Obszerne, liczące 228 298 eksponatów zbiory Muzeum Warszawy, gromadzone przez osiem dziesięcioleci, ze wszystkimi zaletami, ale i słabościami, są istotną częścią historii instytucji. Ta historia zaś odzwierciedla szerszy kontekst, stając się odbiciem dziejów miasta.

W 2015 roku mija 79 lat od powołania Muzeum Dawnej Warszawy – jako oddziału miejskiego wówczas Muzeum Narodowego, a 70 lat – od jego usamodzielnienia jako Muzeum Historyczne m.st. Warszawy. Obecne porządkowanie gromadzonych od początku istnienia instytucji zbiorów ma na celu ich przyszłą ekspozycję. Trwające od 2013 roku pełne skontrum zbiorów sprawia, że odkrywamy je na nowo. Postępujące równolegle (od marca 2013 roku) prace zespołu przygotowującego scenariusz wystawy głównej, których ważnym etapem był krytyczny przegląd zbiorów, a także prace zmierzające do stworzenia spójnej polityki ich dalszego gromadzenia, dają w efekcie pełny obraz ciekawych, różnorodnych i bardzo licznych muzealiów zgromadzonych przez Muzeum Warszawy. Jesteśmy świadomi zarówno zalet tego zbioru, jak i tego, że jest on niepełny i wybiórczy. Niektóre braki możemy, chcemy i będziemy się starali uzupełnić – nie w każdym przypadku jest to jednak możliwe i zasadne. Towarzyszy nam bowiem również świadomość, że muzeum nie może być miejscem zbierania wszystkiego. Ranga każdej kolekcji i płynąca z niej siła przekazu wynikają z dokonanych wyborów.

Wszystko to skłania nas do myślenia o przyszłej wystawie głównej, jako pokazie kolekcji, których jesteśmy depozytariuszami i które pragniemy rozwijać, porządkować i profilować.

dr Jarosław Trybuś, fot. MW

dr Jarosław Trybuś
ZASTĘPCA DYREKTORA DS. MERYTORYCZNYCH MUZEUM WARSZAWY

Organizacja Muzeum

Nowy statut Muzeum Warszawy

Celem Muzeum, w myśl zapisów nowego statutu, jest gromadzenie i ochrona zbiorów nie tylko w zakresie historii i sztuki (jak dotychczas), ale szerzej – materialnych i niematerialnych dóbr kulturalnego dziedzictwa Warszawy

Zmiany w dotychczasowym statucie Muzeum (Uchwała nr LXXX/2055/2014 Rady Miasta Stołecznego Warszawy z dnia 3 kwietnia 2014 roku w sprawie zmiany nazwy i statutu Muzeum Historycznego m.st. Warszawy <Dz. Urz. Woj. Maz. 2014, poz. 4119>) dotyczą przede wszystkim celów i zakresu działania, struktury organizacyjnej oraz nazwy samego Muzeum.

Celem Muzeum, w myśl zapisów nowego statutu, jest gromadzenie i ochrona zbiorów nie tylko w zakresie historii i sztuki (jak było dotychczas), ale szerzej – materialnych i niematerialnych dóbr kulturalnego dziedzictwa Warszawy. To rozszerzenie pozwala pełniej realizować wymienione w dalszej części zadania. Nowy układ treści porządkuje cele Muzeum i okre-

ślone przez statut zadania podejmowane na rzecz ich realizacji.

Zakres zadań wyszczególnionych w statucie został poszerzony o gromadzenie zabytków, organizowanie i prowadzenie badań dziejów i kultury Warszawy, inicjowanie i prowadzenie projektów związanych z Warszawą. Dzięki temu Muzeum nie tylko wytwarza i upowszechnia wiedzę o przeszłości miasta, ale również w twórczy sposób wykorzystuje ją w działaniach dotyczących teraźniejszości i przyszłości Warszawy. Takie pojmowanie roli Muzeum jest zgodne z rezultatami badania jakościowego przeprowadzonego w grudniu 2012 roku na zlecenie Centrum Komunikacji Społecznej m.st. Warszawy dla Muzeum Historycznego m.st. Warszawy, które wykazało, że Muzeum powinno oprócz

przedstawiania historii „od początków do współczesności” budować tożsamość lokalną oraz propagować szeroko pojętą kulturę miasta.

Struktura Muzeum określona przez dotychczasowy statut nie dawała wystarczających możliwości powierzania pracownikom bieżących i nowo podejmowanych działań. Dlatego ważną zmianą jest przeniesienie kompetencji do decydowania o strukturze oraz organizacji wewnętrznej na dyrektora Muzeum. Sprawy te określa regulamin organizacyjny (patrz §9 statutu) opracowany po zasięgnięciu opinii organizatora Muzeum oraz opinii działających w Muzeum organizacji związkowych i stowarzyszeń twórców (zgodnie z ustawą o prowadzeniu działalności kulturalnej z 25 października 1991 roku).

Statut Muzeum Warszawy

ROZDZIAŁ 1 POSTANOWIENIA OGÓLNE

§1

Muzeum Warszawy, zwane dalej „Muzeum”, działa w szczególności na podstawie: ustawy z dnia 21 listopada 1996 roku o muzeach (Dz. U. z 2012 r., poz. 987); ustawy z dnia 25 października 1991 roku o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2012 r., poz. 406); ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568, z późn. zm.); ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 885, z późn. zm.); niniejszego Statutu.

§2

1. Organizatorem Muzeum jest m.st. Warszawa.
2. Muzeum jest samorządową instytucją kultury, wpisaną do rejestru instytucji kultury prowadzonego przez Organizatora pod numerem RIK/8/2000/SPW oraz do państwowego rejestru muzeów prowadzonego przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pod numerem PRM/66/2001.
3. Muzeum ma osobowość prawną.
4. Siedzibą Muzeum jest m.st. Warszawa, a terenem działania obszar Rzeczypospolitej Polskiej i zagranica.
5. Muzeum używa pieczęci okrągłej z wizerunkiem orła ustalonym dla godła Rzeczypospolitej Polskiej oraz nazwą Muzeum w otoku.
6. Organizator zapewnia środki potrzebne do utrzymania i rozwoju Muzeum.

ROZDZIAŁ 2 CELE I ZAKRES DZIAŁANIA MUZEUM

§3

1. Celem Muzeum jest gromadzenie, opracowywanie, udostępnianie i prezentowanie zbiorów.
2. Muzeum współtworzy tożsamość miasta oraz określa kierunki debaty publicznej o przeszłości, teraźniejszości i przyszłości stolicy, służąc zarówno mieszkańcom, jak i osobom odwiedzającym Warszawę.
3. Muzeum inicjuje i pogłębia zainteresowanie miastem, kształtuje wrażliwość estetyczną, interpretuje fenomen Warszawy, aktywnie rozwija naukowe, społeczne i kulturalne życie miasta.

§4

Muzeum realizuje cele określone w §3 w szczególności poprzez:
gromadzenie zabytków i materiałów dokumentacyjnych związanych z Warszawą;
prowadzenie działalności naukowo-badawczej; katalogowanie i naukowe opracowywanie zgromadzonych zbiorów;
przechowywanie zbiorów w warunkach zapewniających im właściwy stan zachowania i bezpieczeństwa, oraz magazynowanie ich w sposób umożliwiający dostęp do celów naukowych; zabezpieczanie i konserwowanie zgromadzonych muzealiów;
organizowanie i prowadzenie badań w zakresie dziejów i kultury Warszawy;
prowadzenie badań archeologicznych na terenie Warszawy;
użyczanie i przyjmowanie w depozyt zabytków; organizowanie wystaw stałych i czasowych; udostępnianie zbiorów dla celów naukowych i edukacyjnych;
organizowanie i prowadzenie działalności edukacyjnej;
współdziałanie i współpracę z innymi muzeami, instytucjami, organizacjami, stowarzyszeniami oraz uczelniami wyższymi;
prowadzenie działalności wydawniczej, w szczególności opracowywanie i publikowanie katalogów, przewodników, wyników badań oraz wydawnictw popularnonaukowych;
prowadzenie biblioteki fachowej i archiwum; konsultacje oraz formułowanie opinii eksperckich w zakresie muzealnictwa, konserwatorstwa i zarządzania zabytkami, w tym miejscem Światowego Dziedzictwa UNESCO;
inicjowanie, wspieranie i prowadzenie projektów dotyczących Warszawy;
organizowanie przedsięwzięć szkoleniowych, artystycznych i kulturalnych;
prowadzenie działalności promocyjnej Muzeum.

§5

Muzeum gromadzi w szczególności świadectwa materialnego i niematerialnego dziedzictwa Warszawy, takie jak: pamiątki historyczne i współczesne, dzieła sztuki, przedmioty rzemiosła artystycznego, wytwory techniki i cywilizacji, zabytki archeologiczne, dokumenty historyczne, materiały archiwalne w tym audiowizualne, materiały ikonograficzne i kartograficzne.

ROZDZIAŁ 3 NADZÓR, ZARZĄDZANIE I ORGANIZACJA MUZEUM

§6

Ogólny nadzór nad Muzeum sprawuje minister właściwy do spraw kultury i dziedzictwa narodowego, a nadzór bezpośredni Prezydent m.st. Warszawy.

§7

1. Muzeum zarządza i reprezentuje na zewnątrz Dyrektor powoływany i odwoływany przez Prezydenta m.st. Warszawy, na zasadach określonych w ustawie o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej.
2. Dyrektor zarządza Muzeum z pomocą dwóch

zastępców, których powołuje i odwołuje po uzyskaniu zgody Prezydenta m.st. Warszawy.
3. Do obowiązków Dyrektora należy w szczególności:
określanie strategii Muzeum;
kierowanie działalnością podstawową, naukowo-badawczą, edukacyjną, organizacyjną i administracyjną, finansową oraz techniczną;
nadzór nad zbiorami i ich ewidencjonowaniem oraz nad majątkiem Muzeum;
czuwanie nad racjonalnym i efektywnym gospodarowaniem posiadanymi środkami finansowymi i materiałowymi;
przedstawianie właściwym organom, instytucjom i Organizatorowi planów rzeczowych i finansowych, sprawozdań oraz wniosków finansowych i inwestycyjnych;
wydawanie regulaminów i zarządzeń;
nadzór nad redakcją wydawnictw muzealnych;
sprawowanie nadzoru nad kontrolą wewnętrzną; dokonywanie w imieniu Muzeum czynności z zakresu prawa pracy.

§8

Muzeum ma oddziały:
Muzeum – Miejsce Pamięci Palmiry;
Muzeum Warszawskiej Pragi;
Muzeum Woli;
Muzeum Farmacji;
Muzeum Drukarni Warszawskiego;
Muzeum Ordynariatu Polowego.

§9

Organizację wewnętrzną Muzeum określa regulamin organizacyjny nadawany przez Dyrektora w trybie określonym w ustawie o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej.

§10

1. Przy Muzeum działa Rada Muzeum, w skład której wchodzi 15 członków powoływanych i odwoływanych przez Radę m.st. Warszawy.
2. Rada Muzeum działa w zakresie określonym w art. 11 ust. 2 ustawy o muzeach.

§11

1. Dyrektor może tworzyć – z własnej inicjatywy lub na wniosek przynajmniej połowy zatrudnionych muzealników – kolegia doradcze o charakterze stałym albo do realizacji konkretnego zadania.
2. Powołując kolegium, Dyrektor określa liczbę członków, przedmiot i regulamin jego działania.
3. W skład kolegium wchodzi osoba powołana przez Dyrektora spośród pracowników Muzeum lub spoza ich grona.
4. Dyrektor Muzeum spośród członków kolegium wyznacza przewodniczącego kolegium.
5. Kolegium formułuje opinie w kwestiach stanowiących przedmiot jego działania.
6. Obsługę kancelaryjno-biurową kolegium zapewnia Muzeum.

ROZDZIAŁ 4

MAJĄTEK I FINANSOWANIE MUZEUM

§12

1. Muzeum prowadzi gospodarkę finansową na zasadach określonych w szczególności w ustawie o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej oraz zgodnie z przepisami o finansach publicznych.
2. Podstawą gospodarki finansowej Muzeum jest plan finansowy ustalony przez Dyrektora.
3. Źródłami finansowania Muzeum są:
dotacje podmiotowe i celowe;
przychody z prowadzonej działalności;
środki otrzymane od osób fizycznych i prawnych oraz z innych źródeł.

§13

Muzeum może prowadzić jako dodatkową działalność gospodarczą w celu finansowania działań określonych w §4 w zakresie:
wynajmu pomieszczeń i terenu Muzeum;
obsługi zleconych badań i nadzorów archeologicznych;
wykonywania zleconych prac konserwatorskich przy zabytkach;
usług fotograficznych, kserograficznych i transportowych;
produkcji i sprzedaży wydawnictw oraz pamiątek;
zleconych konsultacji i opinii specjalistycznych; przygotowania i udostępniania zbiorów do celów komercyjnych;
prowadzenia usług edukacyjnych, w tym prowadzenia szkoleń i warsztatów;
prowadzenia działalności gastronomicznej; organizowania plenerów, sesji fotograficznych i filmowych;
wynajmu sprzętu wystawienniczego;
wynajmu pokoi gościnnych;
organizacji konferencji, sympozjów, koncertów, imprez kulturalnych i wydarzeń artystycznych; świadczenia usług reklamowych;
usług związanych z obsługą ruchu turystycznego.

§14

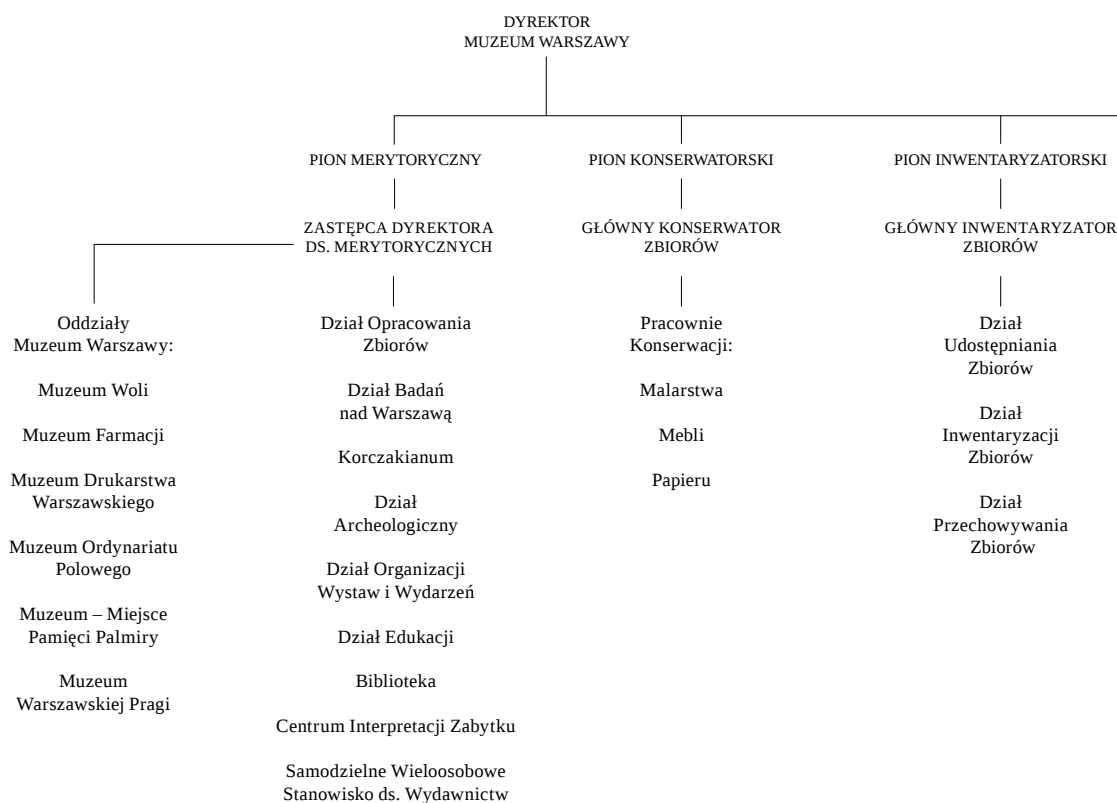
1. Do składania w imieniu Muzeum oświadczeń w zakresie jego praw i obowiązków majątkowych uprawniony jest Dyrektor.
2. Dyrektor może udzielić pisemnego pełnomocnictwa do dokonywania określonych czynności prawnych swoim zastępcom lub innym osobom, określając zakres pełnomocnictwa.

ROZDZIAŁ 5 POSTANOWIENIA KOŃCOWE

§15

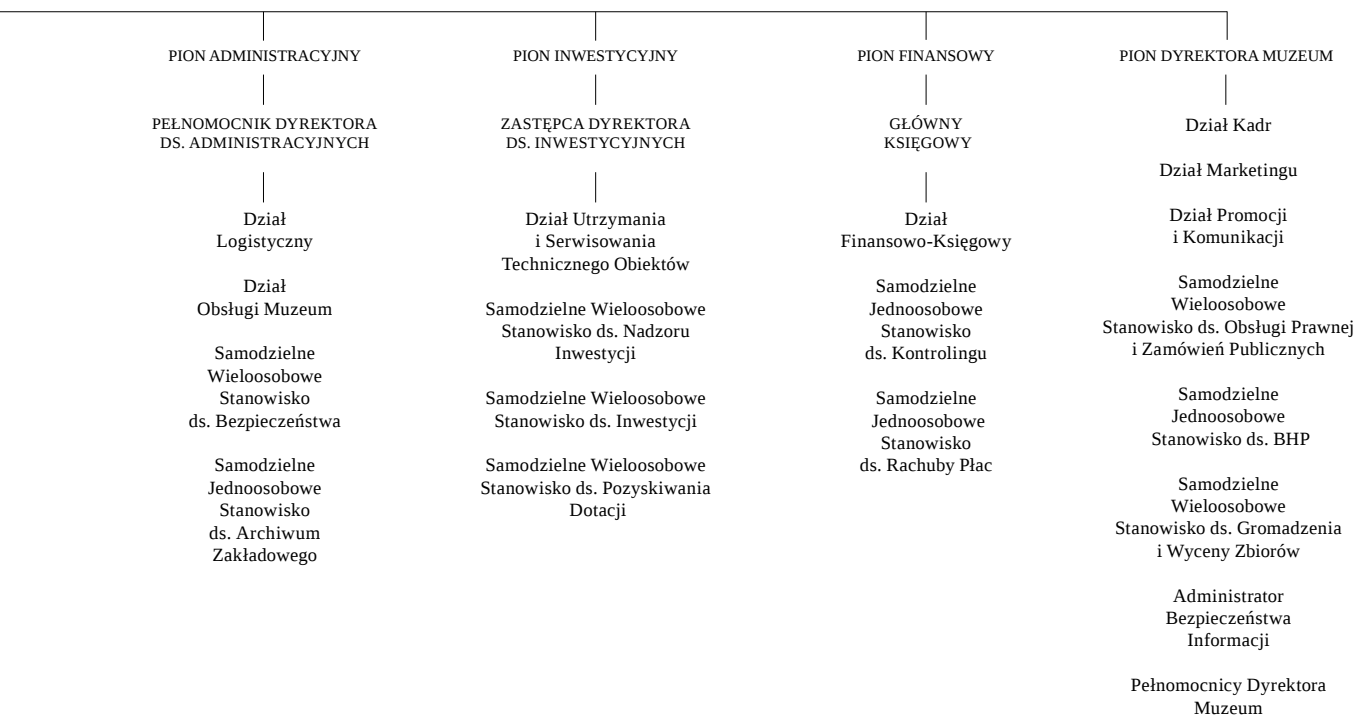
1. Połączenia, podziału lub likwidacji Muzeum może dokonać Organizator w trybie i na warunkach przewidzianych w obowiązujących przepisach.
2. Zmiany w statucie wymagają zachowania trybu właściwego dla jego nadania.

Nowy Regulamin organizacyjny Muzeum

Jednym z elementów restrukturyzacji Muzeum było wprowadzenie nowego Regulaminu organizacyjnego Muzeum (zarządzeniem dyrektora Muzeum Warszawy z 27 października 2014 roku) określającego podział uprawnień i odpowiedzialności, układ komórek organizacyjnych oraz zależności między nimi. Oparcie nowej struktury na zasadach celowości, jednorodności kierownictwa (jedna komórka – jeden kierownik) oraz minimalnej złożoności ma zapewnić pracownikom Muzeum możliwość sprawnego działania. Trójstopniowy system zarządzania: dyrektor – zastępcy dyrektora – kierownicy

komórek organizacyjnych, wymusił scalenie mniejszych sekcji i zespołów w większe komórki organizacyjne. Związane z tym zmniejszenie liczby stanowisk kierowniczych to usprawnienie procesu przepływu informacji, a co za tym idzie – możliwość realnego kierowania Muzeum przez Dyrekcję. W wyniku realizacji zaleceń audytu wewnętrznego (przeprowadzonego w czerwcu 2013 roku przez Biuro Audytu Wewnętrznego Urzędu m.st. Warszawy) utworzone zostało również stanowisko Administratora Bezpieczeństwa Informacji.

Kompetencje kadry Muzeum zostały uporządkowane w formie siedmiu pionów organizacyjnych:

PION MERYTORYCZNY
PION KONSERWATORSKI
PION INWENTARYZATORSKI
PION ADMINISTRACYJNY
PION INWESTYCYJNY
PION FINANSOWY
PION DYREKTORA MUZEUM

Zmiana nazwy

Rezygnacja z członu „Historyczne” w nazwie Muzeum otworzy szersze perspektywy dla instytucji, która ma ambicje zajmowania się nie tylko historią, ale i refleksją nad teraźniejszością i przyszłością miasta. Redukcja członu „Miasta Stołecznego” spełnia podobną funkcję, otwierając Muzeum na badanie dziejów poza okresem stołeczności Warszawy

Propozycja skrócenia nazwy została poparta analizą jej historii. Muzeum Historyczne m.st. Warszawy nie jest nazwą pierwotną – została nadana w 1950 roku, wcześniej były to: Muzeum Dawnej Warszawy (1936–1944), Muzeum Warszawy (1946–1947), Muzeum m.st. Warszawy (1947–1950). Skrócona nazwa Muzeum Warszawy jest analogiczna do nazw takich instytucji, jak: Museo di Roma, Museum of London, Wien Museum. Zwięzła, wygodniejsza w użyciu i łatwiejsza do zidentyfikowania, przysłuży się lepszemu wizerunkowi Muzeum. Nazwa została zmieniona na mocy uchwały Rady m.st. Warszawy z 3 kwietnia 2014 roku.

Dzieje nazwy

Muzeum Dawnej Warszawy, 1936–1944

W 1935 roku Stanisław Lorentz, ówczesny wicedyrektor Muzeum Narodowego w Warszawie, będącego wówczas muzeum miejskim z bogatą kolekcją warszawianów, wystąpił do prezydenta Warszawy z propozycją zakupu kamienicy Baryczkowskiej od Towarzystwa Opieki nad Zabytkami Przeszłości na siedzibę Muzeum Starej Warszawy. Inicjatywa utworzenia muzeum znalazła poparcie i została zatwierdzona przez prezydenta Stefana Starzyńskiego. Wiosną 1936 roku został utworzony odrębny dział poświęcony tematyce warszawskiej. Dział otrzymał kolejny, VII numer i nazwę złożoną z dwóch członów: „Muzeum dawnej Warszawy” w organizacji i „Zbiory Pamiątek po Wybitnych Pisarzach Polskich”. Siedzibą Muzeum miały stać się zakupione przez Zarząd Miejski dla Muzeum Narodowego trzy kamienice staromiejskie: nr 32, zwana Baryczkowską, i nr 34, zwana Szlichtingowską (zakup w 1937 roku), oraz nr 36, zwana „Pod Murzynkiem” (zakup w 1938 roku). Funkcję kierownika Muzeum pełnił od 1936 roku dr Antoni Wieczorkiewicz. Już w 1937 roku w gmachu Muzeum Narodowego zorganizowana została wystawa promująca nowe Muzeum. Zakupione kamieniczki wymagały poważnych prac remontowych, które rozpoczęto z dużych rozmachem na krótko przed wybuchem wojny i kontynuowano jeszcze w ograniczonym zakresie po kapitulacji. Autorem projektu adaptacji kamieniczek na cele muzealne został Jan Zachwatowicz.

Wybuch wojny uniemożliwił uruchomienie działalności wystawienniczej, a kolejne tragiczne wydarzenia: aresztowanie i śmierć w Oświęcimiu Antoniego Wieczorkiewicza w lutym 1942 roku, bardzo poważne zniszczenie muzealnych kamienic wraz z większością zbiorów przeniesionych z Muzeum Narodowego do nowej siedziby, stawiały pod znakiem zapytania reaktywację Muzeum Dawnej Warszawy¹.

1945 – sierpień 1946

Wyrazem troski władz miejskich o Muzeum Dawnej Warszawy i jednocześnie najwcześniejszym z przechowywanych w Muzeum² powojennych dokumentów z nim związanych jest pismo wystosowane 9 lutego 1945 roku przez naczelnika Wydziału Kultury i Sztuki Rady Narodowej Warszawy, Stanisława Kaczmarskiego, do Komendy Głównej Milicji Obywatelskiej w sprawie zabezpieczenia piwnic kamienic 32 i 34, „gdzie mieszczą się składy Muzeum Miejskiego”³. Wyłączenie z upaństwowienia zbiorów i nieruchomości Muzeum Dawnej Warszawy, które na mocy dekretu nr 98, wydanego 12 maja 1945 roku⁴ przez Ministerstwo Kultury i Sztuki o upaństwowieniu Muzeum Narodowego w Warszawie, pozostały nadal własnością Zarządu Miejskiego Warszawy, umożliwiło podjęcie starań przez Kazimierę Grottową, kierowniczkę Sekcji Muzealnej przy Wydziale Kultury Zarządu Miejskiego, o „restytucję Muzeum Dawnej Warszawy i umieszczenie jego zbiorów w domach St. Rynku (nr 34 i 36)” i „przekształcenie Sekcji Muzealnej w tymczasowy

Zarząd Muzeum”. W piśmie z 12 września Kazimiera Grottowa napisała, że Muzeum powinno ukazać dzieje Warszawy obejmujące czas powstania warszawskiego i odbudowę miasta⁵. Kolejną próbą przywrócenia Muzeum było zgłoszenie w grudniu 1945 roku przez kierowniczkę Wydziału Kultury i Sztuki, Janinę Dorant, wniosku o obstalowanie pieczętki dla Muzeum Dawnej Warszawy⁶. Pisma te pozostały bez odpowiedzi. Mimo braku decyzji dotyczącej formalnej restytucji Muzeum jego nazwa regularnie pojawiała się w korespondencji wychodzącej z Zarządu Miasta do lata 1946 roku. Szczególnie dobitnie upominał się o Muzeum Henryk Ładosz-Smuga, szef Resortu Oświaty, Kultury i Propagandy: „Zarząd Miejski ma obowiązek restytuowania Muzeum Dawnej Warszawy. (...) przystąpił do odbudowy siedziby Muzeum, oraz w miarę możliwości zakupuje dzieła sztuki i dokumenty dotyczące historii Warszawy”⁷. Obok nazwy Muzeum Dawnej Warszawy zaczyna też pojawiać się określenie Muzeum m.st. Warszawy⁸.

Muzeum Warszawy, 1946–1947

Wczesną jesienią 1946 roku z korespondencji znika określenie Muzeum Dawnej Warszawy⁹. Nie dziwi więc,

1 Antoni Wieczorkiewicz, *Muzeum Narodowe w Warszawie. Dawna Warszawa. Pokaz ważniejszych materiałów ze zbiorów Muzeum Narodowego*, Warszawa 1937; Stanisław Lorentz, *Muzeum Narodowe w Warszawie*, Warszawa, 1938; [Adam Słomczyński], *Muzeum m.st. Warszawy na Rynku Starego Miasta*, wrzesień 1948 (folder w technice powielaczowej), tu informacja o powołaniu Muzeum Dawnej Warszawy przez prezydenta Stefana Starzyńskiego, s. 4; Alina Sokołowska, *Muzeum Historyczne Warszawy*, Warszawa 1973, s. 34–39. Nie udało mi się dotrzeć do oryginalnego dokumentu powołującego Muzeum Dawnej Warszawy.

2 Część muzealnej korespondencji została przekazana do Archiwum m.st. Warszawy i obecnie znajduje się w oddziale Archiwum w Milanówku.

3 Teczka Organizacja Muzeum, korespondencja merytoryczna, 1/3, 1944–1975 [data początkowa wynika z błędnej datacji pisma Kazimierzy Grottowej, rozpoczynającego teczkę, jest 22.09.1944, powinno być 12.09.1945], s. 2.

4 Grottowa podaje datę 12 maja 1945, a Słomczyński – 7 maja 1945, Dz. U. P. P. Nr 18., poz. 98, w: Teczka..., s. 3 i s. 55.

5 Kazimiera Grottowa, 12.09.1945, 22.09.1944 [winno być 1945], Sprawozdanie z działalności Sekcji Muzealnej Wydziału Kultury i Sztuki Zarządu Miejskiego za czas 1.9 do 15.11.1945, w: Teczka..., s. 2, 3, 7.

6 Janina Dorant, 7 grudnia 1945, w: Teczka..., s. 8 (z załącznikiem).

7 M. Ochowicz do: Resortu Kultury i Propagandy, 3 lipca 1946, w: Teczka..., s. 9; Wykaz nieruchomości: „w jego zarządzie znajdują się dwa domy na Starym Mieście przeznaczone na siedzibę Muzeum Dawnej Warszawy (St. Rynek 34 i St. Rynek 36)”; Henryk Ładosz-Smuga, szef Resortu Oświaty, Kultury i Propagandy do: Obywatela Prezydenta Krajowej Rady Narodowej, 5 sierpnia 1946, W sprawie restytuowania Muzeum Dawnej Warszawy i przekazania warszawianów będących w posiadaniu Muzeum Narodowego, w: Teczka ..., s. 11–12; Wykaz Muzeów (bibliotek) wchodzących organizacyjnie w zakres działalności Ministerstwa Administracji Publicznej w Warszawie: Muzeum Dawnej Warszawy, Al. Jerozolimskie 1, B.G.K., właściciel Wydział Kultury i Sztuki m.st. Warszawy, w: Teczka ..., s. 14.

8 Np. w Wyciągu z protokołu nr 17 plenarnego posiedzenia Miejskiej Rady Narodowej m.st. Warszawy odbytej 6 i 10 maja 1946 r.: „(...) poleca (...) opracowanie planu remontu dwóch domów na Starym Mieście (...) przeznaczonych na Muzeum m.st. Warszawy, w: Teczka..., s. 55 (załącznik do pisma Muzeum m.st. Warszawy 19 listopada 1947 roku).

9 Nie pozwala o nim całkiem zapomnieć Kazimiera Grottowa, *Muzeum Dawnej Warszawy*, „Stolica”, 1947, nr 20, s. 9.

że w skierowanej 30 listopada tegoż roku do Ministerstwa Odbudowy notatce wiceprezydenta miasta, Edwarda Strzeleckiego, w sprawie stworzenia miejskiego Muzeum Warszawy nazwa Muzeum Dawnej Warszawy została już pominięta. We wniosku Edward Strzelecki podkreślił, że należy „w pierwszym stadium zorganizować dział Odbudowy Warszawy, dla upamiętnienia wkładu całego narodu w dzieło odbudowy”¹⁰. Już po kilku dniach, na posiedzeniu 3 grudnia 1946 roku, Prezydium Zarządu Miejskiego upoważniło wiceprezydenta Edwarda Strzeleckiego do zajęcia się sprawą powołania do życia „Muzeum Warszawy”¹¹. Również taką nazwą placówki posłużyła się Stołeczna Rada Narodowa w swej uchwale z 28 lutego 1947 roku, dotyczącej rozpoczęcia prac organizacyjnych i stworzenia Muzeum odpowiednich warunków.

Muzeum m.st. Warszawy, czerwiec 1947 – maj 1950

Wiosną 1947 roku w pismach urzędowych pojawia się określenie „Muzeum m.st. Warszawy”. Nowa nazwa wprowadzona do obiegu kolejnymi uchwałami Zarządu Miejskiego, np. uchwałą nr 1784 z 9 lipca 1947 roku o wyodrębnieniu organizacji Muzeum m.st. Warszawy z Resortu Kultury, Oświaty i Propagandy i podporządkowaniu jej na ten okres bezpośrednio Prezydium Zarządu Miejskiego, uchwałą kolegium z 25 lipca 1947 roku, uchwałą nr 434. Przygotowanie projektu odbudowy kamienic muzealnych zlecono inż. Stanisławowi Żarynowi. Należy nadmienić, że wcześniej, bo już 1 czerwca, decyzją wiceprezydenta Edwarda Strzeleckiego funkcja dyrektora organizacyjnego Muzeum m.st. Warszawy powierzona została Adamowi Słomczyńskiemu¹². Za akt powołujący Muzeum m.st. Warszawy uważa się uchwałę Kolegium Zarządu Miejskiego z 18 marca 1948 roku, zatwierdzoną przez Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w 24 marca 1948. W dokumentach powołujących podkreślano konieczność upamiętnienia przez Muzeum odbudowy miasta¹³. Pierwsze z zachowanych w teczce pism opatrzonych pieczęcią Muzeum m.st. Warszawy z Syreną nosi datę 23 stycznia 1948 roku¹⁴. Nazwa Muzeum m.st. Warszawy,

uznawana jednak przez jego dyrektora organizacyjnego za tymczasową¹⁵, była używana aż do upaństwowienia Muzeum w 1950 roku.

Muzeum Historyczne m.st. Warszawy, 1949/1950–1952

W listopadzie 1949 roku Dyrekcja Muzeum m.st. Warszawy, a w początkach grudnia Kolegium Zarządu Miejskiego otrzymały pismo od Dyrektora Muzeów i Ochrony o upaństwowieniu Muzeum z dniem 1 stycznia 1950 roku. Realizację Zarządzenia Rady Państwa z dnia 1 grudnia, okólnik 76 prezydentowi Warszawy udało się nieco odsunąć w czasie, ale w maju 1950 roku sprawa już była przesądzona. Wówczas dyrektor Słomczyński zwrócił się do Naczelnej Dyrekcji Muzeów i Ochrony Zabytków o „określenie nazwy przejętego Muzeum” i upoważnienie do wykonania według wzoru ustalonego przez Ministerstwo Kultury i Sztuki pieczęci zarówno nagłówkowych, jak i okrągłych, bądź też dostarczenie już gotowych¹⁶. Decyzja o nadaniu nazwy została Muzeum zakomunikowana 30 maja 1950 roku pismem o następującym brzmieniu: „Ministerstwo Kultury i Sztuki Naczelną Dyrekcja Muzeów i Ochrony Zabytków w odpowiedzi na pismo nr 251-0/50 z dnia 10 V 1950 r. zawiadamia, że nazwa tamtejszego muzeum jest następująca «Muzeum Historyczne miasta stołecznego Warszawy»”¹⁷. Jeszcze w tym samym roku minister kultury i sztuki, Stefan Dybowski, poinformował Dyrekcję Muzeum o włączeniu, na mocy zarządzenia z 23 grudnia 1950 roku, Centralnego Muzeum Historycznego¹⁸ w Warszawie do Muzeum Historycznego m.st. Warszawy¹⁹. Opracowane przez Adama Słomczyńskiego w sierpniu 1950 roku *Wstępne wytyczne koncepcyjne Państwowego Muzeum Historycznego m.st. Warszawy*²⁰ nie znalazły uznania. W grudniu dyrektor podał się do dymisji²¹, a w styczniu 1951 roku

10 Edward Strzelecki do: Ministra Odbudowy, 30 listopada 1946, w: Teczka..., s. 16.

11 Wyciąg z protokołu nr 80 posiedzenia Prezydium Zarządu Miejskiego m.st. Warszawy, uchwała nr 1462, w: Teczka..., s. 17.

12 Teczka..., s. 24, 28, 30.

13 Tamże, s. 59.

14 Tamże, s. 66.

15 Jako taka została określona przez A. Słomczyńskiego w piśmie do Stowarzyszenia „Związek Muzeów w Polsce”, mieszczącego się w Krakowie, o przyjęcie Muzeum w poczet członków zwyczajnych Związku, 28 marca 1949 roku, w: Teczka...

16 Teczka..., s. 133, 136, 139–150, 153.

17 Tamże, s. 156; pismo zostało podpisane z up. Naczelnego Dyrektora Muzeów i Ochrony Zabytków, dra Kazimierza Malinowskiego.

18 Centralne Muzeum Historyczne; wcześniej, czyli do maja 1950 roku, nosiło nazwę Muzeum Pracy i Rozwoju Społecznego, dyrektorem Muzeum był prof. Stanisław Arnold.

19 Teczka..., s. 161.

20 Tamże, 167–175.

21 3 grudnia 1950 roku Słomczyński zakończył urzędowanie, w: Teczka..., s. 178–180.

nominację dyrektorską otrzymał prof. Stanisław Arnold²². Podczas jego urzędowania, zakończonego złożeniem rezygnacji w październiku 1951 roku²³, nastąpiła zmiana profilu Muzeum, powołane zostały dwa nowe działy: dział historii materialnej i problematyki historycznej²⁴. Wkrótce po dymisji prof. Arnolda nominację na dyrektora Muzeum Historycznego otrzymał 1 grudnia 1951 roku dr hab. Janusz Durko²⁵.

Muzeum Historyczne w Warszawie, 1 stycznia 1952 – wiosna 1953 (?)

W 1952 roku nastąpiła kolejna zmiana nazwy Muzeum, wprowadzona zarządzeniem ministra kultury i sztuki z 2 lipca 1952 roku, z mocą obowiązującą od 1 stycznia (sic!) 1952²⁶. Zmianę nazwy uzasadniono fuzją z Centralnym Muzeum Historycznym, po której nazwa „Muzeum Historyczne m.st. Warszawy przestała odpowiadać zakresowi działania placówki”. Decyzję podpisał minister Stefan Dybowski.

Muzeum Historyczne m.st. Warszawy, wiosna 1953 (?) – 3 kwietnia 2014

Wśród przechowywanych w teczce dokumentów nie znalazłam informacji, kiedy odwołana została nazwa Muzeum Historyczne w Warszawie i przywrócona – Muzeum Historyczne m.st. Warszawy. Zachował się natomiast protokół ze spotkania przeprowadzonego 15 czerwca 1953 roku w sprawie zorganizowania Muzeum Starej i Nowej Warszawy i powstania komisariatu wystawy²⁷ oraz informacja w „Notatce dotyczącej muzeum miasta Warszawy” z 19 maja 1954 roku: „Wiosną 1953 roku idea Muzeum miasta ostatecznie zwyciężyła. Ambicją zespołu pracowników Muzeum stało się, aby stworzyć z Muzeum ośrodek badań naukowych nad dziejami miasta w oparciu o żywe eksponaty muzealne”²⁸. W korespondencji Dyrekcji Muzeum występuje przynajmniej od 1954 roku nazwa Muzeum Historyczne m.st. Warszawy i pod taką nazwą miała miejsce inauguracja Muzeum 17 stycznia

1955 roku²⁹. Jednak folder wydany z tej okazji posłużył się nazwą Muzeum Historyczne w Warszawie i taka nazwa została umieszczona na kamiennym szyldzie nad bramą kamienicy Rynek Starego Miasta 42. Nazwa w brzmieniu Muzeum Historyczne w Warszawie pojawiła się jeszcze raz 2 listopada 1956 roku w piśmie wystosowanym do dyrektorów muzeów okręgowych i autonomicznych przez Ministerstwo Kultury i Sztuki, Centralny Zarząd Muzeów i Ochrony Zabytków, w sprawie przekazania Wojewódzkim Radom Narodowym wszystkich muzeów państwowych i dotowanych, za wyjątkiem 7 muzeów, wśród których znalazła się również opisywana instytucja³⁰. Było to jednak już ostatnie przywołanie tej nazwy. Najlepiej udokumentowane jest wprowadzenie nazwy Muzeum Dawnej Warszawy w 1936 roku, mimo iż nie udało mi się znaleźć rozporządzenia prezydenta Starzyńskiego. Podobnie dość klarownie przedstawia się wprowadzenie nazw: Muzeum miasta stołecznego Warszawy w 1947 roku, Muzeum Historyczne m.st. Warszawy – 30 maja 1950 roku i Muzeum Historyczne w Warszawie – z 1 stycznia 1952 roku. Dzieje nazw Muzeum Historycznego m.st. Warszawy mają niestety kilka luk. Częściowo mogły one wynikać ze stopnia zachowania dokumentów. Niewykluczone też, że niektóre kwestie nie zostały uregulowane formalnie, jak np. przywrócenie nazwy Muzeum Historyczne m.st. Warszawy. Natomiast nazwa (miejskie) Muzeum Warszawy była stosowana roboczo, dlatego jej użycie nie zostało usankcjonowane żadnymi rozporządzeniami.

Barbara Hensel-Moszczyńska
DZIAŁ BADAŃ NAD WARSZAWĄ

22 16 stycznia 1951 roku, Teczka..., s. 182.

23 Tamże, s. 194.

24 Tamże, s. 186.

25 Tamże, s. 194.

26 Tamże, s. 211.

27 Tamże, s. 216.

28 Tamże, s. 222, chociaż pieczęć z nazwą „Muzeum Historyczne w Warszawie” była jeszcze stosowana w 1955 r., tamże, s. 229.

29 Teczka..., s. 231, tekst przemówienia dyrektora Janusza Durko z okazji inauguracji Muzeum.

30 Tamże, s. 237.

Zarządzenia Dyrektora

W 2014 roku Dyktor Muzeum Warszawy Ewa Nekanda-Trepka wydała 55 zarządzeń. Trzy z nich dotyczyły w sposób bezpośredni gości Muzeum – cen biletów, wprowadzenia 30-procentowej ulgi dla posiadaczy Karty Warszawiana, godzin otwarcia, dni bezpłatnego zwiedzania. Pozostałe – to kwestie organizacji wewnętrznej, zamówień publicznych oraz administracji środkami trwałymi. Najlichniesze były zarządzenia o charakterze organizacyjnym, które dotyczyły przede wszystkim pracowników i procedur, jakie powinny być w instytucji przestrzegane.

Spośród wszystkich zarządzeń najistotniejsze były:

17 STYCZNIA

powołanie Komisji ds. materiałów warsztatowych Działu Bibliografii

24 STYCZNIA

powołanie Komisji ds. skontrum zbiorów w Bibliotece Muzeum

26 MARCA

wprowadzenie regulaminu przeprowadzania naboru na kandydatów na wolne stanowiska pracy w Muzeum

31 MARCA

wprowadzenie wewnętrznej polityki antymobbingowej

30 KWIETNIA

wprowadzenie zasad i warunków podnoszenia kwalifikacji zawodowych i doksztalcania pracowników

26 MAJA

wprowadzenie regulaminu postępowania przy zamawianiu dostaw, robót budowlanych lub usług

27 PAŹDZIERNIKA

wprowadzenie nowego Regulaminu organizacyjnego Muzeum

10 GRUDNIA

wprowadzenie zasad polityki rachunkowej

ZARZĄDZENIA DYREKTORA MUZEUM

Guzik funkcjonariusza Magistratu Warszawy
z wizerunkiem Syreny i napisem „Miasto Warszawa”

MHW 17527

wyrób zakładu E. Biertümpfel i Syn
miedź złocona, śr. 24 mm
2. poł. XIX wieku, Warszawa
ze zbiorów rzemiosła artystycznego

Pracownicy

PRACOWNICY MUZEUM. DANE Z 31 GRUDNIA 2014

210

Pracowników

99

Pracowników merytorycznych

52

Pracowników
obsługi

38

Pracowników
administracji

16

Pracowni-
ków techni-
cznych

5

Kierownictwo

Ewa Nekanda-Trepka

DYREKTOR

Pion merytoryczny

dr Jarosław Trybuś

ZASTĘPCA DYREKTORA

DS. MERYTORYCZNYCH

Dział Opracowania Zbiorów

Jacek Bochiński

KIEROWNIK

Tomasz Bylicki

Agnieszka Dąbrowska

Elżbieta Kamińska

dr Anna Kotańska

Izabela Lewoczewicz

Monika Siwińska

Anna Topolska

Paweł E. Wespiański

dr Ewa Wieruch-Jankowska

Dział Badań nad Warszawą

Barbara Hensel-Moszczyńska

KIEROWNICZKA

Małgorzata Berezowska

Julian Borkowski

Adam Borsuk

Izabella Maliszewska

Stanisław Maliszewski

Romuald Morawski

Cecylia Pietrzak

dr Joanna Popiołek

Paweł Smogorzewski

Aleksandra Sołtan-Lipska

Katarzyna Wagner

Krzysztof Zwierz

Dział Archeologiczny

Zbigniew Polak

KIEROWNIK

Kamila Baturo

Karolina Blusiewicz

Katarzyna Meyza

Zuzanna Różańska

Urszula Skwara-Niekuła

Ewelina Więcek

Grażyna Zborowska-Znajkowska

Dział Organizacji Wystaw i Wydarzeń

Joanna Trytek

KIEROWNICZKA

Oliwia Bosomtwe

Ksenia Góreczna

Julia Missala

Stanisław Miszkiewicz

Krzysztof Ruś

Ida Skrzyszewska

Jakub Supera

Michał Tański

Dział Edukacji

Radosław Adamski

KIEROWNIK

Adam Burakowski

Radosław Głowacki

Patrik Jaworek

Władysław Roguski

Katarzyna Szafrńska

Anna Zdanowska

Biblioteka

Barbara Kamińska

Aldona Weselińska

Centrum Interpretacji Zabytku

Anna Zasadzińska

KIEROWNICZKA

Agnieszka Krasoń

Korczakianum

Marta Ciesielska

KOORDYNATORKA

Magdalena Pęzińska

Agnieszka Witkowska-Krych

Samodzielne Wieloosobowe

Stanowisko ds. Wydawnictw

Małgorzata Mycielska

Oddziały

Muzeum Woli

Hanna Nowak-Radziejowska

KIEROWNICZKA

Anna Banaś

Maria Ejchman

Magdalena Staroszczyk

Lidia Świerczek

Muzeum Drukarstwa Warszawskiego

Barbara Rogalska

KIEROWNICZKA

Maria Biegańska

Michał Horoszewicz

Joanna Makuch-Folwarska

Łukasz Sobierajski

Andrzej Zaborowski

Muzeum – Miejsce Pamięci Palmiry

Joanna Maldis

KIEROWNICZKA

Bartłomiej Grudnik

Dominika Jarzyńska-Pokojska

Monika Kościak

Muzeum Farmacji
dr hab. Iwona Arabas, prof. PAN
KIEROWNICZKA

Anita Chodkowska
Magdalena Cieplowska
Anna Zabiegałowska-Sitek

Muzeum Ordynariatu Polowego
dr Jacek Macyszyn
KURATOR

Aneta Pietrkowska
Renata Sokołowska

Muzeum Warszawskiej Pragi

Adam Lisiecki
P.O. KIEROWNIKA

Katarzyna Chudyńska-Szuchnik
Karolina Jusińska
Katarzyna Kuzko-Zwierz
Patrycja Labus-Sidor
Franciszek Płociennik
Anna Wigura
Jolanta Wiśniewska

Pion konserwatorski

Robert Kołodziejski
GŁÓWNY KONSERWATOR ZBIORÓW

Pracownia Konserwacji Malarstwa
Beata Galperyn-Kołodziejska

Pracownia Konserwacji Mebli
Edward Pawlikowski
KOORDYNATOR PRAC PRACOWNI

Adam Wrzosek

Pion inwentaryzatorski

Grzegorz Konsalik
GŁÓWNY INWENTARYZATOR ZBIORÓW

Dział Przechowywania Zbiorów
Zuzanna Sieroszevska-Rolewicz
KIEROWNICZKA

Dział Inwentaryzacji Zbiorów
Kamila Pilecka
P.O. KIEROWNIKA

Dział Udostępniania Zbiorów
Agata Korycka
KIEROWNICZKA

Andrzej Filipkowski
Magdalena Gryc
Rafał Radziwonka
Joanna Rykiel
Krzysztof Skrabek
Marcin Więcek

Paula Błaszczuk
Adrian Czechowski
Magdalena Kłos
Dorota Parszewska

Pion administracyjny

Jarosław Skarżyński
P.O. PEŁNOMOCNIKA DYREKTORA
DS. ADMINISTRACYJNYCH

Dział Obsługi Muzeum
Marzena Jentys
KIEROWNICZKA

Anna Łęgowska
Danuta Mantycka
Małgorzata Marciniak
Agata Matyjanka
Maria Mróz
Justyna Niewczas
Krzysztof Owczarczyk
Grażyna Piwko
Teresa Przewodowska
Bożena Rogowska
Małgorzata Rosak
Barbara Rosiak
Maria Ruszczak
Aleksandra Rykiel
Małgorzata Rzepkowska
Andrzej Skalimowski
Alicja Sokołowska
Adrianna Szczepanik
Elżbieta Tańska
Anita Tomaszewska
Barbara Trębicka
Joanna Wiewiórka
Janina Zasada

Dział Logistyczny
Janusz Kurczak
P.O. KIEROWNIKA

Krystyna Bielecka
Jan Bliźniak
Maryla Błachewicz
Dominika Dragan
Hanna Godlewska
Zuzanna Górniak
Mirosława Gral
Jolanta Haponiuk
Marcin Józefcki
Magdalena Jurczak
Izabella Kielak
Agata Kłoszewska
Barbara Końska
Małgorzata Kościelniak
Aneta Kozak
Anna Koźniewska
Barbara Kwiatkowska
Hanna Lasecka
Ewa Lenczewska
Marzena Łasińska

Mateusz Berkiet
Michał Bogumił
Anna Dąbrowska
Mateusz Gołos
Krzysztof Hernik
Radosław Lenczowski
Tomasz Maślanka
Artur Miniewicz
Leszek Sokołowski
Edward Wydra
Danuta Zembrzaska
Magdalena Żarska

**Samodzielne Wieloosobowe
Stanowisko ds. Bezpieczeństwa**

Paweł Mika
Edward Nowak
Tomasz Walusiński

**Samodzielne Jednoosobowe
Stanowisko ds. Archiwum
Zakładowego
Miroslaw Zwierzchowski**

Pion inwestycyjny

Artur Zbiegieni
ZASTĘPCA DYREKTORA DS. INWESTYCYJNYCH

**Dział Utrzymania i Serwisowania
Technicznego Obiektów**

Andrzej Karolak
KIEROWNIK

Marek Górecki
Rafał Koński
Ryszard Kramek
Adam Rogowski

**Samodzielne Wieloosobowe
Stanowisko ds. Nadzoru Inwestycji**
Beata Koźliczak

**Samodzielne Wieloosobowe
Stanowisko ds. Inwestycji**

Joanna Dudelewicz
KIEROWNICZKA PROJEKTU – KOORDYNATOR-
KA / GŁÓWNA SPECJALISTKA DS. INWESTYCJI

Agnieszka Hajdukiewicz
Marta Krakowska

**Samodzielne Wieloosobowe Stanowisko
ds. Pozyskiwania Dotacji**
Teresa Krupa

Pion finansowy

Krystyna Salamonik-Latos
GŁÓWNA KSIĘGOWA

Dział finansowo-księgowy

Dorota Wyrębek
KIEROWNICZKA

Małgorzata Gralewska
Katarzyna Mindak
Agnieszka Piętko
Małgorzata Prokopczyk
Małgorzata Szopa

**Samodzielne Jednoosobowe
Stanowisko ds. Kontrolingu**
Mariusz Sejdak

**Samodzielne Jednoosobowe
Stanowisko ds. Rachuby Płac**
Barbara Kobus

Pion Dyrektora Muzeum

Dział Kadr

Agnieszka Manota
KIEROWNICZKA

Katarzyna Lipka-Kadaj
Katarzyna Roguska

Dział Marketingu

Katarzyna Maciantowicz
KIEROWNICZKA

Bartosz Jażdżyk
Daniel Kunecki
Anna Skiba
Magdalena Stankiewicz
Artur Szuba
Jolanta Zawistowska

Dział Promocji i Komunikacji

Aleksandra Derc-Jasińska
KIEROWNICZKA

Tadeusz Baranowski
Juliusz Barwik
Klementyna Belina-Brzozowska
Julia Głogowska
Grażyna Kułakowska
Katarzyna Muranty-Sawicka
Ania Światłowska

**Samodzielne Wieloosobowe
Stanowisko ds. Obsługi Prawnej
i Zamówień Publicznych**

Marek Siołkowski
KOORDYNATOR PRAC KOMÓRKI
Urszula Kurek

**Samodzielne Jednoosobowe
Stanowisko ds. BHP**
Andrzej Gruszczyński

**Samodzielne Wieloosobowe Stanowisko
ds. Gromadzenia i Wyceny Zbiorów**
dr Tomasz A. Pruszek
KOORDYNATOR PRAC KOMÓRKI

Małgorzata Heymer

Plakietka z Syreną

MHW 27740

srebro, wys. 27 mm, szer. 20 mm
między 1963 a 1986 rokiem, Warszawa
ze zbiorów rzemiosła artystycznego

Rada Muzeum

Rada Muzeum została powołana uchwałą
nr LXXX/2054/2014 Rady m.st. Warszawy
z 3 kwietnia 2014 roku

W 2014 roku odbyły się
4 posiedzenia Rady Muzeum:

7 MAJA w Muzeum Warszawy
11 CZERWCA w Pałacu Kultury i Nauki
10 WRZEŚNIA w Muzeum Woli
17 GRUDNIA w Muzeum Warszawskiej Pragi

Skład Rady:

prof. dr hab. Marek Ignacy Bryx

Profesor nauk ekonomicznych, były podsekretarz stanu w Ministerstwie Infrastruktury, były prezes Urzędu Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast. Pierwszy dyrektor Warszawskiego Biura Programu ONZ ds. Osiedli Ludzkich. Od 2007 roku członek zarządu INTA, od 2008 roku prorektor Szkoły Głównej Handlowej ds. rozwoju. Autor ponad 200 publikacji naukowych poświęconych rynkowi nieruchomości, polityce mieszkaniowej i rewitalizacji.

Maciej Fijałkowski

Absolwent Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Dyrektor Biura Funduszy Europejskich i Rozwoju Gospodarczego Urzędu m.st. Warszawy. W latach 2004–2007 pracownik Ministerstwa Rozwoju Regionalnego. Od 2007 roku zatrudniony w Urzędzie m.st. Warszawy, odpowiedzialny m.in. za nadzór nad przygotowaniem i realizacją projektów dofinansowanych ze środków UE z zakresu kultury i turystyki.

Andrzej Golimont

Samorządowiec, radny miasta stołecznego Warszawy nieprzerwanie od 1994 do 2014 roku. Jedyny członek Rady wybierany do niej przez kolejnych 5 kadencji, m.in. przewodniczący Komisji Polityki Społecznej. Dziennikarz i publicysta („Sztandar Młodych”, „Dziennik Ludowy”, „Trybuna”, „NIE”). W latach 1999–2003 dyrektor Pałacu Kultury i Nauki w Warszawie, następnie pełnomocnik dyrektora Szpitala Specjalistycznego Inflancka. Obecnie prezes zarządu Szpitala Praskiego pw. Przemienienia Pańskiego.

Ewa Malinowska-Grupińska

Absolwentka Politechniki Warszawskiej oraz podyplomowego Studium Dziennikarskiego Uniwersytetu Warszawskiego. Tłumaczka, wydawca i redaktor, a także działaczka samorządowa. Związana z organizacjami działającymi na rynku książki (w latach 2003–2006 była prezesem Polskiej Izby Książki). Od 2006 roku jest radną m.st. Warszawy, a od 2007 roku przewodniczącą Rady m.st. Warszawy i zarazem pierwszą w historii warszawskiej samorządności kobietą pełniącą tę funkcję. Była współinicjatorką reaktywowanej w 2008 roku Nagrody Literackiej m.st. Warszawy oraz Nagrody im. Ryszarda Kapuścińskiego za reportaż literacki. Członkini Rady Muzeum Powstania Warszawskiego oraz Muzeum Sztuki Nowoczesnej.

dr hab. Dorota Folga-Januszewska, prof. UKSW

W latach 1979–2008 pracownik Muzeum Narodowego w Warszawie (od 1995 roku wicedyrektor ds. naukowych, w latach 2007–2008 – p.o. dyrektora). Od 2008 roku prof. w Instytucie Sztuki UKSW w Warszawie; od 2011 roku dyrektor Instytutu Muzeologii UKSW. Członkini grupy ekspertów UE ds. muzeów (Culture Unit). Członkini rad naukowych, muzealnych i doradczych, m.in. Rady Archiwalnej Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych, Muzeum Narodowego we Wrocławiu i Poznaniu, Muzeum Sztuki w Łodzi, Muzeum Europy w Brukseli, Muzeum Śląskiego w Katowicach. Członkini: Międzynarodowej Rady Muzeów ICOM (przewodnicząca Polskiego Komitetu Narodowego ICOM), Międzynarodowego Stowarzyszenia Krytyków AICA, honorowa członkini Stowarzyszenia Międzynarodowego Triennale Grafiki w Krakowie.

Jarosław Józwiak

WICEPRZEWODNICZĄCY RADY MUZEUM WARSZAWY

Od 1999 roku związany z Fundacją Świat na TAK (w latach 2001–2006 członek zarządu Fundacji). Od 2006 roku związany z Urzędem m.st. Warszawy – zastępca dyrektora Gabinetu Prezydenta. Od 2013 roku dyrektor Centrum Komunikacji Społecznej Urzędu m.st. Warszawy. 4 grudnia 2014 roku został powołany na stanowisko Zastępcy Prezydenta m.st. Warszawy. Jako wiceprezydent odpowiedzialny jest za bezpieczeństwo i zarządzanie kryzysowe, gospodarkę nieruchomości, kulturę i sztukę, obsługę prawną Urzędu m.st. Warszawy, sport i rekreację, politykę promocyjną m.st. Warszawy, a także komunikację społeczną i partycypację.

dr hab. Andrzej Kunert

Sekretarz Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa, historyk, publicysta. Ukończył Wydział Historyczny Uniwersytetu Warszawskiego. Redaktor w Instytucie Wydawniczym PAX w latach 1984–1990 i redaktor naczelny Wydawnictwa Bellona. Założyciel i prezes Fundacji Archiwum Polski Podziemnej 1939–1956. Autor wielu prac naukowych dotyczących dziejów Polskiego Państwa Podziemnego i dziejów najnowszych Polski.

prof. Jack Lohman

Dyrektor kanadyjskiego The Royal British Columbia Museum w Victorii. Były dyrektor Museum of London. Profesor Narodowej Akademii Sztuk Pięknych w Bergen oraz współpracownik UNESCO. Od 2008 roku członek Rady Powierniczej Muzeum Narodowego w Warszawie, a także członek Rady Kanadyjskiej Komisji przy UNESCO, Rady Muzeum Narodowego Rwandy, Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku. Były przewodniczący Międzynarodowej Rady Muzeów ICOM w Wielkiej Brytanii.

Maria Łukasiewicz

Absolwentka Szkoły Głównej Planowania i Statystyki w Warszawie (obecnie Szkoła Główna Handlowa) – ekonomistka, specjalista ds. zarządzania finansami i administracją publiczną. W ostatniej kadencji samorządu warszawskiego była przewodniczącą Komisji Budżetu i Finansów, a także członkinią Komisji: Infrastruktury i Inwestycji, Rewizyjnej, Etyki oraz Sportu i Turystyki.

dr Tomasz Makowski

PRZEWODNICZĄCY RADY MUZEUM WARSZAWY

Bibliotekarz i historyk, dyrektor Biblioteki Narodowej, przewodniczący Krajowej Rady Bibliotecznej i Rady ds. Narodowego Zasobu Bibliotecznego przy Ministrze Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Członek zarządu The European Library, Komitetu Stałego Sekcji Bibliotek Narodowych International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA), Zespołu ds. Paktu dla Kultury przy Prezesie Rady Ministrów, Rady Programowej Narodowego Instytutu Fryderyka Chopina, Rady Programowej Biblioteki Śląskiej w Katowicach, Rady Archiwalnej przy Naczelnym Dyrektorzcie Archiwów Państwowych, Rady Muzeum Literatury, Komitetu Krajowego Programu UNESCO Pamięć Świata. Członek honorowy Międzynarodowego Stowarzyszenia Bibliofilów i Federacji FIDES. Redaktor naczelny „Rocznika Biblioteki Narodowej” i „Polish Libraries Today”. Adiunkt w Katedrze Nauk Pomocniczych Historii Instytutu Nauk Historycznych UKSW w Warszawie. Członek Rady Naukowo-Konsultacyjnej Instytutu Muzeologii UKSW.

Maciej Miłobędzki

Architekt, absolwent Wydziału Architektury Politechniki Warszawskiej. W latach 1984–1988 pracował w Spółdzielni Pracy Twórczej Architektów i Artystów Plastyków. Współzałożyciel pracowni JEMS Architekci, z którą wiąże wszelką architektoniczną działalność od 1988 roku. Od 2008 roku prowadzi zajęcia dydaktyczne na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej. Laureat Honorowej Nagrody SARP (2002).

Jarosław Myjak

Absolwent Wydziału Filologii Angielskiej Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydziału Prawa i Administracji UAM, Wydziału Ekonomii Uniwersytetu w Toronto, a także Columbia Business School w Nowym Jorku, General Management Programme INSEAD/CE-DEP Fontainebleau, General Management Programme we Francji, Sundridge Park, Management Development Programme w Wielkiej Brytanii. Adwokat i radca prawny, członek Warszawskiej Rady Adwokackiej i Okręgowej Izby Radców Prawnych. W latach 2000–2004 prezes grupy Commercial Union w Polsce i na Litwie. Przez kilka kadencji był członkiem Polskiej Rady Biznesu, wiceprezesem i członkiem zarządu Polskiej Izby Ubezpieczeń, wiceprezydentem PKPP Lewiatan.

Posiedzenie Rady Muzeum, fot. MW

Wiceprezes Zarządu Banku PKO BP, przewodniczy również radom nadzorczym Bankowego Funduszu Leasingowego SA oraz PKO BP Faktoring SA.

prof. dr hab. Maria Poprzęcka

Historyczka sztuki, głównym przedmiotem jej zainteresowań jest malarstwo XIX wieku oraz sztuka współczesna i ich szeroki kontekst krytyczny i teoretyczny. Bardzo istotne są dla niej zagadnienia metodologiczne i aksjologiczne, zwłaszcza wynikające z badań nad sztuką nowoczesną. Organizuje konferencje metodologiczne w Nieborowie. Wieloletnia dyrektor Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Warszawskiego oraz prezeska Stowarzyszenia Historyków Sztuki. Członkini Polskiej Akademii Umiejętności i Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, a także Rady Fundacji Książąt Czartoryskich i Rady Powierniczej Muzeum Narodowego. Należała do Rady Programowej i Rady Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie.

Ryszard Wojtkowski

Absolwent Wydziału Historycznego Uniwersytetu Warszawskiego. W latach 1990–2012 pracownik Archiwum Państwowego m.st. Warszawy (teraz Archiwum Państwowe w Warszawie), od 1998 roku pełnił funkcję dyrektora tej instytucji. Obecnie Zastępca Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych. Redaktor naczelny „Kroniki Warszawy”, członek Rady Naukowej Muzeum Mazowsza Zachodniego.

dr hab. Michał F. Woźniak, prof. UMK

Absolwent historii sztuki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. W latach 1987–1990 pełnił stanowisko starszego kustosa, a następnie w latach 1990–2000 był dyrektorem Muzeum Okręgowego w Toruniu. W latach 2000–2007 został kuratorem ds. badań i zbiorów artystycznych w Muzeum Zamkowym w Malborku. Od 2007 roku jest dyrektorem Muzeum Okręgowego im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy. Wykładowca w Instytucie Zabytkoznawstwa i Konserwatorstwa Wydziału Sztuk Pięknych UMK w Toruniu, prowadzi zajęcia z zakresu historii i zabytkoznawstwa rzemiosł artystycznych, złotnictwa i muzealnictwa.

Medal „Warszawa członkom Rady Najwyższej
Księstwa Warszawskiego”

MHW 17416

proj. Jan Ligber,
wyrób Mennicy w Warszawie,
brąz bity, śr. 48,5 mm,
1815 rok, Warszawa
ze zbiorów medali i numizmatów

Inwestycje

Modernizacja staromiejskich kamienic – głównej siedziby Muzeum

Wartość projektu Modernizacja, konserwacja oraz digitalizacja obiektów zabytkowych siedziby głównej Muzeum Warszawy przy Rynku Starego Miasta w Warszawie wynosi 53 407 915 zł brutto. Przedsięwzięcie jest realizowane od czerwca 2014 roku, ma zakończyć się w kwietniu 2016 roku

Finansowanie

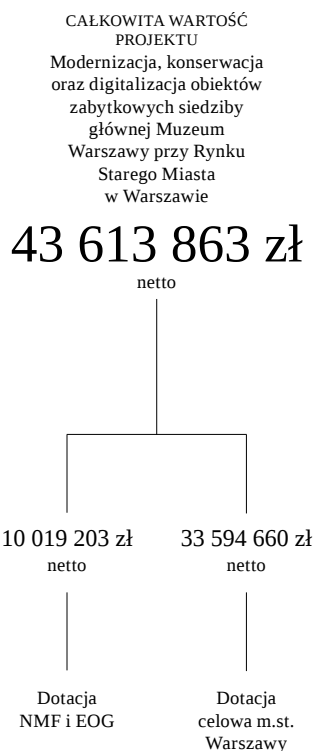
Planowana kompleksowa modernizacja kamienic przy Rynku Starego Miasta 28–42 oraz ul. Nowomiejskiej 4–8, w których mieści się siedziba Muzeum Warszawy, wymaga ogromnych nakładów finansowych. Większość środków na realizację projektu pochodzi z dotacji celowej, otrzymanej z Urzędu m.st. Warszawy, organizatora Muzeum Warszawy, w ramach umowy podpisanej w kwietniu 2013 roku z Biurem Kultury na realizację zadania Modernizacja obiektów Muzeum Warszawy przy Rynku Starego Miasta.

We wrześniu 2013 roku Muzeum wraz z Biurem Funduszy Europejskich i Rozwoju Gospodarczego m.st. Warszawy złożyło wniosek do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego o dofinansowanie projektu Modernizacja, konserwacja oraz digitalizacja obiektów zabytkowych siedziby głównej Muzeum Warszawy przy Rynku Starego

Miasta w Warszawie w ramach programu Konserwacja i rewitalizacja dziedzictwa kulturowego, z funduszy Norweskiego Mechanizmu Finansowego (NMF) oraz Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG), pochodzących z Islandii, Liechtensteinu i Norwegii, oraz środków krajowych.

W czerwcu 2014 roku projekt otrzymał dofinansowanie z funduszy NMF oraz EOG w wysokości 10 019 203 zł netto, a w sierpniu 2014 roku Muzeum podpisało z MKiDN umowę dotacyjną.

W ramach realizacji projektu Muzeum podpisało również umowę partnerską dotyczącą współpracy z jednym z Państw Darczyńców – Islandią. Umowa dotyczy wspólnych działań naukowo-badawczych. Partnerem Muzeum Warszawy jest Islenski baerinn ehf/Turf House.

Projekt pn. „Modernizacja, konserwacja oraz digitalizacja obiektów zabytkowych siedziby głównej Muzeum Warszawy przy Rynku Starego Miasta w Warszawie”, realizowany w ramach programu „Konserwacja i rewitalizacja dziedzictwa kulturowego”. Wsparcie udzielone z funduszy norweskich i funduszy EOG, pochodzących z Islandii, Liechtensteinu i Norwegii, oraz środków krajowych.

Największa modernizacja kamienic muzealnych od czasów odbudowy

Projekt ma charakter kompleksowy i wieloaspektowy. Obejmuje rewitalizację i rewaloryzację 11 zabytkowych kamienic, będących siedzibą Muzeum, wraz z dostosowaniem ich do współcześnie obowiązujących standardów i wymogów użytkowych, z zachowaniem walorów historycznych, oraz pełną modernizację infrastruktury technicznej.

Ponadto konserwacji oraz digitalizacji poddane zostaną wybrane zabytki ruchome. W ramach projektu powstanie także nowoczesna pracownia digitalizacji w celu stworzenia cyfrowego odwzorowania cennych zabytków ruchomych, które dzięki nowym technologiom komunikacyjnym zostaną udostępnione większej liczbie odbiorców.

Na podstawie niezwykle bogatych i zróżnicowanych zbiorów powstanie nowa wystawa główna. Różnorodność kolekcji pozwoli ukazać całą złożoność dziejów Warszawy. Poszczególne elementy projektu są ze sobą spójne i nierozrwalne – wynikają z jednej strony z zaleceń i wskazań Konserwatora Zabytków oraz Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów, z drugiej zaś z konieczności dostosowania Muzeum do standardów obowiązujących we współczesnych instytucjach tego typu.

Joanna Dudelewicz
KIEROWNICZKA PROJEKTU – KOORDYNATORKA/GLÓWNA SPECJALISTKA DS. INWESTYCJI

Joanna Dudelewicz, fot. MW

Zarządzanie projektem modernizacji

W czerwcu powołany został Komitet sterujący projektem oraz Zespół zarządzający projektem

Komitet sterujący projektem

Muzeum Warszawy

Ewa Nekanda-Trepka

DYREKTOR MW
PRZEWODNICZĄCA

dr Jarosław Trybuś

Z-CA DYREKTORA DS. MERYTORYCZNYCH

Artur Zbiegieni

Z-CA DYREKTORA DS. INWESTYCYJNYCH

Krystyna Salamonik-Latos

GLÓWNA KSIĘGOWA

Jarosław Skarżyński

P.O. PEŁNOMOCNIKA DYREKTORA
DS. ADMINISTRACYJNYCH

Grzegorz Konsalik

GLÓWNY INWENTARYZATOR ZBIORÓW

Robert Kołodziejski

GLÓWNY KONSERWATOR ZBIORÓW

Joanna Dudelewicz

KIEROWNICZKA PROJEKTU –
KOORDYNATORKA

Dorota Wyrębek

KIEROWNICZKA DZIAŁU FINANSOWO-
KSIĘGOWEGO

Marek Siolkowski

SAMODZIELNE WIELOOSOBOWE STANOWISKO
DS. OBSŁUGI PRAWNEJ I ZAMÓWIEŃ
PUBLICZNYCH

Biuro Funduszy Europejskich

Urszula Świerżewska-Chrzan

Z-CZYNI DYREKTORA

Edyta Mazur

Aleksandra Ziółkowska

Piotr Bobruk

Stołeczny Zarząd Rozbudowy Miasta

Sławomir Medak

Dorota Czerwińska

Kinga Księżak

Marta Krakowska

PROTOKOLANTKA

Zespół zarządzający projektem

Joanna Dudelewicz
KIEROWNICZKA PROJEKTU – KOORDYNATORKA

Marta Krakowska
ASYSTENTKA KIEROWNICZKI –
KOORDYNATORKI PROJEKTU

Piotr Marszałkowicz
Beata Koźliczak
ZESPÓŁ INSPEKTORA NADZORU
INWESTORSKIEGO DS. TECHNICZNYCH

Barbara Hensel-Moszczyńska
Jakub Supera
ZESPÓŁ MERYTORYCZNY

Marek Siołkowski
Agnieszka Hajdukiewicz
ZESPÓŁ DS. PRAWNYCH I ZAMÓWIEŃ
PUBLICZNYCH

Dorota Wyřebek
Mariusz Sejdak
ZESPÓŁ DS. ROZLICZEŃ FINANSOWYCH

Aleksandra Derc-Jasińska
Julia Głogowska
ZESPÓŁ DS. PROMOCJI

Inspektorzy nadzoru oraz specjaliści
ds. rozliczeń finansowych i zamówień
publicznych ze SZRM, w szczególności:
Paweł Barański
P.O. DYREKTORA

Jan Leśniewski
Z-CA DYREKTORA DS. TECHNICZNYCH

Elżbieta Gaździk
GŁÓWNA KSIĘGOWA

Dorota Czerwińska
Mariola Marczak
Kinga Książak
Izabela Gawlik-Barańska
Sławomir Medak
Joanna Polak
Marek Kraszewski

Koordinacja i rozliczenie projektu
ze strony partnera projektu – Biura
Funduszy Europejskich i Rozwoju
Gospodarczego m.st. Warszawy,
w szczególności:

Urszula Świerżewska-Chrzan
Z-CZYNI DYREKTORA

Edyta Mazur
Aleksandra Ziółkowska
Piotr Bobruk

Założenia projektu modernizacji

Realizacja prac budowlanych i konserwatorskich w 11 staromiejskich kamienicach,
siedzibie głównej Muzeum z zewnątrz i wewnątrz.

Kupno tzw. pierwszego wyposażenia, doposażenia meblowego i sprzętowego, m.in.:
dla przestrzeni biurowych, biblioteki, sklepu i kawiarni muzealnych.

Realizacja I etapu wystawy głównej oraz realizacja wystawy czasowej.

Przygotowanie kolekcji muzealnych do ekspozycji, czyli wykonanie konserwacji
ekspонатów przeznaczonych na ekspozycję w I etapie realizacji wystawy głównej,
digitalizacja kolekcji srebrów i malarstwa ze zbiorów Muzeum.

Zakupy ekspонатów uzupełniających istniejące kolekcje muzealne, przeznaczonych
do prezentacji w I etapie wystawy głównej.

Digitalizacja istniejących drewnianych, polichromowanych stropów z poł. XVII
i poł. XVIII wieku.

Digitalizacja – skanning 11 staromiejskich kamienic z zewnątrz wraz z częścią
wnętrzną oraz wykonanie filmu 3D.

Stworzenie opracowań merytorycznych, m.in. wielobranżowych projektów wystawy
głównej, scenariusza merytorycznego wystawy głównej, badań i ekspertyz konser-
watorskich, takich jak stratygrafia elewacji, organizacja kwerend i wizyt studyjnych
oraz szkoleń w związku z realizacją projektu modernizacji i działalnością Muzeum
po przeprowadzeniu modernizacji.

Działania z zakresu promocji i informacji o projekcie modernizacji, m.in. organi-
zacja konferencji naukowej z udziałem partnera projektu z Islandii, konferencje
i reklamy medialne oraz dwutomowe wydawnictwo – pierwszy tom dotyczący
powojennej odbudowy 11 muzealnych kamienic i tworzenia wystawy głównej,
drugi – aktualnie realizowanego projektu modernizacji.

Realizacja projektu modernizacji w 2014 roku

Uzyskanie pozwoleń administracyjnych

Pozwolenie Biura Stołecznego Konserwatora Zabytków na prace konserwatorskie zgodnie z programem prac konserwatorskich elewacji 11 kamienic.

Pozwolenie Biura Stołecznego Konserwatora Zabytków na prace konserwatorskie zgodnie z programem prac konserwatorskich zabytkowych elementów wystroju wnętrz kamienic.

Pozwolenie Biura Stołecznego Konserwatora Zabytków na prace konserwatorskie zgodnie z programem prac konserwatorskich 3 drewnianych, polichromowanych stropów w kamienicy Klemperskiej przy Rynku Starego Miasta 34.

Pozwolenie Biura Stołecznego Konserwatora Zabytków na prace zgodnie z wielobranżowym zamiennym projektem budowlanym.

Pozwolenie Biura Stołecznego Konserwatora Zabytków na prace zabezpieczające zgodnie z projektem tymczasowych zabezpieczeń polichromowanych stropów oraz malowideł ściennych.

Pozwolenie Wydziału Architektury i Budownictwa Dzielnicy Śródmieście na prace zgodnie z wielobranżowym zamiennym projektem budowlanym.

Uzgodnienia rozwiązań projektowych z Narodowym Instytutem Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów, komendantem Straży Pożarnej, rzeczoznawcami ppoż i sanepidu.

Dokumentacje projektowe

Aktualizacja inwentaryzacji kondygnacji naziemnych wraz z pomiarem geodezyjnym zewnętrznego rzutu 11 kamienic.

Wielobranżowy zamienny projekt budowlany wraz z uzgodnieniami i pozwoleniami administracyjnymi, autorzy projektu: firma KB – Projekty Konstrukcyjne.

Wielobranżowy projekt wykonawczy, autorzy projektu: firma KB – Projekty Konstrukcyjne.

Program prac konserwatorskich elewacji 11 kamienic, autorzy opracowania: firma Monument Service, Marcin Kozarzewski.

Program prac konserwatorskich zabytkowych elementów wystroju wnętrz kamienic, autorzy opracowania: firma Konswerk, Kamila Wojtowicz.

Program prac konserwatorskich 3 drewnianych, polichromowanych stropów w kamienicy Klemperskiej przy Rynku Starego Miasta 34, autorzy opracowania: firma Kana, Agnieszka Zalewska.

Projekt tymczasowych zabezpieczeń stropów polichromowanych oraz malowideł ściennych, autorzy opracowania: firma Monument Service, Marcin Kozarzewski.

Kosztorysy całości inwestycji.

Doprowadzenie zewnętrznego kabla technicznego – światłowodu wraz z podłączeniem do kamienic.

Postępowania o udzielenia zamówienia publicznego na:

generalnego wykonawcę prac budowlanych i konserwatorskich zewnątrz i wewnątrz 11 kamienic wraz z badaniami konserwatorskimi, m.in. dotyczącymi stratygrafii elewacji

wykonawcę I etapu konserwacji eksponatów przeznaczonych do ekspozycji nadzór konserwatorski nad pracami konserwatorskimi zewnątrz i wewnątrz 11 kamienic

digitalizację – skanning 11 kamienic z zewnątrz wraz z częścią wewnątrz oraz wykonaniem filmu 3D

digitalizację kolekcji malarstwa i sreber ze zbiorów Muzeum

doposażenie w sprzęt dla Zespołu zarządzającego projektem.

Rozpisanie i ogłoszenie konkursu na wyłonienie projektanta wystawy głównej.

Zakup 2 obrazów, akwareli, 6 fotografii, 3 rzeźb, 7 sreber, drzeworytu, rzemiosła użytkowego, 3 szkiców, licencji do filmu, jako uzupełnienie istniejących kolekcji eksponatów muzealnych.

Organizacja konferencji inaugurującej realizację projektu modernizacji.

Stworzenie i dodanie podstrony internetowej projektu modernizacji <http://odnowa.muzeumwarszawy.pl/> do strony Muzeum Warszawy.

Zakończenie I etapu digitalizacji – skanningu 11 kamienic z zewnątrz oraz rozpoczęcie II etapu skanningu – digitalizacji części pomieszczeń kamienic.

Projekty i produkcja gadżetów promujących projekt modernizacji, a także kalendarzy merytorycznie powiązanych z realizacją projektu.

Nawiązanie współpracy z partnerem projektu z Państw Darczyńców, czyli z islandzkim Islenski baerinn ehf/Turf House (www.islenskibaerinn.is).

Organizacja wizyty studyjnej w muzeach Amsterdamu, w ramach prac nad scenariuszem wystawy głównej, oraz wizyty studyjnej z warsztatami w Wenecji na Międzynarodowym Biennale Architektury.

Zatrudnienie w Muzeum oraz Biurze Funduszy Europejskich dodatkowych osób w ramach Zespołu zarządzającego projektem.

Zamontowanie tablicy informującej o rozpoczęciu realizacji projektu modernizacji i otrzymanym dofinansowaniu z funduszy NMF i EOG.

Najważniejsze studia i opracowania związane z modernizacją

W 2014 roku kontynuowane były prace nad opracowaniem programów konserwatorskich. Powstały programy renowacji elewacji i zabytkowych stropów, skanning 11 kamienic oraz analiza funkcjonalna wnętrza kamienic i studium zadaszenia ich dziedzińców.

Program prac konserwatorskich elewacji kamienic

Kwerenda dekoracji fasad z okresu powojennej odbudowy

Kwerenda archiwalna i badania ikonograficzne wskazują, że podczas odbudowy po II wojnie światowej kwestie rekonstrukcji dekoracji na elewacjach muzealnych kamienic traktowano indywidualnie, dla każdej kamienicy odmiennie. Opracowanie dekoracji elewacji po stosunkowo dobrze zachowanej stronie Dekerta powierzono Witoldowi Millerowi i Janowi Zamoyskiemu. Każda z ośmiu elewacji od strony Rynku (numery 28–42) zaprojektowana została według osobnych wytycznych.

42	40	38	36	34	32	30	28
Na narożnej kamienicy od strony ulicy Nowomiejskiej nie zachowała się przedwojenna polichromia Wacława Borowskiego. Być może została zakryta lub usunięta w czasie remontu po zniszczeniach we wrześniu 1939 roku.	Budynek uległ zawaleniu w 1946 roku, w wyniku huraganu. Nie zachowała się więc przedwojenna polichromia Tadeusza Gronowskiego. Na odbudowanej ścianie znalazła się dekoracja freskowa Jana Zamoyskiego, przedstawiająca girlandy, owoce i symbole medyczne.	Zastosowano barwiony tynk.	W relatywnie dobrej kondycji zachowało się sgraffito Mariana Malickiego z 1928 roku. Poddano je konserwacji, a w miejscach ubytków zrekonstruowano. Nie odtworzono jednak dekoracji na poziomie IV piętra.	Mimo stosunkowo dobrego stanu zachowania dekoracji po zniszczeniach w trakcie powstania warszawskiego nie odtworzono na elewacji przedwojennej polichromii Zofii Stryeńskiej.	Elewacja otrzymała jednolitą wyprawę z barwionego tynku, która podkreślała ozdobny detal kamieniarski.	Kamienicę trzeba było rozebrać po wojnie aż do parteru, całkowicie więc uległa zniszczeniu przedwojenna polichromia Wacława Borowskiego. Na odbudowanej ścianie znalazło się sgraffito Witolda Millera z atrybutami rzemiosł.	Projektanci zdecydowali, że przedwojenna polichromia Jana Łukasika nie zostanie odtworzona. Kamienicę pokryto barwionym tynkiem. Odkuto zniszczone rzeźby Marii i świętych, które umieszczono na attyce w 1972 roku.

Inwentaryzacja materiałów elewacji

W ramach opracowywania programu prac konserwatorskich sporządzona została inwentaryzacja rysunkowa materiałów występujących na wybranych elewacjach kamienic przy Rynku Starego Miasta 28–42 oraz ul. Nowomiejskiej 4–8.

42	40	38	36	34	32	30	28	Rynek Starego Miasta
								tynki w systemie WTA
								tynki gładkie
								tynki z polichromią
								tynki ościeży
								sgraffito
								dekoracja sztukatorska
								bonie
								powierzchnie ceglane
								elementy kamienne
								profile ciągnięte
								opierzenia blacharskie
								metaloplastyka
								rynny i rury spustowe
								rynny i rury spustowe planowane

Najważniejsze założenia prac konserwatorskich

KAMIENICA NR 42

Zachowane tynki i detale architektoniczne, stan przed renowacją

ELEWACJA FRONTOWA
KAMIENICY MONTELUPICH

założenie tynków barwionych w masie (warstwy dekoracyjne w technice analogicznej do stosowanej w czasach odbudowy)

częściowo założenie tynków renowacyjnych

konserwacja oraz restauracja elementów z piaskowca zdobiących elewację kamienicy (także profili ciągnionych, boniowania, pilastrów w partii piętra attykowego), dekoracji sztukatorskich oraz metaloplastyki z założeniem nowych opierzeń blacharskich

ze względu na liczne spękania w pierwszej kolejności wykonane zostaną wzmocnienia ścian.

KAMIENICA NR 40

Detal zachowania polichromii, stan przed renowacją

ELEWACJA FRONTOWA
KAMIENICY GAGATKIEWICZA

założenie tynków barwionych w masie (warstwy dekoracyjne w technice analogicznej do stosowanej w czasach odbudowy)

częściowo założenie tynków renowacyjnych

konserwacja oraz restauracja elementów z piaskowca zdobiących elewację kamienicy i profili ciągnionych, boniowania oraz metaloplastyki z założeniem nowych opierzeń blacharskich wraz z wymianą rynien i rur spustowych

ze względu na liczne spękania w pierwszej kolejności wykonane zostaną wzmocnienia ścian

tynki z polichromią należy poddać kompleksowej konserwacji i restauracji, obejmującej usunięcie warstw wtórnych, podklejenie i konsolidację tynków, podklejenie i konsolidację warstwy malarskiej, uzupełnienie ubytków tynków oraz wykonanie scalenia kolorystycznego (w partiach tła) oraz retuszu (w partiach ornamentalnych).

KAMIENICA NR 38

Detale zachowania tynków, stan przed renowacją

ELEWACJA FRONTOWA
KAMIENICY KUROWSKIEGO

założenie tynków barwionych w masie (warstwy dekoracyjne w technice analogicznej do stosowanej w czasach odbudowy)

częściowo założenie tynków renowacyjnych

konserwacja oraz restauracja elementów z piaskowca zdobiących elewację kamienicy i profili ciągnionych, boniowania oraz metaloplastyki z założeniem nowych opierzeń blacharskich wraz z wymianą rynien i rur spustowych

ze względu na liczne spękania w pierwszej kolejności wykonane zostaną wzmocnienia ścian.

KAMIENICA NR 36

Detale zachowania sgrafitta, stan przed renowacją

ELEWACJA FRONTOWA
KAMIENICY „POD MURZYNIEM”

kompleksowa konserwacja i restauracja mająca na celu zatrzymanie postępujących procesów degradacji substancji zabytkowej oraz przywrócenie elewacji kamienicy wyglądu możliwie zbliżonego do tego z czasów powojennej odbudowy

założenie tynków barwionych w masie (warstwy dekoracyjne w technice analogicznej do stosowanej w czasach odbudowy)

częściowo założenie tynków renowacyjnych

konserwację oraz restaurację elementów kamiennych z piaskowca, dekoracji rzeźbiarskich, sgrafitto (konsolidacja zdegradowanych tynków, podklejenie odswojeń i rozwarstwień międzytynkowych, usunięcie wtórnych ingerencji, takich jak kity, warstwy barwne oraz wykonanie rekonstrukcji zniszczonych partii w technice analogicznej do oryginalnej)

konserwacja oraz restauracja metaloplastyki z założeniem nowych opierzeń blacharskich oraz rynien i rur spustowych

ze względu na liczne spękania w pierwszej kolejności wykonane zostaną wzmocnienia ścian

elewacja latami wymaga usunięcia wtórnej warstwy wykonanej niedawno malatury, zarówno ze ścian, jak i z obramień drzwi i okien.

KAMIENICA NR 34

Detal kamienny i metaloplastyka,
stan przed renowacją

ELEWACJA FRONTOWA
KAMIENICY SCHLICHTINGOWSKIEJ

założenie tynków barwionych
w masie (warstwy dekoracyjne
w technice analogicznej do stosowa-
wanej w czasach odbudowy)

częściowo założenie tynków
renowacyjnych

konserwacja oraz restauracja
elementów z piaskowca zdobią-
cych elewację kamienicy, także
profilu ciągnionych i boniowania
oraz metaloplastyki z założeniem
nowych opierzeń blacharskich
wraz z wymianą rynien i rur spu-
stowych, ze względu na liczne
spęknięcia w pierwszej kolejności
wykonane zostaną wzmocnienia
ścian

w przypadku odnalezienia
reliktyw przedwojennych tynków
z dekoracją barwną planowana
jest ich konserwacja, szczegóło-
wa dokumentacja, zabezpiecze-
nie powierzchni, a następnie za-
krycie (rekonstrukcja powojennej
dekoracji).

KAMIENICA NR 32

Detal kamienny,
stan przed renowacją

ELEWACJA FRONTOWA
KAMIENICY BARYCZKOWSKIEJ

założenie tynków barwionych
w masie (warstwy dekoracyjne
w technice analogicznej do stosowa-
wanej w czasach odbudowy)

częściowo założenie tynków
renowacyjnych

konserwacja oraz restauracja ele-
mentów z piaskowca zdobiących
elewację kamienicy i profili cią-
gnionych, dekoracji rzeźbiarskich
oraz metaloplastyki z założeniem
nowych opierzeń blacharskich

ze względu na liczne spęknięcia
w pierwszej kolejności wykonane
zostaną wzmocnienia ścian.

KAMIENICA NR 30

Detale zachowania sgrafitta i tynków
gładkich, stan przed renowacją

ELEWACJA FRONTOWA
KAMIENICY KAZUBOWSKIEJ

kompleksowa konserwacja
i restauracja mająca na celu
zatrzymanie postępujących
procesów degradacji substancji
zabytkowej oraz przywrócenie
wyglądu elewacji zbliżonego
do tego z czasów powojennej
odbudowy

założenie tynków barwionych
w masie (warstwy dekoracyjne
w technice analogicznej do stosowa-
wanej w czasach odbudowy)

częściowo założenie tynków
renowacyjnych

konserwacja oraz restauracja
elementów kamiennych z pia-
skowca, dekoracji rzeźbiarskich,
dekoracji sztukatorskich, sgraffitto
(konsolidacja zdegradowanych
tynków, podklejenie odspojień
i rozwarstwień międzytyn-
kowych, usunięcie wtórnych
ingerencji, takich jak kity,
warstwy barwne, oraz wykonanie
rekonstrukcji zniszczonych
partii w technice analogicznej do
oryginalnej)

konserwacja oraz restauracja
metaloplastyki z założeniem
nowych opierzeń blacharskich
oraz rynien i rur spustowych

ze względu na liczne spęknięcia
w pierwszej kolejności wykonane
zostaną wzmocnienia ścian.

KAMIENICA NR 28

Rzeźby w attyce kamienicy nr 28,
stan przed renowacją

ELEWACJA FRONTOWA
KAMIENICY FALKIEWICZOWSKIEJ

założenie tynków barwionych
w masie (warstwy dekoracyjne
w technice analogicznej do stosowa-
wanej w czasach odbudowy)

częściowo założenie tynków
renowacyjnych

konserwacja oraz restaura-
cja elementów z piaskowca
zdobiących elewację kamienicy
(profilu ciągnionych, boniowania,
pilastrów w partii piętra attyko-
wego), dekoracji sztukatorskich
oraz metaloplastyki z założeniem
nowych opierzeń blacharskich.

**Autorzy programu prac
konserwatorskich elewacji
kamienic muzealnych**

OPRACOWANIE:
Monument Service
Marcin Kozarzewski,
Agnieszka Wielocha,
Karolina Zalewska,
Irena Wielocha,
Cesar Delgado Martin

KONSULTACJA TECHNICZNA:
Marcin Kozarzewski,
Jacek Olesiak

ZDJĘCIA:
Monument Service

Odznaka Warszawskiego Towarzystwa Wioślarskiego

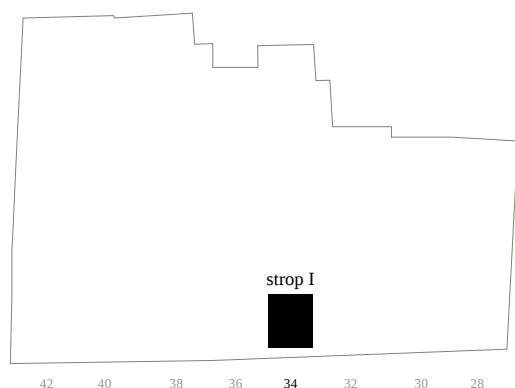
MHW 22541

metal złocony i srebrzony
wys. 27 mm, szer. 27 mm
ok. 1900 roku, Warszawa
ze zbiorów medali i numizmatów

Program prac konserwatorskich zabytkowych stropów polichromowanych

Ocalone ze zniszczeń wojennych stropy, choć uszkodzone, zachowały się w kamienicy przy Rynku Starego Miasta 34, tzw. Kleinpoldowskiej lub Schlichtingowskiej. Dwa z nich, pochodzące z ok. 1620 roku, znajdują się na I piętrze, trzeci, datowany na ok. 1730 rok, na II piętrze. W latach 1938–1939, podczas prac adaptacyjnych kamienic na potrzeby Muzeum Dawnej Warszawy, konstrukcja tych stropów została wzmocniona specjalną żelbetową płytą opartą na stalowych wspornikach wpuszczonych w grube staromiejskie mury. Zespołem prowadzącym te prace kierował Jan Zachwatowicz. Autorem nowatorskiej konstrukcji wzmocnienia, dzięki której drewniane stropy przetrwały wojnę, był Stanisław Hempel.

Piętro 2

KALENDARIUM POWSTANIA I KONSERWACJI STROPÓW

ok. 1620

Przypuszczalna data wykonania polichromii
stropu II i III

ok. 1730

Przypuszczalna data wykonania polichromii
na stropie I

1938–1943

Prace konserwatorskie i adaptacyjne
prowadzone pod kierunkiem
Jana Zachwatowicza, przy współpracy
Stanisława Hempla (konstrukcja).
Odsłonięcie i konserwacja stropów I, II i III

1944

Zniszczenie kamienicy w czasie powstania
warszawskiego

1949–1952

Konserwacja stropów I i II

1950–1953

Odbudowa budynku według proj. Stanisława
Żaryna, przy współpracy Józefa Zencikiewicza

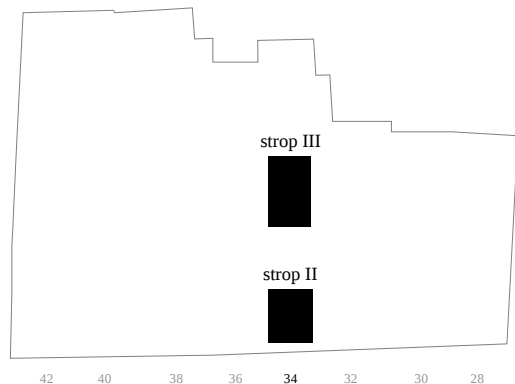
ok. 1953–1955

Konserwacja stropu III

1957

Zakończenie prac we wnętrzach kamienicy

Piętro 1

Ikonografia i technika malarska stropów

Strop I, płaski, ze scenami religijnymi i rodzajowymi, ok. 1730

Nie jest znany dokładny czas powstania malowidła stropu ani fundator tego przedstawienia. Datowany jest on na ok. 1730 roku. W nieznanym czasie dekorację tę zasłonięto malowidłem na płótnie, a następnie nową podsufitką. Stan taki dotrwał do czasu prac konserwatorskich prowadzonych tuż przed wybuchem II wojny światowej.

Płaski strop podzielony jest dwoma ciemnymi pasami na trzy równoległe, podłużne pola, obwiedzione wąską bordiurą z liści laurowych. Na ciemnobrązowym tle poszczególnych pól namalowane są ornamenty z fantazyjnych wici roślinnych i kwiatów. Na obu końcach każdego pasa znajdują się motywy muszli. Pośrodku pól namalowane są przedstawienia figuralne. Kompozycje wpisane zostały w kształt zbliżony do owalu (mocno zdeformowany).

Obiekt nie ma przemyślanej koncepcji ikonograficznej, łączy tematykę religijną i rodzajową z rozległymi partiami ornamentalnymi. Kompozycja jest odbiciem ogólnego stylu epoki i nawet jeśli pozostaje niezbyt udolnym naśladownictwem większych dekoracji ściennych, stanowi bardzo charakterystyczny dokument. Dziś natomiast, nabrawszy patyny, jako polichromia plafonu w budynku Muzeum jest z nim doskonale zespolona.

Detal polichromii I stropu, fot. Kana

Techniki malarskie

Faza I

POWSTANIE: ok. 1730

OPIS TECHNIKI: technika białkowa (klejowa lub temperowa); papier; zaprawa kredowa; warstwa malarska: kreda, czerwień żelazowa, czerwień organiczna, żółcień żelazowa, smalta, błękit pruski lub indygo.

Faza II

KONSERWACJA: lata 1938–1943

OPIS TECHNIKI: tempera kazeinowa lub jajowa (zgodnie z przekazem historycznym); kit czerwony bolusowy; warstwa malarska: ultramaryna syntetyczna (być może również błękit pruski), węglan wapnia, biel barytowa i cynkowa (lub litopon), żółcień lub zieleń chromowa, pigment żelazowy pochodzenia ziemnego.

Faza III

KONSERWACJA: lata 1949–1952

OPIS TECHNIKI: masa woskowo-żywiczna; kit kredowy biały; warstwa malarska ze spoiwem tłustym z dodatkiem wosku: ultramaryna syntetyczna, biel barytowa i tytanowa, żółcień/zieleń chromowa, żółcień/czerwień kadmowa.

Faza IV

DATA NIEZNANA

OPIS TECHNIKI: zabezpieczenie z żywicy syntetycznej.

Ortofotomapa I stropu, fot. Kana

Ortofotomapa II stropu, fot. Kana

Strop II, belkowany z dekoracją emblematyczną, ok. 1620

Tak jak w przypadku polichromii stropu I, strop II odkryto pod podsufitką w trakcie prac prowadzonych tuż przed wojną. Wiemy, że przeprowadzono wówczas kompleksową konserwację, nie wiadomo jednak, jaki był jej zakres i na czym dokładnie polegała.

Dekoracja powstała na stropie klasyfikowanym jako belkowy z poprzeczkami i z pozornym kasetonem.

Istniejąca we fragmentach dekoracja malarska to najstarsze zachowane malowidło emblematyczne w Warszawie oraz jedyna dekoracja uwzględniająca herb miasta. Jest to również jeden z nielicznych cykli symbolicznych z 1. połowy XVII wieku, który przetrwał w budowlach zabytkowych w Polsce.

Detal polichromii II stropu, fot. Kana

Techniki malarskie

Faza I

POWSTANIE: ok. 1620

OPIS TECHNIKI: technika białkowa (klejowa lub temperowa); zaprawa bolusowa z węglanem wapnia; warstwa malarska: kreda, czerwień żelazowa, czerń kostna, aury pigment.

Faza II

KONSERWACJA: lata 1938–1942

OPIS TECHNIKI: tempera kazeinowa lub jajowa (zgodnie z przekazem historycznym); płótno, zaprawa kredowa, warstwa malarska: biel ołowiowa, węglan wapnia, pigmenty żelazowe (czerwień i żółcień), cynober, sadza.

Faza III

KONSERWACJA: lata 1949–1952

OPIS TECHNIKI: masa woskowo-żywiczna; kit kredowy biały; warstwa malarska ze spoiwem tłustym z dodatkiem wosku: węglan wapnia, biel barytowa i cynkowa lub litopon, być może ultramaryna syntetyczna lub ceruleum, czerń kostna, żółcień żelazowa.

Faza IV

2. poł. XX wieku

OPIS TECHNIKI: zabrudzenia powierzchniowe.

Strop III, kasetonowy z dekoracją „gotycką”, ok. 1620

Analogicznie do dwóch poprzednich strop kasetonowy został poddany pracom konserwatorskim w latach 1938–1940. W trakcie odbudowy strop ponownie poddano kompleksowej konserwacji i restauracji.

Prosta, geometryczna dekoracja stropu o gotyckim charakterze to rodzaj polichromii, które występowały już ponad dwa wieki wcześniej, zarówno w budownictwie ceglany, jak i drewnianym. Dekoracja jest przykładem trwałości form gotyckich w czasach nowożytnych. Zmiany wystroju malarskiego stropu dokonano dopiero w 2. połowie XIX wieku. W centrum każdego kasetonu namalowana została rozeta, której środek stanowił wypukły guz. Mniejsze guzy nabite zostały na skrzyżowaniu belek konstrukcyjnych i beleczek poprzecznych. W nieznanym czasie strop został w całości zasłonięty podsufitką, którą usunięto w czasie adaptacji kamienicy na siedzibę Muzeum Dawnej Warszawy. Wówczas przeprowadzono także jego konserwację. W 1954 roku zdecydowano o powtórnej konserwacji stropu. W obliczu odkrycia znajdującej się bezpośrednio na belkach pierwotnej kompozycji geometrycznej zdecydowano o usunięciu polichromii XIX-wiecznej, pozostawiając ją jedynie w jednym kasetonie.

Detal polichromii III stropu, fot. Kana

Techniki malarskie

Faza I

POWSTANIE: ok. 1620 roku

OPIS TECHNIKI: zaprawa lub warstwa malarska (?) czerwona kredowo-bolusowa z bielą ołowiową, warstwa malarska: kreda, czerwień żelazowa, czern kostna, aury pigment.

Faza II

PRZEMALOWANIE: 2. poł. XIX wieku

OPIS TECHNIKI: dekoracja z kwiatem; kreda, być może biel cynkowa, pigmenty żelazowe pochodzenia ziemnego (Fe-Al-Si-Ti), błękit organiczny.

Faza III

KONSERWACJA: lata 1938–1942

OPIS TECHNIKI: tempera kazeinowa lub jajowa (zgodnie z przekazem historycznym); płótno lniane i bawełniane, zaprawa kredowa biała, warstwa malarska: ultramaryna syntetyczna, pigmenty żelazowe (czerwień i żółcień, zieleń), być może zieleń szwajfurcka, węgiel wapnia, biel barytowa i tytanowa.

Faza IV

KONSERWACJA: 1954 rok

OPIS TECHNIKI: masa woskowo-żywiczna, kreda.

Ortofotomapa III stropu, fot. Kana

Stan zachowania

Strop I

Podłoże konstrukcyjne, w ramach możliwej (bez wykonywania odkrywek) oceny, zachowane jest w stosunkowo dobrym stanie. W trakcie prowadzonych w latach 50. XX wieku zabiegów konserwatorskich najszerze szpary pomiędzy belkami zaflekowano wąskimi listewkami drewnianymi – tego typu ingerencja widoczna jest w partii głównego przedstawienia. Stan zachowania polichromii stropu jest stabilny. Jedynie lokalnie zauważono odspojenia malatury od podłoża konstrukcyjnego oraz drobne pęcherze pomiędzy warstwami technologicznymi (niestety występują one w obrębie oryginalnej warstwy malarskiej). W niektórych miejscach dostrzeżono stosunkowo świeże spękania (brak zabrudzeń powierzchniowych w przekroju) warstwy wymalowania i gruntu (w partiach wtórnych pochodzących z czasów historycznych konserwacji). Ubytki oryginalnej warstwy malarskiej występują wzdłuż spoin pomiędzy belkami stropu. Przyczyną takiego stanu rzeczy mógł być usunięty w niewiadomym czasie pas płótna zabezpieczający oryginalnie styk belek.

Mikroskopowy wygląd badanego drewna w świetle odbitym:
Próbka drewna w dobrym stanie zachowania, o normalnej twardości i lekko czerwonawej barwie. Brak widocznych śladów żerowania owadów czy obecności grzybów. Badanie mikroskopowe wykazało, że drewno należy do rodzaju sosna (*Pinus*). Najprawdopodobniej jest to sosna zwyczajna.

Zdjęcie digitalizacyjne, fot. Kana

Zdjęcie w świetle UV, fot. Kana

Porównanie stanu zachowania fragmentu malowidła na fotografiach wykonanych w różnym czasie – przed 1939 rokiem, w 1980 roku oraz w 2013 roku (fot. Kana).
Źródło fotografii archiwalnych: IS PAN (fot. Cz. Olszewski; W. Wolny)

Strop II

Podłoże konstrukcyjne stropu II zachowane jest w dobrym stanie. Na większości powierzchni spekania drewna wzdłuż włókien są stosunkowo stare i stabilne. Świeże spekania zauważono na belce F-E. W tej partii w trakcie dawnych konserwacji pęknięcia zabezpieczono płótnem lnianym. W chwili obecnej płótno jest rozerwane, a pod nim widoczny jest jasny kolor drewna, co może świadczyć o tym, że belka pękła w ciągu ostatnich kilku lat. Płótno, zabezpieczające miejsca styku desek podsufitki i belek, jest w wielu miejscach odspojone od podłoża. Oryginalna warstwa malarska zachowała się w niewielkim stopniu (ok. 30 procent powierzchni). W wielu miejscach malatura straciła adhezję do drewna, łuszczy się i lokalnie odpada. Widoczne są świeże ubytki warstwy malarskiej. Oryginalna polichromia pokryta jest warstwą zabrudzeń powierzchniowych, co widoczne jest szczególnie w jasnych partiach. Duży problem stanowi zakres ingerencji konserwatorskich z lat 50. XX wieku. Uzupełnienia drewna, szczególnie na bocznych płaszczyznach belek, zostały wykonane niestarannie, a ich faktura znacznie różni się od powierzchni oryginału. Retusz graficzny pokrywa praktycznie całą powierzchnię stropu, występuje także w partiach oryginalnych. W wielu miejscach malowidło retuszowano bez uzupełnienia ubytku gruntu, bezpośrednio na drewnie. Stare ingerencje malarskie uległy znacznym zmianom kolorystycznym i wpływają negatywnie na odbiór estetyczny zabytku. Kompozycja jest obecnie całkowicie nieczytelna. Bez wnikliwej analizy trudno odróżnić partie oryginału od uzupełnień. Na styku ze ścianą widoczne są zachłapania białą farbą, powstałe w trakcie prac malarskich.

Mikroskopowy wygląd badanego drewna w świetle odbitym:

Próbka drewna w dobrym stanie zachowania, o normalnej twardości i jasnej barwie. Badanie mikroskopowe wykazało, że badane drewno należy do rodzaju świerk (*Picea*).

Zdjęcie digitalizacyjne, fot. Kana

Zdjęcie w świetle UV, fot. Kana

Porównanie stanu zachowania fragmentu malowidła na fotografiach wykonanych w różnym czasie – w 1980 roku oraz w 2013 roku (fot. Kana). Źródło fotografii archiwalnych: IS PAN (fot. W. Wolny)

Strop III

Deski podsufitki stropu zachowały się w stosunkowo stabilnym stanie. Praktycznie w każdym z kasetonów występują uzupełnienia wykonane w trakcie dawnych prac konserwatorskich. Wiele z desek jest splekanych wzdłuż włókien, splekania sprawiają wrażenie starych i stabilnych. Pomiędzy deskami widoczne są szpary różnej szerokości. W centralnej części każdego z kasetonów widoczny jest zakółkowany otwór po guzach usuniętych w trakcie ostatnich prac konserwatorskich. Część fleków wymaga ponownego opracowania bądź wymiany. W przypadku niektórych fleków zaobserwowano uszkodzenia powstałe na skutek działalności ksylofagów. Uzupełnienia w wielu miejscach zostały zamocowane na gwoździe. Powierzchnia belek konstrukcyjnych jest splekana, w wielu miejscach widoczne są wyschnięte sęki. Przestrzeń pomiędzy belkami a deskowaniem podsufitki została w wielu miejscach wtórnie wypełniona listewkami. Na skrzyżowaniu z beleczkami poprzecznymi występują zakółkowane otwory po guzach. W stosunkowo najgorszym stanie zachowały się beleczki poprzeczne. Na styku beleczek z belkami konstrukcyjnymi widoczne są szpary, w wielu miejscach zaflekowane. Fleki na skutek zmiany objętości drewna są odspojone, miejscami całkowicie luźne. Oryginalna polichromia praktycznie nie zachowała się. Mimo wykonania dokumentacji fotograficznej w świetle UV i dokładnej analizy zdjęć jedynie w kilku miejscach udało się zaobserwować występowanie starej malatury. Identyfikację oryginału utrudnia dodatkowo retusz pokrywający praktycznie całe sklepienie, także partie starej polichromii. Chłodny odcień powierzchni kasetonów jest efektem występowania resztek polichromii XIX-wiecznej, usuniętej w trakcie prac prowadzonych w latach 50. Retusz graficzny został wykonany bez uprzedniego przygotowania podłoża, bezpośrednio na drewnie. W celu unifikacji kolorystycznej w wielu partiach scalanie kolorystyczne wykonano z dodatkiem bieli cynkowej, co jest widoczne na zdjęciach w świetle UV. Retusze uległy zmianom kolorystycznym, co spowodowało zakłócenie odbioru kolorystycznego całości kompozycji. Powierzchnia stropu pokryta jest zabrudzeniami powierzchniowymi. Na styku ze ścianą belki są zachłapanie białą farbą.

Mikroskopowy wygląd badanego drewna w świetle odbitym: Próbkę drewna w dobrym stanie zachowania, o normalnej twardości i pociemniałej barwie. Brak widocznych śladów żerowania owadów czy obecności grzybów. Badanie mikroskopowe wykazało, że badane drewno należy do rodzaju jodła (Abies).

Zdjęcie digitalizacyjne, fot. Kana

Zdjęcie w świetle UV, fot. Kana

Zdjęcie digitalizacyjne, fot. Kana

Zdjęcie w świetle UV, fot. Kana

Program prac konserwatorsko-restauratorskich stropów

Wykonanie konsolidacji warstw malarskich oraz niezbędnych napraw stolarskich (korekta i uzupełnienie fleków i kitów).

Przeprowadzenie pieczołowitego, selektywnego oczyszczania powierzchni. Zakres i „głębokość” ingerencji należy ustalić na podstawie prób przeprowadzonych na reprezentatywnych fragmentach poszczególnych polichromii. W przypadku stropu z dekoracją geometryczną (strop III) istnieją uzasadnione obawy, że po usunięciu retuszy z lat 50. czytelność warstwy oryginalnej będzie na całej powierzchni naprawdę szczątkowa. Decyzje co do ostatecznego zakresu tych robót należy podejmować z wielką rozwagą i ostrożnością.

Przeprowadzenie analizy identyfikacyjno-rekonstrukcyjnej formy malowideł. Prace te należy prowadzić na etapie oczyszczania.

Wykonanie „poglądowych rekonstrukcji” w formie plansz rysunkowo-kolorystycznych opracowanych na podkładach ortofotograficznych. Realizacja tego postulatów powinna być wynikiem prac badawczych nad jak najpełniejszym odczytaniem formy, kolorystyki i treści poszczególnych dekoracji. Wymaga to rzadkich umiejętności łączących wnikliwość badacza technologa i historyka sztuki oraz sprawność malarza kopisty.

Opracowane w taki sposób plansze dałyby podstawę poprawności odczytania i interpretacji podczas dalszych prac związanych z wyeksponowaniem

malowideł. Byłyby także uzupełnieniem oferty Muzeum, stanowiłyby wartościowy i atrakcyjny materiał dydaktyczno-poglądowy.

Prace restauratorskie. Co do zakresu uzupełnień warstwy malarskiej nadrzędnym założeniem powinno być poszanowanie autentyczności i historii obiektu. Trudno jednak wyobrazić sobie warszawskie stropy zupełnie pozbawione ingerencji restauratorskiej. Taki doktrynalny sposób prezentacji byłby skierowany wyłącznie do bardzo wyrobionego odbiorcy. Coraz liczniejsze przykłady rozmaicie przeprowadzonych tzw. rekonserwacji dzieł malarstwa ściennego wskazują w przypadku plafonów warszawskich na potrzebę świadomej, powściągliwej ingerencji o charakterze restauratorskim. Podstawy, zasady i kryteria planowanych działań, wynikające z analizy problematyki konserwatorskiej stropów z kamienicy Klepoldowskiej, powinny zostać dobrze zrozumiane przez wykonawcę. Poziom umiejętności plastycznych, obok zawodowej wrażliwości na złożoność problemów, jest nieodzownym warunkiem odpowiedniej realizacji zadania. Wymogi te powinny być ważnym kryterium przy wyłonieniu przygotowanego i doświadczonego wykonawcy prac. Na planowane prace składają się następujące zadania:

Wykonanie na planszach szczegółowych propozycji aranżacji malowideł.

Scalenie kolorystyczne i walorowe wszystkie kitów i łat.

Półkryjące scalenie rozległych ubytków i przetrąć tak, aby nie eksponować lub ograniczyć eksponowanie surowego drewna, którego intensywny kolor i usłojenie wprowadzają przypadkowe efekty plastyczne, rozbijające ciągłość kompozycji malarskiej.

Następnie należy poddać malowidła scaleniu według opracowanych projektów.

W przypadku stropu płaskiego (I) proponuje się wykonać retusz naśladowczy drobnych ubytków, a w przypadku większych – istnieją przesłanki do wykonania rekonstrukcji brakujących partii.

Strop II z belkowaniem, w którym zachowało się ok. 20 procent oryginału, wymaga powściągliwego podejścia do rekonstrukcji. Wydaje się, że odpowiednie będzie ograniczenie działań estetyzujących do scalenia ubytków do koloru tła. Nie można jednak przeprowadzić tego poprzez pomalowanie całości jednym kolorem. Należy doprowadzić do harmonijnego współgrania kolorystycznego uzupełnień z partiami oryginału.

Strop III, na którym warstwa oryginalna zachowana została szczątkowo; obecny stan jest efektem kreacji konserwatorskiej z lat 50. XX wieku. Respektując przyjęte wówczas założenia, proponuje się wykonanie re-restauracji na podstawie wyników analizy formalnej.

Zarysowane wyżej założenia i cele planowanych prac konserwatorskich muszą być zrealizowane w całości in situ ze względu na konstrukcje żelbetowych stropów zlokalizowanych nad stropami polichromowanymi.

Digitalizacja

Zdjęcia digitalizacyjne oraz zdjęcia w świetle UV, a także ortofotomapy malowanych drewnianych stropów, wykonane przed rozpoczęciem ich konserwacji, stanowią część programu prac renowacyjnych.

Autorzy programu prac konserwatorskich trzech zabytkowych stropów polichromowanych

Opracowanie:

Agnieszka Zalewska, Kana

Karolina Zalewska
HISTORYCZKA SZTUKI; KWERENDA
ARCHIWALNA, IKONOGRAFIA

dr Magdalena Górską
HISTORYCZKA SZTUKI; KWERENDA
ARCHIWALNA, IKONOGRAFIA STROPU II

Marcin Kozarzewski
KONSERWATOR MALARSTWA I RZEŻBY
POLICHROMOWANEJ; PROGRAM
PRAC KONSERWATORSKICH

Agnieszka Wielocha
KONSERWATORKA MALARSTWA I RZEŻBY
POLICHROMOWANEJ; KOORDYNACJA PRAC

Cesar Delgado Martin
FOTOGRAF; INWENTARYZACJA
FOTOGRAFICZNA

Michał Bogusławski
ARCHITEKT; INWENTARYZACJA RYSUNKOWA

Autorzy badań:

Laboratorium Konserwacji
Sylvia Pawełkowicz

Sylvia Pawełkowicz
KONSERWATORKA DZIEŁ SZTUKI

Artur Borkowski
CHEMIK ANALITYK

Elżbieta Jeżewska
TECHNOLOG DREWNA,
KONSERWATORKA DZIEŁ SZTUKI

Marek Wróbel
GEOLOG

DATA OPRACOWANIA:
listopad 2013

Skanning 11 kamienic

W 2014 roku zrealizowany został I etap digitalizacji – skanning 11 kamienic z zewnątrz wraz z realizacją rysunków i ortofotomap elewacji budynków. Rozpoczął się także II etap skanningu polegający na digitalizacji części pomieszczeń trzech kamienic przy Rynku Starego Miasta o numerach 32, 34 i 36. Działanie to jest rodzajem precyzyjnej inwentaryzacji obiektu poprzez digitalizację, czyli laserowe skanowanie elewacji kamienic z każdej strony – od frontu, z boku oraz od strony podwórza, a także wybranych, najbardziej reprezentatywnych wnętrz.

Efekty tej digitalizacji to trójwymiarowy model przestrzenny oraz film 3D, które posłużą przede wszystkim do celów naukowo-badawczych i projektowo-konserwatorskich, ale również jako materiał ekspozycyjny, promocyjny i edukacyjny.

Autorzy opracowania skanningu 11 kamienic

Narodowy Instytut Dziedzictwa

Karol Czajkowski
KIEROWNIK ZESPOŁU

Bolesław Kobielski
Hubert Gałka

*Modernizacja staromiejskich kamienic –
główniej siedziby Muzeum*

1

4

2

5

3

6

1. Skan elewacji południowej
2. Skan elewacji północnej
3–6. Skany elewacji zachodniej

Skan elewacji wschodniej, rysunek i ortofotomapa

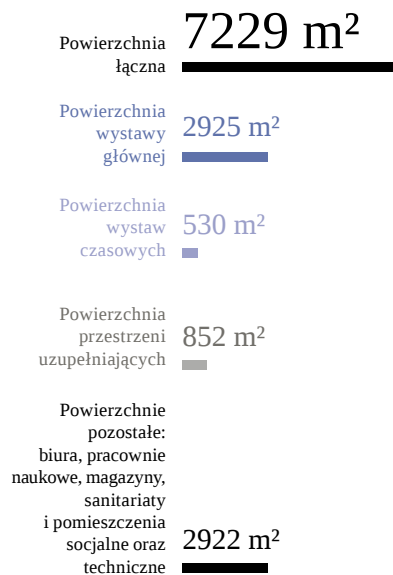
Skan elewacji zachodniej, rysunek i ortofotomapa

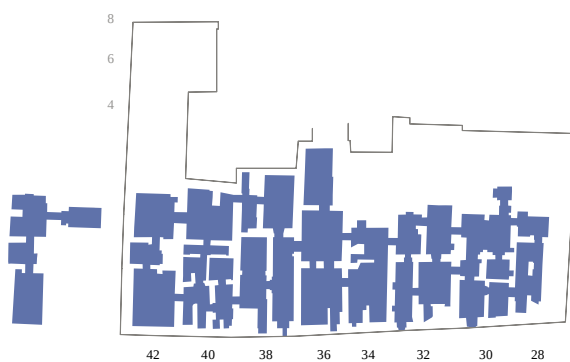
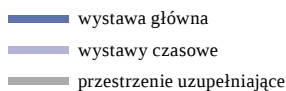
Analiza funkcjonalna wnętrz kamienic

Celem analizy funkcjonalnej wnętrz staromiejskich kamienic było optymalne rozplanowanie przestrzeni przeznaczonej na wystawę główną i wystawy czasowe oraz przestrzeni uzupełniających, takich jak biblioteka, kino, kawiarnia i sklep muzealny czy strefy wejścia dla zwiedzających. Uwzględniono także i zaplanowano rozmieszczenie niezbędnej infrastruktury technicznej obsługującej obiekt oraz pracowni naukowych, biur czy pomieszczeń socjalnych.

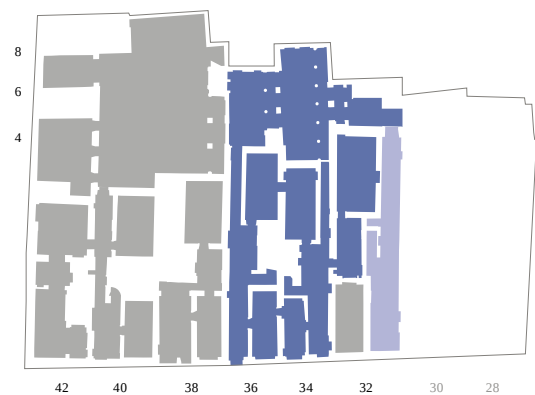
Podział funkcjonalny przestrzeni Muzeum został opracowany przez Dyрекcję Muzeum oraz Zespół ds. inwestycji, przy współpracy z projektantami z firmy KB – Projekty Konstrukcyjne sp. z o.o., pod kierunkiem arch. Jerzego Wowczaka. Rozplanowanie funkcjonalne powstało w ramach realizacji wielobranżowego projektu wykonawczego Modernizacja obiektów Muzeum Warszawy przy Rynku Starego Miasta – Etap I. Stanowiło załącznik do regulaminu konkursu na wyłonienie projektantów wystawy głównej.

Rzuty 11 kamienic z oznaczeniem przestrzeni wystawy głównej, wystaw czasowych oraz przestrzeni uzupełniających

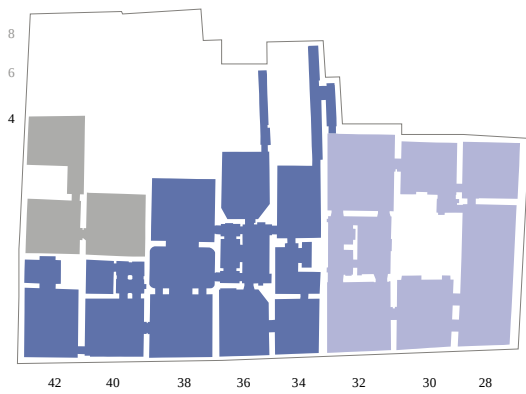

Piwnica -2 Piwnica -1

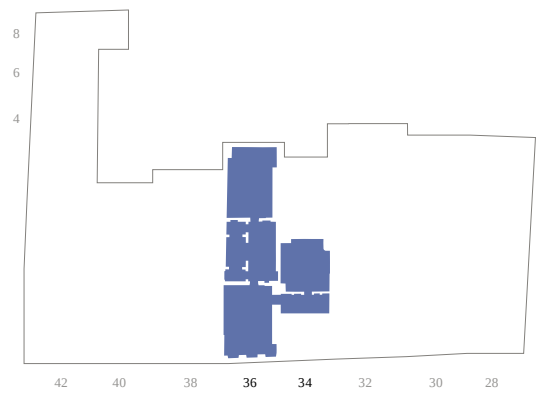

Parter

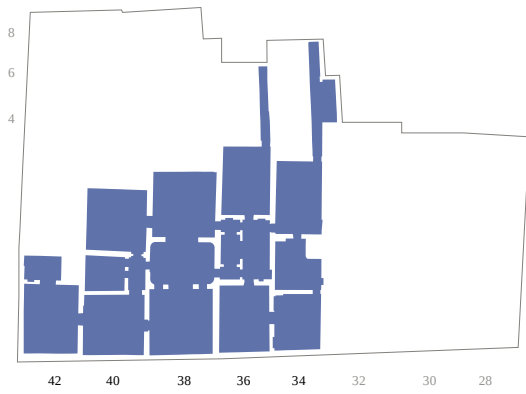
*Modernizacja staromiejskich kamienic –
główniej siedziby Muzeum*

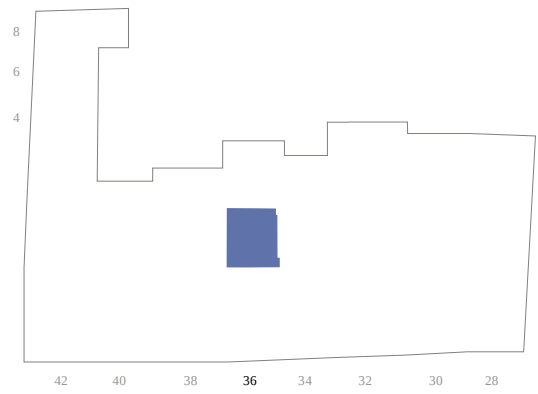
Piętro 1

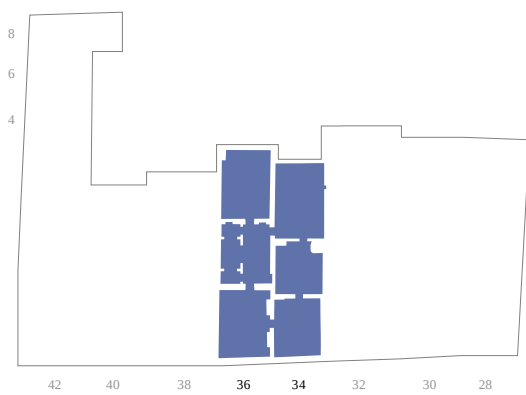
Piętro 4

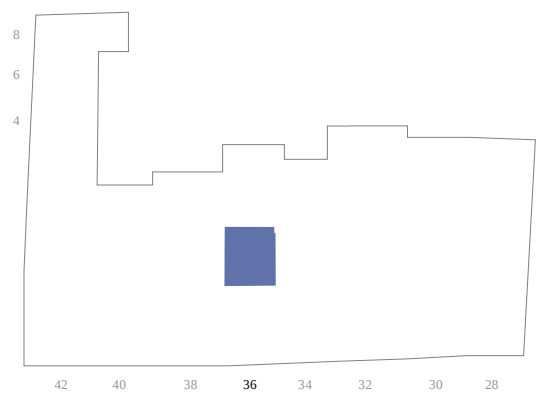
Piętro 2

Piętro 5

Piętro 3

Piętro 6

Studium zadaszenia dziedzińców wewnętrznych

Przebudowa istniejących, wtórnych zadaszeń dziedzińców wewnętrznych kamienic przy Rynku Starego Miasta 34 i 36 oraz budowa dodatkowego nowego zadaszenia dziedzińca kamienicy nr 32 stworzą dodatkową przestrzeń dla działań kulturalnych. Nowa infrastruktura instalacyjna, która powstanie w ramach tych działań, pozwoli na całoroczne wykorzystywanie tej atrakcyjnej przestrzeni o łącznej powierzchni 167,9 m². Będą się tu odbywały wystawy czasowe, koncerty, wykłady oraz zajęcia edukacyjne.

Autorzy studium zadaszenia

KB – Projekty Konstrukcyjne sp. z o.o., arch. Jerzy Wowczak

Wizualizacje zadaszeń dziedzińców z wielobranżowej koncepcji projektu Modernizacja obiektów Muzeum Warszawy przy Rynku Starego Miasta – etap I

Konkurs na zadaszenie dziedzińca muzealnego – Lapidarium

Przedmiotem konkursu było opracowanie koncepcji architektonicznej przekrycia i aranżacja przestrzeni dziedzińca w Muzeum, położonego pomiędzy kamienicami przy Rynku Starego Miasta 38, 40, częściowo 36 oraz przy ul. Nowomiejskiej 4, 6 i 8.

Założenia konkursu

Zadaszenie dziedzińca ma sprawić, że powstanie przestrzeń reprezentacyjna Muzeum, gdzie odbywać się będą spotkania, konferencje, kameralne koncerty czy wystawy czasowe. Znajdzie się w niej także recepcja Muzeum. Przekryty dziedziniec będzie wykorzystywany przez cały rok, dlatego należy przewidzieć sposób jego wentylacji i ogrzewania. Konstrukcja zadaszenia może opierać się na murach kamienic albo mieć własne fundamenty. Uczestnicy konkursu mają zaproponować sposób podziału przestrzeni za pomocą przepierzeń, aranżację zieleni na dziedzińcu, zachowując istniejący zieleniec, wzór posadzki oraz sposób eksponowania zabytkowych detali architektonicznych znajdujących się na nim. Do materiałów konkursowych zostały załączone, oprócz warunków zabudowy dla tej inwestycji, również opisy rozpoczętego procesu modernizacji muzealnych kamienic oraz studium zadaszeń trzech dziedzińców muzealnych, aby uczestnicy mogli odnieść się w swoich projektach do trwającej już modernizacji.

Nagrody

I nagroda – 25 000 zł brutto oraz zaproszenie do negocjacji w trybie zamówienia z wolnej ręki na opracowanie dokumentacji projektowej, będącej szczegółowym opracowaniem projektu konkursowego

II nagroda – 15 000 zł brutto

III nagroda – 10 000 zł brutto

Terminy

Ogłoszenie o konkursie zamieszczone w Biuletynie Zamówień Publicznych 12 listopada 2014 roku.

Termin składania prac konkursowych 3 lutego 2015 roku.

Publiczne ogłoszenie wyników konkursu 13 lutego 2015 roku.

Skład sądu konkursowego

arch. Andrzej Bulanda

SĘDZIA KONKURSOWY SARP
PRZEWODNICZĄCY

arch. Stanisław Stefanowicz
SĘDZIA KONKURSOWY SARP, SĘDZIA REFERENT

arch. Artur Zbiegieni
Z-CA DYREKTORA DS. INWESTYCYJNYCH
MUZEUM WARSZAWY, SĘDZIA

dr Jarosław Trybuś
Z-CA DYREKTORA DS. MERYTORYCZNYCH
MUZEUM WARSZAWY, SĘDZIA

arch. Paweł Czaplicki
SĘDZIA KONKURSOWY SARP,
ZASTĘPCA SĘDZIÓW SĄDU KONKURSOWEGO

Odznaka „Pierwszy Zjazd Szewców w Warszawie 1912” (awers)

MHW 19237

srebro, emalia, wyrób grawerski
wys. 35 mm, szer. 20 mm
1912 rok, Warszawa
ze zbiorów medali i numizmatów

Odznaka „Pierwszy Zjazd Szewców w Warszawie 1912” (rewers)

MHW 19237

srebro, emalia, wyrób grawerski
wys. 35 mm, szer. 20 mm
1912 rok, Warszawa
ze zbiorów medali i numizmatów

Nowe Muzeum Warszawskiej Pragi – pierwsze muzeum publiczne po prawej stronie Wisły

Ab ovo usque ad mala, czyli Muzeum Warszawskiej Pragi od początku do końca

O tym, że Muzeum Warszawskiej Pragi powstało właśnie w tym miejscu, czyli przy ul. Targowej 50/52, i w tym czasie, zdecydowały odkryte malowidła ściennie w modlitewni żydowskiej, znajdujące się wówczas w katastrofalnym stanie. Ale *ab ovo*...

Malowidła dawnej modlitewni żydowskiej zostały odkryte w 1996 roku przez Janusza Sujckiego i Jarosława Zielińskiego. Na wniosek Zespołu Opiekunów Kulturowego Dziedzictwa Warszawy 29 marca 1999 roku zostały wpisane do rejestru zabytków¹. Budynek oficyny wraz z trzema kamienicami frontowymi znajdującymi się na tej posesji – dwa lata później. W kamienicach, mimo iż były w złym stanie technicznym, wciąż mieszkali ludzie, a w ich parterach mieściły się sklepy.

Najwięcej problemów stwarzała jednak dawna modlitewnia z malowidłami. Organizacje społeczne² mieszczące się w niej nie były w stanie udźwignąć skomplikowanego remontu i konserwacji. Wprowadzenie funkcji komercyjnej, która zapewniałaby fundusze na remont, nie wchodziło w grę. Budynki należały do m.st. Warszawy, pozostając w zarządzie Dzielnicy Praga Północ i to na jej rzecz, jeszcze wiosną 2005 roku, Wojewódzki Konserwator Zabytków Ryszard Głowacz wydał nakaz przeprowadzenia prac zabezpieczających.

Od lipca 2005 roku kompetencje w tej i wszystkich innych sprawach związanych z obiektami wpisanymi do rejestru zabytków przejął Stołeczny Konserwator Zabytków. Dotychczasowe zalecenia wzmocnienia konstrukcji budynku, poważnie ingerujące w zabytek, zostały w sierpniu 2005 roku zweryfikowane przez inż. Antoniego Korala i według jego zaleceń wykonano tymczasowe wzmocnienie, pozostawiając ostateczne rozwiązanie do chwili, kiedy zapadnie decyzja o przeznaczeniu dawnego domu modlitwy.

We wrześniu 2005 roku w mieszkaniu przy modlitewni wybuchł pożar.

W związku z tym wydarzeniem Powiatowy Inspektor Budowlany wydał nakaz doraźnego zabezpieczenia obiektu i zakaz jego użytkowania³. W sierpniu i wrześniu w modlitewni trwały prace badawcze⁴ zlecone przez Stołecznego

1 Decyzja nr B-1 z 29 marca 1999 roku objęła ochroną malowidła, a decyzja nr 64A z 19 stycznia 2001 roku wpisała do rejestru zabytków wszystkie budynki na posesji przy ul. Targowej 50/52.

2 W 2005 roku była to Fundacja Cmentarza Żydowskiego „Gesia”.

3 Decyzja nr IIIOT/155/205 PINB z dnia 2 września 2015 roku.

4 Paweł Jakubowski sp. c. ANTEA, Dokumentacja prac badawczo-poszukiwawczych z zakresu malarstwa ściennego, wykonanych w dwóch salach dawnego żydowskiego domu modlitwy przy ul. Targowej 50/52 w Warszawie, 18 sierpnia – 26 września 2005 roku; zawiera 37 zdjęć (w archiwum BSKZ). Pierwsza ekspertyza malowideł została wykonana przez Jolantę Czarską w listopadzie 1998 roku (archiwum WKZ).

Konserwatora Zabytków. Późną jesienią tego roku powstała ekspertyza architektoniczno-konserwatorska autorstwa architektów Eleonory Bergman i Michała Witwickiego⁵. Pamiętam zimny dzień, późną jesienią 2005 roku, gdy stanęliśmy na podwórzu posesji Targowa 50/52 – Małgorzata Naimska (dyrektor Biura Kultury), Joanna Bojarska (dyrektor Muzeum Historycznego m.st. Warszawy), Cezary Szajewski z ZGN jako przedstawiciel dzielnicy Praga Północ i ja (ówczesna dyrektor Biura Stołecznego Konserwatora Zabytków). Budynek modlitewni był w stanie bliskim katastrofy budowlanej, malowidła odpajały się od ścian z powodu ogromnej wilgotności i zagrzybienia. Kamienice przy ul. Targowej, wpisane do rejestru zabytków, też były w opłakanym stanie, mimo to w niektórych mieszkaniach wciąż mieszkali lokatorzy. Ponieważ posesja była wolna od roszczeń, wszyscy zgodziliśmy się, że jest to miejsce, w którym mogłoby powstać muzeum opowiadające o prawobrzeżnej Warszawie, na które mieszkańcy tej części miasta czekali od dawna. Biuro Kultury i Muzeum podjęło się organizacji procesu inwestycyjnego i merytorycznego nowego oddziału. Władze Dzielnicy Praga Północ miały przeprowadzić prace zabezpieczające budynek modlitewni i przekwaterować mieszkańców z kamienic frontowych, Biuro Stołecznego Konserwatora Zabytków podjęło się prac zabezpieczających malowidła przed dalszym ich niszczeniem.

W marcu 2006 roku pracownicy Muzeum Historycznego m.st. Warszawy przygotowali założenia merytoryczne i funkcjonalne dla oddziału Muzeum Starej Pragi przy ul. Targowej⁶. Nie wszyscy podeszli do tego pomysłu entuzjastycznie. Grupa radnych Dzielnicy Praga Północ skutecznie blokowała decyzję umieszczenia Muzeum przy Targowej na rzecz lokalizacji w pałacyku Konopackiego⁷. Doszło nawet do tego, że 10 maja 2006 roku Rada Dzielnicy podjęła w tej sprawie uchwałę wskazującą na pałacyk Konopackiego, pomimo stanowiska Związku Stowarzyszeń Praskich Grupa Partnerska, które dzień wcześniej skierowało do Rady list⁸ popierający lokalizację Muzeum

przy ul. Targowej. Uchwałą Rady m.st. Warszawy z 21 września 2006 roku do statutu Muzeum Historycznego m.st. Warszawy wprowadzono zapis o utworzeniu nowego oddziału, Muzeum Warszawskiej Pragi, ale wciąż brakowało jednoznacznej decyzji o lokalizacji Muzeum. Późną jesienią odbyły się wybory samorządowe, prezydentem została Hanna Gronkiewicz-Waltz. Rok 2007 przyniósł przełom w sprawie Muzeum Warszawskiej Pragi. W uchwale budżetowej z 22 lutego 2007 roku po raz pierwszy został zapisany tytuł inwestycyjny o nazwie Adaptacja zespołu zabytkowego przy ul. Targowej 50/52 na Muzeum Warszawskiej Pragi – prace przygotowawcze⁹. Radni m.st. Warszawy poparli tę inwestycję. Chociaż na początek kwota nie była duża – 280 tys. zł na dwa lata, umożliwiła jednak rozpoczęcie prac projektowych. W kolejnej uchwale budżetowej miasta, w Wieloletniej Prognozie Inwestycyjnej, od 2008 roku na realizację Muzeum Warszawskiej Pragi zabezpieczono 40 mln zł, a w kolejnych latach zmieniały się tylko terminy realizacji zadania. Jako realizatora wskazano Stołeczny Zarząd Rozbudowy Miasta i jemu, zarządzeniem z 11 lipca 2007 roku¹⁰, została przekazana nieruchomość przy ul. Targowej. W zarządzeniu tym prezydent Hanna Gronkiewicz-Waltz zobowiązała władze Dzielnicy Praga Północ do przygotowania i wydania posesji SZRM. Nadzorowanie postępu prac powierzono Jerzemu Kulikowi, dyrektorowi Biura Rozwoju. Osiem dni później Rada Dzielnicy ponownie zajęła stanowisko przeciwne lokalizacji Muzeum Pragi w tym miejscu¹¹, ale sprawy już się toczyły, ucinając wszelkie dyskusje. W lipcu zostały wydane na rzecz SZRM zalecenia konserwatorskie Biura Stołecznego Konserwatora Zabytków¹², których podstawą były założenia funkcjonalne Muzeum z roku 2007, opracowane przez pracowników Muzeum – Janusza Sujeckiego i Jolantę Wiśniewską. Jednocześnie zapadła decyzja o ubieganiu się o dofinansowanie projektu z Programu Regionalnego Infrastruktura i Środowisko (2007–2013), priorytet: Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego o znaczeniu

5 Architekt Michał Witwicki (1921–2007) był wybitnym historykiem urbanistyki i architektury.

6 Pismo o nr. L. dz. MHW-XVIII-474/03/06 skierowane do BSKZ. Natomiast Wstępne założenia do wytycznych do konkursu na adaptację zabudowy posesji przy ul. Targowej 50/52 dla celów muzealnych zostały opracowane przez Muzeum Historyczne m.st. Warszawy 19 lipca 2006 roku.

7 Uchwała Rady Dzielnicy Praga Północ w sprawie utworzenia Muzeum Pragi z dnia 10 maja 2006 roku nr XLV/205/06.

8 Zachowany w archiwum BSKZ.

9 Uchwała Budżetowa Rady Miasta nr VI/41/2007, załącznik Plan Inwestycji Ogólnomiejskich m.st. Warszawy, poz. 231.

10 Zarządzenie Prezydenta m.st. Warszawy nr 606/2007 z dnia 11 lipca 2007 roku.

11 Stanowisko nr 3 Rady Dzielnicy Praga Północ m.st. Warszawy z dnia 19 lipca 2007 roku.

12 Pismo z dnia 10 lipca 2007 roku, nr L. dz. KZ. ZN. AOD. 4045-52-1/07 potwierdziło możliwość adaptacji istniejących zabytkowych budynków na cele muzealne i budowę nowego budynku o współczesnej formie.

ponadregionalnym, który miał być wkrótce uruchomiony¹³. Za przygotowanie wniosku i opracowanie studium wykonalności odpowiedzialne było Biuro Funduszy Europejskich, którym kierował Michał Olszewski (obecnie wiceprezydent m.st. Warszawy) i jego zastępca, Maciej Fijałkowski (obecny dyrektor Biura Funduszy Europejskich). Prace przygotowawcze ruszyły. Na zlecenie władz Dzielnicy w modlitewnię wstawiona została specjalna konstrukcja zabezpieczająca ją przed zawaleniem się. Wszyscy lokatorzy z kamienic frontowych zostali przekwaterowani, posesja – zamknięta i zabezpieczona. Agnieszka Kasprzak-Miler – nadzorująca konserwację zabytków ruchomych z ramienia Biura Stołecznego Konserwatora Zabytków, niemalże własnymi rękami podtrzymywała malowidła, dla których najtrudniejszym okresem była zima. Czuwali nad nimi także konserwatorzy malarstwa ściennego: dr Paweł Jakubowski i Manuela Kornecka – ratowali tynki i malunki, starając się wyeliminować wilgoć i grzyby, co było szalenie trudne ze względu na brak ogrzewania w budynku. Pomagała w tym Alicja Kuberka, która odkażała pomieszczenia z malowidłami.

W marcu 2008 roku naprzeciwko przyszłego Muzeum zostało otwarte tymczasowe biuro Muzeum i rozpoczęła się akcja zbierania pamiątek dotyczących Pragi.

W lutym 2008 roku SZRM ogłosił przetarg na pełną dokumentację, od projektu koncepcyjnego do projektu wykonawczego, z terminem wykonania 7 miesięcy. W drodze przetargu wybrani zostali projektanci Grzegorz Chojnacki, Sławomir Golenko i Małgorzata Golenko z pracowni PassProjekt. Powstanie projektu koncepcyjnego umożliwiło uzyskanie decyzji ustalenia inwestycji celu publicznego (jesienią 2008 roku), wstępne oszacowanie kosztów inwestycji i opracowanie harmonogramu realizacji projektu. Następnie sporządzone zostało studium wykonalności projektu, niezbędne do ubiegania się o fundusze unijne. Wniosek został złożony 30 września 2008 roku i w grudniu wiadomo już było, że przedsięwzięcie ma szansę na dofinansowanie. Projekt budowlany był przygotowywany, tymczasem malowidła musiały przetrwać jeszcze jedną zimę przed podjęciem docelowych prac konserwatorskich. Badania ich stanu, mikrobiologii i konstrukcji budowli były prowadzone całą zimę przez Biuro Stołecznego Konserwatora Zabytków. I tym razem Agnieszka Kasprzak-Miler i Jolanta Tomasiewicz dokonywały cudów, by malowidła przetrwały. Do 12 grudnia pomieszczenia

zostały odkażone, a malowidła zabezpieczone. Pomagali im sprawdzić już konserwatorzy, Manuela Kornecka i Paweł Jakubowski, w prace włączona została także dr hab. Hanna Kwaśna¹⁴ i inż. Andrzej Januszaniec¹⁵. Projekt budowlany został zaakceptowany przez Muzeum 26 maja 2009 roku, Stołeczny Konserwator Zabytków w mojej osobie uzgodnił projekt 19 czerwca 2009 roku, a pozwolenie na budowę zostało wydane 15 lipca 2009 roku¹⁶. Rozpoczęły się prace nad projektem wykonawczym. Uzyskanie dofinansowania ze środków unijnych nie było łatwe. Listy rankingowe ogłoszone w maju 2009 roku przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego umieszczały projekt na 12 pozycji z sugestią zmniejszenia kwoty dofinansowania z 22,5 mln zł do 15 mln, przy wartości projektu 45 mln. Nie znalazł się on także ani na liście priorytetowej, ani na rezerwowej. Wówczas wszyscy solidarnie zaangażowali się w lobbing na rzecz projektu – wspomniane Biuro Funduszy Europejskich, Biuro Kultury kierowane wówczas przez Marka Kraszewskiego, Biuro Stołecznego Konserwatora Zabytków kierowane przeze mnie, Biuro Rozwoju kierowane przez Jerzego Kulika oraz pion finansowy na czele z Mirosławem Czekajem, skarbnikiem miasta, który zapewnił wkład finansowy z kasy miejskiej. Jolanta Wiśniewska starała się pozyskać poparcie społeczne dla projektu podczas wielu otwartych spotkań. W efekcie 19 sierpnia 2009 roku Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego Bogdan Zdrojewski ogłosił decyzję o dofinansowaniu projektu i umowa między nim a Prezydentem m.st. Warszawy Hanną Gronkiewicz-Waltz została podpisana 21 października 2009 roku. Ostatecznie projekt oszacowano na prawie 37 mln, z czego środki unijne stanowić miały ok. 12 mln. Osobą, która szczególnie przyczyniła się do uzyskania finansowania, jest Monika Smoleń, podsekretarz stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz jej współpracownicy – Karolina Tylus-Sowa i Wojciech Kwiatkowski, dyrektorzy departamentów odpowiedzialnych za fundusze unijne i rozliczenia finansowe. Następne lata trudnej realizacji mogły nadwyrężyć ich wiarę w powodzenie projektu, jednak zawsze dawali nam szansę!

14 Dr hab. Hanna Kwaśna, Ekspertyza mikrobiologiczna, luty 2009 roku.

15 Mgr inż. Andrzej Januszaniec, Ekspertyza techniczna dotycząca oceny stanu technicznego budynku d. żydowskiego domu modlitw, luty 2009 roku.

16 Decyzja nr 103/2009 wydana przez Prezydenta m.st. Warszawy dnia 15 lipca 2009 roku w sentencji brzmi: „zatwierdzam projekt i udzielam pozwolenia na budowę”.

13 Ostatecznie Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego ogłosiło nabór późną wiosną 2008 roku.

Projekt miał być zrealizowany w 2012 roku. Tymczasem czekała nas kolejna zima przed rozpoczęciem prac remontowych. Teoretycznie malowidła były zabezpieczone, ale przy tak delikatnej materii trzeba było kontrolować ich stan i reagować na bieżąco.

Jednocześnie rozpoczęły się prace badawcze¹⁷ w piwnicach kamienic frontowych, zlecone przez BSKZ, które prowadziła Pracownia architektoniczno-konserwatorska FRONTON pod kierunkiem architektki Małgorzaty Pastewki. Okazało się, że jedna z piwnic pochodzi z XVIII wieku, czyli jest to jeden z najstarszych reliktów zabudowy w tej części miasta, obok kaplicy Loretańskiej. W kwietniu została opracowana kolejna opinia¹⁸ dotycząca malowideł, tym razem wydana przez dra hab. Tytusa Sawickiego.

Na początku 2010 roku projekt wykonawczy został ukończony i rozpoczął się proces wyboru wykonawcy w drodze przetargu. Stołeczny Zarząd Rozbudowy Miasta podpisał umowę z wybranym wykonawcą robót budowlanych 9 czerwca 2010 roku, a już 1 lipca Konsorcjum Mostostal Warszawa SA (lider), Acciona Infraestructuras SA i Wrobis SA rozpoczęły prace na terenie posesji Targowa 50/52. Jednocześnie SZRM przejął zlecenie programów konserwatorskich dotyczących zarówno malowideł, jak i całego detalu architektonicznego w kamienicach. Stołeczny Konserwator Zabytków powierzył nadzór konserwatorski Małgorzacie Pastewce, a później Ewie Domanus. Wydawało się, że wszystko, co trudne, już za nami. Niestety, złożoność budowy okazała się nieprzewidywalna. Planowany układ wnętrza w zabytkowych XIX-wiecznych kamienicach wymagał wprowadzenia nowej konstrukcji i podbicia fundamentów. Powodowało to zagrożenie dla dość tandetnie wybudowanych kamienic i zmusiło do szukania takich rozwiązań, by jak najmniej uszkodzić zabytkową tkankę. Ściana modlitewni od strony bazaru wymagała specjalnej konstrukcji wsporczej. Wiosną 2011 roku rozebrano więc stragany bazaru mieszczące się w przy ścianie. Podczas tych prac trafiono na rozległe piwnice na sąsiedniej posesji utrudniające realizację wzmocnienia. Konstruktorzy i eksperci spierali się, jakie rozwiązanie będzie korzystniejsze. Ważyły się losy malowideł – mają

pozostać na miejscu czy lepiej je transferować?

Jaki procent oryginalnej tkanki zostanie utracony przy zastosowaniu jednej lub drugiej metody?

Najmniej problemów było z nowym budynkiem, jedynie z jego podpiwniczeniem pod dziedzińcem, z którym wiązała się konieczność usunięcia rosnącego tam drzewa. Emocje na budowie sięgały zenitu, prace groziły katastrofą budowlaną, krążyły nerwowe pisma. Mijały kolejne zimy, wiosny, lata i jesienie 2011 i 2012 roku. Nikt jednak nie wątpił w projekt. Szczególnie chcę podziękować tym, którzy mimo wszystko działali – Stołecznemu Zarządowi Rozbudowy Miasta, dyrektorowi Pawłowi Barańskiemu, dyrektorom Elżbiecie Gaździk i Janowi Leśniewskiemu, architektce Barbarze Kozłowskiej, a później Dorocie Czerwińskiej, które opiekowały się projektem wraz z całym zespołem. Projektantom Małgorzacie i Sławomirowi Golenkom, wykonawcy – firmie Mostostal, a szczególnie Arturowi Soczewicy, zastępcy dyrektora, i Tomaszowi Zabrodzkiemu, kierownikowi budowy, pracownikom Biura Stołecznego Konserwatora Zabytków – Agnieszce Kasprzak-Miler, Jolancie Tomaszewicz, Beacie Sokołowskiej i Arturowi Zbiegieniemu, który rozpoczynał ten projekt w Biurze Stołecznego Konserwatora Zabytków, a przez ostatnie trzy lata nadzorował realizację z ramienia Muzeum. Projekt nie miał szans na zakończenie w 2012 roku. MKiDN wyraziło zgodę na przedłużenie terminu jego zakończenia i to aż dwukrotnie. Za przyczynienie się do tego dziękuję jeszcze raz całemu zespołowi Biura Rozwoju Miasta z dyrektorem Jerzym Kulikiem i jego współpracownikami – Małgorzatą Kijo i Alicją Kleinschmidt oraz zespołowi Biura Funduszy Europejskich i Rozwoju Gospodarczego z dyrektorami Maciejem Fijałkowskim, Urszulą Świerżeską-Chrzan, naczelniczką Edytą Kostecką wraz z zespołem. Dziękuję też raz jeszcze wszystkim życzliwym, wymienionym już osobom z MKiDN, które pracowały przy tym projekcie. Tymczasem wyścig z czasem i skomplikowaną materią budowlaną trwał.

Kolejna zima, wiosna, lato i jesień 2013 roku oraz początek 2014 roku – w nerwowej atmosferze. Wiosna i lato 2014 były także napięte, choć mieliśmy pewność, że projekt zostanie zakończony jesienią. W lecie wykonawca zakończył prace i opuścił budowę, na początku września budynki zostały dopuszczone do użytkowania przez Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego Andrzeja Kłosowskiego. Dostawy wyposażenia budynku trwały do końca 2014 roku. Muzeum Warszawskiej Pragi to jeden z najnowocześniejszych obiektów muzealnych w Warszawie.

17 Kamienice frontowe oraz oficyna przy ul. Targowej 50/52, badania historyczno-architektoniczne parteru kamienic frontowych oraz oficyny, zakończone w maju 2009 roku, były kontynuowane w piwnicach kamienic frontowych od lipca 2009 roku.

18 Dr hab. Tytus Sawicki, Opinia dotycząca stanu zachowania oraz założeń konserwatorskich dla malowideł, kwiecień 2010 roku.

Za zaangażowanie pragnę podziękować pracownikom Muzeum. Przede wszystkim zespołowi praskiemu, który na początku był kierowany przez Jolantę Wiśniewską, a później Katarzynę Kuzko-Zwierz, którą tymczasowo zastępuje Adam Lisiecki. Dziękuję osobom zarówno z działów merytorycznych, jak i inwestycyjnych, finansowych i technicznych, które uczestniczyły w pracach komisji przetargowych na wyposażenie obiektów prowadzonych przez SZRM oraz w przeprowadzce, a w szczególności Joannie Dudalewicz, Teresie Krupie, Arturowi Zbiegniemu, Markowi Siolkowskiemu, Jarosławowi Skarżyńskiemu, Tomaszowi Maślance, Katarzynie Maciantowicz, Joannie Trytek, Radosławowi Adamskiemu, Grzegorzowi Konsalikowi i Robertowi Kołodziejskiemu.

A więc, *ad mala*, każdy szczęśliwie zrealizowany projekt kończy się symbolicznym kieliszkiem szampana. My uczyniliśmy go w trakcie trzydniowej „parapetówki”, w ostatni weekend października 2014 roku.

Ewa Nekanda-Trepka
DYREKTOR MUZEUM WARSZAWY

Trzy budynki, jedno muzeum

ADRES: Warszawa, ul. Targowa 50/52

AUTORZY: PAS Projekt Archi Studio Sławomir Golenko

GENERALNY WYKONAWCA: Mostostal Warszawa SA

INWESTOR ZASTĘPCZY: Stołeczny Zarząd Rozbudowy Miasta

WARTOŚĆ CAŁKOWITA PROJEKTU: 37 996 320,50 zł

WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA Z FUNDUSZY UE: 12 123 380,04 zł

ŹRÓDŁO DOFINANSOWANIA: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

PROGRAM OPERACYJNY: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko

PRIORYTET: XI Kultura i dziedzictwo kulturowe

DZIAŁANIE: 11.1 Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego o znaczeniu ponadregionalnym

OKRES REALIZACJI: 2007–2014 (ukończenie prac budowlanych i oddanie do użytku)

BENEFICJENT: Miasto Stołeczne Warszawa

Łączna powierzchnia użytkowa zespołu muzealnego **2888,3 m²**

Powierzchnie wystawiennicze **1041 m²**

Powierzchnie magazynowe **540 m²**

Powierzchnie konferencyjno-biurowe **294 m²**

Wielofunkcyjny dziedziniec wewnętrzny **618 m²**

Muzeum mieści się w kompleksie trzech budynków – dwóch zabytkowych i nowo wybudowanego, usytuowanych wokół dziedzińca wewnętrznego.

Budynek A składa się z zabytkowych kamieniczek przy ulicy Targowej 50/52, wpisanych do rejestru zabytków. Pierwsza kamieniczka od strony Bazaru Różyckiego, wzniesiona około 1819 roku, to dom Rothblitha. Jest najstarszym zachowanym murowanym domem mieszkalnym na Pradze. W środku znajduje się kamienica Sokołowskiego, ukończona w 1873 roku. Trzeci budynek, zajmujący północny narożnik od strony ul. Kępczej, to kamienica Rothblitha zbudowana w latach 1829–1830. Budynek A przeznaczony jest głównie na sale wystawiennicze, kawiarnię i sklep muzealny.

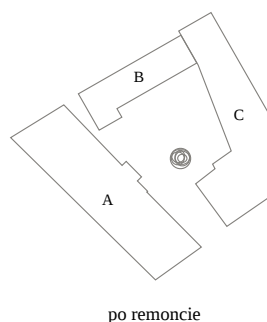
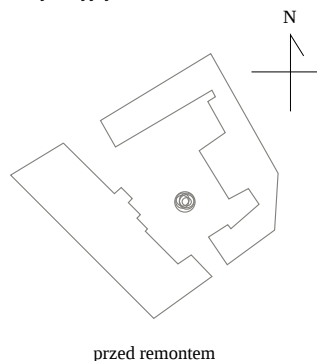
Drugim zabytkowym obiektem zespołu muzealnego jest stojąca na podwórzu oficyna – budynek B, w której znajdują się dwie sale żydowskiego domu modlitwy z zachowanymi polichromiami. Pełni ona funkcje wystawiennicze, znajdują się w niej sale edukacyjne oraz pokój gościnny.

Na potrzeby Muzeum zbudowano również nowy obiekt – budynek C, na tyłach posesji. Wcześniej były tam zlokalizowane zdegradowane zabudowania uzupełniające, jak garaże czy wiaty gospodarcze. Znajdują się w nim przestrzenie administracyjne, biurowe, konferencyjne, edukacyjne i magazynowe, z pomieszczeniami przeznaczonymi na pracownię naukową, czytelnię i bibliotekę.

Kompleks Muzeum dopełnia podwórze w klimacie praskim, które jako dodatkowa, atrakcyjna przestrzeń może stać się miejscem różnorodnych działań kulturalnych.

W zaadaptowanej przestrzeni zabytkowej (budynki A i B) odbywają się wystawy czasowe. W roku 2014 został zakończony projekt wystawy stałej opracowany przez firmę 307kilo (ZOBACZ WIĘCEJ, S. 155), która powstanie w 2015 roku.

Szkic sytuacyjny:

*Nowe Muzeum Warszawskiej Pragi –
pierwsze muzeum publiczne po prawej stronie Wisły*

Elewacje budynku A od strony ul. Targowej

przed remontem

po remoncie

Budynek A

Zabytkowe kamienice frontowe –
adaptowane

PARAMETRY TECHNICZNE

WYSOKOŚĆ: w zależności od kamienicy
ok. 10,6 m, 13 m, 10,5 m

KUBATURA: 7398,4 m³

POWIERZCHNIA UŻYTKOWA: 1133,98 m²

POW. ZABUDOWY: 521,02 m²

Widok kamienic muzealnych (budynek A) od strony ul. Targowej, fot. Jakub Certowicz

Budynek B

Zabytkowy budynek modlitewni –
adaptowany

PARAMETRY TECHNICZNE

WYSOKOŚĆ: 11,6 m

KUBATURA: 1696,44 m³

POWIERZCHNIA UŻYTKOWA: ok. 191,85 m²

POW. ZABUDOWY: 142,24 m²

Widok budynku B od strony dziedzińca muzealnego,
fot. Jakub Certowicz

Elewacja budynku B od strony dziedzińca muzealnego

przed remontem

po remoncie

Budynek C

Nowy obiekt

PARAMETRY TECHNICZNE.

WYSOKOŚĆ: 10,77 m

KUBATURA: 4668,93 m³

POWIERZCHNIA UŻYTKOWA: 1562,47 m²

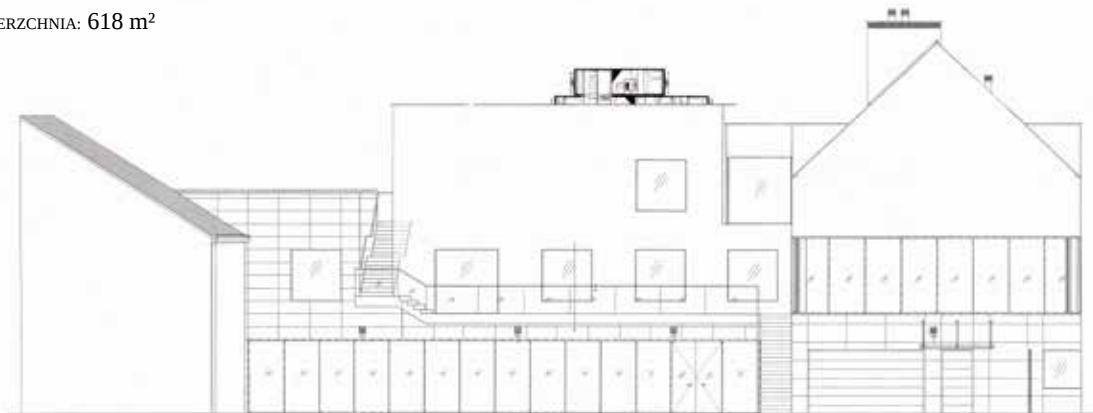
POW. ZABUDOWY: 455,34 m²

Widok budynku C od strony dziedzińca muzealnego,
fot. Jakub Certowicz

Dziedziniec

POWIERZCHNIA: 618 m²

Elewacja budynku C od strony dziedzińca muzealnego

Zestawienie powierzchni

- Sale wystawiennicze
- Powierzchnie uzupełniające
- Magazyny zbiorów
- Komunikacje, pow. techniczne, pow. socjalne, toalety itp.
- Czytelnia
- Edukacja
- Pracownie konserwacji papieru
- Biura i pracownie naukowe
- Pracownia digitalizacji
- Sala konferencyjna
- Magazyn biblioteczny

Budynek A

Piwnice

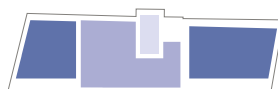
Parter

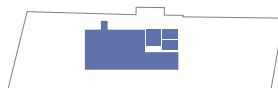
Piętro 1

Piętro 2

Poddasze

Budynek B

Piwnice

Parter

Piętro 1

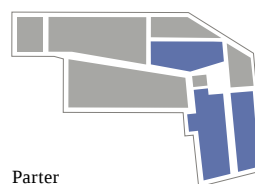

Poddasze

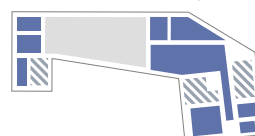

Budynek C

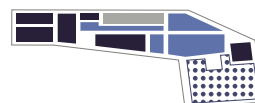
Piwnice

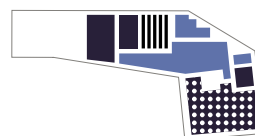
Parter

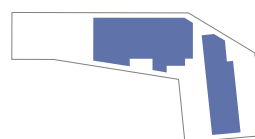
Piętro 1

Piętro 2

Poddasze

ZESTAWIENIE POWIERZCHNI UŻYTKOWYCH

Budynek A	1133,98 m ²	Powierzchnia użytkowa
	797,86 m ²	sale wystawiennicze
	149,01 m ²	inne
	68,25 m ²	sale edukacyjne
	118,86 m ²	magazyny zbiorów
Budynek B	191,85 m ²	Powierzchnia użytkowa
	151,83 m ²	sale wystawiennicze
	24,84 m ²	sale edukacyjne
	15,18 m ²	inne
Budynek C	932,38 m ²	Powierzchnia użytkowa
	421,2 m ²	magazyny zbiorów
	162,94 m ²	pracownie naukowe i biura
	131,37 m ²	sala konferencyjna
	87,53 m ²	czytelnia
	56,82 m ²	pracownia konserwacji papieru
	44,52 m ²	sale edukacyjne
	28 m ²	pracownia fotograficzna

fot. Jakub Certowicz

Tłok pieczętny Zarządu Miejskiego w Warszawie

MHW 18236

wyrób zakładu grawerskiego Rocha Kowalskiego

mosiądz, drewno, wys. 95 mm, śr. 45 mm

1939 rok, Warszawa

ze zbiorów rzemiosła artystycznego

Pieczęć odciska napis „ZARZĄD MIEJSKI W M. WARSZAWIE”

zachowany na odcisku lakowym (por. MHW 15225)

Odcisk lakowy pieczęci z napisem
„ZARZĄD MIEJSKI W M. WARSZAWIE”

MHW15225

lak, sznurek jedwabny, śr. 45 mm

1939 rok, Warszawa

ze zbiorów rzemiosła artystycznego

Pieczęć została odcisnięta tłokiem Zarządu Miejskiego w Warszawie
(por. MHW 18236)

Wydarzenia

Siedziba główna i Piwnice staromiejskie

Rynek Starego Miasta 28–42, 00-272 Warszawa

Przez cały rok siedziba główna pozostawała zamknięta dla zwiedzających. Ekspozycje systematycznie przewożone były do nowych magazynów w Muzeum Warszawskiej Pragi oraz tymczasowych, w Pałacu Kultury i Nauki. Ostatni pracownicy przenieśli się w grudniu do innych lokali udostępnionych przez Organizatora – m.st. Warszawę, zaadaptowanych na biura Muzeum na czas remontu kamienic. Dostępne dla zwiedzających i gości były Piwnice staromiejskie oraz sklep muzealny i kino mieszczące się w parterze kamienicy przy Rynku Starego Miasta 42.

Wydarzenia

Premiera II i III tomu książki z serii *Archeologia dawnej Warszawy*

DATA: 28 stycznia

MIEJSCE: Piwnice staromiejskie

Podczas spotkania zaprezentowane zostały dwa tomy serii *Archeologia dawnej Warszawy*, wydane przez Muzeum w 2013 roku – tom II, *Historia badań archeologicznych i architektonicznych dawnej Warszawy* oraz tom III, *Badania archeologiczno-architektoniczne północnej pierzei placu Teatralnego w Warszawie w latach 1995–1997*. Publikacje ukazały się dzięki dotacji Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Narodowego Instytutu Dziedzictwa. Spotkanie poprowadził Andrzej Sołtan, członek komitetu redakcyjnego, wieloletni dyrektor merytoryczny Muzeum Historycznego m.st. Warszawy. Najważniejsze zagadnienia omówione zostały przez Włodzimierza Pelę, redaktora tomów i pracownika Działu Archeologicznego Muzeum. Tom drugi zawiera opracowanie historii badań archeologicznych przeprowadzonych na terenie dawnej Warszawy w ciągu ostatnich 180 lat. W tomie trzecim znalazły się studia historyczno-urbanistyczne dotyczące placu Teatralnego, w tym podsumowanie wyników badań architektonicznych oraz prezentacja wyników badań archeologicznych. To ostatnie zagadnienie zostało omówione przez Karolinę Blusiewicz, współautorkę książki, pracowniczkę Działu Archeologicznego Muzeum.

Włodzimierz Peła i Andrzej Sołtan, redaktorzy publikacji podczas spotkania promocyjnego, fot. MW

Konferencja naukowa *Kulinaria w soczewce wiedzy*

DATA: 13 lutego

KOORDYNATOR: Ewelina Więcek

MIEJSCE: Piwnice staromiejskie

(ZOBACZ WIĘCEJ, S. 200)

Uroczystość poświęcona 50. rocznicy śmierci dra inż. arch. Stanisława Żaryna

DATA: 14 lipca

MIEJSCE: Piwnice staromiejskie

Uroczystość zorganizowana wraz z rodziną Stanisława Żaryna była formą upamiętnienia jego działalności jako architekta, urbanisty i konserwatora zabytków zaangażowanego w odbudowę Warszawy, a w szczególności kamienic staromiejskich, w których dziś mieści się Muzeum. Podczas spotkania prezentowano odnalezione rysunki detali muzealnych kamienic autorstwa Stanisława Żaryna.

Premiera nowej serii wydawniczej *Plany Warszawy*

DATA: 15 lipca

MIEJSCE: dziedziniec Lapidarium

Spotkanie z Katarzyną Wagner i Pawłem E. Wespiańskim, autorami pierwszej publikacji z tej serii – *Plan Warszawy G.L. Le Rouge’a z 1768 roku*. Wieczór zainaugurował spacer po XVIII-wiecznej Warszawie, szlakiem najciekawszych zachowanych obiektów zaznaczonych na planie Le Rouge’a (Katarzyna Wagner). Po spacerze odbył się wykład pokazujący podobieństwa i różnice w przedstawianiu Warszawy czasów Stanisława Augusta na różnych planach ze zbiorów kartograficznych Muzeum Warszawy (Paweł E. Wespiański).

Spacer po XVIII-wiecznej Warszawie z przewodnikiem – Katarzyną Wagner, współautorką książki, fot. MW

Wykład Pawła E. Wespiańskiego, współautora książki, na dziedzińcu Lapidarium, fot. MW

Konferencja *Gdy gaśnie ludzka pamięć, dalej mówią kamienie* i wystawa z okazji 40-lecia powołania Społecznego Komitetu Opieki nad Starymi Powązkami

DATA: 16 października (konferencja),
wystawa do 1 marca 2015

ORGANIZATORZY: Muzeum Warszawy, Społeczny Komitet Opieki nad Starymi Powązkami pod patronatem Biura Stołecznego Konserwatora Zabytków i Miasta Stołecznego Warszawy

MIEJSCE: Piwnice staromiejskie

PROJEKT IDENTYFIKACJI GRAFICZNEJ:
Ania Światłowska

Jubileusz stał się okazją do refleksji nad koncepcją społecznej opieki nad zabytkowymi cmentarzami. Działalność Komitetu stanowiła inspirację do podobnej aktywności w innych miastach. O swoich doświadczeniach opowiadali goście z różnych części kraju, przedstawiając sukcesy i trudności tej działalności. Wystawy planszowe stworzone przez instytucje współpracujące z Komitetem ilustrują zagadnienia związane z konserwacją zabytkowych pomników nagrobnych i charakter Powązek.

(ZOBACZ WIĘCEJ, S. 116)

Wydarzenia zewnętrzne w Muzeum

Konferencja *Sezamie otwórz się. Otwartość w trzecim sektorze*

DATA: 14 marca

ORGANIZATOR: Centrum Cyfrowe Projekt: Polska

MIEJSCE: Piwnice staromiejskie

Konferencja zamykała projekt Spółdzielnia Wiedza, finansowany w ramach Polsko-Szwajcarskiego Programu Współpracy. W ramach konferencji Centrum Cyfrowe gościło w piwnicach Muzeum przedstawicieli hiszpańskiego kolektywu Platonix, którzy jako doświadczeni praktycy przeprowadzili warsztat dla kilkudziesięciu reprezentantów organizacji pozarządowych z całej Polski. Warsztaty dotyczyły innowacji i funkcjonowania otwartych projektów społecznościowych.

Premiera książki *Ale jest Warszawa*

DATA: 19 marca

ORGANIZATOR: Wydawnictwo The Facto

MIEJSCE: Piwnice staromiejskie

Spotkanie wokół książki autorstwa Joanny Rolińskiej, składającej się z rozmów z ludźmi szczególnie związanymi z Warszawą, prowadziła Sylwia Chutnik.

Wystawa *Tygrysy. W zespole siła*

DATA: 1 lipca – 31 sierpnia

ORGANIZATOR: ZAiKS

MIEJSCE: dziedziniec Lapidarium

PROJEKT ARANŻACJI I IDENTYFIKACJI
GRAFICZNEJ (PLAKAT I ULOTKI):

Moko Architects

(ZOBACZ WIĘCEJ, S. 113)

Muzeum w wydarzeniach zewnętrznych

Wystawa pokonkursowa *Niedokończona historia. Projekt rewaloryzacji ul. Niecałej*, w ramach konferencji *Biografia Warszawy*

DATA: 12 lutego

MIEJSCE: Wydział Architektury Politechniki Warszawskiej

Prace studentów Wydziału Architektury prezentowały bardzo podejścia do projektowania centrum miasta. Celem przyszłych architektów było przywrócenie dawnej świetności ul. Niecałej w Warszawie. Wyniki konkursu składają do dyskusji nad sposobami zabudowy terenów o dużym znaczeniu historycznym.

(ZOBACZ WIĘCEJ, SPRAWOZDANIE MUZEUM HISTORYCZNEGO M.ST. WARSZAWY, S. 74)

Dzień Wolnej Sztuki

DATA: 26 kwietnia

ORGANIZATOR: Moiseum

MIEJSCE: Piwnice staromiejskie

To inicjatywa organizacji Moiseum, która od 2010 roku zajmuje się unowocześnianiem i uatrakcyjnianiem oferty muzeów oraz instytucji kultury. Wykorzystując nowoczesne technologie i dobre pomysły, przybliżają te instytucje do ich odbiorców. Co roku w muzeach biorących udział w Dniu Wolnej Sztuki wystawiany jest na godzinę jeden eksponat, któremu uważnie przyglądają się zwiedzający. Celem takiego powolnego obcowania z obiektem jest wywołanie głębszych emocji i refleksji oraz rozmowa na jego temat. Eksponaty, które można było obejrzeć w Muzeum, to: puszka apteczna z pokrywą (MF 3545/A-B), laska z miarką (MP 428), perkolator (MHW 28820), sfinksy (MW 521/2).

Piknik Europejski z okazji 10-lecia przystąpienia Polski do UE

DATA: 1 maja

ORGANIZATOR: Biuro Funduszy Europejskich i Rozwoju Gospodarczego Urzędu m.st. Warszawy

Wydarzenie współfinansowane ze środków Unii Europejskiej

MIEJSCE: Krakowskie Przedmieście

Piknik Europejski to cykliczna impreza plenerowa organizowana w ramach projektu Punkt Informacyjny EUROPE DIRECT – Warszawa. Muzeum Warszawy, uczestnicząc w tym wydarzeniu, zorganizowało dni otwarte i umożliwiło bezpłatne zwiedzanie Piwnic i oddziału – Muzeum – Miejsce Pamięci Palmiry dla ok. 500 osób.

Miasteczko Schumana w ramach obchodów XXI Polskich Spotkań Europejskich

DATA: 5 lipca

ORGANIZATOR: Biuro Funduszy Europejskich i Rozwoju Gospodarczego Urzędu m.st. Warszawy

Wydarzenie współfinansowane ze środków Unii Europejskiej

MIEJSCE: Krakowskie Przedmieście i pl. Zamkowy, obok wieży kościoła św. Anny

Miasteczko Schumana to coroczne wydarzenie, w ramach którego dostępne są oferty edukacyjne dla grup i osób indywidualnych odwiedzających Warszawę. W zajęciach zorganizowanych przez Muzeum Warszawy, skierowanych do dorosłych i młodzieży (konkursy wiedzy o Starym Mieście w formie krzyżówki o trzech stopniach trudności) oraz do najmłodszych (kolorowanki i szablony z kamienicami i kolumną Zygmunta), wzięło udział ok. 500 osób.

Konferencja MUZEALNA EDUakcja WARSZAWY

DATA: 24 września

ORGANIZATORZY: Muzeum Narodowe w Warszawie, Warszawski Program Edukacji Kulturalnej, Muzeum Warszawy, Warszawskie Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń

PATRONI MEDIALNI:

Polskie Radio, TVP Warszawa, „Gazeta Wyborcza”, „Warsaw Insider”, „Art&Business”, „Zwierciadło”, artinfo.pl, „Stolica”, „The Warsaw Voice”, „Radio Bajka”, „Wychowanie w Przedszkolu”, „Życie Szkoły”, „Muzealnictwo”, Forum Edukatorów Muzealnych

MIEJSCE: Muzeum Narodowe w Warszawie

PROJEKT IDENTYFIKACJI GRAFICZNEJ:

Ania Światłowska

KOMITET ORGANIZACYJNY:

Mateusz Labuda

ZASTĘPCA DYREKTORA MUZEUM NARODOWEGO W WARSZAWIE DS. KOMUNIKACJI I SPRAW PUBLICZNYCH

Tomasz Thun-Janowski

DYREKTOR BIURA KULTURY URZĘDU M.ST. WARSZAWY

Mirosław Sietatycki

ZASTĘPCA DYREKTORA BIURA EDUKACJI URZĘDU M.ST. WARSZAWY

Arkadiusz Walczak

DYREKTOR WARSZAWSKIEGO CENTRUM INNOWACJI EDUKACYJNO-SPOŁECZNYCH I SZKOLEŃ

Anna Michalak-Pawłowska

PEŁNOMOCNIK PREZYDENTA M.ST. WARSZAWY DS. EDUKACJI KULTURALNEJ

Marianna Otmianowska

KIEROWNIK DZIAŁU EDUKACJI MUZEUM NARODOWEGO W WARSZAWIE

Radosław Adamski

KIEROWNIK DZIAŁU EDUKACJI MUZEUM WARSZAWY

Konferencja miała na celu prezentację oferty edukacyjnej warszawskich muzeów środowisku oświatowemu oraz integrację edukatorów muzealnych. Wzięli w niej udział przedstawiciele działów edukacji warszawskich instytucji: Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza, Muzeum Historii Żydów Polskich, Zamku Królewskiego w Warszawie, Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku, Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie, Muzeum Etnograficznego, Muzeum Azji i Pacyfiku, Muzeum Łazienki Królewskie, Centrum Sztuki Współczesnej, Zachęty – Narodowej Galerii Sztuki, Muzeum Powstania Warszawskiego, Muzeum Niepodległości, Muzeum Sportu i Turystyki.

6. edycja festiwalu Warszawa w Budowie: *Miasto artystów*

Temat 6. odsłony festiwalu Warszawa w Budowie brzmiał: *Miasto Artystów*. Poświęcona była ona odkrywaniu i analizowaniu obecności artystów w mieście i ich tożsamości związanej z warszawską przestrzenią.

Muzeum Warszawy pełniło rolę producenta w organizacji festiwalu.

Inauguracja nowego nowego budynku ASP, znajdującego się na Powiślu, połączona została z otwarciem festiwalu. Z tej okazji odbył się Bal Gałganiarzy nawiązujący do tego typu imprez organizowanych przez studentów warszawskiej ASP w dwudziestolecie międzywojennym oraz w latach 50. XX wieku. W Balu Gałganiarzy wzięły udział władze uczelni i muzeów oraz studenci, artyści i wiele osobowości związanych z warszawskim życiem kulturalnym.

Bal Gałganiarzy, otwarcie 6. edycji festiwalu WWB, fot. MW

Tomasz Fudala, kurator festiwalu WWB podczas Balu Gałganiarzy, fot. MW

ORGANIZATOR: Muzeum Warszawy, Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie, Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie

WYSTAWY:

Wypadki przy pracy

12 października – 9 listopada

Archiwa Najtłajfu

12 października – 9 listopada

Twoje miasto to pole walki

12 października – 9 listopada

Henryk Stażewski.

Codziennie obecny

12 października – 9 listopada

Samoorganizacja

12 października – 9 listopada

SPACER: **Gdzie chodzi student ASP?**

12 października

WYDARZENIE:

Bal Gałganiarzy

11 października

KURATORZY: Klara Czerniewska (MSN), Tomasz Fudala (MSN)

ARANŻACJE: Maria Jeglińska

PROJEKT IDENTYFIKACJI GRAFICZNEJ:

Jakub Jezierski, Piotr Kukło

ORGANIZACJA WYDARZENIA:

Dział Organizacji Wystaw i Wydarzeń (MW)

Opieka konserwatorska podczas 6. edycji festiwalu Warszawa w Budowie

Jednym z zadań Działu Konserwacji Zbiorów była opieka konserwatorska podczas 6. edycji festiwalu Warszawa w Budowie organizowanego, po raz drugi, wspólnie z Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie. Tym razem w ramach festiwalu zatytułowanego *Miasto Artystów* zorganizowano pięć wystaw w różnych lokalizacjach. Opieka konserwatorska objęła wypożyczenia, transport i montaż obiektów w miejscach wystaw oraz nadzór nad demontażem. Łącznie wypożyczono 55 obiektów – 46 z Warszawy, 2 z Poznania i 7 z Bytomia, od właścicieli prywatnych, artystów, galerii i muzeów. Wykonano opisy stanów zachowania, pakowanie, prowadzono nadzór podczas transportów z miejsc wypożyczeń do magazynów Muzeum Sztuki Nowoczesnej, a następnie w miejsca lokalizacji trzech z pięciu wystaw. Opieka konserwatorska w wielu przypadkach była trudna ze względu na specyfikę wypożyczanych obiektów, jakimi były bardzo różnorodne technologicznie dzieła współczesnych twórców.

Pełną opieką konserwatorską na czas trwania festiwalu objęte zostały dwie wystawy: *Wypadki przy pracy* oraz *Henryk Stażewski. Codziennie obecny*. Przygotowano wytyczne dla eksponowania obiektów, a następnie prowadzono nadzór podczas przygotowań aranżacji plastycznej wnętrza, montażu eksponatów oraz demontażu po zakończeniu festiwalu. Podczas trwania wystaw monitorowano warunki na ekspozycji.

Zuzanna Sieroszewska-Rolewicz
KIEROWNICZKA DZIAŁU PRZECHOWYWANIA ZBIORÓW,
ODPOWIEDZIALNA ZA OPIEKĘ KONSERWATORSKĄ PODCZAS WWB

Wystawa *Wypadki przy pracy* w dawnej pracowni Jana Styczyńskiego, fot. B. Stawiarski, MSN

Wystawa *Henryk Stażewski. Codziennie obecny* w Instytucie Awangardy, fot. B. Stawiarski, MSN

Muzeum Woli

ul. Srebrna 12, 00-810 Warszawa

Muzeum Woli przeżyło w roku 2014 ogromną zmianę – otwarte zostały trzy specjalnie zaprojektowane stałe przestrzenie muzealne: *Sala Jednego Ekspozatu*, w której co miesiąc prezentowany jest inny ekspozat muzealny, *Laboratorium Wola* opowiadające poprzez narzędzia nowych mediów o historii i teraźniejszości Woli oraz sala edukacji przestrzennej dla dzieci i księgarnia rodzinna – *MiastoKlocki*

W ramach wystaw czasowych pokazaliśmy narracyjną opowieść o XIX wiecznych self-made manach – nowych warszawiakach, a na rocznicę rzezi Woli – zrealizowaliśmy wystawę poświęconą masowym mordom dokonany na ludności cywilnej 5 sierpnia 1944 roku, opartą na dokumentach ze śledztwa prowadzonego w Niemczech.

Pokazując ekspozaty ze zbiorów Muzeum Warszawy, staraliśmy się podejść na różne sposoby zagadnienie czym jest, czym może i powinno być muzeum. Od radykalnego gestu pokazania jednego ekspozatu przez jeden miesiąc, przez realizację spektaklu muzycznego opartego na *Burzy* Szekspira jako metafory pamięci i historii, po tworzenie instalacji artystycznych razem z mieszkańcami, takich jak *Dziki Bluszcz*. Innym przykładem działań jest projekt przeprowadzony wraz z młodzieżą licealną, polegający na pokazaniu historii Woli przy użyciu nowych mediów, w ramach *Laboratorium Wola*, wspólnie z Towarzystwem Inicjatyw Twórczych „e”.

Dyskusje i warsztaty o mieście, przedsięwzięcia artystyczne, spotkania organizowane wspólnie z Kooperatywą Spożywczą, czy też program badawczo-archiwalny, mający na celu zbieranie amatorskich taśm filmowych, *Lokalna Pamięć Filmowa*, sprawiły, że Muzeum Woli otwierało się na różnych odbiorców.

Jednym z efektów projektów sąsiedzkich było przygotowanie wraz z sąsiadami do budżetu partycypacyjnego projektu zagospodarowania placu przed Muzeum. Do najważniejszych projektów należała wystawa *Reinefarth w Warszawie*.

Dowody zbrodni poświęcona rzezi Woli. Na jej otwarcie zaprosiliśmy delegację władz wyspy Sylt, na której po wojnie Heinz Reinefarth – kat Warszawy, był burmistrzem. Podczas otwarcia wystawy burmistrz Sylt, Petra Reiber, przeprosiła warszawiaków za zbrodnie dokonane podczas powstania warszawskiego. Nawiązaliśmy także stałą współpracę pomiędzy naszym Muzeum a szkołami na Sylt. Pierwsza wizyta studyjna licealistów niemieckich odbyła się w grudniu, planowane są następne. Temat rzezi Woli okazał się wielką nieprzepracowaną traumą Warszawy, wymagającą rzetelnych badań naukowych, opracowań prawnych i przemyślenia wolskiej przestrzeni jako nieużytków pamięci.

Do Muzeum nadal zgłaszają się ludzie szukający informacji o swoich bliskich zaginionych i zamordowanych podczas tych strasznych wydarzeń.

Hanna Nowak-Radziejowska,
fot. MW

Hanna Nowak-Radziejowska
KIEROWNICZKA MUZEUM WOLI

Wystawy

Odkrywanie Miasta

DATA: 28 listopada 2013 – 2 lutego 2014

KURATORZY: Anna Banaś, Romain Louvain

(ZOBACZ WIĘCEJ, SPRAWOZDANIE MUZEUM

HISTORYCZNEGO M.ST. WARSZAWY 2013, S. 49)

Portrety Rodziny Fergussonów-Tepperów

DATA: 3 grudnia 2013 – 2 lutego 2014

KURATOR: Jacek Bochiński

(ZOBACZ WIĘCEJ, SPRAWOZDANIE MUZEUM

HISTORYCZNEGO M.ST. WARSZAWY 2013, S. 50)

Nowi warszawiacy. Historia awansów społecznych w drugiej połowie XIX wieku

DATA: 13 maja – 26 października

KURATORKA: dr Joanna Kubicka

(ZOBACZ WIĘCEJ, S. 112)

Laboratorium Wola – wystawa stała

DATA: od 17 maja

KURATOR: Paweł Brylski, zespół Muzeum Woli

ARANŻACJA: Grupa Centrala (scenografia), Natalia Balska, Anna Wojtyła

(dizajn multimedialny, grafika)

Fragment stałej wystawy *Laboratorium Wola*, na środku stół multimedialny służący do nakładania historycznych planów Warszawy, fot. MW

Od maja 2014 roku, przez najbliższe trzy lata, tworzona jest w Muzeum Woli wystawa-laboratorium. Dzięki elastycznym formom wyrazu: projektom graficznym i multimedialnym powstanie kilkadziesiąt mniejszych narracji układających się w całość i pozwalających zrozumieć Warszawę widzianą z perspektywy Woli. W 2014 roku podjęte zostały dwa duże tematy – rozwój dróg oraz przemysłu. Kwerendy w dokumentach i archiwach Muzeum dały rezultat w postaci popularyzatorskiego opisu sieci drożnej Warszawy, ze szczególnym uwzględnieniem Woli, w tym relikwów traktów i gościńców, założeń urbanistycznych i podstaw nazewnictwa ulic. Powstało również opracowanie dotyczące sieci przemysłu warszawskiego łączącej zachód ze wschodem, a także wpływu przemysłu na dzisiejszy kształt dzielnicy. Teksty oraz animacje oparte na materiałach źródłowych zostały udostępnione w tzw. rozszerzonej rzeczywistości. Powstał również stół multimedialny służący do nakładania i porównywania historycznych, współczesnych i tematycznych planów Warszawy. To 15 skalibrowanych planów, od dzieł Tirregaille’a, Korpusu Inżynierów Wojskowych i Sztabu pod dowództwem Kaliksta Witkowskiego, przez plany z wystaw *Warszawa wczoraj, dziś, jutro* i *Warszawa przyszłości*, *Plan Sześćioletni*, aż po plan współczesny. Wystawa *Laboratorium Wola* to eksperyment wystawienniczy, tak jak Wola jest przestrzenią warszawskiego eksperymentu. Nie jest to opowieść o historii lokalnej, ale o roli i znaczeniu tej części miasta dla jego całości. W *Laboratorium Wola* można się przyjrzeć temu, jak powstaje i działa miasto, jak się ono tworzy i jak je tworzymy.

Fragment stałej wystawy *Laboratorium Wola*, aranżacja Grupa Centrala, fot. MW

Gdzie jest Zitta?

DATA: 17 maja (wydarzenie przygotowane na Noc Muzeów)
KURATORZY: Miłosz Hermanowicz, Magdalena Staroszczyk, Mateusz Toma
ARANŻACJA: Magdalena Staroszczyk
(ZOBACZ WIĘCEJ, S. 245)

Sala Jednego Ekspozatu

DATA: 8 comiesięcznych odsłon od maja do grudnia
KURATORZY: opiekunowie zbiorów w Muzeum
(ZOBACZ WIĘCEJ, S. 119)

Reinefarth w Warszawie. Dowody zbrodni

DATA: 5 sierpnia 2014 – 24 maja 2015
KURATORKA: Hanna Nowak-Radziejowska
PARTNERZY: Muzeum Powstania Warszawskiego, Dom Spotkań z Historią
Goethe Institut, Tramwaje Warszawskie
PARTNERZY MEDIALNI: Polskie Radio, TVP 2, „Gazeta Wyborcza”, Gazeta.pl
(ZOBACZ WIĘCEJ, S. 114)

Obraz Marcina Zaleskiego Obchody uroczystości Jordanu w Warszawie

DATA: 20 listopada 2014 – 1 lutego 2015
KURATOR: Jacek Bochiński
WSPÓŁPRACA MERYTORYCZNA: Romuald Morawski
ARANŻACJA: Wojciech Cichecki
PROJEKT GRAFICZNY PLANSZ: Anna Piwowar
(ZOBACZ WIĘCEJ, S. 116)

Warsztaty i spotkania

Seminarium dla projektantów biorących udział w konkursie na aranżację *Sali Jednego Ekspozycji*

DATA: 1 lutego

KURATORZY: Jacek Bochiński,

Magdalena Staroszczyk i Hanna Nowak-Radziejowska

Idea *Sali Jednego Ekspozycji* opiera się na wystawianiu co miesiąc jednego obiektu, ale w taki sposób, aby widz mógł wejść z nim w głębszą interakcję. Dla biorących udział w konkursie zorganizowane zostało seminarium, podczas którego kuratorzy wyjaśnili ideę tego przedsięwzięcia i jego cele oraz zaprezentowali wybrane obiekty, które miały być pokazywane w poszczególnych, comiesięcznych odsłonach. Aleksandra Janus (innemuzeum.pl) pokazała przykłady wystaw z różnych części świata, eksplorujące idee tzw. nowej muzeologii. Judyta Pawlak, kuratorka wystawy *Biografie rzeczy* w Muzeum Historii Żydów Polskich, przedstawiła ideę wystawy skupionej na przedmiotach.

(ZOBACZ WIĘCEJ, S. 118)

Cykl warsztatów *Miejska pracownia: Warszawa*

DATA: luty – maj (12 spotkań)

KURATOR: Wojciech Kacperski, zespół Muzeum Woli

PROJEKT IDENTYFIKACJI GRAFICZNEJ:

Ania Światłowska

Cykl warsztatów poszerzających znajomość przestrzeni miejskiej w wymiarach historycznym, symbolicznym oraz praktycznym. Ważnym elementem warsztatów była próba zaktywizowania uczestników do włączenia się w oddolne tworzenie przestrzeni miejskiej. Wspólnie projektowali wybrane miejsca w Warszawie tak, aby stały się one bliższe mieszkańcom. W ramach cyklu odbywały się zarówno wykłady, jak i seminaria, na których uczestnicy dyskutowali o kwestiach miejskich. Spotkania były różnorodne tematycznie, a zarazem nawiązywały do siebie i łączyły się w cykl.

BLOK 1: Gdzie najlepiej żyć w Warszawie? (15 luty, 22 luty, 1 marca)

BLOK 2: Wędrujące centrum (8 marca, 15 marca, 22 marca)

BLOK 3: Wzdłuż ulicy Marszałkowskiej (5 marca, 12 marca, 26 marca)

BLOK 4: Czy w Warszawie możliwy jest projekt dla przestrzeni publicznej? (10 maja, 17 maja, 24 maja)

PROWADZĄCY: Wojciech Kacperski – socjolog, historyk filozofii, przewodnik po Warszawie, miejski felietonista „Kultury Liberalnej”

Fot. MW

Lokalna Pamięć Filmowa – warsztaty, spotkania, pokazy filmowe

DATA: marzec – grudzień (13 wydarzeń)

KURATORZY: Miłosz Hermanowicz, Magdalena Staroszczyk,
Hanna Nowak-Radziejowska, Monika Supruniuk, Mateusz Toma

PROJEKT IDENTYFIKACJI GRAFICZNEJ: Ania Światłowska

W 2014 roku Muzeum Woli rozpoczęło tworzenie unikatowej kolekcji. *Lokalna Pamięć Filmowa* to program, w ramach którego zbierane są i opracowywane nieprofesjonalne filmy, kręcone w Warszawie zarówno przez mieszkańców, jak i przyjezdnych, a także obrazy powstające w warszawskich Amatorskich Klubach Filmowych. Są to głównie filmy na taśmach w formatach 8 mm, Super 8 i 16 mm. Celem programu jest zebranie i udostępnienie materiałów z domowych archiwów, cennych nie tylko dla właścicieli, ale również dla lokalnej społeczności, badaczy i twórców. Co jakiś czas pojawiają się w mediach informacje o odkryciach filmowych obrazów, nakręconych wiele lat temu przez amatorów. Jednym z najbardziej spektakularnych przykładów jest amatorski, upubliczniony po 64 latach od nakręcenia, film z powstania warszawskiego autorstwa Tadeusza Rowińskiego. Wiele wskazuje na to, że takich materiałów jest więcej – zarówno z okresu przedwojennego, wojennego, jak i powojennego. Amatorskie kamery towarzyszyły zwykle życiu codziennemu, a nie doniosłym wydarzeniom historycznym, jednak zapisy na domowych taśmach filmowych mogą dostarczać nie mniej emocji i wiedzy o przeszłości. Ośrodki zajmujące się zbieraniem nieprofesjonalnych materiałów filmowych istnieją m.in. we Francji, Holandii i Czechach. Dzięki nim powstają archiwa służące historykom, socjologom, antropologom. *Lokalna Pamięć Filmowa* ma być takim ośrodkiem w Polsce. Celem programu jest również konserwacja taśm, przechowywanie ich w odpowiednich warunkach oraz przeniesienie obrazu na nośnik cyfrowy. Programowi towarzyszyły wydarzenia edukacyjne, m.in. warsztaty o tym, jak dbać o materiały celuloidowe, taśmy czy odbitki fotograficzne w warunkach domowych, a także zajęcia zachęcające do badania własnych historii na podstawie rodzinnych zdjęć i filmów. W muzealnym kinie prezentowane były i omawiane profesjonalne dokumenty i fabuły, w których wykorzystano fragmenty filmów amatorskich, kronik lub materiałów z rodzinnych zbiorów. Nie zabrakło też twórczości samych amatorów. Zaprezentowaliśmy przegląd filmów Franciszka Dzidy, a także amatorskie obrazy z Francji, pochodzące ze zbiorów ośrodka Ciclic.

W opracowaniu są pierwsze dary przekazane muzeum: filmy powstające pod opieką Janusza Popławskiego w warszawskich Amatorskich Klubach Filmowych, które zostały pokazane szerszej publiczności w 2. połowie 2014 roku. Pierwszy rok działalności *Lokalne Pamięci Filmowej* zakończył się zebraniem 112 taśm filmowych prezentujących codzienność Warszawy lat 60., 70. i 80.

Warsztaty *Community Arts*

DATA: 24, 25 i 26 marca

ORGANIZATORZY: Instytut Kultury Polskiej Uniwersytetu Warszawskiego,

Muzeum Woli, Instytut Teatralny im. Zbigniewa Raszeńskiego

WYKŁAD: *Community Arts in the United Kingdom* – 24 marca

PROWADZENIE: Nick Clements

WARSZTAT: *Creative Collaboration* – 24–26 marca

PROWADZENIE: Nick Clements, Vanessa Volpe

W Muzeum Woli odbyły się wykład i warsztaty Nicka Clementsa, artysty związanego ze zjawiskiem *community arts*, wykładowcy na Staffordshire University (Wielka Brytania), autora książki *Creative Collaboration*. Mianem *community arts* określa się pewien typ zespołowych działań artystycznych i kulturalnych, niezależnych od poziomu artystycznych kompetencji poszczególnych uczestników, w których społeczność jest świadomym twórcą i odbiorcą.

Warsztaty dla dzieci *MiastoKlocki*

DATA: od 8 kwietnia (54 zajęcia)

KONCEPCJA: Hanna Nowak-Radziejowska

WSPÓŁPRACA: Anna Banaś, Magdalena Staroszczyk

PROJEKT SALI I KLOCKÓW: Anna Śliwka, Agata Wierzbicka

PARTNER: Leroy Merlin

PROJEKT IDENTYFIKACJI GRAFICZNEJ: Ania Światłowska

MiastoKlocki to wspólny projekt Muzeum Woli oraz Leroy Merlin Polska.

W specjalnie przygotowanej sali edukacyjnej dzieci bawią się mobilnymi klockami i matami z elementami miejskiej infrastruktury. Dzięki nim można odtworzyć warszawskie przedwojenne, modernistyczne budynki i jednocześnie trochę poeksperymentować. Mali wizjonerzy tworzą wariacje na temat Warszawy historycznej, a także budują swoje miasta marzeń – kształtując wyobraźnię przestrzenną poprzez tworzenie ulic, alei, placów, skwerów, osiedli. Pod okiem animatorów-pedagogów dzieci poznają tajniki planowania i budowania miasta. Zapoznają się również z historią warszawskiej architektury.

Fot. MW

Cykl warsztatów architektonicznych dla dzieci *Akcja: MIASTO!*

DATA: maj – sierpień (16 warsztatów)

KURATORZY: Ewa Szyłberg, Paweł Pedrycz, Katarzyna Pedrycz (Towarzystwo w Przestrzeni) oraz Bronisław Kryciński, Magdalena Konieczna i Hanna Nowak-Radziejowska

Tematem przewodnim trwających cztery miesiące zajęć było miasto, któremu dzieci mogły przyglądać się razem z prowadzącymi z różnej perspektywy – od skali urbanistycznej do przestrzeni dla pojedynczego człowieka.

Miasto z lotu ptaka

Miasta powinny być piękne i użyteczne. Dawniej jednak ważna była także jego warowność. Na zajęciach dzieci poznały różne systemy obronne i ich wpływ na formę miasta, od prymitywnej palisady, poprzez typowo warszawskie forty, do współczesności, by odpowiedzieć sobie na pytanie: jakie dzisiaj znaczenie ma dla miasta obronność.

Skok na fort / 10 maja

Miasto nocą / 17 maja

Miejskie podchody, czyli Dzieciokracja
24 maja

Miasto fusion / 31 maja

Moja dzielnica

Blok, pałacyk, kamieniczka, fabryka i stacja benzynowa. Wszystko w jednym miejscu. Taka różnorodność czasem bywa nawet zabawna. Na tych warsztatach dzieci zastanawiały się, czy budynki muszą do siebie pasować.

I co to w ogóle znaczy, że pasują?

Budynek, czyli co?

Jedni mieszkają w domkach, a drudzy w wielkich wieżowcach. Są jeszcze inne sposoby zamieszkiwania, a każdy ma swoje wady i zalety. Tym razem dzieci przyglądały się różnym typom budynków mieszkalnych, zwłaszcza tym, w których mieszka naraz wiele rodzin. Wybrane z nich zbudowały, by przekonać się, jaki jest ich wymarzony adres zamieszkania.

Architektoniczne zabawki

Ludzie są mali, a miasta wielkie. Jednak nawet w największych z nich nie może zabraknąć ławek, latarni, pomników, które służą wszystkim i umilają im życie. Ustawione przy ogromnych budynkach, wyglądają jak zabawki, ale czy można wyobrazić sobie życie bez zabawek?

Pałacyk wśród bloków / 7 czerwca

Miejski plac – pokój pod chmurką

14 czerwca

Na straganie w dzień targowy

21 czerwca

Bulwar-szawa / 28 czerwca

Dobry adres / 5 lipca

Drapacz chmur / 12 lipca

Domek dla maszyny / Fabryka czekolady?

19 lipca

Muzeum snów / Kto mieszka w muzeum?

26 lipca

Zapisz jako... pomnik / 9 sierpnia

Sprzedam miejsce pod reklamę

16 sierpnia

Gwiazdy designu / 23 sierpnia

Umebluj trawnik – specjalny warsztat

w ramach Pikniku Solidarnościowego –

Szukając Solidarności / 31 sierpnia

Spotkania organizowane we współpracy z Warszawską Kooperatywą Spożywczą

DATA: 26 maja – 31 grudnia (7 spotkań)

KURATORZY: członkowie Warszawskiej Kooperatywy Spożywczej oraz Anna Banaś, Magdalena Staroszczyk

W ramach Klubu Dyskusyjnego Warszawskiej Kooperatywy Spożywczej w Muzeum Woli odbywały się spotkania dotyczące zagadnień zrównoważonego rozwoju, ekologii, rozwoju miast oraz różnych form gospodarowania, w tym idei kooperatywności i spółdzielczości. Wśród nich: *Ekologia społeczna i aspołeczna – o konfliktach między interesem lokalnej społeczności a ochroną środowiska, oraz o tym, kiedy i jak ich uniknąć* – debata gościnna organizowana wspólnie przez czasopisma: „Nowe peryferie”, „Nowy obywatel” i „Kontakt”; dyskusja: *Wspólne dobro: aktywne wspólnoty i aktywni odbiorcy kultury. Jak stworzyć i wzmacniać sieć wielostronnej wymiany między instytucjami i wspólnotami lokalnymi; czy Metody uprawy – ekologiczne, tradycyjne, przemysłowe.*

Jedno ze spotkań organizowanych we współpracy z Warszawską Kooperatywą Spożywczą, fot. MW

Spotkania z kolekcjonerami *Wędrujące przedmioty* w ramach cyklu wystaw *Sala Jednego Ekspozycji*

DATA: 28 maja – 12 listopada (7 spotkań)

KURATORKA: Maria Ejchman

Warszawscy kolekcjonerzy mówili o swojej pasji gromadzenia i o tym, co zgromadzili. Przede wszystkim jednak przedstawiali konkretne momenty historii „zapisane” w przedmiotach. Podczas prezentacji uczestnicy spotkania mieli możliwość oglądania obiektów z bliska, dotykania ich i uruchamiania.

Jak zgromadzić 1000 przedmiotów jednej firmy?

28 maja

kolekcja norblinianów Walentego Królikowskiego

Lech Zondek i Jacek Winkler na drukach drugiego obiegu

11 czerwca

kolekcja Wojciecha Hardta

Fonografia początków XX w. Warszawskie sklepy

9 lipca

kolekcja Jerzego Gogacza

Radiostacja ze zrzutów

13 sierpnia

kolekcja Edwarda Szymczaka

Fonografia początków XX w. Aparaty i nośniki

18 września

kolekcja Jerzego Gogacza

Wileński Elektrit, warszawski Marconi – odbiorniki radiowe polskiej produkcji

10 października

kolekcja Edwarda Szymczaka

Legioniści pułkownika Władysława Beliny-Prażmowskiego i ich wspomnienia z okresu walk o niepodległość w 1914 roku. Mundur z szabłą rotmistrza kawalerii VII Pułku Ułanów

12 listopada

kolekcja Edwarda Szymczaka

Gry miejskie

DATA: lipiec – grudzień (4 gry)

ORGANIZATORZY: Marta Czajka, Centrum Cyfrowe Projekt: Polska, Dzielnica Wola

Muzeum Woli organizowało i współorganizowało gry miejskie. Pośród nich – *Szukając Ordonki* – grę opartą na planie Warszawy z 1939 roku, eksponowanym w lipcu w *Sali Jednego Ekspozycji*, oraz grę *W 150 lat dookoła Woli*, dotyczącą zabytków dzielnicy.

Druga kariera Heinza Reinefartha. Problem prawny i polityczny wysokich rangą dowódców – sprawców zbrodni nazistowskich w powojennych Niemczech Zachodnich

DATA: 6 sierpnia

Wykład dra Philippa Martiego w ramach wystawy *Reinefarth w Warszawie*.

Dowody zbrodni

KOORDYNATORKI: Anna Banaś, Hanna Nowak-Radziejowska

MIEJSCE: Dom Spotkań z Historią

Wykład towarzyszył otwarciu wystawy *Reinefarth w Warszawie. Dowody zbrodni*, której partnerem jest Dom Spotkań z Historią. Książka dra Martiego, *Der Fall Reinefarth*, przyczyniła się niedawno do zmiany postrzegania Heinza Reinefartha w Niemczech. Dr Philipp Marti – pracownik naukowy Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Brugg-Windisch (Szwajcaria), w swojej pracy badawczej zajmuje się zagadnieniami historii oraz kultury pamięci w Niemczech. Jest autorem prac poświęconych postaci Heinza Reinefartha: *Der Fall Reinefarth – Eine biografische Studie zum öffentlichen und juristischen Umgang mit der NS-Vergangenheit*, Neumünster, Wachholtz 2014; *Die zwei Karrieren des Heinz Reinefarth: Vom „Henker von Warschau“ zum Bürgermeister von Westerland*, w: „Demokratische Geschichte“, Jahrbuch für Schleswig-Holstein, 2011, nr 22.

Cykl spotkań organizowanych z Kołem Varsavianistycznym Warszawskie ABC...

DATA: wrzesień – grudzień (6 spotkań)

KURATORKI: Małgorzata Zielińska, Anna Banaś

Koło Varsavianistyczne Warszawskie ABC... działa przy Gimnazjum nr 2 Przy mierza Rodzin im. ks. J. Twardowskiego. Od września 2014 roku jego patronem jest Muzeum Woli. Gimnazjaliści odbywają w Muzeum swoje spotkania, uczestniczą też w specjalnie przygotowanych dla nich warsztatach.

Lokalna Pamięć Filmowa w ramach Home Movie Day

DATA: październik

KURATORZY: Magdalena Staroszczyk, Mateusz Toma, Miłosz Hermanowicz, Monika Supruniuk

Podczas przeglądu *Home Movie Day* w kinie Iluzjon odbył się pokaz filmów amatorskich z kolekcji Muzeum Woli, zebranych w ramach programu *Lokalna Pamięć Filmowa*.

Warsztaty dla seniorów Archipelag Pokoleń

DATA: październik – grudzień (10 spotkań)

KURATORKA: Agata Pietrzyk, Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „ę”

Warsztaty w Muzeum Woli, jako część programu Towarzystwa Inicjatyw Twórczych „ę” *Archipelag Pokoleń*, kierowane są do uczestników programu, zainteresowanych odbyciem wolontariatu kompetencyjnego. Wolontariusze przyjrzą się Muzeum, w tym archiwum fotografii. Po przejściu cyklu specjalistycznych szkoleń rozpoczną ich przeglądanie i porządkowanie.

Spotkania w Klubokawiarni Jaś i Małgosia

DATA: październik – grudzień (3 spotkania)

Muzeum Woli stało się patronem i partnerem merytorycznym reaktywowanej Klubokawiarni Jaś i Małgosia. Odbyły się tam pogadanki i spotkania tematyczne, prowadzone przez Muzeum, dotyczące kultury warszawskich kawiarni oraz idei odczytywania lokalnej historii przez rodzinne zbiory fotografii.

Warsztaty partycypacyjne w ramach projektu *Dziki Bluszcz: Seniorzy w akcji*

DATA: 8-9 listopada, 15 listopada,
22 listopada (4 spotkania)

KURATORKA: Iza Rutkowska

WSPÓŁPRACA: Anna Banaś, Hanna Nowak-Radziejowska, Magdalena Staroszczyk

Działania z sąsiadami Muzeum Woli w ramach szycia instalacji *Dziki Bluszcz*, która w listopadzie opłotła Muzeum Woli. Sąsiedzi Muzeum oraz uczestnicy projektu *Seniorzy w akcji* Towarzystwa Inicjatyw Twórczych „e” spotykali się z twórczynią i organizatorami projektu, by wspólnie szyc na maszynie duże, zielone liście, z których złożył się bluszcz.

Warsztaty partycypacyjne *Seniorzy w akcji*, szycie instalacji *Dziki Bluszcz*, fot. MW

Warszawa Lab – seminarium z nowych mediów dla warszawskich gimnazjalistów i licealistów

DATA: 28-29 listopada

KURATORZY: Hanna Nowak-Radziejowska, Magdalena Staroszczyk,
Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „e” we współpracy z Fundacją Evens

Warszawa Lab to multimedialny projekt, w którym film, fotografia i nowe media służą do odkrywania i zmieniania Warszawy. Skierowany jest do młodych warszawiaków w wieku 13–18 lat. Celem seminarium było uczenie świadomego i odpowiedzialnego korzystania z możliwości, jakie dają dostępne dla wszystkich narzędzia – film i fotografia – oraz używania ich w twórczy, obywatelski sposób. Projekt realizowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Spotkanie młodzieży polskiej i niemieckiej było jednym z wydarzeń towarzyszących wystawie.

Seminarium dla młodzieży z Polski i Niemiec

DATA: 15–18 grudnia

KURATORKI: Anna Banaś, Hanna Nowak-Radziejowska

Spotkanie młodzieży polskiej i niemieckiej było jednym z wydarzeń towarzyszących wystawie *Reinefarth w Warszawie. Dowody zbrodni* oraz efektem współpracy Muzeum Woli z gminą Sylt, gdzie po wojnie Heinz Reinefarth pełnił urząd burmistrza. Wizyta niemieckich maturzystów zorganizowana została przez Muzeum Woli, gminę Sylt oraz Polsko-Niemiecką Współpracę Młodzieży. Przez cztery dni licealiści z Sylt i z warszawskiej Woli dyskutowali o trudnej historii Warszawy i Polski. Jednocześnie poznawali siebie nawzajem, współczesność Warszawy oraz polskie wielokulturowe Podlasie.

Seminarium dla młodzieży z Polski i Niemiec w ramach wystawy *Reinefarth w Warszawie. Dowody zbrodni*, fot. MW

Spektakle, koncerty i akcje artystyczne

Spektakl *Po burzy* na podstawie Szekspira, Chór Eksperymentalny Gre Badanie

DATA: 31 marca (premiera), 1–3 kwietnia, 15 listopada, 1–4 grudnia
(9 spektakli)

REŻYSER/DYRYGENT, SCENOGRAFIA: Sean Palmer

PROJEKT PLAKATU: Dawid Sypniewski

CHÓR EKSPERYMENTALNY GRE BADANIE: Anna Banaś, Nela Brzezińska, Małgorzata Gąsiorowska, Dominika Jagiełło, Dominika Jarosz, Edyta Jarzab, Mateusz Jaworski, Hanna Jurczak, Ewa Kalamat, Dave Killoran, Magdalena Konieczna, Monika Łada-Bieńkowska, Monika Sadkowska, Jacek Skrzypek, Dawid Sypniewski, Kasia Tekielska oraz ochotnicy

Spektakl *Po Burzy* odbywający się
w przestrzeniach Muzeum Woli, fot. MW

Szekspirowska *Burza* to historia o mierzeniu się z własną przeszłością. Przedstawienie ma formę spektaklu muzycznego, podczas którego prowadzona przez chór publiczność przemierza przestrzeń Muzeum. Dzięki temu, że odbywa się on w muzealnych wnętrzach – w salach ekspozycyjnych i magazynach, koncert jest swoistym dźwiękowym eksponatem, wykorzystującym tekst, melodie oraz historie bohaterów. *Po burzy* może być traktowane jako relacja z niedawnych wydarzeń, gorzka refleksja albo wspomnienie triumfu. Chór Gre Badanie użył metafory Muzeum jako umysłu Prospera, w którym widzowie mogli napotkać i doświadczyć zapamiętanych przez bohatera epizodów. Rozwijały się one i zmieniały wraz z wędrówką chóru i publiczności przez wnętrza Muzeum. W wizualizacji tego założenia pomogły multimedialne projekcje, światło, ciemność czy dym. *Po burzy* zawiera elementy koncertu chóralnego i spektaklu, ale nie tylko. Artyści przeprowadzili w Muzeum Woli cykl otwartych, darmowych warsztatów bezpośrednio związanych z tematyką spektaklu. Uczestnicy pracowali razem z dyrygentem i chórzystami, tworząc krótkie etiudy ruchowe, słowne i wokalne, które zostały włączone do spektaklu.

Chór Gre Badanie powstał trzy lata temu, dotychczas występował m.in. na festiwalu Re:wizje w Pałacu Kultury i Nauki w Warszawie, Lazio in Festival w Rzymie oraz w klubach, barach i teatrach w Polsce, we Włoszech i Wielkiej Brytanii.

Piknik Solidarnościowy oraz koncert improwizowany *Szukając Solidarności* z okazji rocznicy podpisania porozumień sierpniowych

DATA: 30–31 sierpnia (akcja 24 h)

KURATORZY: Sean Palmer, Hanna Nowak-Radziejowska

KONCEPCJA I WYKONANIE: Gre Badanie

PARTNER: Black Rabbit

PROJEKT IDENTYFIKACJI GRAFICZNEJ: Ania Światłowska

Rocznica podpisania porozumień sierpniowych i nastania krótkiego karnawału „Solidarności” była okazją do świętowania podczas całodobowego pikniku. Sięgając po wpisany na Światową Listę Dziedzictwa Kulturowego UNESCO dokument – 21 postulatów Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego (MKS), spisany w czasie strajków w sierpniu 1980 roku w Gdańsku, Chór Eksperymentalny Gre Badanie stworzył komponowany na żywo utwór pod tytułem *Szukając Solidarności*. Jego wykonanie rozpoczęło się 30 sierpnia o godz. 16.00, a zakończyło po ponad dobie, 31 sierpnia. W dzień i w nocy każdy z 21 postulatów MKS był przez godzinę aranżowany muzycznie, wykonywany i rejestrowany. Można było je usłyszeć co godzinę na żywo w Muzeum Woli i w internecie. Z połączonych części powstał film. Piknik dla członków „Solidarności”, byłych strajkujących w wolskich zakładach i wszystkich przybyłych, odbył się 31 sierpnia w godzinach 10.00–18.00. Towarzyrzyły mu m.in. warsztaty dla dzieci, pokaz filmu *Sztuka znikania* w reżyserii Bartosza Konopki i Piotra Rosołowskiego, krótkie wykłady, rozmowy, wspomnienia.

Akcja artystyczna *Dziki Bluszcz*

DATA: od 20 listopada

ARTYSTKA: Iza Rutkowska

PROJEKT PLAKATU: Krzysztof Czajka

Iza Rutkowska, zaangażowana społecznie artystka, wspólnie z mieszkańcami warszawskich osiedli stworzyła wyjątkową instalację składającą się z odpadów. Produkowane przez nas śmieci są niczym dziki bluszcz, który jeśli nie jest odpowiednio pielęgnowany, rozrasta się w sposób niekontrolowany i staje się uciążliwy. Od 3 listopada Ministerstwo Środowiska razem z Izą Rutkowską zachęcało Polaków do regularnego, świadomego segregowania śmieci. W ramach akcji artystka zaprosiła Muzeum Woli oraz okolicznych mieszkańców do stworzenia instalacji *Dziki Bluszcz*. Mieszkańcy i uczniowie szkół dostarczali posegregowane śmieci, które posłużyły jako surowiec do budowy instalacji artystycznej. Wiele sąsiadów Muzeum usiadło przy maszynie do szycia, wspólnie z artystką stworzyli liście bluszczu, które oplotły budynek muzeum i okoliczne bloki.

Iza Rutkowska podczas akcji artystycznej *Dziki Bluszcz* w Muzeum Woli, fot. MW

Dziki Bluszcz
na budynku Muzeum Woli, fot. MW

Wernisaże i finisaże wystaw w Muzeum Woli

DATA: luty – grudzień (15 wydarzeń)

PROGRAM: zespół Muzeum Woli wraz z kuratorami wystaw

Otwarciam i zamknięciom wystaw towarzyszyły koncerty, spektakle teatru improwizowanego i inne. Wystąpili między innymi: Patryk Zakrocki, Dominika Jarosz, Juliusz Dzieńkiewicz, Chór Eksperymentalny Gre Badanie, Teatr Hofesinka, grupa Hulaj, pianistki Joanna Opalińska i Krystyna Sakowska.

Muzeum Farmacji im. mgr. Antoniny Leśniewskiej

ul. Piwna 31/33, 00-265 Warszawa

Aktywność naszego oddziału skupiona była na badaniach naukowych i przygotowaniu nowego zakresu działań Muzeum. Badania dotyczyły przede wszystkim mgra farm. Ferdynanda Kary, bohatera przygotowywanej przez nas wystawy

Dzięki przeprowadzonej kwerendzie w archiwum Muzeum Historii Naturalnej w Paryżu odnalezione zostały niepublikowane dotąd rękopisy Ferdynanda Kary, a przy okazji również i dokumenty związane z księżną Anną z Sapiehów Jabłonowską, której dotyczy nasz kolejny projekt badawczy. Kontynuowaliśmy współpracę z japońską firmą farmaceutyczną, produkującą tradycyjne leki, Sangkogan z Nary. Dzięki tej współpracy otrzymaliśmy wiele materiałów edukacyjnych, które będą wykorzystywane do prowadzenia zajęć w Muzeum.

dr hab. Iwona Arabas, prof. PAN
KIEROWNICZKA MUZEUM FARMACJI

dr hab. Iwona Arabas,
fot. MW

Wydarzenia

Wieczór kultury japońskiej

DATA: 6 lutego

Spotkanie organizowane z Towarzystwem Rapperswilem. Poświęcone było wspomnieniom z wieloletniego pobytu w Japonii Iwony Puźniak, pracowniczki Instytutu Geologicznego PAN.

Karnawał w XIX wieku w satyrze i karykaturze

DATA: 25 lutego

PRELEGENT: Romuald Morawski

Spotkanie organizowane wspólnie z OW Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego. Wykład był opowieścią o tym, jak ludzie bawili się w okresie karnawału w XIX wieku, ilustrowany humorystycznymi tekstami z epoki.

Rozsypane Brylanty

DATA: 1 kwietnia, 14 października

Spotkania z wybitnymi przedstawicielami środowiska farmaceutycznego odbywają się od czterech lat, dwa razy w roku. Organizowane są wspólnie z Sekcją Historii Farmacji Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego.

W ramach cyklu odbyły się spotkania z Wiktorem Napiórą, prezesem jednej z ważniejszych hurtowni farmaceutycznych w Polsce, oraz z prof. drem hab. Andrzejem Danyszem, byłym dyrektorem Instytutu Leków Zakładu Farmakologii, członkiem zwyczajnym Towarzystwa Naukowego Warszawskiego.

Wykłady

W siedzibie Muzeum odbywały się wykłady dla studentów I roku Wydziału Lekarskiego Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, pt. *Z historii aptekarstwa*, i III roku Akademii Sztuk Pięknych, pt. *Zdrowie z afisza*.

Współpraca z instytucjami zewnętrznymi

ODDZIAŁ WARSZAWSKI POLSKIEGO
TOWARZYSTWA FARMACEUTYCZNEGO

INSTYTUT HISTORII NAUKI POLSKIEJ
AKADEMII NAUK

ARCHIWUM POLSKIEJ AKADEMII NAUK

DZIAŁ PORCELANY I SZKŁA MUZEUM
NARODOWEGO W WARSZAWIE

OKRĘGOWA IZBA APTEKARSKA W WARSZAWIE

SEKCJA STUDENCKA ODDZIAŁU
WARSZAWSKIEGO POLSKIEGO TOWARZYSTWA
FARMACEUTYCZNEGO „MŁODA
FARMACJA” WARSZAWSKI UNIWERSYTET
MEDYCZNY

KONAN WOMEN'S UNIVERSITY W KOBE
(JAPONIA)

MUZEUM FARMACJI SANGOKAN W NARZE
(JAPONIA)

WARSZAWSKIE CENTRUM INNOWACJI
EDUKACYJNO-SPOŁECZNYCH I SZKOLEŃ

WYŻSZA SZKOŁA ZAWODOWA KOSMETYKI
I PIELĘGNACJI ZDROWIA W WARSZAWIE

MUZEUM HISTORII NATURALNEJ W PARYŻU

MUZEUM ZIEMI PAN

Muzeum Drukarstwa Warszawskiego

Rynek Starego Miasta 28–42, 00-272 Warszawa

Ważnym wydarzeniem dla Muzeum Drukarstwa Warszawskiego była przeprowadzka z tymczasowego lokum przy ul. Trębackiej 3 do głównej siedziby Muzeum Warszawy przy Rynku Starego Miasta

Wraz z pracownikami do staromiejskich kamienic trafiły również prasa korektorska z lat 70. XX wieku oraz materiały zecerskie, przybory i utensylia drukarskie niezbędne do prowadzenia lekcji muzealnych i warsztatów. W 2014 roku te ostatnie odbywały się w Oficynie Drukarskiej znajdującej się od 1975 roku w kamienicy Baryczkowskiej i w pomieszczeniu specjalnie urządzonym w piwnicy pod kamienicą Czechowską, w siedzibie głównej Muzeum. W sezonie letnim zajęcia z historii papieru i warsztaty z powierzchniowego barwienia papieru, tzw. marmoryzacji, były prowadzone na dziedzińcu muzealnym – Lapidarium.

Do największych osiągnięć organizacyjnych roku należy przeprowadzenie V edycji konkursu *Na Iluminację strony Biblii. Projekt pierwszej strony okładki i karty tytułowej* i zorganizowanie wystawy pokonkursowej w Klubie Kultury Saska Kępa oraz wydanie katalogu wystawy.

Nasza działalność była nagradzana i zauważana. Katalog wystawy *Ars Litographica* otrzymał II nagrodę w konkursie Mazowieckie Zdarzenia Muzealne Wierzbą, w kategorii najlepsze wydawnictwo. Prace Joanny Makuch-Folwarskiej – *Smok i Ekslibris* Agnieszki Marszałec, wykonane techniką suchej igły, zgłoszone do konkursu w ramach XV Międzynarodowego Biennale Małej Formy Graficznej i Ekslibrisu organizowanego przez Muzeum miasta Ostrowa Wielkopolskiego, zostały opublikowane w katalogu wystawy. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego uhonorowało mnie odznaczeniem Zasłużonego dla Kultury Polskiej, a wraz z Łukaszem Sobierajskim otrzymaliśmy Medale Pamiątkowe 15-lecia Stowarzyszenia Muzealników Polskich, Oddziału Mazowieckiego.

Barbara Rogalska
KIEROWNICZKA MUZEUM DRUKARSTWA WARSZAWSKIEGO

Barbara Rogalska, fot. MW

Wydarzenia

Mała grafika – wielka sprawa

DATA: luty 2014

ORGANIZATORZY PROJEKTU: Biblioteka Publiczna w Dzielnicy Ochota m.st. Warszawy oraz Biblioteka Publiczna w Dzielnicy Wola m.st. Warszawy

PARTNER PROJEKTU: Muzeum Drukarstwa Warszawskiego.

PROWADZENIE ZAJĘĆ I UDZIAŁ W PRACACH JURY: Joanna Makuch-Folwarska

Projekt edukacyjny realizowany w ramach Warszawskiego Programu Edukacji Kulturalnej, którego uczestnikami były dzieci i młodzież spędzające ferie w Warszawie. W konkursie mieli wykonać własny ekslibris za pomocą tradycyjnej techniki graficznej, jaką jest linoryt.

Rozstrzygnięcie V edycji konkursu *Na Iluminację strony Biblii. Projekt pierwszej strony okładki i karty tytułowej*

DATA: 12 lutego

OPRACOWANIE MERYTORYCZNE V EDYCJI KONKURSU: Maria Biegańska, Barbara Rogalska

PODDRUK PRAC KONKURSOWYCH NA PRASIE KOREKTORSKIEJ MUZEUM DRUKARSTWA

WARSZAWSKIEGO: Andrzej Zaborowski

SKŁAD JURY: Andrzej Tomaszewski, przewodniczący jury; Lech Majewski, Małgorzata Naimska, Barbara Rogalska, Mieczysław Wasilewski

Zadanie konkursowe w tej edycji polegało na zaprojektowaniu nowej, współczesnej wizji pierwszej strony okładki Biblii i strony tytułowej. Punktem wyjścia był tekst ze strony tytułowej Pisma Starego i Nowego Testamentu podług tekstu łacińskiego Wulgaty, ozdobionego 230 ilustracjami Gustawa Doré, wydanego w Warszawie w latach 1873–1876 przez Michała Glücksberga i wydrukowanego w oficynie B.T. Teubnera w Lipsku. Na prasie typograficznej w Muzeum Drukarstwa Warszawskiego wytłoczony został tzw. poddruk tekstu ze strony tytułowej i okładki na kartach papieru akwarelowego i rozesłany uczestnikom konkursu. Konkurs rozgrywał się w dwóch kategoriach. W pierwszej artyści wykonywali ilustrację na otrzymanych kartach-poddrukach, łącząc wydrukowany tekst z ilustracją. W drugiej dowolnie komponowali tekst, używając wybranej przez siebie czcionki, i zestawiali z ilustracją, tworząc własny, nowy projekt. Organizatorzy i jurorzy oczekiwali prac autorskich, niesugerujących się dawnymi dokonaniem na tym polu, odzwierciedlające osobiste rozwiązania projektu pod względem koncepcyjnym, artystycznym i intelektualnym, wykonane w dowolnej technice. W V edycji wzięło udział 49 artystów, którzy nadesłali 71 projektów. W kategorii pierwszej nagrodzona została praca Rafała Dmochowskiego, absolwenta Wydziału Grafiki ASP w Warszawie. W kategorii drugiej zwyciężył projekt Pauliny Buźniak, absolwentki Wydziału Grafiki ASP w Warszawie.

Wystawa pokonkursowa

DATA: 5–22 czerwca

KURATORKI: Maria Biegańska, Barbara Rogalska

ARANŻACJA: Maria Biegańska

TEKSTY W KATALOGU: Maria Biegańska, Barbara Rogalska, Andrzej Tomaszewski, Mieczysław Wasilewski

PROJEKT GRAFICZNY KATALOGU I REPRODUKCJE PRAC KONKURSOWYCH: Iwo Rutkiewicz

Nagrodzona praca Rafała Dmochowskiego w kategorii pierwszej, fot. Iwo Rutkiewicz

Nagrodzona praca Pauliny Buźniak w kategorii drugiej, fot. Iwo Rutkiewicz

Aranżacja wystawy pokonkursowej *Na Iluminację strony Biblii. Projekt pierwszej strony okładki i karty tytułowej* w Klubie Kultury Saska Kępa, fot. MW

18. Piknik Naukowy Polskiego Radia i Centrum Nauki Kopernik wspólnie z Działem Planów i Rysunków Architektonicznych Muzeum Warszawy

DATA: 31 maja

KURATOR ZE STRONY MUZEUM DRUKARSTWA WARSZAWSKIEGO: Andrzej Zaborowski

(ZOBACZ WIĘCEJ, S. 247)

V Warszawski Piknik Archiwalny

Warszawa w kalejdoskopie archiwów. Klimaty warszawskie

DATA: 7 czerwca

KURATOR: Łukasz Sobierajski

ORGANIZATOR: Archiwum PAN

Muzeum Drukarstwa Warszawskiego bierze udział w tym wydarzeniu od 2009 roku. W 2014 roku uczestnicy pikniku mogli zwiedzić Oficynę Drukarską Muzeum Warszawy, mieszczącą się w kamienicy Baryczkowskiej przy Rynku Starego Miasta 32, czyli zrekonstruowaną przez Zakłady Grafmasz w Poznaniu XVIII-wieczną oficynę wyposażoną m.in. w prasę drukarską, regały zecerskie z krojem pisma Antykwa Półtawskiego, przybory zecerskie – wierszowniki, sztylety zecerskie, materiał justunkowy, prasy drukarskie. Na historycznej prasie korektorskiej tłoczyli złożony z zabytkowych czcionek druk okolicznościowy.

Europejskie Dni Dziedzictwa połączone z obchodami 50. rocznicy ustanowienia Dnia Drukarza

DATA: 13 września

KURATORKA: Barbara Rogalska

W 2014 roku minęło 50 lat od ustanowienia obchodów Dnia Drukarza. Chcąc przybliżyć publiczności, a zwłaszcza młodemu pokoleniu, postać Jana Gutenberga i jego wynalazek – prosty sposób odlewania czcionek z metalu i zastosowanie ich w druku typograficznym, prezentowaliśmy wyposażenie Oficyny Drukarskiej Muzeum Warszawy, mieszczącej się w kamienicy przy Rynku Starego Miasta 32.

III Warszawski Tydzień Kultura Bez Barrier

DATA: 29 września – 3 października

KURATORKA: Barbara Rogalska

Zajęcia typograficzne i graficzne dla osób niedowidzących i niepełnosprawnych.

Warsztaty

Sobotnie zajęcia rodzinne

PROWADZENIE: Maria Biegańska, Joanna Makuch-Folwarska, Barbara Rogalska

Legendy warszawskie ilustrowane

15 marca

Zajęcia rozpoczynały się wykładem z prezentacją prac grafików ilustrujących legendy warszawskie. Omówione zostały styl prac i język graficzny, którym się posługują a także droga artystyczna niektórych z nich – Marcina Szancera,

Janusza Stannego czy Elżbiety Gaudasińskiej. Po wykładzie uczestnicy wykonywali własnoręcznie linoryt inspirowany pracami mistrzów, przedstawiający postacie z legend – Syrenę warszawską lub Bazyliżka, i tłoczyli odbitki na prasie korektorskiej.

Abecadło z pieca spadło...

10 maja

Zajęcia linorytowe inspirowane literami inicjałowymi. Po krótkim wykładzie o historii technik graficznych każdy z uczestników na płytce z linoleum wycinał dowolną literę alfabetu. Efektem końcowym było wykonanie odbitki na prasie korektorskiej.

Marmurki zakłète w papierze

14 czerwca

Uczestnicy poznawali historię papieru, oglądali różne jego rodzaje i dowiadywali się, na czym polega jego powierzchniowe barwienie, tzw. marmoryzacja. Po części teoretycznej każdy z biorących udział wykonywał własnoręcznie marmurki, używając dowolnie wybranych kolorów farb.

Książkozaury w Muzeum

DATA: 22 marca, 5 kwietnia, 26 kwietnia, 10 maja, 24 maja, 7 czerwca

KURATORKI: Maria Biegańska, Barbara Rogalska

Sobotnie zajęcia rodzinne organizowane we współpracy z Ośrodkiem Działań Artystycznych dla Dzieci i Młodzieży „Dorożkarnia”. Polegały na zaprojektowaniu własnej książki przez każdą rodzinę. W czasie sześciu spotkań uczestnicy pisali treść książki, projektowali okładkę, stronę tytułową, stronicę z tekstem i ilustracją oraz spis treści. Oprócz wykonania ilustracji, doboru czcionki, kolumny zespoły opracowywały całościową koncepcję graficzną książki.

Warsztaty rodzinne Książkozaury w Muzeum,
fot. MW

Typografia i projektowanie książki

DATA: 24-25 kwietnia, 8-9 maja, 16 maja, 22-23 maja, 29-30 maja, 5 czerwca, 12-13 czerwca

KURATORKA: Maria Biegańska

WYKŁADY: Maria Biegańska, Michał T. Horoszewicz, Joanna Makuch-Folwarska, Andrzej Zaborowski

Warsztaty dla studentów Instytutu Edytorstwa Wydziału Polonistyki UW. Podczas 14 półtoragodzinnych zajęć odbywały się wykłady z historii książki, historii technik graficznych, projektowania graficznego i technik druku oraz zajęcia warsztatowe polegające na zaprojektowaniu okładki do książki – wykonaniu linorytu odpowiadającego treści książki oraz skomponowaniu go z odpowiednio dobranym liternictwem.

Wykład *Ksiąg wiązanie, czyli książki powstawanie*

DATA: 23 maja

WYKŁAD: Barbara Rogalska

Prelekcji towarzyszyła prezentacja ikonografii, modeli i oryginalnych przykładów ilustrujących proces powstawania książki. Dodatkową atrakcją dla uczestników było tłoczenie okolicznościowego druku na zabytkowej prasie.

Zajęcia edukacyjne dla grup specjalnych z instytucji:

Dom Pomocy Społecznej Aleksandrów Łódzki, Świetlica środowiskowa Caritas Łódź, Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi, Mazowieckie Centrum Psychiatrii „Drewnica”

PROWADZĄCY: Maria Biegańska, Michał T. Horoszewicz, Joanna Makuch-Folwarska, Barbara Rogalska, Łukasz Sobierajski, Andrzej Zaborowski

Współpraca z instytucjami zewnętrznymi

ARCHIWUM PAN

BIBLIOTEKA PUBLICZNA DZIELNICY BIELANY

CENTRUM NAUKI KOPERNIK

INSTYTUT EDYTORSTWA WYDZIAŁU
POLONISTYKI UW

KLUB KULTURY „SASKA KĘPA”

SEKCJA POLIGRAFÓW SIMP

OŚRODEK DZIAŁAŃ ARTYSTYCZNYCH DLA
DZIECI I MŁODZIEŻY „DOROŻKARNIA”

STOWARZYSZENIE MUZEALNIKÓW POLSKICH
ODDZIAŁ MAZOWIECKI

TOWARZYSTWO OPIEKI NAD ZABYTKAMI

UNIwersytet III WIEKU GROCHÓW

UNIwersytet III WIEKU ZACISZE

URZĄD MARSZAŁKOWSKI WOJEWÓDZTWA
MAZOWIECKIEGO

WARSZAWSKA GALERIA EKSLIBRISU

Muzeum Ordynariatu Polowego

ul. Długa 13/15, 00-238 Warszawa

Muzeum Ordynariatu Polowego odwiedziło blisko 15 000 osób, co świadczy o wzroście liczby zwiedzających w stosunku do 2013 roku o ok. 2000. Pracownicy Muzeum kontynuowali realizację programu związanego z tworzeniem *Bazy biograficznej kapelanów wojskowych*. Baza obejmuje biogramy w ujęciu alfabetycznym i chronologicznym od I RP do współczesności. W ramach tego projektu pracownicy Muzeum współpracują z Archiwum Akt Nowych, Centralnym Archiwum Wojskowym, Archiwum i Muzeum Prowincji Krakowskiej Kapucynów, Muzeum Towarzystwa Jezusowego Prowincji Polski Południowej, Archiwum Prowincji Wielkopolsko-Mazowieckiej Towarzystwa Jezusowego, Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie, Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego, Muzeum Niepodległości.

dr Jacek Macyszyn
KUSTOSZ MUZEUM ORDYNARIATU POLOWEGO

dr Jacek Macyszyn,
fot. MW

Wystawa w Muzeum Ordynariatu Polowego,
fot. MW

Wydarzenia

Promocja książki dra Tomasza A. Prusaka *Polski Barbizończyk, losy i dzieło Ludomira Benedyktowicza*

DATA: 11 lutego

Promocji książki wydanej przez wydawnictwo Neriton towarzyszyła wystawa, na której zaprezentowano portret artysty i jedno z jego dzieł. Odbył się także pokaz przedpremierowy filmu *Benedyktowicz, artysta niezłomny*, w realizacji Jacka Frankowskiego.

Prezentacja kaplerza Konfederatów Barskich z 1768 roku

DATA: 26 marca

MIEJSCE: Piwnice staromiejskie

Podczas jednodniowego pokazu zaprezentowany został kaplerz Konfederatów Barskich ze zbiorów Muzeum Ordynariatu Polowego.

Kaplerz Konfederatów Barskich, fot. MW

Promocja albumu Wiesława Wysockiego i Stanisława Zielińskiego *Krypta Wawelska i papieski tron*

DATA: 27 marca

Album wydany został przez wydawnictwo Vipart z okazji 100-lecia czynu legionowego i kanonizacji Jana Pawła II.

Seans filmowy *Kapłani Solidarności* – ks. Józef Maj

DATA: 15 maja

WSPÓŁORGANIZATOR: Fundacja Regionalnych Inkubatorów Przedsiębiorczości

Film dokumentalny *Kapłani Solidarności* – ks. Józef Maj w reżyserii Kazimierza Plotzkiego z Fundacji Regionalnych Inkubatorów Przedsiębiorczości. Spotkanie połączone z panelem dyskusyjnym na temat wkładu duchowieństwa polskiego w odzyskanie niepodległości.

Spotkanie konsultacyjne o przyszłości Ogrodu Krasińskich w Warszawie

DATA: 17 czerwca

Spotkanie zorganizowane we współpracy z Biurem Konsultacji Społecznej m.st. Warszawy.

Współpraca z instytucjami zewnętrznymi

ARCHIWUM AKT NOWYCH

CENTRALNE ARCHIWUM WOJSKOWE

ARCHIWUM I MUZEUM PROWINCJI KRAKOWSKIEJ KAPUCYNÓW

MUZEUM TOWARZYSTWA JEZUSOWEGO PROWINCJI POLSKI POŁUDNIOWEJ

ARCHIWUM PROWINCJI WIELKOPOLSKO-MAZOWIECKIEJ TOWARZYSTWA JEZUSOWEGO

MUZEUM WOJSKA POLSKIEGO W WARSZAWIE

MUZEUM HISTORII POLSKIEGO RUCHU LUDOWEGO

MUZEUM NIEPODLEGŁOŚCI

PAŃSTWOWE MUZEUM ARCHEOLOGICZNE

UNIwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WOJSKOWA AKADEMIA TECHNICZNA

POLITECHNIKA WARSZAWSKA

AKADEMIA POLONIJNA W CZĘSTOCHOWIE

AKADEMIA HUMANISTYCZNA W PUŁTUSKU

Muzeum – Miejsce Pamięci Palmiry

05-152 Czosnów

W 2014 roku minęły trzy lata od otwarcia Muzeum w Palmirach. O pozytywnym jego odbiorze, wykorzystaniu potencjału oraz działalności świadczy wzrost frekwencji z ok. 20 000 zwiedzających i uczestniczących w wydarzeniach w 2013 roku do ponad 27 000 w roku 2014

Pracownicy oddziału kontynuowali realizację dwóch trwających programów naukowo-badawczych: *Lista Pamięci* oraz *Archiwum Historii Mówionej Zachować Pamięć*, rozpoczętych w 2011 roku. Pozostawali w bliskim kontakcie z rodzinami osób rozstrzelanych w Palmirach i w Puszczy Kampinoskiej, pomagali w ustalaniu dat egzekucji i miejsc pochówków ich bliskich. Udało się nawiązać kontakt z 13 nowymi rodzinami, m.in. Heleny Łopuszańskiej, aktorki teatralnej, oraz z rodziną lokalnych działaczy niepodległościowych, Jana i dwóch Franciszków Wieczorków. Współpracowano także ze środowiskami kombatanów II wojny światowej, z mieszkańcami kampinoskich wsi – świadkami historii lat 1939–1947, oraz z wieloma instytucjami, ośrodkami i placówkami naukowymi. Dzięki tym działaniom Muzeum pozyskało nowe informacje o ofiarach i wydarzeniach z okresu wojny i niemieckiej okupacji, zbiory oddziału wzbogaciły się zaś o kolejne poruszające pamiątki.

W 2014 roku w Palmirach odbyło się kilkadziesiąt uroczystości, imprez i spotkań, których Muzeum było organizatorem lub współorganizatorem. Niektóre zgromadziły tysiące osób, np. doroczny Ogólnopolski Centralny Zlot Młodzieży PTTK Palmiry 2014 (18 października) czy uroczystości patriotyczno-religijne 12 września z udziałem przedstawicieli najwyższych władz państwowych i samorządowych, urzędów centralnych, duchowieństwa, wojska.

Dwa biegi zorganizowane po raz pierwszy w czerwcu 2014 roku – Bieg Pamięci Palmiry i Bieg Przełajowy Pamięci Janusza Kusocińskiego, okazały się sukcesem organizacyjnym i frekwencyjnym, w związku z tym będą imprezami corocznymi. Z innych wydarzeń warto wymienić np.: pięć wizyt Dyrekcji, pracowników i donatorów United States Holocaust Memorial Museum z Waszyngtonu, dwie wizyty przedstawicieli Dyrekcji i pracowników Muzeum Auschwitz-Birkenau, pracowników Uniwersytetu Pedagogicznego z Krakowa, ambasad Chin i Królestwa Arabii Saudyjskiej, zajęcia dla nauczycieli historii (przy współpracy z Instytutem Pamięci Narodowej), pracowników Muzeum Powstania Warszawskiego, wykładowców i studentów Akademii Wychowania Fizycznego. Przeprowadzone zostały warsztaty *Rekonstrukcje historyczne a etyka* (14 czerwca), zorganizowano uroczystości *Niech nie zgaśnie pamięć* (11 września) i wiele innych związanych z rocznicami egzekucji przy współpracy szkół imienia osób zamordowanych i lokalnych władz samorządowych.

Joanna Maldis, fot. MW

Joanna Maldis
KIEROWNICZKA MUZEUM – MIEJSCE PAMIĘCI PALMIRY

Wydarzenia

Noc Muzeów

DATA: 17 maja

KOORDYNATORKA: Joanna Maldis

(ZOBACZ WIĘCEJ, S. 246)

Wizyty pracowników United States Holocaust Memorial Museum w Waszyngtonie

DATA: 5 czerwca, 21, 25 i 27 sierpnia, 30 września

KOORDYNATORZY: Joanna Maldis, Bartłomiej Grudnik

Przedstawiciele dyrekcji, pracowników oraz donatorów waszyngtońskiego muzeum odbyli pięć wizyt, podczas których zwiedzali ekspozycję i teren wokół Muzeum oraz wymieniali się doświadczeniami dotyczącymi sposobu prezentacji tematyki martyrologicznej.

Warsztaty Rekonstrukcje historyczne a etyka

DATA: 14 czerwca

PROWADZENIE I OPIEKA MERYTORYCZNA: prof. dr hab. Zygmunt Kowalczuk, wykładowca etyki, Instytut Bezpieczeństwa i Edukacji Obywatelskiej, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie

KOORDYNATORKA: Joanna Maldis

Warsztaty dla przedstawicieli grup rekonstrukcyjnych dotyczyły etyki w odtwórstwie historycznym. Prowadzącymi byli historycy i rekonstruktorzy, Elżbieta Litwiniak oraz Michał Dunin-Wąsowicz. Wykład wprowadzający wygłosił profesor Zygmunt Kowalczuk.

Warsztaty dla grup rekonstrukcyjnych, fot. MW

Rajd Kampinos 44 szlakiem oddziału por. Adolfa Pilcha

DATA: 14 czerwca

WSPÓŁORGANIZATOR: Instytut Pamięci Narodowej (Biuro Edukacji Publicznej)

KOORDYNATOR: Bartłomiej Grudnik

W ramach rajdu odbyły się pokazy filmów dokumentalnych, m.in. *Rzeczpospolita Kampinowska 1944*, dyskusja dotycząca wydarzeń związanych z powstaniem warszawskim na terenie puszczy oraz zwiedzanie ekspozycji.

Uroczystości rocznicowe i Bieg Pamięci Palmiry

DATA: 21 czerwca

WSPÓŁORGANIZATORZY: Kampinoski Park Narodowy, Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej, Akademia Wychowania Fizycznego im. J. Piłsudskiego, Czosnów Sport Team, Gmina Czosnów, Akademia Obrony Narodowej

KOORDYNATOR: Bartłomiej Grudnik

Wydarzenie zorganizowane po raz pierwszy dla upamiętnienia największych egzekucji w Palmirach 20 i 21 czerwca 1940 roku, w których zginął m.in. Janusz Kusociński. Będzie się odbywać corocznie.

Uroczystości rocznicowe i Bieg przełajowy Pamięci Janusza Kusocińskiego

DATA: 25 czerwca

WSPÓŁORGANIZATORZY: Dowództwo Garnizonu Warszawa, Kampinoski Park Narodowy

KOORDYNATORZY: Joanna Maldis, Bartłomiej Grudnik

Wydarzenie zorganizowane w 2014 roku po raz pierwszy dla upamiętnienia czerwcowych egzekucji (20 i 21 czerwca 1940), ma się odbywać corocznie. Uczestniczyli w nim żołnierze Garnizonu Warszawa, z dowódcą – generałem brygady drem Wiesławem Grudzińskim. W 2015 roku planowane jest rozszerzenie formuły wydarzenia z lokalnego na ogólnopolskie, a w następnych latach –międzynarodowe.

Uczestnicy Biegu przełajowego Pamięci Janusza Kusocińskiego, fot. MW

Wizyta pracowników Muzeum Auschwitz-Birkenau i Uniwersytetu Pedagogicznego z Krakowa

DATA: 5 lipca

KOORDYNATOR: Bartłomiej Grudnik

Program wizyty obejmował prezentację głównych założeń ekspozycji oraz wymianę doświadczeń i konsultacje dotyczące sposobu prezentacji tematyki martyrologicznej w muzeach.

Wizyta głównego projektanta nowej wystawy głównej Muzeum Auschwitz-Birkenau

DATA: 25 lipca

KOORDYNATORKA: Joanna Maldis

Kontynuacja ubiegłorocznych spotkań z Pełnomocnikiem Dyrekcji ds. Wystawy Głównej.

Uroczystości rocznicowe z cyklu *Niech nie zgaśnie pamięć*

DATA: 11 września

WSPÓŁORGANIZATORZY: Muzeum Więzienia Pawiak, Urząd ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych, Polski Związek b. Więźniów Politycznych, Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych

KOORDYNATORKA: Joanna Maldis

Wydarzenie jest kontynuacją cyklu rozpoczętego w 2011 roku dla upamiętnienia pierwszych egzekucji. Biorą w nim udział kombatanci II wojny światowej i młodzież szkolna. Po uroczystościach w Warszawie, przy Drzewie Pawiacim, uczestnicy wzięli udział w spotkaniu w Muzeum w Palmirach.

Uroczystości patriotyczno-religijne

DATA: 12 września

WSPÓŁORGANIZATORZY: m.in. Dyrekcja Kampinoskiego Parku Narodowego, Rada Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa, Wojskowa Akademia Techniczna, Dowództwo Garnizonu Warszawa, lokalne samorządy

KOORDYNATORZY: Joanna Maldis, Bartłomiej Grudnik

Uroczystości organizowane są od wielu lat w Święto Podwyższenia Krzyża (14 września). Upamiętniają rocznice wybuchu II wojny światowej oraz pierwszych egzekucji. Mszy świętej przewodniczył Metropolita Warszawski ks. kardynał Kazimierz Nycz, modlitwę ekumeniczną prowadzili naczelny rabin Polski Michael Schudrich oraz przedstawiciele duchowieństwa prawosławnego. W wydarzeniu uczestniczyli członkowie najwyższych władz państwowych i samorządowych, urzędów centralnych, wojska.

Uroczystości upamiętniające rocznicę wybuchu II wojny światowej, fot. MW

Uroczystości rocznicowe i msza połowa przy grobie

bl. księdza Zygmunta Sajny

DATA: 18 września

ORGANIZATOR: Bartłomiej Grudnik

W uroczystościach zorganizowanych dla upamiętnienia rocznicy egzekucji 17 września, w której zginął m.in. ks. Zygmunt Sajna, wzięli udział uczniowie z gimnazjum i liceum im. zamordowanego kapłana z Góry Kalwarii.

Rajd Zrzeszenia Wolność i Niezawisłość WIN Obwód Warszawa

szlakiem walk o niepodległość (Mazowsze)

DATA: 20 września

KOORDYNATOR: Bartłomiej Grudnik

Podczas wieloetapowego rajdu po Mazowszu (czerwiec 2014 – wrzesień 2015), zorganizowanego z okazji 70. rocznicy powstania organizacji konspiracyjnej Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość”, uczestnicząca w nim młodzież szkolna zwiedziła ekspozycję, obejrzała filmy dokumentalne dotyczące wydarzeń na terenie puszczy w okresie II wojny światowej oraz odbyła spacer ścieżką edukacyjną *Wokół Palmir* (miejsca egzekucji).

XV Bielański Rajd Rowerowy po Puszczy Kampinoskiej

DATA: 20 września

WSPÓŁORGANIZATORZY: Urząd Dzielnicy Bielany, Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej „Chomiczówka”, Akademia Wychowania Fizycznego im. J. Piłsudskiego

KOORDYNATOR: Bartłomiej Grudnik

Po przejeździe leśnymi szlakami Puszczy, ze szczególnym uwzględnieniem miejsc związanych z historią II wojny światowej, uczestnicy rajdu dotarli do Muzeum, które zwiedzili, a następnie wzięli udział w spotkaniu z pracownikiem merytorycznym oddziału.

Spotkanie Stowarzyszenia Kombatantów i Osób Represjonowanych z młodzieżą ze szkół w Konstancinie

DATA: 16 października

KOORDYNATORKA: Dominika Jarzyńska-Pokojska

Po zwiedzeniu ekspozycji i po pokazach filmów dokumentalnych w sali edukacyjnej odbyło się spotkanie młodzieży szkolnej z kombatantami II wojny światowej.

Rajd Rowerowy Siedleckiego Klubu Turystyki

DATA: 18 października

KOORDYNATORKA: Joanna Maldis

Rajd po Puszczy łączył walory turystyczne z przekazem historycznym, poznaniem miejsc związanych z historią II wojny światowej, w tym cmentarza i Muzeum w Palmirach.

Centralny Ogólnopolski Zlot Młodzieży PTTK Palmiry 2014

DATA: 18 października

WSPÓLORGANIZATORZY: m.in. Kampinoski Park Narodowy, PTTK, ZHP, Wojsko Polskie, lokalne samorządy

KOORDYNATORKA: Joanna Maldis

W wydarzeniu, które odbyło się po raz 54., wzięło udział 4 000 uczestników. Zloty odbywają się pod patronatem m.in. ministrów edukacji narodowej, obrony narodowej, sportu i turystyki. Zlot w 2014 roku poświęcony był 70. rocznicy powstania warszawskiego a także, jak co roku, pamięci osób rozstrzelanych i poległych w Puszczy Kampinoskiej w czasie II wojny światowej. Młodzież przybywa do Palmir wyznaczonymi trasami zlotowymi z całej Polski, z uwzględnieniem Miejsc Pamięci Narodowej. Zloty kończą się uroczystościami na cmentarzu i w Muzeum (przekazanie urn z ziemią z miejsc pamięci).

Współpraca z instytucjami zewnętrznymi

MUZEUM WIEZIENIA PAWIAK

UNITED STATES HOLOCAUST MEMORIAL
MUSEUM W WASZYNGTONIE

PAŃSTWOWE MUZEUM
AUSCHWITZ-BIRKENAU

DYREKCJA KAMPINOSKIEGO PARKU
NARODOWEGO

MUZEUM STUTTHOF W SZTUTOWIE

ZGROMADZENIE KSIĘŻY MARIANÓW
(GÓRA KALWARIA)

SZKOŁY, NP. LICEUM Z GÓRY KALWARII
IM. KS. ZYGMUNTA SAJNY

ZESPÓŁ SZKÓŁ SPORTOWYCH IM. JANUSZA
KUSOCIŃSKIEGO W WARSZAWIE

INSTYTUT PAMIĘCI NARODOWEJ

MUZEUM SPORTU I TURYSTYKI

AKADEMIA WYCHOWANIA FIZYCZNEGO
IM. J. PIŁSUDSKIEGO W WARSZAWIE

Muzeum Warszawskiej Pragi

ul. Targowa 50/52, 03-733 Warszawa

W 2014 roku w Muzeum Warszawskiej Pragi dominowały aktywności związane z powstawaniem nowej siedziby oraz ekspozycji stałej

Praca merytoryczna zespołu podporządkowana była tworzeniu ekspozycji głównej oraz przygotowaniom do otwarcia wyremontowanych budynków dla publiczności. Współpracowaliśmy z projektantami z pracowni 307kilo – autorami koncepcji merytorycznej i aranżacji wystawy, przygotowując zestawienia eksponatów, dokonując wyboru nagrań z Archiwum Historii Mówionej – materiałów, które będą współtworzyć wystawę główną. Drugi, równie ważny akcent został położony na przygotowania do uroczystego otwarcia stałej siedziby, które odbyło się w październiku. Na Parapetówkę przyszło ponad 4 000 osób.

Dla zwiedzających udostępniliśmy odrestaurowane zabytkowe piwnice i żydowską modlitewnię, zorganizowaliśmy koncerty, gry, warsztaty i oprowadzanie z przewodnikiem. Wyremontowane zabytkowe obiekty oraz nowy budynek stały się miejscem zajęć muzealnych, wykładów i warsztatów.

Adam Lisiecki, fot. MW

Adam Lisiecki
P.O. KIEROWNIKA MUZEUM WARSZAWSKIEJ PRAGI

Wydarzenia

Wystawa pokonkursowa projektów stałej ekspozycji Muzeum Warszawskiej Pragi

DATA: 17 grudnia 2013 – 11 stycznia 2014

MIEJSCE: dawna Wytwórnia Wódek Koneser

(ZOBACZ WIĘCEJ, SPRAWOZDANIE MUZEUM HISTORYCZNEGO M.ST. WARSZAWY 2013, S. 54)

Urodziny Pragi – prezentacja faksymile przywileju lokacyjnego Pragi

DATA: 10 lutego

MIEJSCE: Biuro tymczasowe Muzeum Warszawskiej Pragi

KURATORKA: Jolanta Wiśniewska

Z okazji 366. rocznicy urodzin Pragi zaprezentowano wierną kopię dokumentu nadania Pradze praw miejskich, podpisanego 10 lutego 1648 roku przez króla Władysława IV. Dla Muzeum wykonało ją Stowarzyszenie Archivum Patriae.

Noc Muzeów – prezentacja multimedialna *Dom na Świeżej*

DATA: 17 maja

MIEJSCE: Klub Off-side przy ulicy Brzeskiej

KURATORKA: dr Karolina Marcinkowska

(ZOBACZ WIĘCEJ, S. 246)

Seminarium naukowe

Twarze Różyca. Historia i przyszłość Bazaru

DATA: 12 czerwca

MIEJSCE: Centrum Kultury Praga Południe

KURATORKA: dr Karolina Marcinkowska

ORGANIZATORZY: Muzeum Warszawskiej Pragi oraz Biuro Funduszy Europejskich i Rozwoju Gospodarczego

Seminarium miało na celu przypomnienie o tym szczególnym miejscu, opowiedzenie o jego historii, ale też o dzisiejszych problemach, planach i pomysłach na przyszłość. W spotkaniu wzięło udział prawie 100 osób. Głos zabrali Janusz Owsiany (Stowarzyszenie Monopol Warszawski), Michał Krasucki (Towarzystwo Opieki nad Zabytkami), Jolanta Wiśniewska (Muzeum Warszawskiej Pragi, oddział Muzeum Warszawy), Marek Miller (Fundacja Laboratorium Reportażu). Jednym z prelegentów była również architektka Aleksandra Wasilkowska, wiceprezesa warszawskiego SARP, która podzieliła się swoimi pomysłami na projekt rewitalizacji bazaru.

Michał Krasucki i dr Karolina Marcinkowska podczas seminarium *Twarze Różyca. Historia i przyszłość Bazaru*, fot. MW

Parapetówka – otwarcie Muzeum Warszawskiej Pragi

DATA: 24–26 października

ORGANIZATORKA: Joanna Trytek

PARTNER: Konaser. Centrum Praskie

PATRONI MEDIALNI: „Gazeta Wyborcza”, „Co jest grane”, Gazeta.pl, TOK FM

PROJEKT IDENTYFIKACJI GRAFICZNEJ: Ania Świątłowska

Podczas trzydniowego otwarcia do Muzeum przyszło ponad 4 000 osób. Można było zwiedzić zabytkowe budynki wchodzące w skład kompleksu muzealnego – żydowską modlitownię i dwusetletnie piwnice, a także pracownię digitalizacji zbiorów i pokój nagrań. W ramach tego wydarzenia pokazana została wystawa fotografii Juliusza Sokołowskiego i Jakuba Certowicza, *Miejsca dawnych modlitowni żydowskich na Pradze* oraz udostępnione zostały nagrania poświęcone Pradze ze zbiorów Archiwum Historii Mówionej. Odbyły się także projekcje filmów związanych z prawobrzeżną Warszawą, wyemitowanych dzięki uprzejmości Narodowego Instytutu Audiowizualnego i Filmoteki Narodowej, Komuny Warszawa, Fundacji Bęc Zmiana, Fundacji Laury Palmer, Studia Munka, Stowarzyszenia Filmowców Polskich oraz Wytwórni Filmów Dokumentalnych i Fabularnych. Podczas Parapetówki goście mogli wykonać sobie pamiątkowe zdjęcia w specjalnym punkcie fotograficznym, wziąć udział w warsztatach ceramicznych i zajęciach edukacyjnych oraz spacerach po Pradze odbywających się pod hasłami *Od osady do miasteczka* i *Praga kilku wyznań*. W przerwach pomiędzy warsztatami animatorzy zapraszali do zabawy dzieci. Była to okazja, żeby pobawić się tak, jak kiedyś bawiły się dzieciaki na praskich podwórkach. Zwieńczeniem wydarzenia były koncerty zespołów Cała Praga Śpiewa i Warszawskie Combo Taneczne. Wśród przybyłych gości pojawiły się m.in. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego prof. Małgorzata Omilanowska oraz Prezydent Warszawy Hanna Gronkiewicz-Waltz.

Prezydent Warszawy Hanna Gronkiewicz-Waltz oraz Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego prof. Małgorzata Omilanowska podczas otwarcia Muzeum Warszawskiej Pragi, fot. MW

Koncert zespołu Warszawskie Combo Taneczne podczas otwarcia Muzeum Warszawskiej Pragi, fot. MW

Iluminacja dziedzińca muzealnego podczas otwarcia Muzeum Warszawskiej Pragi, fot. MW

Budynki muzealne podczas otwarcia Muzeum Warszawskiej Pragi, fot. MW

Dr Jarosław Trybuś, Zastępca Dyrektora ds. Merytorycznych i prof. Małgorzata Omilanowska, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego na tarasie MWP podczas otwarcia Muzeum Warszawskiej Pragi, fot. Danuta Matloch, MKiDN

Wystawa *Miejsca dawnych modlitewni żydowskich na Pradze*

DATA: 24 października 2014 – 12 stycznia 2015

KURATORKA: Joanna Trytek

ARANŻACJA: Dział Organizacji Wystaw i Wydarzeń

(ZOBACZ WIĘCEJ, S. 116)

Spotkania Bazar Różyckiego nowym centrum lokalnym Starej Pragi

DATA: 30 października i 15 grudnia

KURATOR: Adam Lisiecki

W spotkaniach wzięli udział mieszkańcy, przedstawiciele różnych środowisk i dziedzin (urbaniści, architekci, historycy sztuki) oraz urzędnicy. W ich trakcie architektka Aleksandra Wasilkowska prezentowała koncepcję zagospodarowania najstarszego praskiego bazaru. W wyniku konsultacji zebrano postulaty i poprawki mające usprawnić przedstawiany projekt.

Spotkanie dotyczące nowej koncepcji zagospodarowania Bazaru Różyckiego, fot. MW

Pierwszy świąteczny kiermasz książek

DATA: 6 grudnia

ORGANIZATOR: Adam Lisiecki

WSPÓŁPRACA: Małgorzata Mycielska

W nowych budynkach MWP spotykali się wydawcy i miłośnicy książek o tematyce warszawskiej i nie tylko. W kiermaszu, na zaproszenie Muzeum Warszawy, wzięło udział 7 instytucji i fundacji prowadzących działalność wydawniczą: Centrum Architektury, Dom Spotkań z Historią, Fundacja Archeologia Fotografii, Fundacja Bęc Zmiana, Fundacja Kultura Miejsca, Ośrodek Karta oraz Muzeum Warszawy. Przez cały dzień odbywały się spotkania z autorami i redaktorami nowości wydawniczych, pokazy filmów, warsztaty dla dzieci i młodzieży. Można też było posłuchać fragmentów dwóch najnowszych książek wydanych przez Muzeum Warszawy w interpretacji aktorskiej Juliusza Dzienkiewicza.

Świąteczny kiermasz książek, fot. MW

Premiera książki *Moja Praga* Pawła Elszteina

DATA: 16 grudnia

ORGANIZATOR: Adam Lisiecki

Po 12 latach książka Pawła Elszteina, *Moja Praga*, doczekała się drugiego wydania (NeoMedia). Składa się na nią kilkadziesiąt opowieści o dawnej Warszawie, przede wszystkim o jej prawej stronie – Pradze i okolicach, gdzie wychowywał się autor i pozostał jej wierny całe życie. Z tej perspektywy Paweł Elsztajn, dziennikarz, pisarz, fotograf, varsavianista, przyglądał się mieszkańcom, sąsiadom, zwyczajom, różnym kulturom i religiom, przeżywał wojnę i okupację. Swoje spostrzeżenia, uzupełnione o interesujące fakty, zawarł w książce. Pierwsze wydanie *Mojej Pragi* rozeszło się w błyskawicznym tempie, dziś trudno je znaleźć nawet w antykwariatach. Wznowiona publikacja została poszerzona o nowe opowieści i ilustracje.

Wykłady

W nowej siedzibie Muzeum rozpoczęły się stałe cykle wykładów i spotkań dla mieszkańców i miłośników Pragi.

Cykl *Zanim powstało Muzeum*

Tematem kolejnych 4 wykładów była historia miejsca, w którym znajduje się Muzeum, oraz ludzi z nim związanych. Wyniki badań naukowych i prac konserwatorskich prowadzonych w zabytkowych budynkach zaprezentowane zostały podczas kolejnych spotkań:

13 listopada
Badania i odkrycia. Archeologia i architektura posesji przy Targowej 50/52
PRELEGENCI: Małgorzata Pastewka i Ryszard Cędrowski

20 listopada
Modlitewnie żydowskie przy Targowej 50/52. Niezwykły zabytek i jego historia
PRELEGENCKA: Jolanta Wiśniewska

27 listopada
Problemy konserwacji i aranżacji malowideł ściennych w dawnym żydowskim domu modlitwy w Muzeum Warszawskiej Pragi
PRELEGENT: prof. dr hab. Paweł Marek Jakubowski

10 grudnia
Sąsiedzi, warsztaty i my, czyli co mieściły kamieniczki
PRELEGENCKA: Katarzyna Kuzko-Zwierz

Proj. Ania Świątłowska

Współpraca z instytucjami zewnętrznymi

URZĄD DZIELNICY PRAGA PÓŁNOC

CENTRUM KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ

STOWARZYSZENIE KRAINA

STOWARZYSZENIE BARWY KULTURY

STOWARZYSZENIE PRACOWNIE TWÓRCZE
LUBELSKA 30/32

FUNDACJA WARSZAWA 1939

ŻYDOWSKI INSTYTUT HISTORYCZNY

Guzik z wizerunkiem Syreny

MHW 3040

Zygmunt – Jan Munchheimer (?)
metal złocony, bity, śr. 14 mm
poł. XIX wieku, Warszawa
ze zbiorów rzemiosła artystycznego

Broszka trójkątna z Syreną

MHW 27699

Spółdzielnia Pracy Rękodzieła Artystycznego ORNO
biały metal, wys. 50 mm, szer. 42 mm
3. ćwierć XX wieku, Warszawa
ze zbiorów rzemiosła artystycznego

Wystawy czasowe

Najwięcej wystaw czasowych otwartych zostało w Muzeum Woli – 15 spośród 25 odbywających się w 2014 roku. Wobec trwających w staromiejskich kamienicach przygotowań do remontu oddział ten stał się najważniejszą przestrzenią wystawienniczą Muzeum

Odkrywanie miasta

28 listopada 2013 – 2 lutego 2014

MIEJSCE: Muzeum Woli
ORGANIZATORZY: Muzeum Woli, Grupa Pedagogiki i Animacji Społecznej Praga Północ, Instytut Kultury Polskiej Uniwersytetu Warszawskiego, L'age de la tortue
KURATORZY: Anna Banaś, Romain Louvel
ARANŻACJA: Anna Met
FINANSOWANIE: Komisja Europejska
PRODUKCJA WYSTAWY: Muzeum Woli

Wystawa odbywała się w ramach programu Laboratorium Miasta i prezentowała rezultaty polsko-francusko-hiszpańskiego projektu badań nad miastem Ekspedycje. Jego uczestnicy – artyści, wspólnie odbyli serię wypraw do trzech miast – Tarragony, Rennes i Warszawy. Efektem interdyscyplinarnych badań były prace pokazywane na wystawie.

(ZOBACZ WIĘCEJ, SPRAWOZDANIE MUZEUM HISTORYCZNEGO M.ST. WARSZAWY 2013, S. 49)

Portrety rodziny Fergussonów-Tepperów

3 grudnia 2013 – 2 lutego 2014

MIEJSCE: Muzeum Woli
KURATOR: Jacek Bochiński
ARANŻACJA: Ania Światłowska, Krzysztof Ruść
PROJEKT IDENTYFIKACJI GRAFICZNEJ: Ania Światłowska
PRODUKCJA WYSTAWY: Muzeum Woli

Na wystawie pokazana została kolekcja XVIII-wiecznych portretów warszawskiej bankierskiej rodziny Fergussonów-Tepperów. Obrazy (8 pastelów i jeden obraz olejny) autorstwa Johanna Bardou zostały zakupione w Anglii dzięki dofinansowaniu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Był to najcenniejszy nabytek Muzeum Warszawy w 2013 roku.

(ZOBACZ WIĘCEJ, SPRAWOZDANIE MUZEUM HISTORYCZNEGO M.ST. WARSZAWY 2013, S. 50)

Pokaz projektów biorących udział w konkursie na koncepcję stałej wystawy Muzeum Warszawskiej Pragi

17 grudnia 2013 – 11 stycznia 2014

MIEJSCE: dawna Wytwórnia Wódek Koneser
PROJEKT GRAFICZNY PLAKATU: Ania Światłowska

Celem wystawy było uhonorowanie projektantów, którzy wzięli udział w konkursie na koncepcję wystawy stałej Muzeum Warszawskiej Pragi, i przegląd prac nadesłanych na konkurs.

(ZOBACZ WIĘCEJ, SPRAWOZDANIE MUZEUM HISTORYCZNEGO M.ST. WARSZAWY 2013, S. 54–55)

Nowi warszawiacy. Historia awansów społecznych w drugiej połowie XIX wieku

13 maja – 26 października

MIEJSCE: Muzeum Woli

KURATORKA: dr Joanna Kubicka

ARANŻACJA: Anna Śliwka,
Agata Wierzbicka

KATALOG:

KONCEPCJA I OPRACOWANIE:

dr Joanna Kubicka

PROJEKT KATALOGU I IDENTYFIKACJI

GRAFICZNEJ:

Ania Światłowska

Fragment aranżacji wystawy *Nowi warszawiacy...*, fot. MW

Bohaterami wystawy *Nowi warszawiacy* były postaci związane z Warszawą lat 60. i 70. XIX wieku. Wśród nich znaleźli się między innymi: księgarz i wydawca Stanisław Czarnowski, student Józef Sławiński, lekarz Henryk Dobrzycki, krawiec i publicysta Józef Juszczyk, fotograf Jan Mieczkowski, redaktor Adam Wiślicki, publicysta Aleksander Świętochowski oraz promotorka sztuki kulinarnej Lucyna Ćwierczakiewiczowa.

Dr Joanna Kubicka, kuratorka wystawy:

„Warszawa drugiej połowy dziewiętnastego wieku opisywana jest jako miasto gwałtownego rozwoju, rosnącej demokratyzacji, narodzin nowych grup społecznych i nowoczesnych form życia społecznego. Jako miasto różnicujące się społecznie i ekonomicznie postyczniowa Warszawa skupiała jak w soczewce przeobrażenia i procesy istotne dla całego społeczeństwa polskiego i stała się swoistym laboratorium społecznej i kulturowej zmiany. Jednym z najważniejszych przeobrażeń tego czasu było z pewnością przełamanie porządku stanowego oraz budowanie zrębów społeczeństwa demokratycznego, w którym szanse na awans nie zależą już od herbu czy szlacheckiego urodzenia.

Okres postyczniowy to również nowe otwarcie w historii polskiej inteligencji – warstwy właśnie w tym czasie zyskującej wyraźną tożsamość grupową i społeczną. W roku 1862 otwarta została Warszawska Szkoła Główna, która przyciągnęła do miasta wielu pełnych zapału młodych inteligentów. Oni postrzegali Warszawę jako ważny ośrodek życia intelektualnego, kolebkę indywidualizmu i miejsce awansu społecznego. Do Warszawy ściągali w poszukiwaniu życiowej szansy i zarobku, ale z czasem stali się ważnymi inicjatorami zmian w pejzażu życia społecznego.

Bohaterowie wystawy to inteligenci generacyjnie i ideowo związani z Warszawą tego okresu. Ich biografie stały się wehikułem dla opowieści o zmieniającym się i modernizującym mieście, o przemianach społecznej wyobraźni,

o upowszechnianiu idei zaangażowania, samodzielności i pomocy własnej. Oś konstrukcyjną wystawy stanowiły biografie wybranych osób, dla których Warszawa stała się przestrzenią życia i szansą na awans, którzy nadali nowocześniejsze znaczenie słowu «obywatel» i stworzyli rodzimą wersję mitu self-made mana. W ich działaniach można dostrzec załączki dzisiejszego miejskiego aktywizmu, a w ich losach – nowy model biografii”.

Fragment aranżacji wystawy
Nowi warszawiacy..., fot. MW

Tygrysy. W zespole siła

1 lipca – 31 sierpnia

MIEJSCE: dziedziniec Lapidarium,
siedziba główna
ORGANIZATOR: ZAİKS
PROJEKT PLANSZ I ARANŻACJA WYSTAWY:
Moko Architects

Wystawa poświęcona zespołowi architektów, który tworzyli Wacław Kłyszewski, Jerzy Mokrzyński i Eugeniusz Wierzbicki. Choć każdy z nich miał odrębny styl, ich współpraca zaowocowała dziesiątkami projektów w całej Polsce, z których najbardziej znane to socrealistyczny Dom Partii w Warszawie i nieistniejący już modernistyczny dworzec kolejowy w Katowicach. Dzięki atrakcyjnej aranżacji ekspozycji, składającej się ze stelaży zawierających plansze z informacjami, fotografiami i makietami obiektów, zwiedzający mogli zapoznać się z najważniejszymi przykładami polskiego modernizmu.

Makiety i ekspozitory wystawy
Tygrysy. W zespole siła, fot. MW

Reinefarth w Warszawie. Dowody zbrodni

5 sierpnia – 31 grudnia

MIEJSCE: Muzeum Woli

KURATORKA: Hanna Nowak-
-RadziejowskaWSPÓŁPRACA: Anna Banaś,
Magdalena Staroszczyk

ARANŻACJA: Wojciech Cichecki

TYPOGRAFIA, ANIMACJA: Michał Szota

PROJEKT IDENTYFIKACJI GRAFICZNEJ:
Ania Światłowska

Mapa z wystawy *Reinefarth w Warszawie...*,
fot. MW

W trakcie rzezi Woli trwającej od 5 sierpnia 1944 roku zamordowano według różnych szacunków od 30 000 do 60 000 mieszkańców dzielnicy. Generał SS Heinz Reinefarth, zwany w tym kontekście katem Warszawy, po wojnie został deputowanym do niemieckiego Landtagu i burmistrzem na wyspie Sylt. W 70. rocznicę mordu na ludności cywilnej w Muzeum Woli otwarta została wystawa będąca próbą przemyślenia odpowiedzialności Heinza Reinefartha. Przypadająca w 2014 roku 70. rocznica powstania warszawskiego, była okazją do historycznej refleksji nad rzezią Woli, która nie doczekała się dotychczas szerokiego omówienia i interpretacji. Nie jest ona także wystarczająco obecna w świadomości samych warszawiaków. Istotą wystawy *Reinefarth w Warszawie. Dowody zbrodni* było spojrzenie na to wydarzenie jako zbrodnię, za którą nikt nie został skazany. Autorzy wystawy, przedstawiając prawne aspekty tragicznych wydarzeń, stawiają tezę o możliwości zakwalifikowania ich jako zbrodni przeciwko ludzkości.

Wystawa opierała się na nieznanych w Polsce dokumentach z wstępnego postępowania śledczego w sprawie „uczestnictwa w masowych zabójstwach” Heinza Reinefartha. Było ono prowadzone przez prokuraturę niemiecką we Flensburgu w latach 1963–1967 i zakrojone na szeroką skalę. Przesłuchano ponad tysiąc świadków niemieckich oraz ponad dwustu pięćdziesięciu świadków z Polski. Niemniej postanowieniem niemieckiego sądu postępowanie ostatecznie umorzono „z braku wystarczających dowodów”. W archiwach polskich nie zachowano kopii większości dokumentów przekazywanych niemieckim śledczym. Wystawa prezentowała akta pozyskane przez Hannę Nowak-Radziejowską i Juttę Wiedmann (Muzeum Powstania Warszawskiego) z Centrali Badania Zbrodni Narodowosocjalistycznych w Ludwigsburgu w Niemczech. Zeznania żołnierzy i oficerów niemieckich z lat 60. XX wieku odnoszą się do kwestii ich udziału w masowych mordach. Jednocześnie stanowią wgląd w psychikę przesłuchiwanym, prezentując ją przegląd sposobów pamiętania, a także zamykania osobistej pamięci i odpowiedzialności, czego konsekwencją jest nie tylko brak możliwości pociągnięcia do odpowiedzialności osób dokonujących mordów na ludności cywilnej, ale również – szerzej – powstanie luki w zbiorowej „pamięci politycznej”.

W pierwszej części wystawa podsumowywała przebieg i zamknięcie śledztwa w sprawie SS-Gruppenführera Reinefartha. Jej dopełnieniem były relacje świadków, wizja lokalna z miejsc masowych egzekucji na Woli oraz współczesna ekspertyza historyczna i prawna. Pokazane zostały m.in. nieznane szerzej w Polsce niemieckie fotografie dowódców SS i scen rozgrywających się na Woli. Filozoficznym kontekstem wystawy był jeden z najważniejszych tekstów XX wieku na temat odpowiedzialności hitlerowskich funkcjonariuszy i możliwości ich ukarania oraz istoty samego totalitaryzmu – reportaż Hanny Arendt *Eichmann w Jerozolimie*, opisujący proces sądowy współodpowiedzialnego za Holokaust, Adolfa Eichmanna.

Druga część wystawy odnosiła się do kontrowersji wokół powojennych losów Heinza Reinefartha – w latach 50. i 60. deputowanego do Landtagu, burmistrza Westerlandu na wyspie Sylt, szanowanego adwokata i obywatela. Jego sylwetka zaprezentowana została m.in. przez pryzmat propagandowych materiałów byłej NRD – filmu *Urlap na Sylt* oraz zrealizowanych specjalnie na potrzeby wystawy wywiadów ze świadkami historii, w tym opozycjonistą z Westerlandu, Ernstem-Wilhelmem Stojanem.

Otwarcie wystawy było częścią programu obchodów 70. rocznicy powstania warszawskiego. Na zaproszenie pracowników Muzeum Woli w wydarzeniach rocznicowych wzięli udział m.in. aktualna burmistrz Westerlandu, Petra Reiber, i przewodniczący Rady Sylt, Peter Schnittgard. Petra Reiber pod pomnikiem rzezi Woli wygłosiła przemówienie, w którym przeprosiła warszawiaków za zbrodnie dokonane przez Heinza Reinefartha oraz za brak powojennej denazyfikacji. Efektem współpracy Muzeum Woli z gminą Sylt była grudniowa wizyta niemieckich maturzystów w Warszawie, organizowana przez Muzeum Woli, Sylt oraz Polsko-Niemiecką Współpracę Młodzieży.

Aranżacja wystawy *Reinefarth* w Warszawie...,
fot. MW

Wystawy towarzyszące konferencji *Gdy gaśnie ludzka pamięć, dalej mówią kamienie* zorganizowanej z okazji 40-lecia powołania Społecznego Komitetu Opieki nad Starymi Powązkami

16 października – 17 listopada

MIEJSCE: Piwnice staromiejskie
ORGANIZATORZY: Muzeum Warszawy,
Społeczny Komitet Opieki nad Starymi
Powązkami pod patronatem Biura
Stołecznego Konserwatora Zabytków
i Miasta Stołecznego Warszawy
PROJEKT IDENTYFIKACJI GRAFICZNEJ:
Ania Światłowska

Wystawy planszowe stworzone przez instytucje współpracujące z Komitetem
ilustrowały zagadnienia związane z konserwacją zabytkowych pomników
nagrobnych i charakter Powązek.

Wystawy pokazane podczas konferencji:

Metaportrety, powązkowskie portrety na porcelanie;

*Nagrobki powązkowskie poddane konserwacji, prace finansowane z budżetu
m.st. Warszawy, BSKZ;*

Wystawa zdjęć zamieszczonych w albumie Stare Powązki;

Prace konserwatorskie studentów ASP w Warszawie na Starych Powązkach.

(ZOBACZ WIĘCEJ, S. 74)

Miejsca dawnych modlitewni żydowskich na Pradze

24 października – 12 stycznia 2015

MIEJSCE: Muzeum Warszawskiej Pragi
KURATORKA: Joanna Trytek
ARANŻACJA I PRODUKCJA WYSTAWY:
Dział Organizacji Wystaw i Wydarzeń

Wystawa *Miejsca dawnych modlitewni żydowskich...*,
fot. MW

Wystawa prezentowała wybór dwudziestu fotografii pokazujących miejsca na
Pradze, w których niegdyś znajdowały się modlitownie żydowskie. Pełen cykl
zdjęć będzie współtworzył stałą ekspozycję zaplanowaną w salach dawnych mo-
dlitewni żydowskich w Muzeum Warszawskiej Pragi.

Fotografie wykonali Juliusz Sokołowski i Jakub Certowicz, zaliczani do naj-
wybitniejszych fotografów architektury w Polsce. Prezentowane ujęcia przed-
stawiają fragmenty współczesnej Pragi, które nie zdradzają już żadnych śladów
przedwojennej obecności społeczności żydowskiej. Sfotografowane miejsca to:
Targowa 16, Targowa 18, Targowa 21, Targowa 22, Targowa 38–40, Targowa 62,
Targowa 66, Żąbkowska 2, Żąbkowska 7, Żąbkowska 12, Brzeska 11, Radzymiń-
ska 12, Radzymińska 15, Radzymińska 28, Radzymińska 36, Stalowa 18, Stalo-
wa 34, Stalowa 40–42, Stalowa 51, Środkowa 16.

Wystawa obrazu Marcina Zaleskiego *Obchody uroczystości Jordanu w Warszawie*

20 listopada – 1 lutego 2015

MIEJSCE: Muzeum Woli
KURATOR: Jacek Bochiński
WSPÓŁPRACA MERYTORYCZNA:
Romuald Morawski
ARANŻACJA: Wojciech Cichecki
PROJEKT GRAFICZNY PLANSZ:
Anna Piwowar

Na wystawie prezentowany był obraz Marcina Zaleskiego, *Obchody uroczystości Jordanu w Warszawie*, który w 2014 roku zakupiony został do kolekcji Muzeum. Tematyka obrazu przybliżyła zwiedzającym dawną tożsamość miasta, którego częścią były ceremonie i religijność prawosławna związana z obecnością Rosjan w XIX-wiecznej Warszawie. Na planszach powiększone zostały kadry zestawione z komentarzami kuratora wyjaśniającymi zagadnienia historyczne, ikonograficzne i kompozycyjne związane z dziełem. Wystawie towarzyszyła interaktywna strona internetowa pozwalająca zainteresowanym na poszerzenie informacji z planszy. (ZOBACZ WIĘCEJ, S. 171)

Aranżacja wystawy obrazu Marcina Zaleskiego, fot. MW

Wystawy czasowe poza Muzeum

Warszawa '89	MIEJSCE: Ośrodek Kultury Białoleka, Warszawa KURATORKI: Izabella Maliszewska i Małgorzata Berezowska	4 czerwca – 13 sierpnia
Wystawa fotograficzna Leniwie czy z biglem	MIEJSCE: Urząd Dzielnicy Praga Północ KURATORKA: Jolanta Wiśniewska	2–30 września
Praga dzielnicą możliwości	MIEJSCE: biuro tymczasowe Muzeum Warszawskiej Pragi KURATORKA: Karolina Jusińska	23–30 września
Ginący detal praski	MIEJSCE: Urząd Dzielnicy Praga Północ KURATORKA: Jolanta Wiśniewska	3–31 października
Praga prawa strona Warszawy	MIEJSCE: stacja metra Świętokrzyska KURATORKA: Jolanta Wiśniewska	6–12 listopada

Konkurs na koncepcję plastyczno-przestrzenną aranżacji *Sali Jednego Ekspozatu*

OGŁOSZENIE KONKURSU: 20 stycznia
TERMIN SKŁADANIA PRAC: 24 lutego
WYSTAWA POKONKURSOWA: 18–31 marca
JURY: Jacek Bochiński, Hanna Nowak-
-Radziejowska, Magdalena
Staroszczyk, dr Jarosław Trybuś,
Joanna Trytek

Konkurs otwarty był dla wszystkich zainteresowanych projektowaniem. W trakcie jego trwania zorganizowane zostało jednodzińne seminarium dla biorących w nim udział, podczas którego kuratorzy wyjaśniali ideę przyjętej formuły ekspozycyjnej. Po przeglądzie wszystkich 19 nadesłanych prac jury wyłoniło kandydatów do rozmowy kwalifikacyjnej. Najwyżej ocenianymi cechami przyszłego projektanta były kreatywne podejście do tematu i stworzenie funkcjonalnej, a zarazem estetycznej koncepcji ekspozytora umożliwiającego prezentację różnorodnych obiektów i szybką zmianę aranżacji. Wyłoniony w konkursie projektant, Wojciech Cichecki, zaproponował minimalistyczną aranżację, która pozwala na pokazanie eksponatów ze wszystkich stron. Konkurs ten, oprócz wyłonienia najlepszego projektu aranżacji *Sali Jednego Ekspozatu*, służyć miał także jako jedno z doświadczeń niezbędnych do wyłonienia projektanta wystawy głównej, która ma zostać otwarta w wyremontowanych kamienicach Muzeum w 2017 roku. Dawał też możliwość nawiązania kontaktu z projektantami wystaw, spotkania z nimi i wspólnej refleksji nad tworzeniem aranżacji w przestrzeni muzealnej.

Wystawa pokonkursowa prac na projekt aranżacji *Sali Jednego Ekspozatu*

18–31 marca

MIEJSCE: Muzeum Woli

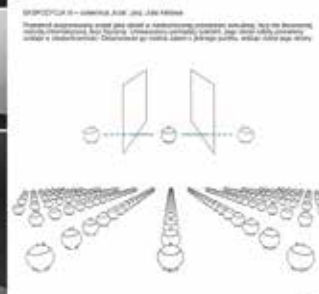
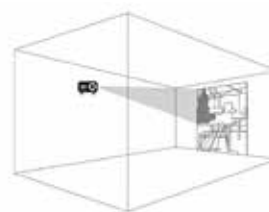
Na konkurs napłynęło 19 prac projektantów z całej Polski. Komisja konkursowa po analizie nadesłanych plansz i modeli oraz po rozmowach z wybranymi autorami wybrała projektanta comiesięcznej aranżacji – Wojciecha Cicheckiego.

Wystawa projektów aranżacji *Sali Jednego Ekspozatu*, fot. MW

Nagrodzony projekt
Wojciecha Cicheckiego, plansza konkursowa

Sala Jednego Ekspnatu

MIEJSCE: Muzeum Woli
DATA: 6 maja – 31 grudnia
(8 comiesięcznych odsłon)
KIEROWNIK PROJEKTU: Jacek Bochiński
KURATORZY: opiekunowie zbiorów
w Muzeum
ARANŻACJA WYSTAW: Wojciech Cichecki
PROJEKT IDENTYFIKACJI GRAFICZNEJ:
Ania Światłowska

Fot. MW

Punktem wyjścia dla cyklu wystaw, który zaplanowany został na lata 2014–2016, była radykalna sytuacja wystawiennicza: w jednej sali, co miesiąc, eksponowany był jeden obiekt

Takie warunki pozwalały na przyjrzenie się roli ekspnatu we współczesnym muzeum i postawienie pytania o możliwe relacje między zwiedzającym a obiektem, a także na budowanie przestrzeni umożliwiającej uruchomienie wyobraźni oraz głębszą refleksję nad oglądanym przedmiotem. Kolejne odsłony nie były jedynie przeglądem zbiorów Muzeum Warszawy, ale również, czy może przede wszystkim, sprawdzaniem różnych, także eksperymentalnych, sposobów ich eksponowania.

Przestrzeń *Sali* została tak zaaranżowana, by uwzględniać jak największą możliwość ekspozycyjnych, przystosowanych do różnych obiektów – zarówno małych pudełek, jak i obrazów o dużym formacie, przedmiotów wymagających stawiania, wieszania, oglądania z dystansu albo z bliska.

Sala Jednego Ekspnatu to również pretekst do refleksji nad kulturą materialną oraz rolą przedmiotów sztuki i codziennego użytku w życiu ludzi. Ekspnat to rzecz – wykluczany z nauk społecznych komponent ludzkiej rzeczywistości. W tej konwencji wystawienniczej można przyjrzeć się mu z różnych perspektyw: pierwotnego właściciela, kustosa, widza.

Tematem wiodącym dla programu całego Muzeum Warszawy w roku 2014, w setną rocznicę wybuchu I wojny światowej, była szeroko rozumiana nowoczesność. Kolejne odsłony pokazywały wielość zjawisk, dających się zdefiniować za pomocą tego pojęcia. Wystawom towarzyszyły wykłady i warsztaty.

Cukiernica *Kula*. Wpływ nurtów awangardowych na nowoczesne projektowanie

6–29 maja

KURATORZY: Monika Siwińska,
Jacek Bochiński

Cukiernica *Kula*

PROJEKT: Julia Keilowa
PLATER NA MOSIĄDZU, LATA 30. XX WIEKU

Aranżacja odsłony Cukiernica *Kula*, fot. MW

Cukiernica została zaprojektowana przez Julię Keilową na zamówienie warszawskiej firmy platerniczej Norblina. Wykonana ze srebrzonego mosiądzu mierzy 11,5 cm wysokości. Projektantka nadała jej kształt kuli – podstawowej bryły geometrycznej. Stylistycznie zalicza się ją do modnego w dwudziestolecie międzywojennym nurtu art déco.

Julia Keilowa z domu Ringel (1902–1943) była rzeźbiarką i metaloplastyczką. W latach 1925–1931 studiowała rzeźbę u Tadeusza Breyera i techniki metalowe u Karola Stryjeńskiego w Szkole Sztuk Pięknych w Warszawie. Na rozwoju jej drogi twórczej zaważył nowy program nauczania wprowadzony na warszawskiej uczelni. Polegał on na kształceniu artystów wszechstronnych, przygotowanych również do tworzenia sztuki użytkowej. Studenci zapoznawali się z zasadami projektowania, uczyli się materiałoznawstwa i technologii. W 1933 roku Keilowa otworzyła własną pracownię metaloplastyczną, w której na indywidualne zamówienia wykonywała zastawy stołowe, lampy, puchary, patery, cukiernice.

Aranżacja odsłony Cukiernica Kula, fot. MW

W latach 30. XX wieku firmy platernicze, starając się poszerzyć ofertę o obiekty utrzymane w stylistyce art déco, nawiązywały współpracę z artystami. Do Julii Keilowej zwróciła się warszawska firma Fraget. Artystka zaproponowała producentowi przedmioty o silnie zgeometryzowanej, prostej i podporządkowanej funkcji formie, w których widać wpływy modernistycznych nurtów lat 20. i 30. XX wieku. Nowoczesny kształt cukiernic, mis, wazonów spodobał się odbiorcom i firma nawiązała stałą współpracę z Keilową. Artystka podjęła także współpracę z innymi warszawskimi firmami platerniczymi – Bracia Henneberg i Norblin. Jej prace świetnie pasowały do wystroju nowoczesnych wnętrz mieszkalnych z tego czasu. Ich atutem była wyrafinowana elegancja. Prace Keilowej były bardzo dobrze oceniane przez współczesnych, zaliczano ją do najzdolniejszych rzeźbiarek młodego pokolenia. Od 1932 roku uczestniczyła w corocznych wystawach rzeźby organizowanych w Instytucie Propagandy Sztuki. W 1937 roku na Międzynarodowej Wystawie Sztuka i Technika w Życiu Współczesnym w Paryżu firma Fraget za wyroby według jej projektu zdobyła dwa złote medale. W 1938 roku miała miejsce wystawa indywidualna artystki w Instytucie Propagandy Sztuki.

Ekspozytor odsłony Cukiernica Kula, fot. MW

Nowoczesny język sztuki

Piękno cukiernicy Julii Keilowej tkwi w prostocie zastosowanej formy. Jaka była geneza takiego sposobu projektowania? Na początku XX wieku artyści i teoretycy sztuki doszli do przekonania, że przemiany cywilizacyjne, jakie zaszły we współczesnym świecie, wymagają wypracowania nowego języka sztuki i architektury adekwatnego do ducha nowych czasów. Drogę przecierał kubizm, za nim podążały: futuryzm, abstrakcjonizm i konstruktywizm. Jedną z najbardziej charakterystycznych cech tych nurtów awangardowych było dążenie do syntezy form – ich upraszczanie, geometryzacja, a ostatecznie zredukowanie do podstawowych figur geometrycznych. Inspiracją był świat techniki i budownictwo inżynierskie kierujące się zasadami funkcjonalności i racjonalności konstrukcji opartych na geometrii. Powszechnie zachwycono się maszyną, która – jako pozbawiona zbędnych elementów i dekoracji – stała się wzorem dla dzieł sztuki i architektury. Artyści awangardowi wierzyli, że ich sztuka doprowadzi do powstania nowego ładu estetycznego i społecznego. Elementy języka artystycznego, wypracowane przez ruchy awangardowe, zwłaszcza geometryzacja form, szybko rozpowszechniły się w latach 20. i 30. XX wieku, także poza tymi środowiskami. Zostały przejęte również przez art déco, w duchu którego tworzyła Julia Keilowa. Na trwałe przekształciły sposób projektowania przedmiotów użytkowych i estetykę dnia codziennego.

Drzeworyt *Grające w piłkę*. Sport jako wyraz nowych potrzeb społecznych

3–26 czerwca

KURATORZY: Anna Zabiegałowska-Sitek,
Stanisław Maliszewski

Grające w piłkę

RYTOWAŁA: Janina Róża Giedroyc-

-Wawrzynowicz

DRZEWORYT, OK. 1930 ROKU

Drzeworyt przedstawia trzy młode kobiety grające w piłkę siatkową. Ukazane są z wysoko uniesionymi rękami, w momencie oczekiwania na przyjęcie piłki pod siatką. Inspiracją do powstania pracy były Olimpijskie Konkursy Sztuki oraz zachodzące w okresie międzywojennym przemiany społeczno-obyczajowe prowadzące do wzrostu roli kobiet w życiu prywatnym, publicznym i zawodowym.

Janina Róża Giedroyc-Wawrzynowicz (1902–1995), graficzka i malarka. Specjalizowała się w grafice warsztatowej – drzeworycie wzdłużnym, sztorcowym, barwnym, linorycie, stalorycie, suchej igle. Projektowała i wykonywała tkaniny, malowała obrazy olejne, akwarele, zajmowała się liternictwem. W 1932 roku wynalazła technikę białego druku na czarnym papierze. Studiowała w warszawskiej Szkole Sztuk Pięknych w latach 1923–1932 pod kierunkiem m.in.: Władysława Skoczylasa, Edmunda Bartłomiejczyka i Bonawentury Lenarta. W latach 1929–1932 projektowała okładki dla „Płomyka” oraz „Płomyczka”, wykonywała karty tytułowe, ilustracje książkowe, winietki i exlibrisy. W 1932 roku podjęła pracę w szkolnictwie, uczyła projektowania i tkania kilimów.

Program towarzyszący wystawie

10 CZERWCA

Spotkanie z projektantem wystawy,
Wojciechem Cicheckim

11 CZERWCA

Z cyklu *Spotkanie z warszawskimi kolekcjonerami i ich zbiorami*: *Lech Zondek i Jacek Winkler na drukach drugiego obiegu*, kolekcja Wojciecha Hardta
(ZOBACZ WIĘCEJ, S. 86)

12 CZERWCA

Oprowadzanie kuratorskie po wystawie

17 CZERWCA

Wykład Stanisława Maliszewskiego
Sport w Warszawie w okresie dwudziestolecia międzywojennego

24 CZERWCA

Improwizacje teatralne związane
z eksponatem

Zajęcia edukacyjne

Dawne gry i zabawy podwórkowe
GRUPA WIEKOWA: szkoła podstawowa
(klasy I–III, IV–VI)
Dział Edukacji Muzeum Warszawy

Ekspozytor odsłony *Grające w piłkę*

W 1933 roku wzięła udział w I Międzynarodowej Wystawie Drzeworytu w Warszawie. Eksponowała swoje prace m.in. na dorocznych salonach Instytutu Propagandy Sztuki, II Międzynarodowej Wystawie Drzeworytu w Warszawie (1936), a także na międzynarodowych wystawach za granicą – we Florencji, w Marsylii, Paryżu i Chicago. W 1962 roku miała indywidualną wystawę w Londynie. Tematyka jej prac graficznych oscylowała wokół scen rodzajowych, portretów i aktów kobiecych. Malowała weduty, pejzaże i kwiaty.

Sport a nowoczesność

W okresie międzywojennym sport, traktowany początkowo nieufnie, stał się jedną z podstawowych rozrywek warszawiaków. Uprawianie gimnastyki, jeździectwa, tenisa czy lekkoatletyki stało się czymś powszechnym, modnym i nowoczesnym. Rozwinęła się turystyka rowerowa, a także turystyka wodna nad Wisłą. Najpopularniejszą dyscypliną była piłka nożna, uprawiana w zdecydowanej większości klubów sportowych. Sport w tamtych czasach był czysto amatorski. Dążono do harmonijnego rozwoju człowieka: duchowego, fizycznego i intelektualnego. Na igrzyskach olimpijskich równolegle z rozgrywaniem zawodów sportowych przeprowadzano konkursy sztuki. W 1928 roku dyskobolka Halina Konopacka zdobyła pierwszy złoty medal dla Polski podczas igrzysk w Amsterdamie. Kazimierz Wierzyński otrzymał wtedy złoty medal za tomik poezji *Laur Olimpijski*. W Warszawie zaczęła się rozwijać infrastruktura sportowa. W latach 1927–1930 wybudowano najwięcej stadionów w historii tego miasta.

Plan Warszawy z 1939 roku.

1–30 lipca

Modernizacja Warszawy, nowoczesna kartografia i długofalowe planowanie miasta

KURATOR: Paweł E. Wespiński

Plan Warszawy z 1939 roku

WYDAWNICTWO: Książnica-Atlas S.A.,

Instytut Kartograficzny im. E. Romera

DRUK, 1939 ROK

Ekspozycja odsłonięty Plan Warszawy z 1939 roku, fot. MW

Plan został opracowany przez Instytut Kartograficzny im. E. Romera i wydany przez Książnicę-Atlas Zjednoczone Zakłady Kartograficzne i Wydawnicze Towarzystwa Nauczycieli Szkół Średnich i Wyższych Spółka Akcyjna we Lwowie. Jest on ważnym obiektem stołecznej kartografii. Jego opracowanie wyróżnia odmiennie od wcześniejszych planów grafika. Zamiast agresywnej kolorystyki stosowanej w kartografii miejskiej z przełomu XIX i XX wieku profesor Eugeniusz Romer wprowadził delikatne barwy. Odróżnia go też poziomicowe przedstawienie ukształtowania terenu. Podobnie jak inne plany międzywojenne przedstawia sieć ulic z przebiegiem linii tramwajowych i autobusowych oraz kolei. Nie pokazuje natomiast podziału administracyjnego miasta. Jednak nawet dzieło największego autorytetu kartograficznego nie jest wolne od uchybień. Profesor Eugeniusz Romer w taki sam sposób ukazał zarówno istniejące układy przestrzenne, jak i planowane inwestycje zapisane w Ogólnym Planie Zabudowania m.st. Warszawy z 1931 roku.

Eugeniusz Romer (1871–1954), geograf i kartograf, profesor Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie i Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Był twórcą nowoczesnej kartografii polskiej, prekursorem stosowania w kartografii szkolnej poziomicowej formy przedstawiania rzeźby terenu. Wprowadził własną skalę barw map poziomicowych, używaną do dziś. Założył we Lwowie Instytut Kartograficzny, który później przyjął jego imię. Był prezesem rady nadzorczej wydawnictwa Książnica-Atlas. Wydany przez Eugeniusza Romera w 1916 roku *Geograficzno-statystyczny atlas Polski* odegrał ważną rolę przy ustalaniu granic Polski po I wojnie światowej.

Fragment Planu Warszawy z 1939 roku, fot. MW

Książnica-Atlas

Zjednoczone Zakłady Kartograficzne i Wydawnicze Towarzystwa Nauczycieli Szkół Średnich i Wyższych Spółka Akcyjna powstała we Lwowie w 1924 roku z połączenia dwóch wydawnictw kartograficznych – Książnicy Polskiej i Atlasu. Należała do najważniejszych polskich wydawnictw kartograficznych.

Po II wojnie światowej wydawnictwo zostało przeniesione do Wrocławia, upaństwowione, a w 1955 roku wchłonięte przez Państwowe Przedsiębiorstwo Wydawnictw Kartograficznych (PPWK).

Profesor Eugeniusz Romer osobiście opracowywał publikacje kartograficzne bądź też nadzorował ich wykonanie. Dorobek wydawnictwa stanowi 79 atlasów i ich kolejnych wydań, ponad 200 map i planów oraz przeszło dwa tysiące publikacji książkowych.

Program towarzyszący wystawie

10 LIPCA

Wykład Pawła E. Wespiańskiego *Kartografia warszawska dwudziestolecia międzywojennego*

19 LIPCA

Gra Miejska *Nieodbudowana Warszawa – śladami nieistniejących ulic*

Odkrywanie śladów przedwojennej stolicy w dzisiejszej Warszawie. Za pomocą przedwojennego planu Warszawy trzeba było odnaleźć miejsca, które dziś już nie istnieją.

24 LIPCA

Wykład Pawła E. Wespiańskiego *Plan Warszawy Książnicy-Atlas z 1939 roku. Nowoczesny plan, nowoczesne miasto, nowoczesne wydawnictwo*

Zajęcia edukacyjne

GRUPA WIEKOWA: szkoła podstawowa, gimnazjum

Dział Edukacji Muzeum Warszawy

Negatyw Wybuch pocisku na Prudentialu.

5–27 sierpnia

Symbol nowoczesności niszczonego przez nowoczesny totalitaryzm

KURATORKI: Anna Topolska,
Elżbieta Kamińska

Wybuch pocisku na Prudentialu

FOTOGRAFIA: Sylwester „Kris” Braun

CYKL FOTOGRAFII

NEGATYW MAŁOOBRZĄKOWY,

28 VIII 1944 ROKU

Oryginalny negatyw – 6 klatek małoobrazkowego filmu – pokazuje kolejne fazy wybuchu pocisku wystrzelonego z potężnego samobieżnego moździerza, który uderzył w uznawany za symbol nowoczesności najwyższy budynek ówczesnej Warszawy, siedzibę Towarzystwa Ubezpieczeniowego Prudential. Wybuch został zarejestrowany przez powstańczego fotoreportera Sylwestra „Krisa” Brauna podczas ostrzału Śródmieścia przez Niemców.

Sylwester Braun (1909–1996) pseudonimu „Kris” zaczął używać już w 1939 roku, dokumentując zniszczenia Warszawy. Podczas powstania był połowym sprawozdawcą wojennym Biura Informacji i Propagandy Komendy Głównej Armii Krajowej. Działał głównie na terenie Śródmieścia, Czerniakowa, Powiśla i bliskiej Woli. Rejestrował swoim aparatem przebieg walk w tych rejonach oraz życie codzienne mieszkańców podczas nalotów i bombardowań.

Negatyw Wybuch pocisku na Prudentialu, fot. MW

Wielokrotnie fotografował te same miejsca w różnych okresach nasilenia walk – tak powstały mini-reportaże. Gotowe odbitki często rozdawał żołnierzom, ale przede wszystkim były one rozwieszane na tablicach informacyjnych i publikowane w powstańczej prasie. W czasie powstania „Kris” naświetlił ok. 3000 negatywów; z ukrytych w piwnicy domu przy ul. Marszałkowskiej ocalała jedynie połowa. Te znakomite, przepełnione tragizmem fotografie, podobnie jak wykonana po powrocie do Warszawy w lutym i marcu 1945 roku dokumentacja zniszczeń, a także kolorowe, pełne radości ujęcia z początku lat 90. XX wieku, były wielokrotnie prezentowane na licznych, indywidualnych wystawach od Los Angeles, Chicago i Montrealu, poprzez Warszawę, Belgrad, Paryż i Moskwę, aż po Irkuck, Chabarowsk i Władywostok.

Gmach Prudentialu celem ostrzału

Wieżowiec, wzniesiony w 1933 roku w Warszawie przy placu Napoleona, był siedzibą angielskiego Towarzystwa Ubezpieczeń Prudential. Miał 16 pięter i był najwyższym budynkiem w Polsce, a drugim w Europie. W jego dolnej części mieściły się biura, a na wyższych kondygnacjach luksusowe apartamenty. Zaprojektowany przez Marcina Weinfeldta, miał nowoczesną stalowo-żelbetową konstrukcję autorstwa Stefana Bryły i Venczeslava Poniza. W 1936 roku prof. Janusz Groszkowski uruchomił, na specjalnie skonstruowanym na dachu maszcie, nadajnik eksperymentalnej stacji telewizyjnej – pierwszy w Europie. W sierpniu 1944 roku powstańcy zawiesili na wieżycze budynku białą-czerwoną flagę jako symbol oporu. Stała się ona dla Niemców celem ciągłego ostrzału – przyjmuje się, że w tym rejonie spadło ok. tysiąca pocisków. Ten, który wybuchł na gmachu Prudentialu, został wystrzelony z najcięższego samobieżnego moździerza (jednego z siedmiu istniejących) używanego w czasie II wojny światowej przez armię niemiecką – Karl Gerät 040/041. Eksplodujący pocisk o wadze prawie 2 ton uszkodził budynek, ale go nie zniszczył. Dzięki nowoczesnej spawanej stalowo-żelbetowej konstrukcji gmach nie runął, odchylił się jedynie od pionu.

Program towarzyszący wystawie

12 SIERPNIA

Oprowadzanie kuratorskie

13 SIERPNIA

Z cyklu *Spotkania z warszawskimi kolekcjonerami i ich zbiorami: Radiostacja ze zrzutów*, kolekcja Edwarda Szymczaka (ZOBACZ WIĘCEJ, S. 86)

21 SIERPNIA

Wykład Elżbiety Kamińskiej *Sylwetka i dokonania fotoreportera powstania warszawskiego Sylwestra „Krisa” Brauna*

Zajęcia edukacyjne

Warszawa w czasie II wojny światowej
GRUPA WIEKOWA: szkoła podstawowa
Dział Edukacji Muzeum Warszawy

Fragment ekspozycji odsłony Wybuch pocisku na Prudentialu, fot. MW

Pudełko na lek od magistry Antoniny Leśniewskiej.

2–30 września

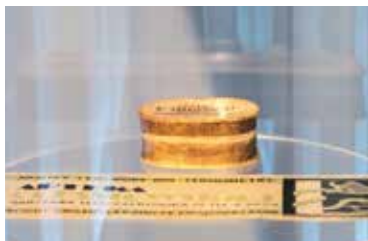
Żeńska apteka – symbol emancypacji kobiet

KURATORKI: dr hab. Iwona Arabas,
prof. PAN,
Anita Chodkowska

**Pudełko na lek od magistry
Antoniny Leśniewskiej**

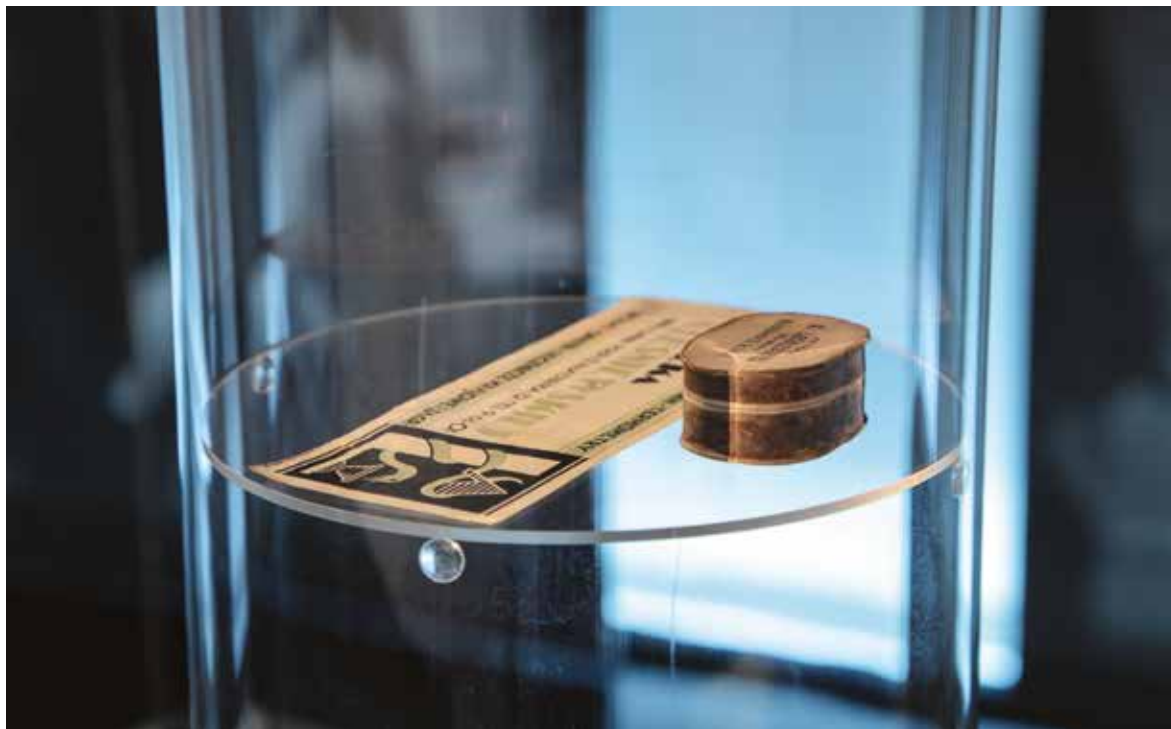
KARTON, LATA 30. XX WIEKU

Pudełko apteczne z sygnaturą, opatrzone nazwiskiem Antoniny Leśniewskiej, jest jedyną materialną pamiątką z jej apteki działającej w latach 1933–1937 przy ul. Marszałkowskiej 72 w Warszawie. Przypomina o losach patronki Muzeum Farmacji, oddziału Muzeum Warszawy, która przecierała innym kobietom drogę do nowoczesnego świata. Proste w formie, a jednocześnie eleganckie opakowanie służyło do wydawania tabletek przygotowywanych w aptece lub leków gotowych. Dołączona do pudełka papierowa sygnatura informowała o składzie wydawanego leku oraz zawierała podstawowe dane pacjenta. Zaprojektowana została zgodnie z obowiązującymi wówczas kanonami, ozdobiona symbolicznym przedstawieniem węża owiniętego na lasce Eskulapa, czerpiącego z kielicha życiodajny lek.

Pudełko na lek z apteki A. Leśniewskiej, fot. MW

Magistra farmacji Antonina Leśniewska (1866–1937) w 1889 roku rozpoczęła praktykę jako uczeń aptekarski, a po dwóch latach zdała w Petersburgu przed Radą Lekarską egzamin, który pozwalał jej rozpocząć praktykę pomocnika aptekarskiego. Po jej ukończeniu podjęła dwuletnie studia uniwersyteckie. W 1900 roku uzyskała dyplom prowizora, a rok później tytuł magistry farmacji na Akademii Wojskowo-Medycznej w Petersburgu. Mając odpowiednie wykształcenie, otworzyła w stolicy Rosji pierwszą na świecie aptekę zatrudniającą tylko kobiety. Rozpoczęła również działalność pedagogiczną, tworząc przy aptece Niższy kurs dokształcający dla dziewcząt, przygotowujący do egzaminu na stopień pomocnika aptekarskiego. W 1903 roku otworzyła Farmaceutyczną Szkołę dla Kobiet – pierwszą w Rosji żeńską dwuletnią szkołę z programem przygotowującym do egzaminu na stopień prowizora. Swoje przemyślenia związane z emancypacją kobiet opisała w wydanej w 1908 roku broszurze pt. *Nowa dziedzina pracy kobiet*. Po wybuchu I wojny światowej rozpoczęła działalność charytatywną. Z jej inicjatywy powstało w Petersburgu Towarzystwo Doraźnej Pomocy Kobiecy Polskiej, mające zapewnić opiekę nad jeńcami w syberyjskich obozach. W 1918 roku apteka została skonfiskowana. Po repatriacji w 1919 roku Antonina Leśniewska wznowiła działalność Towarzystwa, zorganizowała schroniska: dla repatriantów w Ciechocinku, dla dzieci – „Nasza Chata” w Starej Miłośnie pod Warszawą oraz społeczną placówkę pod nazwą „Dzielmy się”. W 1933 roku uruchomiła w Warszawie Aptekę Marszałkowską (przy ul. Marszałkowskiej 72), której personel stanowiły wyłącznie kobiety. Mieszcząca aptekę neogotycka kamienica z końca XIX wieku przetrwała II wojnę światową. Za swoją działalność Antonina Leśniewska została odznaczona Orderem Odrodzenia Polski Polonia Restituta.

Aranżacja odsłony Pudełko na lek od magistry Antoniny Leśniewskiej, fot. MW

Kobiety w aptece

Walka kobiet o dostęp do wyższego wykształcenia toczyła się w 2. połowie XIX wieku. Polskie studentki, wywodzące się najczęściej ze środowiska ziemiańskiego, zainteresowane były przede wszystkim wiedzą przyrodniczą. Najwięcej emocji wzbudzało podejmowanie studiów medycznych, choć ich wybór miał uzasadnienie w tradycyjnych obowiązkach, do których należały opieka nad chorymi i dbanie o zaopatrzenie domowej apteczki. Uniwersytety europejskie nadały pełne prawa kobietom-studentkom dopiero na przełomie XIX i XX wieku.

Program towarzyszący wystawie

18 WRZEŚNIA

Z cyklu *Spotkania z warszawskimi kolekcjonerami i ich zbiorami: Fonografia początków XX w. Aparaty i nośniki*, kolekcja Jerzego Gogacza (ZOBACZ WIĘCEJ, S. 86)

25 WRZEŚNIA

Oprowadzanie kuratorskie i wykład dr hab. Iwony Arabas *Magistra Antonina Leśniewska i „Nowa dziedzina pracy kobiet”*

Zajęcia edukacyjne

Jak zostać farmaceutką w XIX wieku. Rzecz o Antoninie Leśniewskiej (1866–1937)

Zajęcia poświęcone historii pierwszych kobiet, które uzyskały uprawnienia do wykonywania profesji farmaceutki pod koniec XIX wieku na ziemiach polskich.

GRUPA WIEKOWA: gimnazjum, liceum

Dział Edukacji Muzeum Warszawy

Torebka firmowa Braci Jabłkowskich. Nowoczesna estetyka w reklamie

7–29 października

KURATORKI: Monika Siwińska,
dr Ewa Wieruch-Jankowska

Torebka firmowa Braci Jabłkowskich

DRUK, PAPIER, LATA 30. XX WIEKU

Papierowa torebka firmowa z Domu Towarowego Braci Jabłkowskich została wykonana w latach 30. XX wieku. Pełniła funkcję nie tylko użytkową, ale również reklamową. W sklepie Jabłkowskich do pakowania zakupów używano kolorowych i gustownych opakowań, które miały przyciągać uwagę klienta i poprzez swoją formę jednoznacznie odwoływały się do nowoczesnego wizerunku firmy. Zdzisław Jabłkowski, który w latach 30. XX wieku zajmował się promocją sklepu, pisał: „Kolorowe pudełka łatwo rzucają się w oczy. [...] Uważam, że ten system reklamy przy minimalnych kosztach osiąga najlepsze wyniki”.

Dom Towarowy Braci Jabłkowskich

Rodzina Jabłkowskich pierwszy sklep otworzyła w 1884 roku przy ulicy Widok 2/4/6 w Warszawie. Oferował on klientom artykuły piśmienniczo-papiernicze. Prowadziła go Aniela Jabłkowska. Od 1888 roku niewielki sklepik funkcjonował przy ulicy Hożej 8. Po niespełna dziesięciu latach i przyłączeniu się do interesu brata Anieli, Józefa, przeniesiono działalność na Bracką 20, a następnie, w 1900 roku, na Bracką 23. Przełom wieków to dla rodzinnej firmy (wtedy do współpracy włączyli się kolejni bracia) okres bardzo szybkiego rozwoju. Jabłkowscy, wyczuwając oczekiwania nowej klienteli – pracujących zawodowo, średniozamożnych mieszkańców prężnie rozwijającego się miasta – oferowali szeroki wybór niedrogich przedmiotów codziennego użytku. Wzrost obrotów doprowadził do powołania w 1912 roku Towarzystwa Akcyjnego, a następnie budowy przy ul. Brackiej 25 firmowego sklepu. Otwarty w 1914 roku Dom Towarowy Braci Jabłkowskich był największym magazynem w międzywojennej Warszawie. Urządzono go w bardzo nowoczesny sposób, projektując wnętrze oparte na najnowszych rozwiązaniach w dziedzinie technik handlu. Mieścił 300 działów sprzedażowych, kawiarnię – na 3 piętrze i letnią na dachu, a także m.in. teatrzyk kukiełkowy na 300 miejsc oraz pracownię krawiecką. Kupujący miał bezpośredni dostęp do towarów i mógł wybierać spośród szerokiej gamy asortymentu rozłożonego tematycznie na poszczególnych stoiskach. Zniknięcie lady oddzielającej klienta od produktu stanowiło w Warszawie w tamtych czasach absolutną nowość. Zakupione towary pakowane były w pracowni mieszczącej się w piwnicy i dostarczane bezpłatnie pod wskazany adres. Ogromnym atutem sklepu było to, że oferowano w nim niezwykle szeroki wybór produktów. W jednym miejscu można było zaopatrzyć się w kompletną garderobę, wyposażyć mieszkanie czy zakupić sprzęt sportowy. Na początku lat 30. XX wieku kierownictwo w firmie objęli synowie Józefa: Feliks, Zbigniew i Tomasz. Po kampanii wrześniowej 1939 roku do Warszawy wrócił tylko Feliks. W lutym 1940 roku udało mu się wznowić działalność sklepu. Dom handlowy Braci Jabłkowskich, choć zdewastowany, przetrwał powstanie warszawskie. W 1950 roku został odebrany rodzinie i znacjonalizowany. W 2010 roku spadkobiercy Jabłkowskich odzyskali budynek.

Fragment aranżacji odsłony Torebka firmowa Braci Jabłkowskich, fot. MW

Reklama

Bracia Jabłkowscy dbali o stworzenie wyrazistego wizerunku firmy, kształtując w ten sposób powszechnie rozpoznawalną markę. Bardzo duży nacisk kładziono na reklamę. Działania, które podejmowano w tym zakresie, były wielotorowe. Bardzo często umieszczali ogłoszenia prasowe, publikując je seriami w kolejnych numerach poczytnych warszawskich gazet. Chętnie sięgali po nowoczesne i spektakularne środki reklamowe. Najbardziej widowiskowym tego przejawem były ruchome neony na fasadzie domu handlowego przy ulicy Brackiej. Jabłkowscy użyli ich jako pierwsi w Warszawie – zyskując szeroki odzew w stołecznej prasie. Charakter reklamowy miały również pokazy mody organizowane dwa razy w roku, działający na terenie sklepu teatrzyk dla dzieci, czy też prezentowane wystawy, np. nowoczesnego wzornictwa. Bardzo dużą wagę przykładano do wyglądu okien wystawowych i firmowych opakowań. Projektując opakowania, nawiązywano do nowoczesnych trendów panujących we wzornictwie; w latach 30. XX wieku – do stylu art déco. Wszystkie te działania oraz środki wizualnego wyrazu zmierzały do utrwalenia wizerunku firmy, która jest nowoczesna i przyjazna klientom.

Program towarzyszący wystawie

10 PAŹDZIERNIKA

Z cyklu *Spotkania z warszawskimi kolekcjonerami i ich zbiorami: Wileński Elektryt, warszawski Marconi – odbiorniki radiowe polskiej produkcji*, z kolekcji Edwarda Szymczaka
(ZOBACZ WIĘCEJ, S. 86)

16 PAŹDZIERNIKA

Wykład dr Ewy Wieruch-Jankowskiej
Reklama lat 30. XX w. i Bracia Jabłkowscy

23 PAŹDZIERNIKA

wykład Moniki Siwińskiej
Dom Towarowy Braci Jabłkowskich

Zajęcia edukacyjne

Historyczne targowiska Warszawy
Zajęcia poświęcone historii warszawskich targowisk i bazarów. Uczestnicy poznają ich dzieje i charakter. W części warsztatowej budują z przestrzennych puzzli dużą mapę stolicy, umieszczając na niej najbardziej znane historyczne bazyry oraz współczesne centra handlowe.

GRUPA WIEKOWA: szkoła podstawowa (klasy I–IV)

Dział Edukacji Muzeum Warszawy

Ekspozytor odsłony Torebka firmowa Braci Jabłkowskich, fot. MW

Album fotografii lotniczych. Samolot – symbol nowoczesności

4–26 listopada

KURATORKI: Anna Topolska,
Elżbieta Kamińska

Album fotografii lotniczych

DAR I PUŁKU LOTNICZEGO

DLA MARSZAŁKOWEJ

ALEKSANDRY PIŁSUDSKIEJ, 1934 ROK

Aleksandra Piłsudska (1882–1963) z domu Szczercińska, działaczka niepodległościowa związana z ruchem socjalistycznym, odznaczona Orderem Virtuti Militari, Orderem Odrodzenia Polski i Krzyżem Niepodległości z Mieczami. Od 1904 roku działała w PPS, w latach I wojny światowej służyła w Legionach Polskich – była komendantką kurierów I Brygady. Do odzyskania przez Polskę niepodległości pracowała w strukturach konspiracyjnych.

W 1921 roku, po ślubie ze sprawującym funkcję Naczelnika Państwa Józefem Piłsudskim, zajęła się pracą społeczną. Aktywnie działała, pozyskując finanse dla organizacji: „Nasz Dom” – zajmującej się sierotami, „Osiedle” – pomagającej bezdomnym, a także dla stowarzyszenia „Rodzina Wojskowa”, o którym wspominała: „[...] wzięłam tam na siebie obowiązek zorganizowania w Warszawie przedszkoli i szkół powszechnych dla rodzin wojskowych”.

W podziękowaniu za zorganizowanie takiej placówki dla dzieci oficerów i podoficerów I Pułku Lotniczego na Okęciu lotnicy tej jednostki przekazali Pani Marszałkowej zadedykowany jej album zdjęć.

I Pułk Lotniczy

W 1921 roku nastąpiła reorganizacja lotnictwa wojskowego Rzeczypospolitej. Powołano 3 pułki lotnicze – I Pułk Lotniczy Warszawa utworzono z istniejących sześciu eskadr podzielonych na trzy dywizjony. Dowódcą Pułku został jego organizator ppłk pilot Camillo Perini. Pułk stacjonował pierwotnie na lotnisku mokotowskim przy ulicy Polnej. Już na początku lat 20. XX wieku podjęto decyzję o budowie lotniska wojskowego na Okęciu. W 1934 roku lotnisko na Okęciu zajmowało obszar 485 ha; na 200 ha ulokowano pasy startowe, hangary, warsztaty remontowe, koszary i 50-metrową wieżę z latarnią lotniskową pełniącą funkcję nawigacyjną. Tym ściśle wojskowym obiektom towarzyszyły osiedla mieszkaniowe oficerów i służb technicznych, a także budynek przedszkolny i ogródek jordanowski, przeznaczone dla dzieci wojskowych.

Program towarzyszący wystawie

6 LISTOPADA

Oprowadzanie kuratorskie, Anna Topolska

12 LISTOPADA

Z cyklu *Spotkania z warszawskimi kolekcjonerami i ich zbiorami: Legioniści pułkownika Władysława Beliny-Prażmowskiego i ich wspomnienia z okresu walk o niepodległość w 1914 r. Mundur z szabłą rotmistrza kawalerii VII Pułku Ułanów*, kolekcja Edwarda Szymczaka

23 PAŹDZIERNIKA

Wykład Anny Topolskiej *Zdjęcia lotnicze w zbiorach Muzeum Warszawy***Zajęcia edukacyjne**

Warszawa z lotu ptaka, zajęcia poświęcone zmieniającemu się wizerunkowi Warszawy na planach i fotografiach lotniczych (XIX–XX w.).

GRUPA WIEKOWA: szkoła podstawowa (klasy IV–VI) i gimnazjum

Dział Edukacji Muzeum Warszawy

Ekspozytor odsłony Album fotografii lotniczych,
fot. MW

Obraz Budowa Dworca Centralnego. Modernizacja Warszawy w epoce Gierka

2–31 grudnia

KURATORKI: Małgorzata Berezowska,
Izabela Lewoczewicz

Budowa Dworca Centralnego

AUTOR: Edward Dwurnik

OLEJ, PŁÓTNO, 1974 ROK

Program towarzyszący wystawie

12 GRUDNIA

Wykład Małgorzaty Berezowskiej *Pro-
paganda sukcesu a inwestycje w Warsza-
wie w epoce Gierka*

16 GRUDNIA

wykład Izabeli Lewoczewicz *Warszawa
Edwarda Dwurnika*

Zajęcia edukacyjne

Pociągami po Warszawie

Zajęcia poświęcone historii warszawskich
dworców kolejowych i roli kolei w życiu
mieszkańców Warszawy.

GRUPA WIEKOWA: przedszkole, szkoła
podstawowa (klasa I–III)

Dział Edukacji Muzeum Warszawy

Prezentowany obraz Edwarda Dwurnika został namalowany w 1974 roku. Ukazuje z lotu ptaka sztandarową inwestycję modernizowanej w latach 70. XX wieku Warszawy – Dworzec Centralny na etapie budowy podziemnych tuneli i peronów. W tle widoczna jest panorama miasta z Pałacem Kultury i Nauki, częścią Ściany Wschodniej i hotelem Forum. Rysowane dynamiczną kreską ciągi komunikacyjne biegną trzema mostami przecinającymi Wisłę: Średnicowym, Poniatowskiego oraz Łazienkowskim (w trakcie budowy).

Edward Dwurnik (ur. 1943) studiował malarstwo, grafikę i rzeźbę w warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych (1963–1970). Charakterystyczny styl artysty, cechujący się „prymitywizmem”, ludycznością malarskich wizji oraz syntetycznym rysunkiem, ukształtował się pod wpływem twórczości Nikifora Krynickiego. Jego sztuka oscyluje między skrajnościami – jest jednocześnie oniryczna i naturalistyczna, publicystyczna i symboliczna. Malarz znany jest z wielofigurowych kompozycji tworzących cykle tematyczne. Do ważniejszych należą rozpoczęte w 1966 roku *Podróże autostopem* – na poły fantastyczne pejzaże miejskie ujęte z lotu ptaka, zazwyczaj pozbawione wierności topograficznej i perspektywicznej. Kolejne cykle, takie jak *Robotnicy* (1975–1991) czy *Sportowcy* (1972–1992), zapewniły Dwurnikowi miano kronikarza codzienności PRL-u. Malarz wielokrotnie przedstawiał przeciętną polską egzystencję, ukazując ją zarówno przez pryzmat jej bylejakości, jak i tragizmu. Po 2000 roku jego twórczość zmierzała ku malarstwu abstrakcyjnemu, aby w ostatnich latach ewoluować ponownie ku sztuce figuratywnej i pejzażom miejskim.

Dworzec Centralny

Wzniesiony w latach 1972–1975 według projektu Arseniusza Romanowicza i Piotra Szymaniaka, był jedną z kluczowych inwestycji komunikacyjnych w Warszawie lat 70. XX wieku. Lokalizacja dworca została wyznaczona już w 1946 roku, ale doczekał się on realizacji dopiero na fali gierkowskiej modernizacji Polski. Przyspieszone otwarcie 5 grudnia 1975 roku, ze względu na X zjazd PZPR i przyjazd pociągiem dwa dni później Leonida Breżniewa, nie wyszło obiektowi na dobre – jakość wykonania pozostawiała wiele do życzenia. Dworzec – funkcjonalny i estetyczny – miał być symbolem nowoczesności. Nowatorska konstrukcja przestronnej hali wykonanej ze stali i szkła, lekki dach oparty na smukłych słupach do dziś budzą uznanie. Perony o długości 400 m (należące do najdłuższych w Polsce) ukryto pod ziemią. Stropy, elewacje z blachy oraz wiele nowoczesnych urządzeń wyposażenia technicznego sprowadzono z Zachodu. Budynek został wyposażony w automatyczne drzwi (pierwsze w Warszawie), ruchome schody i pochylnie, windy, elektroniczne zegary, wózki bagażowe.

Miał – jako pierwszy w Polsce – pełną klimatyzację i ogrzewanie każdego pomieszczenia. W popularnym wówczas konkursie architektonicznym otrzymał tytuł Mister Warszawy '75. Doskonale nadawał się do propagandy sukcesu prowadzonej przez ówczesne władze państwowe.

Fragment aranżacji odsłony Obraz *Budowa Dworca Centralnego*, fot MW

Breloczek z Syreną

MHW 2925

proj. Henryk Grunwald (1904–1958)
wyrób pracowni grawerskiej Stefana Chmielewskiego
srebro, wys. 65 mm, szer. 44 mm
przed 1958 rokiem, Warszawa
ze zbiorów rzemiosła artystycznego

Wystawa główna

Ekspozycja w pełni skoncentrowana na oryginalnym przedmiocie ma zachwycić i zaciekawić, skłonić zwiedzających do zadawania pytań. Muzeum nie musi i nie powinno być miejscem udzielania odpowiedzi na niezadane pytania

Założenia i program wystawy

Siedziba Muzeum Warszawy jako jeden z eksponatów wystawy głównej

Tworząc koncepcję wystawy głównej, braliśmy pod uwagę specyfikę siedziby Muzeum – 11 staromiejskich kamienic, których korzenie sięgają XIV wieku, w znacznej części zniszczonych w czasie II wojny i podniesionych z gruzów podczas odbudowy. Podchodzimy do ich atektonicznej architektury w pełni świadomi jej uciążliwego skomplikowania, wynikającego z połączenia odrębnych niegdyś domów, ale i wartości, jako palimpsestu dawnych funkcji i kolejnych przekształceń. Ta świadomość nakazuje nam odejście od obierania jednej obowiązującej trasy zwiedzania projektowanej wystawy. Zwiedzającym proponujemy możliwość wyboru kilku ścieżek poruszania się po wystawie głównej w muzealnych kamienicach. W dawnych pokojach kamienic zobaczą zbiory Muzeum podzielone zgodnie z logiką kolekcji, na gabinety i galerie.

Poniższy opis skomponowany został zgodnie z logiką kolejnych kondygnacji. Nie jest to jednak jedyny porządek zwiedzania. Charakter kamienic skłania do pozostawienia wyboru drogi zwiedzania. Mamy przy tym świadomość, że będzie to wymagało przygotowania bardzo rzetelnego systemu informacji wizualnej.

Wejścia

Do Muzeum prowadzić będzie czworo drzwi od strony Rynku Starego Miasta oraz brama od strony ulicy Nowomiejskiej. Wchodzący do Muzeum trafi do przestrzeni towarzyszących: kawiarni, sklepu muzealnego, księgarni, pomieszczenia kas. Te niewielkie, historyczne wnętrza wprowadzą zwiedzającego w charakter przestrzeni Muzeum.

Piwnice

Po opuszczeniu szatni ulokowanej w piwnicach zwiedzający trafi do jedynej części ekspozycji, która pozbawiona będzie artefaktów – jest to **Kompendium wiedzy o Warszawie**, gdzie prezentowane będą: historia rozwoju przestrzennego, przemiany społeczne i ekonomiczne miasta. Wszystko to w szerszym kontekście zjawisk z dziejów Polski i Europy. Przejrzystość przekazu osiągnięta zostanie dzięki użyciu makiety i infografik. Dopełnieniem tej części stanie się krótka prezentacja dziejów Muzeum Warszawy w jednej sali. Nad tą historyczną częścią wprowadzającą pracuje Barbara Hensel-Moszczyńska. W pozostałych pomieszczeniach zabytkowych piwnic prezentowane będą

znaleziska archeologiczne z terenu Warszawy – **Gabinet archeologiczny**. Pokaz tego zbioru zostanie ograniczony do najciekawszych i najbardziej reprezentatywnych obiektów, które zaprezentowane zostaną zgodnie z podziałem typologicznym i w porządku chronologicznym. Znajdą się tam najlepsze przykłady ceramiki, naczyń stołowych, szkła, kafli, fajek, a także tzw. Apteka Królewska (pozostałości XVIII-wiecznej apteki) oraz zbiory numizmatyczne (skarb monet odnaleziony podczas modernizacji w Piwnicach staromiejskich pod kamienicami muzealnymi). Zbiory archeologiczne, zgodnie z zasadą dekontekstualizacji przyjętą dla prezentacji wszystkich kolekcji, pokazane zostaną z całym swoim trudnym pięknem przedmiotów codziennych i często niekompletnych. Działania kuratorskie Karoliny Blusiewicz skupiają się zatem na precyzyjnym doborze niewielkiej liczby przedmiotów i takim ich rozmieszczeniu, by nic nie odwracało uwagi od ich subtelного przekazu.

Parter

Na parterze, w pobliżu muzealnego sklepu oferującego współczesne pamiątki, zaprezentujemy historyczne pamiątki z Warszawy z kolekcji muzealnej. Prezentacja, na którą złożą się dziesiątki przedmiotów o różnym przeznaczeniu, wartości i jakości wykonania, unaocni ciągłość powielanych od dziesięcioleci wzorców, nośność symboli i powtarzalność widoków miasta. Będzie także podstawą do budowania opowieści o podróżowaniu do Warszawy. Nad koncepcją kuratorską **Gabinetu suwenirów warszawskich** pracuje Agnieszka Dąbrowska. Podobny charakter będzie miała pokazywana w sąsiednim pomieszczeniu kolekcja dawnych pocztówek, których zbiór liczy ponad 9 tysięcy obiektów (**Gabinet pocztówek**). Ich zmienna, ze względów konserwatorskich, prezentacja opierać się będzie zarówno na podziale tematycznym, jak i według serii wydawniczych. Kuratorką galerii jest Elżbieta Kamińska. Także na parterze w **Gabiniecie warszawskich Syren** prezentować będziemy bogatą kolekcję przedstawień pół kobiety, pół ryby. Dominantą galerii, nad której koncepcją pracuje Krzysztof Zwierz, stanie się oryginał pomnika Syreny z Rynku Starego Miasta, autorstwa Konstantego Hegla z 1855 roku. Różnorodność stylistyczna i wielość zastosowań przedstawień Syreny będą podstawą do wizualnego wykładu o dziejach herbu miasta, a obecność wśród nich oryginału pomnika Syreny – wstępem do eksponowanego w sąsiedniej sali **Gabinetu**

redukcji pomników Warszawy. Na tę niewielką, ale efektowną ekspozycję składać się będzie kolekcja redukcji pomników warszawskich. Są wśród nich wykonane z brązu miniaturowe kolumny Zygmunta, pomnika Lotnika autorstwa Edwarda Wittiga, czy Fryderyka Chopina autorstwa Wacława Szymanowskiego. Prezentacja tego zbioru pozwoli wskazać na ważne symbolicznie znaki tożsamości miasta, a przez nie – na zmiany w polityce historycznej i w pamięci zbiorowej. Prace nad tą częścią wystawy prowadzi Tomasz Bylicki. Również na parterze znajdzie się **Gabinet kartograficzny**, w którym znajdzie się bogata kolekcja planów Warszawy. Delikatność papierowego podłoża nie pozwala na ekspozycję dłuższą niż trzymiesięczna, zatem prezentacja – pomyślana jako zmienna – koncentrować się będzie na ekspozycji jednego planu i umieszczonych w szufladach planów towarzyszących. Dzięki temu uwaga zwiedzających skupi się na wnikliwszej percepcji niewielu wyeksponowanych muzealiów. Nad koncepcją gabinetu pracuje Paweł E. Wespiański, współtwórca nowej serii wydawniczej Muzeum Plany Warszawy, pozwalającej studiować reprints wybranych planów z kolekcji.

Podwórka

W obszernych przestrzeniach dawnych podwórek kamienic, przekrytych w trakcie modernizacji siedziby Muzeum, kontynuując zamysł naszych poprzedników, będziemy prezentować rzeźbę architektoniczną, będącą w znacznej części pozostałością nieistniejących budynków. **Galeria detalu architektonicznego** zbudowana w przestrzeni wypełnionej naturalnym światłem, najodpowiedniejszym do prezentacji rzeźby, może stać się punktem wyjścia do wykładu osnutego zarówno wokół walorów artystycznych, jak i tragicznych losów budynków, z których te malownicze pozostałości pochodzą. Skarbem tej kolekcji są wyłowione z Wisły na początku minionego stulecia XVII-wieczne przedstawienia delfina i putta, prawdopodobnie włoskiej proveniencji, a także znakomite detale z pałacu Krasińskich.

I piętro

Najobszerniejsze pomieszczenia na pierwszym piętrze, w tym efektowną amfiladę w kamienicy nr 38, przeznaczymy na prezentację **Galerii widoków Warszawy** – bogatego zbioru wedyt ukazujących miasto od XVII wieku po współczesność. Widoki w technikach malarskich uzupełni

zmienna, ze względów konserwatorskich, prezentacja grafik. Ozdobą galerii będą m.in. płótna Marcina Zaleskiego *Plac Teatralny* z 1838 roku, Wincentego Kasprzyskiego *Plac Bankowy* z 1833, *Wyścigi warszawskie* pędzla Januarego Suchodolskiego z 1849 roku czy słynne *Wnętrze kawiarni „Ziemiańska”* Józefa Rapackiego z 1926 roku. Nad przygotowaniem galerii pracuje Jacek Bochiński. Według jego koncepcji płótna pogrupowane zostaną tak, by pokazywać najczęściej eksploatowane tematy i widoki z podziałem na okresy. Gęsta, odchodząca od XX-wiecznego modelu galleryjnego prezentacja, będzie pokazem uzmysławiającym nie tylko zmieniające się oblicze miasta, ale także różnorodność języka artystycznego poszczególnych twórców i historię stylów przedstawiania. Będzie także znakomitym dowodem świadomego i długotrwałego budowania kolekcji malarstwa przez Muzeum Warszawy.

W bliskim sąsiedztwie wedut prezentowana będzie historyczna makieta XVIII-wiecznej Warszawy zamówiona przez dyrektora Janusza Durkę i prezentowana w Muzeum od lat 50. zeszłego wieku. W pomieszczeniu sąsiadującym z galerią ulokowany zostanie **Gabinet rysunku architektonicznego**. Sąsiedztwo to pozwoli ukazać obecną na widokach miasta architekturę z innej – technicznej – perspektywy. W kolekcji, którą dysponuje Muzeum, szczególnie ważne miejsce zajmują projekty z okresu powojennej odbudowy miasta, w tym zespoły rysunków Stanisława Marzyńskiego i Borysa Zinserlinga. Ozdobą kolekcji są także rysunki koncepcyjne Macieja Nowickiego. Kuratorami gabinetu są Katarzyna Wagner i Andrzej Skolimowski. Na tym samym piętrze, w trzech pomieszczeniach, znajdzie się najliczniejszy zbiór w posiadaniu Muzeum – kolekcja fotografii. Różnorodność i wielkość tego zasobu skłoniły nas, by zaprosić do grona kuratorów przygotowujących koncepcję **Gabinetu fotografii** fotografa Nicolasa Grosppierre’a. Specjalistyczna wiedza kuratorek – dr Anny Kotańskiej, i Anny Topolskiej uzupełniona twórczym podejściem artysty, da w efekcie nową jakość prezentacji kolekcji – o cechach autorskiego dzieła. Zbiór pogrupowany zostanie tak, by zaprezentować twórczość najważniejszych fotografów Warszawy, których prace znajdują się w zbiorach, także z podziałem na gatunki fotografii (portret, reportaż, widoki, etc.). Ten sposób prezentacji odzwierciedli specyfikę sztuki, jaką jest fotografia, ale i ukaże różne spojrzenia na Warszawę i wydarzenia z jej dziejów. **Biblioteka i Czytelnia**, połączone widokowo z salami ekspozycyjnymi, staną się także

częścią wystawy głównej służącą pogłębianiu wiedzy. W pomieszczeniu czytelnicy specjalne miejsce zajmie liczny zbiór przewodników po Warszawie. Na jej ściany zostaną przeniesione rysunki słynnych warszawskich ilustratorów z 2. połowy XX wieku, uratowane z dawnej siedziby wydawnictwa Iskry przy ulicy Smolnej.

II piętro

Układ trzech połączonych sal kamienicy nr 38 zajmie **Galeria portretu warszawskiego**, nad której koncepcją pracuje dr Tomasz Pruszek wraz z Małgorzatą Heymer. Eksponowane będą w niej portrety malarskie i rzeźbiarskie mieszkańców Warszawy i osób z nią związanych. Ozdobą zbioru będzie wizerunek prezydenta Ignacego Wyssogoty Zakrzewskiego pędzla Józefa Peszki czy portrety członków rodziny warszawskiego bankiera Piotra Fergussona-Teppera, wykonanych ok. 1780 roku przez Johanna Bardou. Wśród rzeźb należy wymienić głowę Stefana Starzyńskiego dłuta Alfonsa Karnego czy popiersie Leopolda Kronenberga autorstwa Teodora Rygiela. Tu również – podobnie jak w przypadku Galerii widoków Warszawy – świadomie rezygnujemy z modernistycznego modelu prezentacji malarstwa na rzecz maksymalnie gęstego pokazu. Typy ludzkie przedstawianych, ich role społeczne, zmienne sposoby obrazowania staną się przyczynkiem do otwarcia wielu narracji dotyczących historii miasta i stolicy, a także dziejów jego mieszkańców, ich ambicji skonfrontowanych z umiejętnościami twórców, u których zamawiane były prezentowane portrety. W sąsiedztwie Galerii portretu warszawskiego, w dwóch połączonych pomieszczeniach, znajdzie się **Gabinet kostiumów historycznych**. To interesująca, choć wybiórcza, bo nigdy świadomie nie budowana kolekcja. Składają się na nią zarówno ubiory, jak i liczne dodatki (buty, torebki, nakrycia głowy). Prawdziwą ozdobą galerii będą fragmenty paradnego płaszcza Księżąt Mazowieckich pochodzącego z XV wieku. Ze względu na delikatność tkanin ich ekspozycja będzie wymienna. Nad jej koncepcją kuratorską pracuje Agnieszka Dąbrowska. Także na drugim piętrze w dwóch pomieszczeniach eksponowana będzie znakomita kolekcja sreber i platerów warszawskich, licząca ponad 1 200 muzealiów. Zgodnie z koncepcją kuratorską Moniki Siwińskiej muzealia prezentowane w **Gabiniecie sreber i platerów warszawskich** podzielone zostaną na warsztaty złotnicze, w których powstały. Taka prezentacja kolekcji pozwoli pokazać jakość warszawskiej wytwórczości,

wydobyć jej charakterystyczny styl, ale będzie też świadectwem zmieniających się mód i historią przedmiotów o rozmaitym, często już zapomnianym przeznaczeniu. Jedno pomieszczenie zajmie **Gabinet brązów warszawskich**, od dziesięcioleci gromadzonych przez Muzeum Warszawy. Różnorodność zbioru skłania do wyeksponowania go w sposób pozwalający na pokazanie wielości zastosowań tego szlachetnego materiału w czasach, kiedy był on szczególnie ceniony, a warszawskie brązownictwo reprezentowało bardzo wysoki poziom. Wielość funkcji, którym służyły, rozpiętość skali, różna jakość wykonania stanowią poważne wyzwanie kuratorskie, z którym mierzy się dr Ewa Wieruch-Jankowska. W sąsiedniej sali prezentowana będzie znakomita kolekcja medalierska (**Gabinet medali i numizmatów**). Prezentacja tego typu zbiorów niesie trudności związane z koniecznością skupienia uwagi odbiorcy na niewielkim przedmiocie, jakim z reguły jest wyrób medalierski. Mając tę trudność na uwadze, kuratorka – Aleksandra Sołtan-Lipska – pracuje nad prezentacją złożoną jedynie z najlepszych i najbardziej reprezentatywnych przedmiotów podzielonych zgodnie z wewnętrzną logiką na zagadnienia, które znalazły odbicie w sztuce medalierskiej. Pomieszczenie, którego ścianę od 1954 roku zdobi zamówione przez Muzeum, ale zasłonięte przed otwarciem ekspozycji i nigdy nie pokazywane malowidło *Kucie kos* autorstwa Wojciecha Fangora, stanie się przestrzenią odpoczynku dla zwiedzających. Takie przeznaczenie sali podyktowane jest intensywnością oddziaływania obrazu zarówno ze względu na rozmiar (5,4 × 2,5 m), jak i barwę oraz ekspresję.

III piętro

Na trzecim piętrze mieścić się będzie zbiór, który można określić jako znaki tożsamości i pamięci. Składa się na niego galanteria patriotyczna z lat 1794–1918. To obszerna kolekcja przedmiotów wytwarzanych najczęściej masowo, które łączy obecność identyfikujących dla walczących o wolność kraju symboli. Częścią tego fenomenu jest biżuteria patriotyczna. Kuratorką **Gabinetu galanterii patriotycznej** jest dr Jolanta Niklewska. W sąsiedztwie znajdzie się **Gabinet pamiątek historycznych**. Przedmioty te, o najrozmaitszej proveniencji, łączy znaczny ładunek emocjonalny związany z osobami ich właścicieli, bądź wydarzeniami, w których brali udział. Pamiątki z insurekcji kościuszkowskiej, pamiątki po bohaterach

powstań listopadowego i styczniowego, świadectwa walki i poświęcenia z okresu II wojny światowej i powstania warszawskiego – przechowywane w domach jak świeckie relikwie, a później przekazane do Muzeum, staną się pretekstem do prześledzenia nie tylko ważnych momentów historii, ale również meandrów zbiorowej pamięci historycznej kolejnych pokoleń. Nad koncepcją ekspozycji tej części kolekcji pracuje Julian Borkowski.

W niewielkiej odległości od pokoi, w których prezentowane będą patriotyka, znajdą swoje miejsce dwie ważne dla historii miasta i Muzeum kolekcje ofiarowane przez Ludwika Gocla i rodzinę Schiele (**Kolekcja Ludwika Gocla, Kolekcja Rodziny Schiele**). Na kolekcję Gocla składa się niezwykle cenny zbiór druków i pamiątek z okresu powstania listopadowego i Wielkiej Emigracji do 1862 roku (czasopisma, ulotki, literatura, dokumenty, ryciny, nuty, kartografia, medaliony, obrazy, ekslibrisy, bibeloty). Kuratorowanie tej części wystawy zaproponowali dr Ewie Klekot z Instytutu Etnologii i Antropologii Kulturowej Uniwersytetu Warszawskiego.

IV piętro

Na czwartym piętrze zaprezentowane zostaną zapisane Muzeum pamiątki po pisarzu, publicyście, działaczu społecznym i ekscentryku Jerzym Waldorffie, nad których prezentacją będzie pracować również dr Ewa Klekot (**Kolekcja Jerzego Waldorffa**). Tu także, w **Gabiniecie opakowań firm warszawskich**, pokażemy wyjątkowy zbiór często znakomitej grafiki użytkowej zachowanej w postaci papierów pakowych, toreb papierowych czy puszek. Muzeum ma jedną z największych tego typu kolekcji w Polsce. Ten często pomijany w zbiorach muzealnych aspekt nowoczesnego handlu i dizajnu daje nie tylko przyjemność estetyczną, ale i wiedzę o grafice, a pośrednio o zwyczajach żywieniowych i rynku. Nad koncepcją Gabinetu pracują Małgorzata Berezowska i Marcin Więcek.

V piętro

Najefektowniejsza klatka schodowa tej pierzei rynku – w kamienicy nr 36, prowadzi zwiedzających na latarnię, skąd mogą podziwiać panoramę współczesnej Warszawy z odbudowanym Starym Miastem na pierwszym planie. Aby ułatwić poruszanie się w skomplikowanej przestrzeni kamienic i po umieszczonej w niej strukturze wystawy, proponować będziemy ścieżki tematyczne. Ekspozycja skonstruowana zgodnie z logiką kolekcji szanuje jedno-

częśnie logikę architektury, dając możliwość tworzenia kolejnych ścieżek tematycznych zgodnych z postępowaniem wiedzy, ale i potrzebami zwiedzających.

Mamy ambicję, by całą uwagę zwiedzających kierować na wystawiane przedmioty. Nic nie powinno odwracać uwagi od ich materialności, oryginalności i autentyczności. Ta twarda – materialna – warstwa ekspozycji ma stać się, w naszym zamyśle, podstawą do zadawania pytań, ale i snucia możliwych narracji, w tym historycznych. Chcemy przykuć uwagę i skłonić do refleksji. Siła przyszłej wystawy głównej opiera się nie tylko na wykorzystaniu zastanej kolekcji muzealnej. Drugim, równie ważnym, choć mniej widocznym filarem jest zespół, który nad nią pracuje. To niewidoczna siła specjalistycznej wiedzy, którą dysponują pracownicy Muzeum. Wzmocniona w ostatnich dwóch latach nową literaturą, doświadczeniem czerpanym z wizyt studyjnych i pracy zespołowej, stanowi nieocenioną wartość i gwarancję jakości wystawy. To szczególnie warto podkreślić w czasach, w których tak wiele reformujących się czy powstających instytucji decyduje o zleceń podobnych działań na zewnątrz. To zespół tworzących wystawę specjalistów gwarantuje jej jakość, będąc jednocześnie gwarantem ciągłości instytucji, która ją buduje.

Wystawy czasowe

Obszerne przestrzenie przeznaczone na prezentację wystaw czasowych pozwolą uzupełnić te wątki, które nie zostały poruszone na wystawie głównej. Kilkuletni program wystaw czasowych powstaje łącznie ze scenariuszem wystawy głównej, stając się jej integralną częścią i uzupełnieniem.

Pracujemy więc nad możliwie pełnym pokazem naszych zbiorów, wierząc, że kontakt z oryginalnymi przedmiotami przybliży naszym gościom sylwetki ich dawnych właścicieli i twórców, pomoże zrozumieć sens ich powstania, zasadność trwania, a wszystkie te opowieści spletną się w obraz skomplikowanych i ciekawych dziejów Warszawy. Zwrócenie uwagi na rzeczy, a zatem oddanie im głosu, pozwala w efekcie na wydobywanie opowieści, które nie poddają się kontroli, nie podlegają sprofilowaniu. Świadomie rezygnujemy z próby zdefiniowania dziejów miasta w jednej kanonicznej narracji, zdając sobie sprawę, że próba stworzenia jej byłaby jałowa i spłaszczająca tę wielowątkową opowieść, rodząc jednocześnie konieczność uzupełniania wątków istotnych z punktu widzenia przyjętej narracji przedmiotami nieobecnymi w naszym zbiorze, a zatem kopiami, depozytami czy wirtualnymi substytutami.

dr Jarosław Trybuś
ZASTĘPCA DYREKTORA DS. MERYTORYCZNYCH

Struktura wystawy głównej

POZIOM	GABINET/GALERIA	KURATORZY	ROK OTWARCIA
piwnice -1	Kompendium wiedzy o Warszawie	Barbara Hensel-Moszczyńska	2016
piwnice -1	Dzieje kamienic	Barbara Hensel-Moszczyńska	2016
piwnice -1	Gabinet archeologiczny	Karolina Blusiewicz	2016
parter	Gabinet Syren warszawskich	Krzysztof Zwierz	2016
parter	Gabinet redukcji pomników	Tomasz Bylicki	2016
parter	Gabinet suvenirów	Agnieszka Dąbrowska	2016
piętro 1	Galeria widoków Warszawy	Jacek Bochiński	2016
piętro 2	Gabinet sreber i platerów warszawskich	Monika Siwińska	2016
piętro 2	Galeria portretu warszawskiego	dr Tomasz A. Pruszek Małgorzata Heymer	2016
piętro 2	Sala z malowidłem <i>Kucie Kos</i> Wojciecha Fangora		2016
piętro 6	Latarnia kamienicy nr 36 z widokiem na Warszawę		2016
parter	Galeria detalu architektonicznego		2017
parter	Gabinet kartografii	Paweł E. Wespiański	2017
piętro 1	Gabinet rysunku architektonicznego	Katarzyna Wagner Andrzej Skolimowski	2017
piętro 1	Gabinet fotografii	Nicolas Grosperre dr Anna Kotańska Anna Topolska	2017
piętro 2	Gabinet medalierstwa	Aleksandra Sołtan-Lipska	2017
piętro 2	Gabinet brązów warszawskich	dr Ewa Wieruch-Jankowska	2017
piętro 2	Gabinet kostiumów historycznych	Agnieszka Dąbrowska	2017
piętro 3	Kolekcja Ludwika Gocla	dr Ewa Klekot (IEiAK UW)	2017
piętro 3	Gabinet galanterii patriotycznej	dr Joanna Niklewska	2017
piętro 3	Gabinet pamiątek historycznych	Julian Borkowski	2017
piętro 3	Gabinet opakowań firm warszawskich	Małgorzata Berezowska Marcin Więcek	2017
piętro 4	Kolekcja rodziny Schiele	dr Ewa Klekot (IEiAK UW)	2017
piętro 4	Kolekcja Jerzego Waldorffa	dr Ewa Klekot (IEiAK UW)	2017

Prace Zespołu ds. wystawy głównej

Realizacja nowej wystawy głównej Muzeum Warszawy to zadanie zespołowe. Decyzją Dyrekcji skonstruowanie spójnej koncepcji wystawy powierzono grupie obecnych i emerytowanych pracowników Muzeum o różnych specjalnościach, w tym opiekunom poszczególnych części zbioru Muzeum. Dzięki przyjętej metodzie szerokiej i otwartej dyskusji, udało się przekuć myślenie „od tematu do obiektu” w konsekwentnie realizowane założenie, że wystawa będzie skonstruowana „od obiektu do historii”. Za nami przegląd liczącego 228 298 muzealiów zbioru, wyjazdy studyjne oraz ważne i aktualne lektury – w szczególności *W obronie rzeczy* Bjørnara Olsena. Istotnym krokiem było ogłoszenie konkursu na projektantów koncepcji plastyczno-przestrzennej sal ekspozycyjnych wystawy głównej. Po jego rozstrzygnięciu dołączają oni do Zespołu ds. wystawy głównej pracującego pod kierunkiem dra Jarosława Trybusia. Kierownikiem projektu jest Jakub Supera.

LICZBA OBIEKTÓW,
KTÓRE PODLEGAŁY SELEKCJI

228 298

Najbardziej fascynująca jest możliwość kształtowania od nowa wystawy głównej Muzeum Warszawy według nowych zasad i kryteriów. Stworzenie odrębnej Galerii widoków Warszawy to duże wyzwanie i świadomość odpowiedzialności. Ale tym większa będzie satysfakcja po zrealizowaniu tego zadania.

Jacek Bochiński
KURATOR GALERII WIDOKÓW WARSZAWY

Zamierzamy zaprezentować nasze zbiory za pomocą gabinetów ekspozycyjnych ich rozmaite rodzaje. Każdy z obiektów muzealnych stanowi wielowarstwowe źródło historyczne, któremu można zadać dowolne pytanie. I jakkolwiek nie opowiadamy historii, to będziemy się starać pomóc zwiedzającym w zadawaniu tym obiektom pytań, na które odpowiedzi będą i ciekawe, i zaskakujące.

dr Jolanta Niklewska
KURATORKA GABINETU GALANTERII
PATRIOTYCZNEJ

Czwartkowe spotkania poświęcone wystawie głównej stały się stałym i niezbędnym elementem mojego muzealnego kalendarza. Żywa i otwarta formuła dyskusji nad koncepcją ogólną wystawy i jej częściami składowymi stała się przygodą intelektualną, w której z dużą osobistą satysfakcją biorę udział.

Barbara Hensel-Moszczyńska
KURATORKA KOMPENDIUM WIEDZY
O WARSZAWIE

W pracy Zespołu ds. wystawy głównej najbardziej cenię możliwość wspólnej wymiany poglądów. Wielogłos przy ustalaniu koncepcji przyszłej ekspozycji pozwala przyjrzeć się stawianym na wspólnym forum zagadnieniom z różnej perspektywy. Bardzo cennym doświadczeniem było również poznanie sposobu działania i tworzenia ekspozycji w innych muzeach.

Paweł E. Wespiański
KURATOR GABINETU KARTOGRAFII

Możliwość prowadzenia wspólnych, nierzadko długich i burzliwych, dyskusji, z których prędzej czy później wynika się rozwiązanie problemu, to moim zdaniem jeden z głównych atutów zespołowej pracy nad wystawą. Z kolei możliwość samodzielnej pracy nad planowanymi gabinetami i galeriami przez ich kuratorów jest niezwykle twórcza i dająca im satysfakcję tworzenia autorskich projektów. „Dwutorowy” proces powstawania wystawy – w ramach szerszego zespołu oraz prac poszczególnych kuratorów – powinien przynieść dobre rezultaty.

dr Tomasz A. Pruszek
KURATOR GALERII PORTRETU WARSZAWSKIEGO

Wystawa, nad którą pracujemy, dzięki przyjętej metodzie dochodzenia do decyzji jest silną siłą indywidualności za nią stojących. To wartość nie do przecenienia.

dr Jarosław Trybuś
ZASTĘPCA DYREKTORA DS. MERYTORYCZNYCH

Praca w zespole scenariuszowym to ciekawe i pouczające doświadczenie, które pozwala uświadomić sobie, jak bardzo różnimy się w naszym podejściu do historii miasta, jak różne są nasze oczekiwania co do ekspozycji, na ile jesteśmy w stanie iść na kompromis. W przypadku Gabinetu fotografii to pasjonująca współpraca z artystą, Mikołajem Groszpiere'em – wspólna próba wypracowania najlepszej formuły, łączącej pokaz fotografii (głęboko przemyślany i uzasadniony) i instalacji artystycznej. Jesteśmy w drodze, a to najciekawsze!

dr Anna Kotańska
KURATORKA GABINETU FOTOGRAFII

Praca nad wystawą główną jest dla mnie, jako historyka i początkującego muzealnika, doświadczeniem ekscytującym, głównie dzięki poczuciu uczestniczenia w ważnym tak dla Muzeum, jak i całej Warszawy przedsięwzięciu. Za niezwykle cenną uważam również możliwość pracy z obiektami oryginalnymi, nabieranie praktyki wystawienniczej i doskonalenie umiejętności pracy w grupie.

Katarzyna Wagner
KURATORKA GABINETU RYSUNKU
ARCHITEKTONICZNEGO

W pracach nad wystawą główną najbardziej pociągająca jest konieczność i możliwość zmieniania perspektyw refleksji o zbiorach, obalanie przyzwyczajęń i budowa innego sposobu patrzenia wypracowanego jako porozumienie zespołu osób o różnej proweniencji i perspektywach badawczych.

Monika Siwińska
KURATORKA GABINETU SREBER
I PLATERÓW WARSZAWSKICH

Najważniejsza w pracach nad wystawą główną jest dla mnie codzienna praca Zespołu oraz świadomość, że jesteśmy w stanie nie tylko zmierzyć się z największymi dla instytucji problemami, ale przede wszystkim znaleźć ich satysfakcjonujące rozwiązanie.

Jakub Supera
KIEROWNIK PROJEKTU

Gabinetowa koncepcja wystawy głównej pozwala na pokazanie najcenniejszych kolekcji Muzeum. Jako kuratorka Gabinetu medalierstwa decyduję nie tylko o tym, które obiekty w nim się znajdą, ale także jak je wyeksponować, aby jeszcze bardziej podkreślić ich wyjątkowość. Pracując nad wystawą główną, czujemy się trochę jak właściciele nowego mieszkania. Urządzamy swoje gabinety z dbałością o każdy szczegół, mając nadzieję, że zrobią one wrażenie na odwiedzających.

Aleksandra Sołtan-Lipska
KURATORKA GABINETU MEDALI I NUMIZMATÓW

LICZBA OBIEKTÓW, KTÓRE ZNAJDĄ SIĘ
NA WYSTAWIE

8000 – 10 000

PLANOWANA POWIERZCHNIA
EKSPOZYCJI TO

2940 m²

WYSTAWA SKŁADA SIĘ Z

24
części

gabinetów

galerii

Zespół ds. wystawy głównej

Fot. MW

Jacek Bochiński

Barbara
Hensel-Moszczyńska

dr Anna Kotańska

Katarzyna
Kuzko-Zwierz

dr Jolanta Niklewska

dr Tomasz A. Pruszek

Monika Siwińska

Aleksandra
Sołtan-Lipska

Jakub Supera

dr Jarosław Trybuś

Katarzyna Wagner

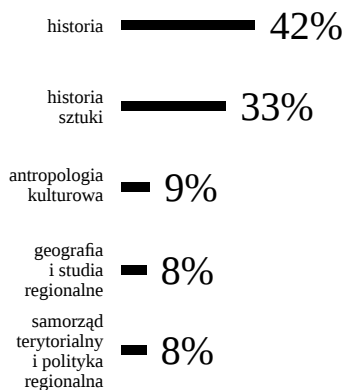

Paweł E. Wespiański

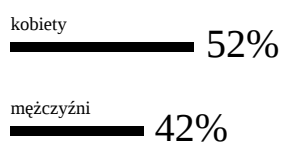
Anita Chodkowska (do połowy 2014 roku)

Małgorzata Heymer (od 15 grudnia 2014 roku)

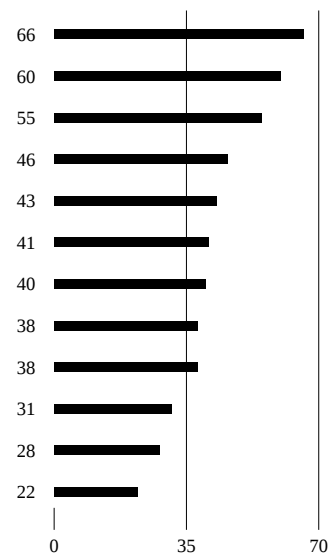
Struktura wykształcenia

Struktura płci

Struktura wieku

Wizyty studyjne

Jednym z założeń prac nad wystawą główną Muzeum jest szukanie odniesień nie tylko do wystaw warszawskich, ale również tych organizowanych w Polsce i poza jej granicami. Wizyty studyjne w Republice Czeskiej, Krakowie oraz Amsterdamie pozwoliły nie tylko poznać dobre i złe przykłady wystawiennictwa, ale również uświadomić członkom Zespołu ds. wystawy głównej, w jakiej grupie instytucji chcielibyśmy widzieć Muzeum.

Republika Czeska – Praga, Brno, Pilzno

11–15 czerwca

We współpracy z Centrum Czeskim w Warszawie oraz Fundacją Centrum Architektury zorganizowany został wyjazd do Republiki Czeskiej, w czasie którego członkowie Zespołu zapoznali się ze sposobami promocji historii miast, a także konserwacją oryginalnych wnętrz i domów zaprojektowanych przez Adolfa Loosa i Ludwika Miesa van der Rohe.

Praga

Muzeum Miasta Pragi, Hradczany, Galeria Fragnera, Willa Muellerów, Willa Rothmayerów

Brno

Zabytkowe zabudowania targów berneńskich, Willa Tugendhatów

Pilzno

Mieszkania zaprojektowane przez Adolfa Loosa dla rodzin: Brummelów, Voglów, Semlerów, Krausów

Kraków

16-17 lipca

Muzeum Historyczne Miasta Krakowa: Rynek Podziemny, Fabryka Emalia Oskara Schindlera, dzieje Nowej Huty

Muzeum Narodowe w Krakowie: siedziba główna, Muzeum im. Emeryka Hutten-Czapskiego

MOCAK Muzeum Sztuki Współczesnej w Krakowie

Amsterdam, Królestwo Niderlandów

29–31 października

Modernizacja Rijksmuseum trwała ponad 10 lat, a jej efekty inspirują muzealników na całym świecie. Na nowej wystawie eksponowane są obiekty oryginalne, które pozbawiono multimedialnej oprawy. Konserwacji została poddana także zabytkowa siedziba Rijks. W kontekście założeń nowej wystawy głównej Muzeu, odwiedzenie Amsterdamu było kluczowe w potwierdzeniu naszego przekonania, że muzealia są najważniejsze.

Wizyta studyjna w Rijksmuseum – spotkanie z szefem zespołu wystaw Timem Zeedijkem. Wizyta w pracowniach konserwatorskich. Zwiedzanie nowej wystawy głównej Rijksmuseum.

Zwiedzanie Muzeum Amsterdamu

TRASA PRZEBYTE PRZEZ
ZESPÓŁ WYSTAWY GŁÓWNEJ

Amsterdam — 2384 km

Czechy — 1879 km

Kraków — 590 km

TRASA PRZEBYTA PRZEZ KAŻDEGO
Z CZŁONKÓW ZESPOŁU

4 853
kilometrów

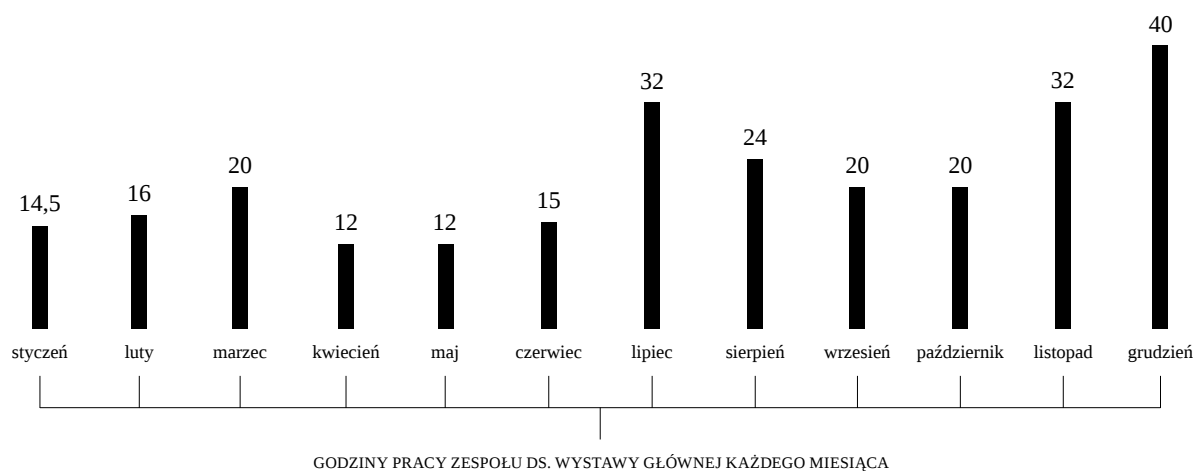
CZAS SPĘDZONY W DELEGACJI
PRZEZ KAŻDEGO Z CZŁONKÓW ZESPOŁU

204
godziny

Wizyta studyjna w Rijksmuseum, fot. MW

Spotkania Zespołu ds. wystawy głównej

Wystawa główna

W ROKU 2014 ODBYŁY SIĘ

54

spotkania Zespołu ds. wystawy głównej

ŁĄCZNY CZAS TRWANIA SPOTKAŃ

257,5

godziny

W CZASIE SPOTKAŃ

944

wypitych kaw

Prace Zespołu ds. wystawy głównej, fot. MW

Metody pracy

Praca w grupie

Od lipca 2013 roku, czyli od początku pracy Zespołu ds. wystawy głównej, praca w grupie przyjęta została jako podstawowa metoda. Ze względu na początkowy brak integracji istotne było przyglądanie się każdej opinii z osobna. Najskuteczniejszy okazał się model, w którym najpierw spisywane były indywidualne przemyślenia, potem konfrontowano je w małych grupach, a na końcu dyskutowano na forum całego Zespołu. Dzięki cotygodniowym i intensywnym spotkaniom w ciągu kilku miesięcy udało się zbudować porozumienie, którego fundamentem jest otwartość dyskusji. Takie podejście pozwoliło wydobyć wszystkie wątpliwości dotyczące wystawy oraz zintegrować Zespół wokół wspólnie wypracowanej idei nowej wystawy głównej Muzeum.

Persony

Personą określona została fikcyjna postać, której cechy, takie jak wiek, płeć, zainteresowania, przyzwyczajenia, pozwalają wyjść z utartych schematów myślenia o odbiorcach realizowanego przedsięwzięcia. Wspólna praca nad profilami zwiedzających pozwoliła zorientować się, jaka jest rozpiętość wyobrażeń członków Zespołu o osobach odwiedzających nową wystawę. W kolejnych tygodniach informacje szczegółowe zawarte w Personach zamieniane były na kategorie ogólne. Na ich podstawie powstał pierwszy szeroki obraz wystawy, zarówno w warstwie merytorycznej, jak i realizacyjnej.

Persony, rozrysowany schemat roboczy w sali spotkań Zespołu, fot. MW

Schemat motywacji

Suma punktów przyznanych
poszczególnym
motywacjom w skali 1–6

Dlaczego tworzymy wystawę główną?

- 60 ————— wypracowanie formuły, która pozwala odbiorcy poznać (wniknąć) w historię miasta
- 59 ————— {
 - chęć upowszechnienia wiedzy o Warszawie – mieście, w którym żyjemy (poznanie własnych korzeni)
 - jest to ważne dla przyszłości Muzeum
- 54 ————— uczestnictwo w projekcie, którego efektem będzie wypracowanie idei wystawy głównej (niezwykle ważnej idei!)
- 52 ————— {
 - zależy mi na tym, żeby ta opowieść o mieście była wieloaspektowa
 - promocja miasta wśród turystów (w tym zagranicznych)
 - aby w przystępny i interesujący sposób przedstawić aspekty wpływające na współczesny kształt Warszawy
- 51 ————— {
 - czuwanie nad merytoryczną wartością ekspozycji
 - żeby prezentować dzieje miasta (w sytuacji rugowania historii ze szkół)
- 50 ————— {
 - aby poprzez tę wystawę Muzeum przyciągało zwiedzających
 - tak wielkie miasto, stolica kraju winno mieć ekspozycję swoich dziejów
- 49 ————— {
 - robię tę wystawę, żeby mieć wpływ na to, w jaki sposób będą prezentowane dzieje miasta
 - żeby na wystawie znalazły się najciekawsze zabytki przybliżające dzieje miasta
 - MHW musi mieć wystawę stałą
- 46 ————— ponieważ uważam, że historia Warszawy jest historią miasta wyjątkowego
- 45 ————— {
 - pokazanie miasta i jego historii
 - żeby opowiedzieć ciekawą i wyjątkową historię
- 44 ————— żeby wspólnie przyglądać się procesom, które tworzą miasto (refleksyjne podejście do historii Warszawy)
- 43 ————— własny wkład (wiedza, doświadczenie) w przedstawienie historii miasta
- 42 ————— chęć wpływu na treść merytoryczną ekspozycji i jej formę artystyczną
- 40 ————— uczestnictwo w projekcie, który jest prowadzony na zasadzie współpracy grona ludzi (dyskusje)
- 36 ————— odpowiedzialność za przyszłość Muzeum i kultury warszawskiej
- 35 ————— {
 - sprawia mi to przyjemność
 - jest to przygoda intelektualna, ciekawe wyzwanie
- 33 ————— {
 - podchodzę w sposób poważny do zadania
 - lubię prace kreatywne, wymagające zaangażowania intelektualnego
- 32 ————— {
 - ważne doświadczenie zawodowe
 - lubię nowe projekty, metody, uczyć się
 - obawa i niepewność co do przyszłości Muzeum wobec obecnych planów przekształcenia/reorganizacji
 - identyfikacja z Warszawą z powodów rodzinnych i zawodowych
- 28 ————— wyzwanie intelektualne
- 27 ————— służy rozwojowi, stanowi doświadczenie
- 24 ————— zaproszenie do prac Zespołu – zaszczyt
- 22 ————— ważne z powodu złożonego zaproszenia, „zaszczyt”
- 21 ————— związane z Muzeum
- 18 ————— zostałam wyznaczona do tego Zespołu

Motywacje

Idea wystawy głównej wielokrotnie pojawiała się w czasie spotkań Zespołu. Jednak za każdym razem wyrażana była w formie zindywidualizowanych tez, z którymi trudno było się identyfikować wszystkim członkom grupy. Dlatego też zadaliśmy wprost pytanie o to, dlaczego tworzymy wystawę główną. Na podstawie odpowiedzi powstała ankieta obejmująca 36 motywacji, którą każdy ocenił w skali od 1 do 6. Wykres na stronie obok wskazuje rozkład motywacji od tych najmniej ważnych (na dole) do najważniejszych (na górze). Takie podejście pozwoliło nie tylko określić motywacje poszczególnych członków Zespołu, ale przede wszystkim zidentyfikować to, co nas łączy – chęć wypracowania formuły, która pozwoli odbiorcom wnikać w historię miasta.

Projektowanie zwinne (*agile development*)

Znając ideę główną wystawy można było przejść do jej dalszego rozwijania. Początkowo proces ten rozpisany był zgodnie z wypracowanymi wcześniej kategoriami, które odnosiły się do fizycznego kształtu wystawy – listy tematów i obiektów, warstwy tekstowej, ścieżek zwiedzania, materiałów uzupełniających. Jednak szybko okazało się, że próba takiego projektowania nie przybliżyła nas do odpowiedzi na pytanie, według jakich zasad wybrać i uporządkować 228 298 posiadanych przez Muzeum muzealiów. Wobec chwilowego impasu kilka osób z Zespołu zaproponowało przegląd obiektów pod kątem tematu związanego z Wisłą. Kolejne prezentacje były coraz mniej tematyczne, a bardziej podporządkowane rodzajom posiadanych przez nas muzealiów. Regularny przegląd zbiorów spowodował w bardzo krótkim czasie wielokrotną aktualizację kształtu wystawy, a kolejne jej wersje (iteracje) były coraz bardziej satysfakcjonujące od strony merytorycznej.

Podsumowanie

Dzięki zastosowaniu metod z obszaru projektowania usług i *user experience*, możliwe było powstanie całościowej koncepcji wystawy głównej. Uporządkowanie jej ostatecznego kształtu nastąpiło w grudniu, w czasie czterodniowych warsztatów Zespołu ds. wystawy głównej. W ich ramach odbyły się prezentacje koncepcji kuratorskich gabinetów i galerii, praca nad elementami wspólnymi dla całości wystawy oraz dyskusja na temat wątpliwości co do kształtu nowej wystawy głównej. Dzięki temu możliwe stało się usystematyzowanie kształtu wystawy, której podstawowymi jednostkami podziału stały się ostatecznie gabinety i galerie.

Konkurs na koncepcję plastyczno-przestrzenną sal ekspozycyjnych wystawy głównej Muzeum

18 PAŹDZIERNIKA

ogłoszenie konkursu w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej

28 PAŹDZIERNIKA

pierwsze spotkanie dla projektantów chcących wziąć udział w konkursie

5 LISTOPADA

termin składania wniosków o dopuszczenie do udziału w konkursie

18 LISTOPADA

drugie spotkanie dla projektantów chcących wziąć udział w konkursie

3 GRUDNIA

składanie prac konkursowych, etap I

10 GRUDNIA

posiedzenie sądu konkursowego, wyłonienie 6 prac do etapu II

8 STYCZNIA 2015

składanie prac konkursowych, etap II

20 STYCZNIA 2015

rozstrzygnięcie konkursu

Celem konkursu na koncepcję plastyczno-przestrzenną sal ekspozycyjnych wystawy głównej Muzeum Warszawy było nie tylko wyłonienie zespołu zdolnego poradzić sobie ze skalą zadania, ale przede wszystkim takiego, który wprowadzi w życie podstawowe założenie prac nad wystawą główną, jakim jest skupienie na oryginałach. Założenie to dotyczy z jednej strony zabytkowych budynków będących siedzibą Muzeum, z drugiej zaś muzealiów będących w jego zbiorach. Zgodnie z tym skonstruowane zostało zadanie konkursowe, które obejmowało najtrudniejsze przestrzenie i najbardziej wymagające obiekty muzealne. Celowo nie były to ostateczne dyspozycje wnętrz, ale zestawienie pozwalające ocenić umiejętności łączenia i równoważenia kluczowych elementów przedsięwzięcia wystawienniczego. W czasie prac Zespołu ds. wystawy głównej bardzo szybko podjęto decyzję, że istotne jest, aby przyszli projektanci ekspozycji stali się częścią większej grupy przygotowującej nową wystawę. Stąd też zadanie konkursowe z założenia nie miało być odpowiedzią na pytanie, jaki będzie kształt nowej wystawy, ale narzędziem do znalezienia partnerów w procesie jej współtworzenia. Odstąpienie od nadmiernych wymogów formalnych, jakim jest np. liczba zaprojektowanych ekspozycji pomnożona przez ich powierzchnię, wynikało z przekonania, że powołany przez Muzeum Sąd konkursowy ma wystarczającą wiedzę i kompetencje, aby dokonać właściwego wyboru najlepszej z prac konkursowych. Kierownikiem prac nad regulaminem konkursu był Jakub Supera.

PRACOWNIE PROJEKTOWE DOPUSZCZONE DO KONKURSU NA PODSTAWIE POPRAWNIE ZŁOŻONYCH WNIOSKÓW:

KIPP Projekt, Warszawa
BUDCUD Mateusz Adamczyk, Kraków
ARB Dominik Budyn, Kraków
Inga Olszanska Architetto, Kraków
Autorska Pracownia Projektowa Wowczak, Kraków
MAK Marcin Kwietowicz, Ostrów Mazowiecka
Nizio Design International, Warszawa
Pracownia WWA, Warszawa
MIO Design Studio Anna Maraj, Kraków
PKZ Arkona, Kraków
Ultra Architects, Poznań
M-ost Małgorzata Zmysłowska, Berlin
Janczarski Studio, Warszawa
Paulina Tyro-Niezgoda i Piotr Matosek, Warszawa
MOOD Design, D. Kuć, K. Snuska, Warszawa
Studio architektoniczne ARCHEON, Kraków
Mąka Sojka Architekci, Warszawa
Pracownia 307kilo, Warszawa
PL Studio Patryk Żurawski, Warszawa
Fabryka Dekoracji Marcin Pietuch, Kraków
SHQQ, Anna Popławska-Szidler, Kraków
Konsorcjum 370Studio, Warszawa
DESIGNLAB, Warszawa
Mrzewa Architekci, Łódź
Architekt Marek Mikulski, architekt Maciej Mikulski, Opole
Piotr Malawski, Warszawa
JAZ+ Architekci, Warszawa
Grupa5 Architekci, Warszawa
Konsorcjum Łódź, Łódź

NA KONKURS (I ETAP) WPŁYNĘŁY

23
prace

Sąd konkursowy

Maciej Miłobędzki

JEMS ARCHITEKCI – PRZEWODNICZĄCY SĄDU
KONKURSOWEGO

Tomasz Thun-Janowski

DYREKTOR BIURA KULTURY URZĘDU
M.ST. WARSZAWY

prof. Jerzy Porębski

TOWARZYSTWO PROJEKTOWE

Jacek Bochiński

KIEROWNIK DZIAŁU SZTUKI MW

Joanna Dudelewicz

KIEROWNICZKA ZESPOŁU DS. INWESTYCJI MW

Monika Siwińska

KURATORKA ZBIORU SREBER I PLATERÓW MW

dr Jarosław Trybuś

ZASTĘPCA DYREKTORA
DS. MERYTORYCZNYCH MW

Joanna Trytek

KIEROWNICZKA DZIAŁU ORGANIZACJI
WYSTAW I WYDARZEŃ MW

Maria Ceran, Mateusz Świętorzecki

SĘDZIOWIE REFERENCI

Konstancja Gierba

SEKRETARZ KONKURSU, BEZ PRAWA GŁOSU

Zadania Sądu konkursowego

Wybór w każdym z dwóch etapów najlepszych prac zgodnie z zapisami regulaminu, opracowanie opinii o pracach konkursowych (I i II etapu konkursu), przyznanie nagród i wyróżnień, opracowanie zaleceń konkursowych do II etapu i pokonkursowych do prac projektowych, przygotowanie uzasadnienia rozstrzygnięcia konkursu.

Kryteria oceny prac konkursowych

ETAP I:

Sposób realizacji założeń merytorycznych (0–10 pkt)

Organizacja przestrzeni (0–10 pkt)

Detale (0–10 pkt)

Estetyka przedstawienia (0–10 pkt)

Kreatywność i umiejętności wykorzystania wskazanych przestrzeni (0–10 pkt)

Punkty przyznane przez członków Sądu konkursowego zostały zsumowane i stały się podstawą do sporządzenia rankingu prac. Do etapu II konkursu zostało dopuszczonych 6 prac, wobec których Sąd konkursowy sformułował indywidualne zalecenia konkursowe. W etapie II przewidziano następujące kryteria oceny:

Zakres i sposób realizacji wytycznych zawartych w założeniach do wystawy głównej (0–25 pkt)

I GRUPA KRYTERIÓW (0–35 PKT)

— przejrzystość i oryginalność koncepcji

— walory estetyczne

DO ETAPU II PRZESZŁO

6

prac o numerach identyfikacyjnych:
429201, 520762, 171077,
143043, 873906, 773014

- kreatywność i umiejętność wykorzystania zabytkowej przestrzeni
- atrakcyjność proponowanych rozwiązań z punktu widzenia merytorycznego (zakres przekazanych informacji, spójność kompozycji, wartości edukacyjne)
- atrakcyjność proponowanych rozwiązań z punktu widzenia wystawienniczego (atrakcyjność i oryginalność aranżacji plastyczno-przestrzennych, metody przekazywania informacji, sposób komunikacji na linii wystawa – odbiorca)
- zgodność koncepcji z zasadami konserwatorskimi
- ponadczasowość rozwiązań

II GRUPA KRYTERIÓW (0–20 PKT)

- sposób zastosowania nowych technologii w zestawieniu z muzealiami i obiektem zabytkowym
- zastosowanie nowych materiałów i technologii; funkcjonalność i walory użytkowe
- relacja ekspozycji z architekturą, czytelność zwiedzania, łatwość obsługi elementów interaktywnych

III GRUPA KRYTERIÓW (0–20 PKT)

- realność koncepcji (zakres, forma i termin)
- realność dołączonych do koncepcji kosztorysów i harmonogramów prac
- trwałość zastosowanych rozwiązań

Muzealia uwzględnione w koncepcji konkursu

ETAP I:

- srebra i platery warszawskie
- zbiory rysunków autorstwa Stanisława Marzyńskiego i Borysa Zinserlinga

ETAP II (KONDYGNACJE NAZIEMNE):

- srebra i platery warszawskie
- zbiory rysunków autorstwa Stanisława Marzyńskiego i Borysa Zinserlinga

ETAP II (KONDYGNACJE PODZIEMNE):

- zbiory archeologiczne

Opis muzealiów etapu I i II

Srebra i platery warszawskie

Obiekty nie przekraczają 50 cm wysokości i szerokości. Lichtarze mają zazwyczaj ok. 36 cm. Większość przedmiotów mieści się w przedziale 15–20 cm, dużo jest też przedmiotów drobnych, ok. 5 × 5 cm.

Sztućce, które znajdują się w kantynach lub etui, nie mogą ulec rozproszeniu i powinny być prezentowane w opakowaniu. Łącznie 2866 obiektów.

Zbiory rysunków autorstwa Stanisława Marzyńskiego i Borysa Zinserlinga

Zbiór rysunków Stanisława Marzyńskiego
Łącznie 2764 numerów inwentarzowych,
z których 1046 dotyczy obiektów warszawskich.
Najmniejszy obiekt: MHW 598 I 599/M: 18 × 23 cm
Największy obiekt: MHW 904/M: 69 × 142 cm

Zbiór rysunków Borysa Zinserlinga

Łącznie 28 numerów inwentarzowych,
z których 643 to projekty dotyczące obiektów warszawskich.
Najmniejszy obiekt: MHW 7/3/BZ: 14,8 × 20,8 cm
Największy obiekt: MHW 1/140/BZ: 95,6 × 220 cm

Zbiory archeologiczne

Skarb monet znaleziono w środkowej części piwnicy kamienicy Kazubowskiej, Rynek Starego Miasta 30 (nr hipoteki 55), w jamie o średnicy 40 cm, głębokości 30 cm, wkopanej w zasypisko obiektu średniowiecznego i w glinę calcową. Monety znajdowały się w wełnianym worku, który przylegał do żeliwnego dzbanka o średnicy wylewu 18 cm i wysokości ok. 30 cm. Wewnątrz naczynia znajdował się szóstak Jana Kazimierza. Różne wypełniska naczynia i jamy sugerują możliwość wyjęcia ukrytego w dzbanku depozytu w czasie układania kamiennego bruku w połowie XVIII wieku.

W worku znajdowało się 1211 monet. Najstarszymi numizmatami są: ort Jerzego Wilhelma ks. pruskiego i elektora brandenburskiego z roku 1623 i szóstak króla polskiego Zygmunta III Wazy z roku 1627. Monety najmłodsze to: 1/12 talarówki (dwugrosze) elektora saskiego Fryderyka Augusta (króla polskiego Augusta II) z 1707 roku, które wskazują na schyłek 1. dekady XVIII w. jako czas ukrycia skarbu. Pozostałe występujące w nim monety to: koronne szóstaki, orty i tymfy złotowe, litewskie orty i szóstaki Jana Kazimierza, szóstaki i orty Jana III Sobieskiego, szóstaki koronne i litewskie Augusta III, 1/12 talarówki elektorów saskich Jana Jerzego i Fryderyka Augusta, orty i szóstaki Fryderyka Wilhelma i Fryderyka III, książąt pruskich, XV krajcarów Fryderyka Wilhelma elektora brandenburskiego, szóstaki Fryderyka I króla Prus, XV krajcarów, VI krajcarów Leopolda I cesarza Austrii i króla Węgier oraz 1/12 talarówka (dwugrosz) Rudolfa Augusta ks. Brunswick-Wolfenbüttele.

Skarb ważył 4,8 kg, stanowił równowartość 333,6 ówczesnych złotych polskich (10 014 groszy). Mógł zostać ukryty przez winiarza Krzysztofa Kisa, który był w tym czasie właścicielem kamienicy.

Forma pracy konkursowej

W etapie I

Jedna nieoprawiona plansza A0 zorientowana poziomo, obejmująca rzuty dwóch zadanych sal w skali 1:50 oraz charakterystyczne dla projektu perspektywy i detale w skali 1:20

W etapie II

Cztery nieoprawione plansze A0 zorientowane poziomo, obejmujące cztery zadane przestrzenie, w tym rzuty poziome i przekroje w skali 1:50 oraz charakterystyczne dla projektu perspektywy i detale w skali 1:20.

Część opisowa etapu II, o objętości nie większej niż 12 600 znaków ze spacjami, powinna zawierać:

- opis wraz z wyjaśnieniem idei głównej opracowanej koncepcji w odniesieniu do założeń merytorycznych wystawy głównej
- opis założeń, zasad i rozwiązań realizacyjnych
- opis komunikacji wystawy dla osób niepełnosprawnych
- opis zakładanych technik ekspozycyjnych rekomendowanych do wykorzystania w realizacji ekspozycji
- opis sposobu wprowadzania elementów wymiennych oraz czasowych do wystawy głównej
- wstępny harmonogram realizacji wystawy od momentu rozpoczęcia prac projektowych do udostępnienia ekspozycji zwiedzającym
- wstępny szacunkowy kosztorys przygotowania szczegółowego projektu wystawy głównej, realizacji wraz z elementami towarzyszącymi oraz sprawowania nadzoru autorskiego według rozwiązań zaproponowanych w koncepcji ekspozycji wraz z opisem ekonomicznej wykonalności projektu.

OPRACOWANIE:
Jakub Supera

Koncepcja merytoryczna, projekt oraz realizacja wystawy głównej finansowane są z funduszy norweskich i funduszy EOG

**MUZEUM
WARSZAWY**

**eea
grants**

**norway
grants**

**KONSERWACJA
I REWITALIZACJA
DZIEDZICTWA
KULTUROWEGO**

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego**

**Zakład Historii
i Kultury**

Projekt pn. „Modernizacja, konserwacja oraz digitalizacja obiektów zabytkowych siedziby głównej Muzeum Warszawy przy Rynku Starego Miasta w Warszawie”, realizowany w ramach Programu „Konserwacja i rewitalizacja dziedzictwa kulturowego”. Wsparcie udzielone z funduszy norweskich i funduszy EOG, pochodzących z Islandii, Liechtensteinu i Norwegii, oraz środków krajowych.

Syrena warszawska dwustronna, ażurowa

MW 16/JM

wyrób zakładu Władysława Miecznika
brąz, odlew, wys. 52 mm, szer. 40 mm
przed 1989 rokiem, Warszawa
ze zbiorów wyrobów pracowni brązowniczo-grawerskiej
Marty i Jerzego Mieczników

Syrena warszawska dwustronna, ażurowa

MW 16/JM

wyrób zakładu Władysława Miecznika
brąz, odlew, wys. 52 mm, szer. 40 mm
przed 1989 rokiem, Warszawa
ze zbiorów wyrobów pracowni brązowniczo-grawerskiej
Marty i Jerzego Mieczników

Wystawa stała w Muzeum Warszawskiej Pragi

Znaczna część eksponatów została przekazana przez osoby prywatne i instytucje. Niematerialną warstwę ekspozycji tworzyć będą głosy świadków historii Pragi, prezentowane w postaci nagrań ze zbioru Archiwum Historii Mówionej

W konkursie na przygotowanie scenariusza kuratorskiego i projektu aranżacji wystawy stałej, rozstrzygniętym w grudniu 2013 roku, zwyciężyła pracownia 307kilo. Ich koncepcja wystawiennicza, która w ciągu 2014 roku ewaluowała i została dopracowana w trakcie wielu spotkań z pracownikami merytorycznymi Muzeum Warszawy oraz innych instytucji, odpowiada na pytania o historię i współczesność tej części miasta.

Historyczne ukształtowanie zabudowy prawobrzeżnej Warszawy tyłem do Wisły, utrudniona komunikacja spowodowana długotrwałym brakiem stałych mostów, a także czynniki polityczne determinujące aktywność gospodarczą oraz centralizację życia publicznego na lewym brzegu Wisły wpłynęły na skomplikowaną relację między dwiema częściami miasta. Wystawa będzie więc opowieścią o bliskim, lecz słabo znanym sąsiedzie. Ma pokazać, że historia Pragi i okolic jest wpisana w historię Warszawy.

Ekspozycja została pomyślana jako opowieść o Pradze w wielu odsłonach. Każda z nich przedstawia inny aspekt praskiej historii i kultury. Jednym z nich jest wielokulturowość, której śladem są dwa pomieszczenia, gdzie niegdyś mieściły się lokalne modlitownie żydowskie. Znajdujące się w nich oryginalne, odrestaurowane dekoracje malarskie pokazują tożsamość miasta i są zachowanym elementem dawnej funkcji budynku. Malowidła te stanowią jeden z najważniejszych eksponatów prezentowanych na wystawie. Obok nich, w strefie poświęconej wielokulturowości, znajdzie się również wybór judaików oraz instalacje dotyczące innych kultur. W pozostałych salach odwiedzający zobaczą zbiór różnorodnych materialnych świadectw przeszłości. Pojawiają się obrazy, fotografie, pocztówki, plany i dokumenty, rzemiosło, a także przedmioty codziennego użytku w szczególnie sposób związane z tą częścią miasta. Z myślą o różnych typach odbiorców przygotowano wielowarstwową narrację. Żądni szczegółów znajdą precyzyjne informacje w katalogu, który otrzymają wraz z biletem wstępu oraz przy stanowiskach multimedialnych. Taki sposób prezentowania informacji czyni wystawę przystępną dla każdego.

Pomieszczenie dawnej modlitwni żydowskiej z zachowaną polichromią, fot. Jakub Certowicz

Idea wystawy

Aranżacja wystawy stałej łączy kilka środków ekspresji – architektoniczne, scenograficzne i artystyczne. Na jej ostateczny kształt wpływa nie tylko scenariusz kuratorski, ale i układ wnętrza zabytkowego zespołu budynków. Razem tworzą ekspozycję, której celem jest opowiedzenie historii prawobrzeżnej Warszawy – o jej początkach, zachodzących tam procesach społecznych, gospodarczych, religijnych i przemianach kształtujących ją, z uwzględnieniem i włączeniem w nią także historii ludzi.

W pierwszej sali na parterze budynku A pokazana zostanie historia Pragi w ujęciu chronologicznym. Ponad czterysta eksponatów zaprezentowanych na ścianach pomieszczenia stworzy wizualną „chmurę”. Panoramy, portrety, obrazy, grafiki, fotografie, film oraz media cyfrowe ukazują zmieniający się obraz miasta i jego mieszkańców.

Dopowiedzeniem tej relacji jest wystawa znajdująca się w sali na piętrze, złożona z siedmiu ekspozytorów. Każdy z nich poświęcono jednej dziedzinie lub tematyce – lokacji miejskiej, targom, przemysłowi, rzemiosłu, rekreacji, infrastrukturze i aktywnościom społecznym. Piwnice budynków A i B udostępniono artystom. Stworzyli oni instalacje, które subiektywnie interpretują wybrane aspekty życia na Pradze i jej historię. Zmierzyli się z tematem stereotypowej „złej sławy” prawobrzeżnej Warszawy (*Ulica*, Charlie Koolhaas). Pokazali różnorodność etniczną i kulturową prażan na tle ich mieszkań (*Mieszkanie*, Charlie Koolhaas). Wybrali teledyski lokalnych grup muzycznych lub takie, w których Praga tworzy scenię (*Wideozłoty – Nie masz cwaniaka nad warszawiaka*, Stanisław Grzesiuk, *Nie masz cwaniaka nad warszawiaka*, Projekt Warszawiak, *Nie masz cwaniaka nad afro-warszawiaka*, projekt Fundacji „Afryka Inaczej”, *Mamo*, Hoper-4-Street, *Chodź na Pragę*, Kapela Czerniakowska, *Południowa Praga*, THS Klika – 307kilo). Opowiedzieli historię Stadionu i jego trzech odsłon (*Stadion*, Dorota Podlaska). Wspomnieli też o burzliwych dziejach wojen, bitew, katastrof i następujących po nich odbudowach (*Ciągle od nowa*, Jakub Jezierski). Osobną, ale komplementarną wystawą jest ekspozycja w salach modlitewni żydowskich w budynku B. Historia zachowanej i odrestaurowanej polichromii została objaśniona w aplikacji multimedialnej poszerzonej o wiedzę judaistyczną. Dodatkowo mapa dawnych modlitewni żydowskich wraz z eksponatami kultu pozwala zapoznać się z historią Żydów na Pradze. To właśnie tutaj, w ekspozytorze multimedialnym będzie prezentowany cykl fotografii *Miejsca dawnych modlitewni żydowskich na Pradze*, autorstwa Juliusza Sokołowskiego i Jakuba Certowicza, którego część była pokazywana w Muzeum od października do stycznia 2015 roku. Wystawa została poszerzona o relacje mieszkańców pochodzące z Archiwum Historii Mówionej, dostępne do odsłuchania w wybranych miejscach. Salę na ostatnim piętrze budynku A przeznaczono na wystawy czasowe i warsztaty, a w szczególności na spotkania z lokalną społecznością.

Jan Sukiennik, 307kilo
AUTOR SCENARIUSZA KURATORSKIEGO

KONCEPCJA KURATORSKA: 307kilo +
Charlie Koolhaas

SCENARIUSZ KURATORSKI:
arch. Jan Sukiennik

WSPÓŁPRACA AUTORSKA: Krzysztof Lang,
Marcin Śliwiński

WSPÓŁPRACA: Zofia Gońda, Anna Grzegorzewska, Michał Jachuła, Monika Miżołębska, Malwina Wadas, Anna Wyszyńska, Karolina Zalewska

ZESPÓŁ KONSULTACYJNY MUZEUM WARSZAWY: dr Karolina Marcinkowska,
Anna Topolska, Jolanta Wiśniewska,
Krzysztof Zwierz

PROJEKT WYSTAWY: 307kilo, architekt
Bartłomiej Popiela, Jan Sukiennik

PROWADZĄCY PROJEKT:
arch. Patryk Żurawski

WSPÓŁPRACA-ARCHITEKCI: Joyce Caboor,
Andrei Juc, Cezary Kępka, Marcin Kropidło, Kacper Kuczyński, Agata Nowak, Marta del Olmo Rubio,
Teresa Piecuch

PROJEKT IDENTYFIKACJI WIZUALNEJ
I KATALOGU: Jakub Jezierski

PRODUKCJA WYSTAWY:
Dział Organizacji Wystaw i Wydarzeń
Joanna Trytek (KIEROWNICZKA DZIAŁU),
Oliwia Mimi Bosomtwe, Ksenia Góreczna, Julia Missala, Stanisław Miszkiel, Ida Skrzyszewska

INSTYTUCJE WSPÓŁPRACUJĄCE PRZY
TWORZENIU WYSTAWY:

Archiwum Państwowe w Warszawie,
Muzeum Historii Miasta Lublina,
Muzeum Narodowe w Warszawie,
Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie,
Narodowe Archiwum Cyfrowe,
Soho Factory, Stadion Narodowy
w Warszawie, United States Holocaust
Memorial Museum w Waszyngtonie,
Żydowski Instytut Historyczny

PROJEKT FINANSOWANY ZE ŚRODKÓW
M.ST. WARSZAWY

Piętro 2

Piętro 1

Projekt wystawy stałej
w Muzeum Warszawskiej Pragi,
wizualizacje pracowni 307kilo

Parter

Piwnice

Projekt wystawy stałej
w Muzeum Warszawskiej Pragi,
wizualizacje pracowni 307kilo

Organizacja i produkcja wystaw

Produkcja wystaw i wydarzeń w Muzeum polega przede wszystkim na koordynacji pracy wielu działów, od prawnego, poprzez administracyjny, inwentaryzacyjny, konserwatorski, po dział promocji. Naszym zadaniem jest zaplanowanie poszczególnych etapów realizacji i doprowadzenie całego procesu do finału. Bez wątpienia najtrudniejszym i zarazem najbardziej pouczającym doświadczeniem była praca nad powstającą wystawą stałą w Muzeum Warszawskiej Pragi. Jest to pole doświadczalne przed realizacją o wiele większej wystawy głównej w remontowanej obecnie siedzibie Muzeum, która rozpocznie się w 2016 roku. Wystawa praska pozwala na przetestowanie w mikroskali zasad współpracy i komunikacji między poszczególnymi podmiotami, a także wykrycie najtrudniejszych i najbardziej skomplikowanych elementów realizacji. Pracując nad organizacją wystaw i wydarzeń, współpracowaliśmy z Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie, współorganizatorem festiwalu Warszawa w Budowie, przy realizacji Balu Gałganiarzy – pierwszej imprezy organizowanej w nowym gmachu warszawskiej ASP, inaugurującej 6. edycję festiwalu Warszawa w Budowie. A także z rozmaitymi instytucjami udostępniającymi swoją wiedzę i zbiory na potrzeby ekspozycji praskiej, m.in. z Żydowskim Instytutem Historycznym, Muzeum Narodowym w Warszawie, Narodowym Archiwum Cyfrowym czy Amerykańskim Muzeum Pamięci Holokaustu (United States Holocaust Memorial Museum).

Joanna Trytek
KIEROWNICZKA DZIAŁU ORGANIZACJI WYSTAW I WYDARZEŃ

Joanna Trytek, fot. MW

Plakieta – Syrena warszawska

MHW 15/JM

wyrób zakładu Władysława Miecznika

mosiądz, odlew

wys. 100 mm, szer. 62 mm

przed 1989 rokiem, Warszawa

ze zbiorów wyrobów pracowni brązowniczo-grawerskiej

Marty i Jerzego Mieczników

Wystawa stała w Barbakanie

Ekspozycja *Barbakan i mury Starej Warszawy. Losy zabytku* obrazuje proces przekształcania obiektu pełniącego pierwotnie funkcje obronne w symbol historii i tożsamości miasta. Umieszczone na wystawie archiwalne fotografie, kroniki filmowe i rysunki architektoniczne stanowią dokumentację procesu renowacji i rekonstrukcji zabytku. Przekaz ten uzupełniają makiety z lat 1954-1955 i 2006

Wystawa we wnętrzu warszawskiego Barbakanu opowiada o procesie odsłaniania i rekonstrukcji zabytku – dawnych średniowiecznych fortyfikacji miejskich, jaki dokonywał się od połowy lat 30. do lat 70. minionego stulecia. Mury Starej Warszawy, wzniesione już w XIV wieku, miały chronić miasto przed niebezpieczeństwami z zewnątrz. Choć w ciągu stuleci zagrożenia, z jakimi mieszkańcom Warszawy przyszło się zmierzyć, miały miejsce zaledwie kilka razy, to jednak fortyfikacje wymagały regularnych napraw i generowały spore koszty. Już od XVIII wieku malało ich znaczenie obronne, zaczęły niszczyć. Duże zagęszczenie Starego Miasta i brak miejsca pod nową zabudowę powodował, że fortyfikacje miejskie stawały się ofiarą chaotycznego procesu zabudowy, a później także celowych wyburzeń. Obrastały one stopniowo nową zabudową miejską i stawały się coraz mniej widoczne już w 1. połowie XIX wieku. Od 2. połowy tego stulecia o ich istnieniu przypominali miłośnicy zabytków i pasjonaci Starej Warszawy. Jednak sytuacja polityczna nie sprzyjała mówieniu o dawnej świetności miasta. Nowa fala zainteresowań zabytkiem pojawiła się już w niepodległym państwie, kiedy to historia murów stała się przedmiotem opracowań naukowych. Wiele miast polskich bezpowrotnie utraciło swoje średniowieczne fortyfikacje, podczas gdy w Warszawie znaczne fragmenty murów miejskich przetrwały w murach innych budynków. Wielki potencjał dawnych fortyfikacji miejskich dostrzegały zarówno władze miejskie, jak i konserwatorskie Warszawy. Miejska Komisja Opieki nad Zabytkami podjęła starania o odsłonięcie pierwszego odcinka murów obronnych, kierownictwo prac powierzając Janowi Zachwatowiczowi. Duże koszty związane z wykupem kamienic, które przysłaniały zabytek, spowodowały wstrzymanie działań. Do dalszych prac przystąpiono po zakończeniu II wojny światowej. Skala zniszczeń Starego Miasta pozwoliła na przeprowadzenie dokładniejszych badań archeologicznych i architektonicznych murów. W działaniach nawiązano do pierwotnych – przedwojennych założeń odsłonięcia i uczytelnienia zabytku, a także uporządkowania i udostępnienia sąsiedztwa murów, dążąc do pełnego ukazania pozostałości fortyfikacji oraz ich rekonstrukcji. Do prac projektowych przystąpili architekci z Biura Odbudowy Stolicy, a następnie Wydziału Architektury Politechniki Warszawskiej. Barbakan – część Bramy Nowomiejskiej z XVI wieku z ocalałą ścianą – zrekonstruowano. Stopień rekonstrukcji murów miejskich zaproponowany przez prof. Jana Zachwatowicza w sposób kompromisowy pogodził ówczesne podejście konserwatorskie

Krzysztof Zwierz, fot. MW

Wystawa *Barbakan i mury starej Warszawy. Losy zabytku*

Muzeum Warszawy,
Barbakan, ul. Nowomiejska,
czynna od maja do października

KURATOR: Krzysztof Zwierz

WSPÓLPRACA MERYTORYCZNA:
Barbara Hensel-Moszczyńska

ARANŻACJA: Katarzyna Pągowska

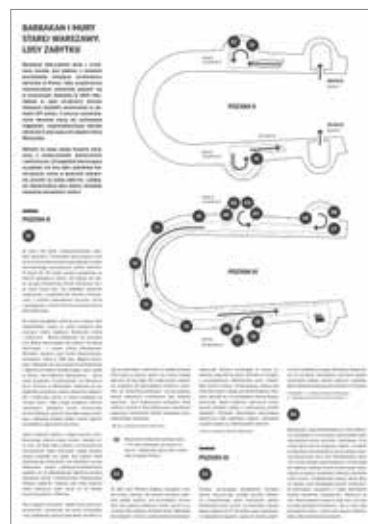
PROJEKT IDENTYFIKACJI GRAFICZNEJ:
Ania Światłowska

PRODUKCJA WYSTAWY:
Dział Organizacji Wystaw i Wydarzeń

z pragnieniem uczytelnienia zabytku. Na wystawie wykorzystano dawne ryciny i fotografie ze zbiorów Muzeum Warszawy. Ważnym elementem ekspozycji są rysunki architektoniczne z Archiwum Wydziału Architektury Politechniki Warszawskiej oraz szkice Bramy Nowomiejskiej autorstwa Jana Zachwatowicza ze zbiorów prywatnych. Całość wzbogacają dwie kroniki filmowe poświęcone odbudowie Barbakanu.

Krzysztof Zwierz
KURATOR WYSTAWY

Makiety i podświetlane ekspozitory – elementy wystawy w Barbakanie, fot. MW

Zawieszka – plakietka

MHW 2923

proj. Henryk Grunwald
wyrób pracowni grawerskiej Stefana Chmielewskiego
srebro, wys. 88 mm, szer. 80 mm
ok. 1950 roku, Warszawa
ze zbiorów rzemiosła artystycznego

Zbiory

Przeniesienie zbiorów i pracowników na czas remontu siedziby głównej

Tymczasowe magazyny zbiorów

W ramach przygotowań do remontu siedziby głównej przygotowane zostały i wyposażone następujące magazyny zbiorów:

w Pałacu Kultury i Nauki

2 magazyny zbiorów fotograficznych o łącznej powierzchni ok. 50 m²

1 magazyn akcesyjny o powierzchni ok. 9,5 m²

w Muzeum Warszawskiej Pragi

2 magazyny mebli o łącznej powierzchni ok. 277,5 m²

2 magazyny zabytków kultury materialnej o łącznej powierzchni ok. 75 m²

1 magazyn tkanin o powierzchni ok. 22,5 m²

2 magazyny zbiorów farmaceutycznych o łącznej powierzchni ok. 32,5 m²

Tymczasowe siedziby dla pracowników

Siedziba przy ul. Jezwickiej 1/3

Do tej siedziby tymczasowej (3 i 4 piętro budynku) przeniesione zostały działy i samodzielne stanowiska z pionów administracyjnego oraz Dyrektora Muzeum. Przestrzeń biurowa przygotowana została pod względem infrastruktury teleinformatycznej oraz przeprowadzono tam podstawowe prace remontowe.

Siedziba w Pałacu Kultury i Nauki

Do siedziby tymczasowej w PKiN, mieszczącej się na 6 piętrze, przeniesione zostały następujące działy i stanowiska: Samodzielne Wieloosobowe Stanowisko ds. Gromadzenia Zbiorów, Dział Inwentaryzacji Zbiorów, Dział Udostępniania Zbiorów, Dział Opracowania Zbiorów, Główny Inwentaryzator Zbiorów, Pracownia Konserwacji Malarstwa. Przeprowadzono tam niezbędne prace przygotowawcze. Wykonano także sieć komputerową, zakupiono nowe serwery i zorganizowano nową serwerownię. Na nowe serwery w PKiN przeniesiono lokalne bazy zbiorów z oddziałów Muzeum, łącząc je w jedną centralną bazę zbiorów Muzeum. Uzupełniono systemy alarmowe oraz założono monitoring przed wejściem do stref Muzeum.

Siedziba w Muzeum Warszawskiej Pragi

Do części pomieszczeń biurowych w nowej siedzibie MWP czasowo przeniesione zostały następujące działy i stanowiska: Zastępca Dyrektora ds. Merytorycznych, sekretariat Dyrektora, Dział Organizacji Wystaw i Wydarzeń, Dział Badań nad Warszawą. Rozpoczęły się prace remontowe w nowej siedzibie Muzeum Drukarstwa Warszawskiego przy ulicy Żąbkowskiej.

ZBIORY PRZENIESIONE W ROKU 2014
DO MAGAZYNÓW TYMCZASOWYCH:

grafiki

3356

plany, mapy i rysunki architektoniczne

12 115

plakaty

5410

medale i numizmaty

4533

matryce, patryce, stemple,
wyroby grawersko-odlewnicze

1331

poz. srebra i plateru

1363

tkaniny i ubiory

580

meble

362

pamiątki historyczne i militaria

952

zbiory fotograficzne
(pocztówki, zdjęcia, negatywy)

161 564

Skontrum

W 2014 roku kontynuowane było skontrum zbiorów, rozpoczęte w roku 2013 w związku z przeprowadzką zbiorów z siedziby głównej Muzeum na czas modernizacji do magazynów tymczasowych oraz w związku ze zmianą organizacji oraz sposobu zarządzania magazynami zbiorów

Skontrum przeprowadzane było pod nadzorem dra Tomasza A. Prusaka – kierownika Działu Inwentaryzacji Zbiorów, przy udziale pracowników działalności podstawowej Muzeum. W ramach skontrum pracownicy dokonali kontroli zgodności stanu faktycznego zbiorów ze stanem opisanym w księgach inwentarzowych w ramach dwóch komisji skontrolujących:

Komisja skontrolująca dla muzealiów artystyczno-historycznych, znajdujących się pod opieką działów: Sztuki, Medali i Numizmatów oraz Działu Rzemiosła Artystycznego i Pamiątek Historycznych, w składzie: Magdalena Kłos – przewodnicząca Komisji, członkowie Komisji: Zofia Morka, Paula Błaszczuk, Małgorzata Heymer, Monika Jabłońska, Izabela Lewoczewicz, Juliusz Borkowski, Monika Siwińska, Aleksandra Sołtan-Lipska, Dorota Parszewska, dr Ewa Wieruch-Jankowska, Krzysztof Zwierz, Stanisław Maliszewski.

Prace Komisji odbywały się przy udziale kierowników działów – Agnieszki Dąbrowskiej, Jacka Bochińskiego oraz Tomasza Bylickiego. Komisja zakończyła działalność do końca 2014 roku.

Komisja skontrolująca dla zbiorów znajdujących się pod opieką Działu Planów i Rysunków Architektonicznych w składzie: Kamila Pilecka – przewodnicząca Komisji, członkowie Komisji: Katarzyna Wagner, Stanisław Maliszewski. Prace Komisji odbywały się przy udziale kierownika działu – dr Jolanty Niklewskiej oraz pracownika działu, Pawła E. Wespiańskiego. Komisja zakończyła działalność do końca 2014 roku.

STAN ZBIORÓW MUZEUM
NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2014 ROKU
WYNOSIŁ

228 298

muzealia artystyczno-historyczne,
plany i rysunki architektoniczne
zbiory wydzielone
ikonografia (przybliżone dane)
archeologia (przybliżone dane)

W ARCHIWUM NAUKOWYM
MUZEUM ZNAJDUJE SIĘ

250

metrów bieżących archiwaliów

W WYNIKU SKONTUM MUZEALIÓW
ARTYSTYCZNO-HISTORYCZNYCH
STWIERDZONO

14

nowych braków liczonych od czasu
ostatniego skontrum przeprowadzonego
w latach 2001–2006

ODNALEZIONO

5

muzealiów uznanych za zaginione podczas
poprzednich skontrów

W WYNIKU SKONTUM PLANÓW
I RYSUNKÓW ARCHITEKTONICZNYCH
STWIERDZONO

39

nowych braków liczonych od czasu
ostatniego skontrum przeprowadzonego
w latach 2004–2014

ODNALEZIONO

28

muzealiów uznanych za zaginione podczas
poprzednich skontrów

OGÓŁEM KONTROLI ZGODNOŚCI STANU
FAKTYCZNEGO ZE STANEM OPISANYM
W KSIĘGACH INWENTARZOWYCH
ZBIORÓW PODDANO

36 138

pozycji inwentarzowych

Inwentaryzacja

Dział Inwentaryzacji Zbiorów zajmuje się szeroko pojętą inwentaryzacją zbiorów muzealnych. Ponadto wykonuje dokumentację wizualną zbiorów oraz zajmuje się jej archiwizacją, tworząc repozytorium cyfrowe

W 2014 roku pracownicy Działu Inwentaryzacji Zbiorów, w ramach przejmowania obowiązków inwentaryzatorskich od oddziałów, w związku ze zmianami struktury organizacyjnej Muzeum, wykonali następujące czynności:

Przejęli z Muzeum Woli dokumentację dotyczącą inwentaryzacji zbiorów. Uczestniczyli razem z pracownikami Działu Przechowywania Zbiorów w inwentaryzatorskim przejściu zbiorów, sprawdzając stan faktyczny muzealiów zgromadzonych w Muzeum Woli, dokonując spisu z natury obiektów dotychczas niezainwentaryzowanych, sporządzając tzw. karty transportowe dla zbiorów przewożonych do nowych magazynów w siedzibie tymczasowej Muzeum w PKiN.

Przeprowadzili reinwentaryzację zbiorów Muzeum Warszawskiej Pragi, obejmującą:

Przepisanie zbiorów z księgi muzealiów artystyczno-historycznych Muzeum Warszawskiej Pragi do księgi muzealiów artystyczno-historycznych Muzeum Warszawy (309 pozycji inwentarzowych oraz 250 pozycji ze spisu nie-muzealiów). Zmianę oznakowania muzealiów i nie-muzealiów związaną z ich reinwentaryzacją, wyodrębnienie z inwentarza zbiorów Muzeum Warszawskiej Pragi muzealiów niesłusznie wpisanych do inwentarza zbiorów ze względu na ich niską wartość artystyczno-historyczną (145 pozycji inwentarzowych).

Przygotowanie raportu dotyczącego reinwentaryzacji zbiorów.

Dokonali zewidencjonowania dóbr kultury zgromadzonych w Muzeum Warszawskiej Pragi dotychczas niezainwentaryzowanych (114 pozycji). Sprawowali opiekę nad tymczasowym magazynem zbiorów, w którym przechowywane były zbiory Muzeum Warszawskiej Pragi oczekujące na reinwentaryzację. Nadzorowali pod względem inwentaryzatorskim pakowanie zbiorów Muzeum Warszawskiej Pragi oraz sporządzali tzw. karty transportowe dla zbiorów przewożonych do nowych magazynów.

Pracownicy Działu Inwentaryzacji Zbiorów brali udział oraz nadzorowali prace komisji skontrolnych w ramach skontrum zbiorów rozpoczętego 26 kwietnia 2013 roku: dr Tomasz A. Pruszek (nadzór skontrum), Magdalena Kłós (przewodnicząca Komisji), Małgorzata Heymer (członek Komisji), Dorota Parszewska (członek Komisji) wchodziły w skład komisji skontrolnej dla muzealiów artystyczno-historycznych.

Kamila Pilecka (przewodnicząca Komisji skontrolnej dla zbioru planów i rysunków architektonicznych).

Ponadto Agata Korycka prowadziła Biuro Projektu Przeprowadzki Muzeum.

Grzegorz Konsalik, fot. MW

Grzegorz Konsalik
GŁÓWNY INWENTARYZATOR ZBIORÓW

Przechowywanie

Dział Przechowywania Zbiorów, który powstał z dniem wejścia w życie nowego regulaminu organizacyjnego zajmuje się prowadzeniem i obsługą magazynów zbiorów. Jego załącznikiem był działający od początku przeprowadzki Zespół ds. przechowywania zbiorów, pod kierownictwem Magdaleny Gryc

Organizacja magazynów zbiorów

Modernizacja siedziby głównej Muzeum stała się okazją do wprowadzenia zmian w organizacji magazynów zbiorów. Po przeprowadzeniu skontrum w poszczególnych działach zbiory, które do tej pory były pod opieką pracowników działów merytorycznych, przeszły do magazynów pod opiekę inwentaryzatorów/magazynierów. Ich zadaniem jest obsługa ruchu wewnętrznego zbiorów, prowadzenie ewidencji magazynowej, monitorowanie warunków ciepłno-wilgotnościowych panujących w magazynach. W listopadzie rozpoczęto przewożenie wytypowanych wcześniej zbiorów do nowo powstałych magazynów zlokalizowanych w Muzeum Warszawskiej Pragi. Magazyny zbiorów Muzeum Warszawy znajdują się obecnie w trzech lokalizacjach: w Pałacu Kultury i Nauki (tymczasowo), w Muzeum Warszawskiej Pragi oraz w Pruszkowie.

Magazyny Muzeum Warszawskiej Pragi

W otwartej w październiku 2014 roku nowej siedzibie Muzeum Warszawskiej Pragi znajduje się ponad 450 m² powierzchni magazynowej przeznaczonej na muzealne zbiory. Pomieszczenia mają nowoczesne systemy alarmowe, kontroli dostępu oraz przeciwpożarowe. Specjalistyczne meble magazynowe zaprojektowane do przechowywania muzealiów znajdują się we wszystkich siedmiu przestrzeniach magazynowych. Największą powierzchnię zajmują dwa magazyny mebli, które łącznie mają blisko 300 m². Zostały one wyposażone w regały jezdne z półkami, podesty na duże meble oraz siatki sufitowe i boczne. W jednym z pomieszczeń znalazły się również metalowe regały z szufladami przeznaczone na tkaniny i elementy ubiorów. W kolejnych dwóch magazynach o powierzchni 50 m² i 26 m² na regałach jezdnych oraz metalowych regałach z półkami znajdują się zbiory gromadzone przez Muzeum Warszawskiej Pragi, kolekcja medali i numizmatów, wybrane niewielkie rzeźby oraz zabytki kultury materialnej. Magazyn o powierzchni ponad 70 m², wyposażony w specjalistyczne wałki do przechowywania tkanin, siatki podsufitowe i boczne z uchwytyami oraz regały z półkami i szufladami, został przeznaczony na tkaniny, dywany oraz gobeliny, jak również wybrane duże obiekty ze zbiorów rzemiosła. Dwa ostatnie niewielkie pomieszczenia magazynowe, wyposażone w regały metalowe z półkami, zostały przewidziane na zbiory Muzeum Farmacji. Wszystkie magazyny posiadają systemy monitorowania faktycznie panujących warunków ciepłno-wilgotnościowych oraz systemy sterowania poziomem temperatury i wilgotności.

Zuzanna Sieroszevska-Rolewicz
KIEROWNICZKA DZIAŁU PRZECZCHOWYWANIA ZBIORÓW

Zuzanna Sieroszevska-Rolewicz, fot. MW

W ROKU 2014 DZIAŁ PRZECZCHOWYWANIA
ZBIORÓW PRZEJĄŁ PIECZĘ NAD
MAGAZYNOWANIEM PONAD

43 000

muzealiów
z następujących działów:

27 281

obiektów ze zbiorów grafiki, rysunków, planów,
map i rysunków architektonicznych

5543

plakatów

ok. 10 000

obiektów ze zbiorów medali i numizmatów

39

obiektów oprawionych
ze zbiorów malarstwa i grafiki

170

mebli

Udostępnianie

Utworzony w ramach reorganizacji struktury Muzeum Dział Udostępniania Zbiorów zajmuje się obsługą i ewidencjonowaniem ruchu zewnętrznego zbiorów, obsługą wypożyczeń z Muzeum, organizacją kwerend prowadzonych w Muzeum, realizacją zamówień dotyczących dokumentacji wizualnej zbiorów oraz prezentacją zbiorów muzealnych w Internecie w formie e-katalogu (w trakcie tworzenia)

Agata Korycka, fot. MW

Wypożyczenia

ZBIORY: Muzeum Farmacji

WYPOŻYCZAJĄCY: Muzeum Regionalne w Środzie Śląskiej

WYSTAWA: *Przez życie z magią i tradycją*

DATA: 21 marca – 31 grudnia

ZBIORY: Muzeum Warszawy

DEPOZYT: Muzeum Historii Żydów Polskich Polin

WYSTAWA: *Warszawa, Warsze*

DATA: 28 marca – 30 czerwca

ZBIORY: Muzeum Warszawy

WYPOŻYCZAJĄCY: Muzeum Wojska Polskiego

WYSTAWA: *Wielka Wojna 1914–1918. Prawdziwy koniec Belle Époque*

DATA: 30 lipca 2014 – 31 maja 2015

Dokumentacja wizualna

Dział Udostępniania Zbiorów zajmuje się także realizacją zamówień na dokumentację wizualną zbiorów Muzeum. Do końca roku udostępniono materiał ilustracyjny m.in. do publikacji.

WYDAWCA: Uniwersytet Warszawski

TYTUŁ: *Dzieje uczelni warszawskiej w XIX wieku*

WYDAWCA: Teatr Wielki

TYTUŁ: *Trudne lata. Teatr warszawski 1815–1868*

WYDAWCA: Wydawnictwa Promocji Polski

TYTUŁ: *Województwo Mazowieckie – historia gospodarcza*

Dokumentacja wizualna zbiorów Muzeum znalazła się w czasopiśmie „Etnografia Nowa”, wydawanym przez Państwowe Muzeum Etnograficzne. Z naszych zbiorów w celach naukowo-badawczych korzystali badacze m.in. z Zamku Królewskiego w Warszawie oraz z Fundacji „PRO REBUS CONSERVANDIS”.

Agata Korycka

KIEROWNICZKA DZIAŁU UDOSTĘPNIANIA ZBIORÓW

W 2014 ROKU MUZEUM WARSZAWY
WYPOŻYCZYŁO

158

muzealiów

107

w celu
konserwacji

52

do celów
wystawienniczych

Dary i zakupy

Polityka gromadzenia zbiorów

Zespół ds. opracowania polityki gromadzenia zbiorów powstał z inicjatywy dra Jarosława Trybusia, Zastępcy Dyrektora ds. Merytorycznych w marcu 2014 roku. Pierwszym etapem prac Zespołu były prezentacje zbiorów i kolekcji Muzeum oraz jego oddziałów przez poszczególnych kuratorów. Miały one na celu ocenę dotychczasowych zasad gromadzenia zbiorów oraz ich efektów. Podczas regularnych spotkań Zespołu dyskutowane są propozycje kuratorów dotyczące przyszłego kształtu kolekcji, z uwzględnieniem zarówno kolejnych nabytków, jak i deakcesji. Efektem działalności Zespołu ma być przygotowanie dokumentu, który określi profil zbiorów Muzeum oraz przejrzyste kryteria ich powiększania. Dokument Polityka gromadzenia zbiorów Muzeum Warszawy stanie się podstawą działalności przyszłych Komisji: ds. gromadzenia zbiorów, ds. gromadzenia zabytków archeologicznych i ds. gromadzenia zbiorów bibliotecznych, które będą odpowiedzialne za realizację zapisów dokumentu.

Zespół ds. opracowania polityki gromadzenia zbiorów

Ewa Nekanda-Trepka
DYREKTOR

dr Jarosław Trybuś
ZASTĘPCA DYREKTORA
DS. MERYTORYCZNYCH

Grzegorz Konsalik
GŁÓWNY INWENTARYZATOR ZBIORÓW

Barbara Hensel-Moszczyńska
KIEROWNIK DZIAŁU
BADAŃ NAD WARSZAWĄ

Jacek Bochiński
KIEROWNIK DZIAŁU
OPRACOWANIA ZBIORÓW

dr Tomasz A. Pruszek
SAMODZIELNE WIELOOSOBOWE STANOWISKO
DS. GROMADZENIA I WYCENY ZBIORÓW

Małgorzata Heymer
KOORDYNATORKA PRAC ZESPOŁU,
SAMODZIELNE WIELOOSOBOWE STANOWISKO
DS. GROMADZENIA I WYCENY ZBIORÓW

ZBIORY MUZEUM WARSZAWY
(Muzeum Pragi, Muzeum Woli,
Muzeum Drukarni Warszawskiego,
Muzeum Farmacji,
Muzeum – Miejsce Pamięci Palmiry,
Muzeum Ordynariatu Polowego)
obejmują:

ZBIORY ARTYSTYCZNE I HISTORYCZNE

rzeźba
malarstwo i rysunek
grafika
rzemiosło artystyczne
zabytki kultury materialnej
medale i numizmaty
pamiątki historyczne i martyrologiczne
zbiory rysunków architektonicznych
zbiory fotograficzne
zbiory filokartystyczne
zbiory kartograficzne
zbiory farmaceutyczne
zbiory techniki drukarskiej
zbiory archeologiczne
archiwalia
zbiory audiowizualne
zbiory biblioteczne

Pozyskiwanie i wycena zbiorów

Konieczność stworzenia nowych ekspozycji stałych, przede wszystkim wystawy głównej w siedzibie Muzeum przy Rynku Starego Miasta sprawiła, że priorytetowe stało się poszukiwanie oryginalnych, wysokiej klasy obiektów wystawienniczych o proveniencji warszawskiej, zwłaszcza malarstwa olejnego, brązów, rzeźby, sreber i platerów

dr Tomasz A. Pruszek,
fot. MW

W 2014 roku powstała nowa komórka organizacyjna – Samodzielne Wieloosobowe Stanowisko ds. Gromadzenia i Wyceny Zbiorów. Stanowisko to łączy zadania rozproszone dotychczas w zakresach obowiązków różnych działów – przyjmowanie darów (wcześniej w gestii Działu Inwentaryzacji Zbiorów) oraz dokonywanie zakupów i wyceny zbiorów (wcześniej w gestii Stanowiska ds. Zakupu Muzealiów i Wyceny Zbiorów).

ZBIORY NABYTE W 2014 ROKU		
430		
pozycji		
271		159
darów		zakupów
MUZEALIA		
66	artystyczno-historyczne	49
4	farmaceutyczne	16
0	plany i rysunki architektoniczne	1
61	zbiory ikonograficzne	51
4	plakaty	0
NIE-MUZEALIA		
17	artystyczno historyczne	1
7	farmaceutyczne	1
29	ARCHIWALIA	40

Mając na celu wypracowanie jak najlepszych zasad działania i wymianę doświadczeń, nawiązaliśmy kontakt z kilkoma analogicznymi działami w innych muzeach. Równolegle intensywnie poszukiwaliśmy interesujących ofert na rynku antykwarecznym, pozyskiwaliśmy oferty zakupów i darów od osób prywatnych, w tym kolekcjonerów i bezpośrednio z pracowni artystycznych. Natomiast kompleksowa wycena zbiorów, odbywająca się za pośrednictwem Komisji ds. wycen, ma na celu uporządkowanie w Muzeum tej niezwykle istotnej kwestii. Poza bieżącą wyceną nabytków dokonana została komisyjna wycena zbioru wyrobów pracowni brązowniczo-grawerskiej Marty i Jerzego Mieczników. Najważniejsze zakupy były możliwe dzięki wsparciu udzielonemu z funduszy norweskich w ramach projektu Modernizacja, konserwacja oraz digitalizacja obiektów zabytkowych siedziby głównej Muzeum Warszawy, realizowanego w ramach programu Konserwacja i rewitalizacja dziedzictwa kulturowego. Fundusze umożliwiły w 2014 roku zakup siedmiu wyrobów złotnictwa warszawskiego (srebra i plateru), trzech brązów, trzech rzeźb i płaskorzeźb, trzech obrazów i jednego drzeworytu, sześciu fotografii archiwalnych

i jednego filmu artystycznego oraz jednego innego wyrobu rzemiosła. Wśród najbardziej wartościowych nabytków należy wymienić wyroby srebrne znakomitych złotników warszawskich: szczypcę do szparagów z firmy złotniczej Werner i Spółka z ok. 1886 roku (MHW 29231), oznaczoną plakietą z herbami wskazującymi na pochodzenie z serwisu jednej z polskich rodzin arystokratycznych; cukiernicę Feliksa Jana Szwarczego z lat 20. XIX wieku (MHW 29226); świecznik stojący Marcina Holkego z lat 80. XVIII wieku (MHW 29228) i wyrób z pogranicza złotnictwa i medalierstwa – srebrną emaliowaną odznakę na pamiątkę zakończenia budowy mostu Poniatowskiego w Warszawie z 1913 roku (MHW 28850). Inną ważną grupą zbiorów, która w 2014 roku została poszerzona, są wyroby brązownictwa warszawskiego, o renomie równie wielkiej jak srebra i plateru. Do najważniejszych należy figura boksera z ok. 1950 roku z wytwórni artystycznej Władysława Miecznika w Warszawie (MHW 29236). Pięć kolejnych prac powstało w wytwórni Braci Łopieńskich i są to: złożona żardiniera z postaciami bachantek (wg projektu Pierre-Philippe'a Thomire'a) z lat 1900–1914 (MHW 28860); złożony kandelabr w stylu empire z przełomu XIX i XX wieku

(MHW 28861/A-B); statuetka syrenki warszawskiej proj. Tadeusza Łopieńskiego, odlana po 1960 roku (MHW 28862); figura *Kowala* Jana Antoniego Biernackiego z 1. ćwierci XX wieku (MHW 29225) oraz figura *Bez matki* Władysława Mazura z 1921 roku (MHW 29224).

Nasze zbiory powiększyły się o znakomite przykłady rzeźby warszawskiej: gipsowy projekt płaskorzeźby *Przez zjednoczenie do potęgi Polski*, wykonanej dla Dworca Głównego w Warszawie w 1939 roku, autorstwa Elwiry i Jerzego Mazurczyków (MHW 29221) oraz dwa szkice rzeźbiarskie z brązu Wincentego Kućmy: *Zastygli* z cyklu *Zespoleni* z 1981 roku (MHW 29229) i *Zejsście do kanału* – szkic do pomnika powstania warszawskiego z 1986 roku (MHW 29230).

Zbiory malarstwa wzbogaciły się natomiast o bardzo ciekawy obraz z okresu powojennej odbudowy Warszawy – olej na płótnie *Montowanie Kolumny Zygmunta* Jana Betleja z 1949 roku (MHW 29217); Warszawę przedwojenną dokumentując dwie akwarele – Bronisława Piotra Kopczyńskiego, *Kamienica przy ulicy Brzozowej* z 1917 roku (MHW 29235) i Feliksa Jabłczyńskiego, *Podwórze kamienicy na Starym Mieście w Warszawie* z 1924 roku (MHW 29218), przy czym ta druga być może częściowo jest autorską fantazją architektoniczną. Wybitnym dziełem malarstwa warszawskiego 1. połowy XIX wieku jest nabyty do zbiorów Muzeum Warszawy obraz Marcina Zaleskiego pt. *Obchody uroczystości Jordanu w Warszawie* z 1836 roku (MHW 28858).

Wymienić także warto dwa niezwykle interesujące *tableaux*: *Szefom/Pracownicy Fabryki Moto-*

rów/”PERKUN”/1904–1929 (AF 37191) i *Na pamiątkę wspólnej pracy* z 1895 roku (AF 37192) oraz fotografię grupową pracowników Kolei Warszawsko–Wiedeńskiej z 1900 roku (AF 37193). Materiały audiowizualne uzupełniają artystyczny film Aleksandry Polisie-wicz pt. *Wartopia I* (MHW 249/AV), ukazujący wizję nowej Warszawy, którą faszysti stworzyli w okresie okupacji i planowali zrealizować. Zbiory farmaceutyczne Muzeum Warszawy także powiększyły się o kilkanaście znaczących pozycji, w tym inhalator elektryczny (MF 3668/A-B), maszynę trójwalcówkę firmy Erweka (MF 179/IDK), XVIII-wieczny drewniany pojemnik apteczny (MF 3721), ale także plaketkę reklamową z Warszawy „Herbata Fels Tea C” (MF 3720).

dr Tomasz A. Pruszek
SAMODZIELNE WIELOOSOBOWE STANOWISKO
DS. GROMADZENIA I WYCENY ZBIORÓW

NABYTEKI PODZIELONE WEDŁUG GŁÓWNYCH RODZAJÓW ZBIORÓW

dary		zakupy
61	ikonografia	51
74	Muzeum Drukarstwa Warszawskiego	40
29	archiwalia	0
11	farmaceutyczne różne	17
44	medale, numizmaty, odznaczenia, znaczki itp.	5
2	srebra i platery	8
9	Muzeum Ordynariatu Polowego	0
0	brązy	8
5	porcelana i inna ceramika	10
1	malarstwo i rysunek	5
2	opakowania firmowe	4
0	grafika	4
4	plakaty	0
0	rzeźby i płaskorzeźby	3
2	meble	0
1	zegarki	1
0	plany	1
1	tkaniny	0
1	kostiumologia	0
1	pamiątki historyczne	0
0	audiowizualne	1
23	inne	1

Najważniejsze dary i zakupy

Obchody uroczystości Jordanu w Warszawie

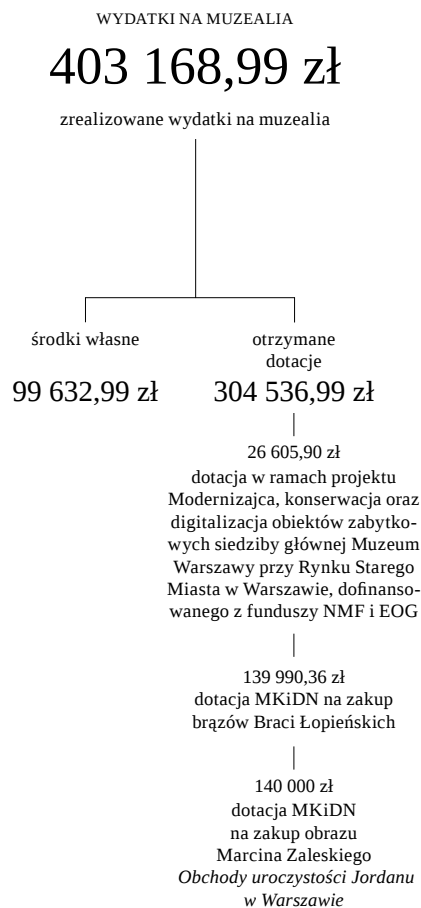
Zbiory Muzeum Warszawy wzbogaciły się o kolejne dzieło Marcina Zaleskiego (1796–1877), uważanego za najwybitniejszego polskiego wędutystę XIX wieku. Obraz *Obchody uroczystości Jordanu w Warszawie*, namalowany w 1836 roku, uchodził do niedawna za zaginiony

Nowy zakup Muzeum Warszawy znany był dotąd jedynie ze spisu prac Marcina Zaleskiego prezentowanych w 1836 roku na warszawskiej wystawie sztuk pięknych w pałacu Kazimierzowskim. Prawdopodobnie był pokazywany jeszcze raz w 1838 roku w Ratuszu na kolejnej wystawie. Dalsze losy obrazu nie są znane. Zapewne jeszcze w XIX wieku trafił do Rosji. W 2006 roku został odkryty w prywatnych zbiorach w Moskwie przez kolekcjonera z Polski, zakupiony i przywieziony do kraju. Muzeum Warszawy nabyło go dzięki dofinansowaniu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu wspierającego powiększanie kolekcji muzealnych. Wysokość dotacji wyniosła: 139 990,36 zł, całkowita cena obrazu to 180 000 tys. zł.

Obraz przedstawia ceremonię święcenia wody, obchodzoną w kościele prawosławnym i grekokatolickim 18 stycznia (6 stycznia według kalendarza juliańskiego), na pamiątkę chrztu Chrystusa w Jordanie. Święcenie wody polega na trzykrotnym zanurzeniu w niej krzyża. Scena namalowana przez Zaleskiego rozgrywa się w Warszawie, u podnóża Zamku Królewskiego. Na drewnianym pomoście, ustawionym w skutej lodem Wiśle i obitym czerwonym suknem, widać prawosławnych duchownych w szatach liturgicznych, wysokich rangą rosyjskich wojskowych oraz rosyjskich żołnierzy z chorągwiami. Uroczysty pochód zmierza od głównego wyjścia z Arkad Kubickiego w kierunku baldachimu usytuowanego na końcu pomostu.

Pośród tłumu można rozpoznać dwie postacie: feldmarszałka Iwana Paskiewicza, namiestnika Królestwa Polskiego w latach 1832–1856, oraz prawosławnego biskupa warszawskiego Antoniego.

Jacek Bochiński
KIEROWNIK DZIAŁU OPRACOWANIA ZBIORÓW

Obchody uroczystości Jordanu w Warszawie

MHW 28858

Marcin Zaleski

olej, płótno,

sygnowany „Zaleski. pinxit 1836.”

75,5 × 99 cm, 1836

zakup współfinansowany ze środków

Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Fot. MW

Malarstwo i rzeźba

opracował Jacek Bochiński

Montowanie Kolumny Zygmunta

MHW 29217

Jan Betley

olej, płótno, 69 × 79 cm, 1949

zakup współfinansowany ze środków NMF i EOG

Montowanie kapiteła na trzonie odbudowanej kolumny Zygmunta III Wazy. Do montażu użyto specjalnego dźwigu bramowego. Na pierwszym planie kilkunastu brukarzy w pośpiechu układa na placu kamienną kostkę, aby zdążyć przed uroczystym odsłonięciem pomnika, które nastąpiło w dniu 22 lipca 1949 roku, razem z otwarciem Trasy W-Z.

Fot. MW

Kamienica przy ulicy Brzozowej

MHW 29235

Bronisław Kopczyński

akwarela, tektura, 43,3 × 32 cm, 1917

zakup współfinansowany ze środków NMF i EOG

Końcowy fragment murów miejskich Starej Warszawy przy ulicy Brzozowej. Do średniowiecznego muru, w którym wybito okno, dobudowano niewielki dom. Podobne nawarstwienia tkanki architektonicznej występowały w wielu miejscach murów obronnych warszawskiej Starówki. U podnóża domu widoczna jest drewniana szopa i płot. Akwarela ma dużą wartość dokumentacyjną.

Fot. MW

Podwórze kamienicy na Starym Mieście w Warszawie

MHW 29218

Feliks Jabłczyński

akwarela, gwasz, tusz, papier, 45 × 35,5 cm, 1924

zakup współfinansowany ze środków NMF i EOG

Jedno z podwórz na warszawskiej Starówce z widokiem na zwieńczenie fasady katedry św. Jana Chrzciciela. Widok jest nieco fantastyczny – pokazuje przesadnie obszerne podwórko, które w rzeczywistości nie mogło być aż tak duże.

Fot. MW

Stare mury Warszawy

MHW 29233

Witold Chomicz

drzeworyt, 18 × 29 cm, 1948

zakup współfinansowany ze środków NMF i EOG

Fragment murów Starej Warszawy z Barbakanem, Bramą Nowomiejską i Basztą Prochową. Autor nadał widokowi historyczującą formę, umieszczając na drzeworycie sceny rodzajowe stylizowane na XVII wiek. Widok powstał przed odbudową Barbakanu (1953-1954). Na drzeworycie widoczna Brama Nowomiejska, która nie została po wojnie zrekonstruowana.

Fot. MW

Zastygli z cyklu Zespoleni

MHW 29229

Wincenty Kućma

brąz, wys. 33 cm, 1981

zakup współfinansowany ze środków NMF i EOG

Rzeźba poświęcona powstaniu warszawskiemu, należy do cyklu rysunków i niewielkich rzeźb z brązu zatytułowanych *Zespoleni*. Artysta poszukiwał w nim formy dla wyrażenia idei ludzi zespolonych wspólnym losem podczas dramatycznych wydarzeń najnowszej historii Polski (od Katynia, przez powstanie warszawskie, do grudnia '70).

Fot. MW

Zeżście do kanału

MHW 29230

Wincenty Kućma

brąz, wys. 37 cm, 1986

zakup współfinansowany ze środków NMF i EOG

Szkic rzeźbiarski do jednej z części warszawskiego pomnika Bohaterów Powstania Warszawskiego na placu Krasińskich. Przedstawia grupę powstańców schodzących do kanału, przy których stoi kapłan. Pomnik odsłonięty został 1 sierpnia 1989 roku w 45. rocznicę wybuchu powstania.

Fot. MW

Bez matki

MHW 29224

Władysław Mazur

odlew w firmie Bracia Łopieńscy

brąz, wys. 33 cm, 1921

zakup współfinansowany ze środków NMF i EOG

Rzeźba przedstawia ojca tulącego w ramionach dziecko, które – jak wskazuje tytuł – zostało osierocone. Artysta doskonale uchwycił relację uczuciową łączącą obie postacie; dramat sytuacji starał się oddać poprzez dynamiczny skręt ciała mężczyzny, który sprawia wrażenie ochrony dziecka przed porywistym wiatrem. Rzeźba wystawiana w 1921 roku w TZSP w Warszawie.

Fot. MW

Przez zjednoczenie do potęgi Polski

MHW 29221

Elwira i Jerzy Mazurczykowie

gips barwiony, 98 × 184 cm, 1938-1939

zakup współfinansowany ze środków NMF i EOG

Projekt wykonany na konkurs ogłoszony przez Ministerstwo Komunikacji na opracowanie dekoracji centralnej części hali odjazdowej Dworca Głównego w Warszawie. Scena przedstawia robotnika, chłopą, intelektualistę i żołnierza trzymających się za ręce w geście solidaryzmu społecznego. W środku Polonia z mieczem. Przykład sztuki oficjalnej, która miała popularyzować ideę konsolidacyjną Obozu Zjednoczenia Narodowego.

Fot. MW

Brązy i srebra

opracowały Monika Siwińska, dr Ewa Wieruch-Jankowska

Żardiniera z pełnoplastycznymi postaciami bachantek

MHW 28860

odlew: Bracia Łopieńscy, wg proj. Pierre'a Philippe'a Thomire'a

brąz, odlew, cyzelowanie, złocenie, patynowanie, wys. 55 cm,

śr. podstawy 23,5 cm, 1900–1914

zakup współfinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Cylindryczna podstawa ze złożoną górą ozdobioną na środku rozetą i z płaszczem patynowanym na kolor czarny. Na płaszczu umieszczone złoczone plakietki, tworzące fryz z palmet i podtrzymujących kwiatowe girlandy putt. Na podstawie ustawione w tanecznym kręgu trzy figury kobiece. Bachantki (złoczone) ubrane w lwia (?) skórę, przewiazaną przez lewe ramię, z głowami ozdobionymi wieńcami z winnych liści. Na ich lewych, uniesionych dłoniach spoczywa ażurowy kosz (złoczone) utkany z winnej łoży. W prawych dłoniach trzymają laski zwieńczone szyszką.

Fot. MW

Kandelabr dwuramienny dekorowany motywami egipskimi i antykizującymi

MHW 28861/A-B

odlew: Bracia Łopieńscy

brąz, odlew, cyzelowanie, złocenie, patynowanie, wys. 51 cm,

szer. 18,5 cm, śr. stopy 13 cm, 1900–1914

zakup współfinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Złoczone, częściowo patynowane na kolor czarny. Stopa kolistą, profilowaną, wysklepioną, z płaszczem pokrytym ornamentem złożonym z naprzemiennie ułożonych palmet i innych motywów roślinnych (m.in. kwiatowych rozetek i liści akantu). Trzon w formie hermy zwieńczony popiersiem kobiety, której głowę zdoła nakrycie stylizowane na egipski nemes. Czworoboczna podstawa hermy patynowana na kolor czarny, z trzema złoczonymi nakładkami umieszczonymi od frontu. Nakładki przedstawiające byka, ptaka i węża nawiązują do hieroglifów. Powyżej głowy kobiety umieszczona wazonowa tuleja służąca do mocowania zwieńczenia kandelabru. Tuleja ozdobiona po bokach płonącymi lampkami oliwnymi. Zwieńczenie w formie dekoracyjnego, wąskiego trzpienia dekorowanego lwimi maskami, liśćmi akantu, głowicą z lancetowatymi liśćmi, na szczycie – płomieniem o mocno rozczłonkowanym profilu. Od podstawy trzpienia rozchodzą się łukowato, na boki, dwa ramiona w kształcie liści palmowych zwieńczonych uskrzydłonymi popiersiami kobiecymi. Powyżej – profitki o lekko wywiniętych ku dołowi, żłobkowanych brzegach i wazonowe tulejki zdobione moletowaniem. Stopa, popiersie hermy oraz zwieńczenie złoczone.

Fot. MW

Statuetka przedstawiająca Syrenę warszawską

MHW 28862

odlew: Tadeusz Łopieński, Pracownia Metalowej Sztuki Zdobniczej
brąz, marmur odlew, cyzelowanie, patynowanie,
wys. 27,5 cm, szer. cokółu 9,9 cm, gł. cokółu 12 cm,
model: l. 30. XX wieku, odlew: l. 60. XX wieku
zakup współfinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa
Narodowego

Syrena odlana z brązu patynowanego na kolor złocisto-brązowy. W lewej ręce trzyma owalną tarczę z wizerunkiem orła w koronie, osłaniając nią głowę i bark, w prawej, uniesionej, miecz, którego klinga dotyka pleców. Twarz Syreny skierowana jest w prawo. Ogon wylania się z fal, jego końcówka spływa na tylną ściankę cokółu. Cokół wykonany z kremowo-beżowego marmuru, w formie dwóch spiętrzonych prostopadłościanów, płaskiego – dolnego i wysokiego, węższego – górnego.

Fot. MW

Kowal

MHW 29225

Jan Antoni Biernacki
sygnowany „NAKLAD I WŁASNOŚĆ FIRMY B-CIA ŁOPIEŃSCY”,
odlew: Bracia Łopieńscy, brąz patynowany, podstawa: marmur,
wys. całkowita 60,5 cm, l. ćwierć XX wieku
zakup współfinansowany ze środków NMF i EOG

Na cokole o ściętych narożach alegoryczna rzeźba kowala trzymającego w prawej, uniesionej ręce płomień. Kowal o nagim, muskularnym torsie, ubrany w fartuch, spodnie i wysokie buty, prawą zgiętą nogę trzyma na kowadle, lewą ręką wspiera się na młocie. Rzeźba o przejrzystej kompozycji stanowi połączenie monumentalizmu z silnie uproszczonymi formami, o wyraźnie rozgraniczonych syntetycznych płaszczyznach.

Fot. MW

Bokser

MHW 29236

Sygnowany „WYTWÓRNIĄ ARTYSTYCZNĄ/ WŁADYSŁAW
MIECZNIK/ WARSZAWA MARSZAŁKOWSKA 108”,
odlew w: Władysław Miecznik
Artystyczna Pracownia Brązowniczo-Grawerska, brąz,
wys. 60 cm, podstawa 20 × 26 cm, 1950
zakup współfinansowany ze środków NMF i EOG

Na niskim cokole z dwóch płyt uskokowo ułożonych ustawiona postać boksera wyprowadzającego cios lewą ręką. Muskularny bokser ubrany jest w krótkie spodenki, wiązane buty, na dłoniach ma rękawice bokserskie. Na cokole, od tyłu prostokątna plakietka z napisem: „WYTWÓRNIĄ ARTYSTYCZNĄ/ WŁADYSŁAW MIECZNIK/ WARSZAWA MARSZAŁKOWSKA 108”.

Fot. MW

Szczypce do szparagów

MHW 29223

Werner i Ska, srebro próby 84, odlewanie, sztańcowanie, szer. 3,7 cm, gł. 2,2 cm, dł. 22,2 cm, waga: 0,2015 g, 1886 zakup współfinansowany ze środków NMF i EOG

Złożone z dwóch uchwytów o łódkowatym kształcie i podłużnych, lekko rozszerzających się ku dołowi szczęk. Uchwyty połączone cylindrycznym bębniem, którego boczne ścianki ozdobiono wielolistnymi rozetkami. Zakończenia uchwytów wywinięte na zewnątrz. Szczęki po wewnętrznej stronie karbowane, na zewnątrz gładkie. Na jednym z ramion szczęk plakietka z dwoma herbami: Leliwą (pod dziewięciopalkową, hrabiowską koroną) i Junoszą III (pod pięciopalkową koroną). Szczypce najprawdopodobniej wchodziły w skład wyprawy ślubnej.

Fot. MW

Cukiernica owalna

MHW 29226/A-B

Feliks Jan Szwarc, warsztat Anna Schwartz, srebro próby 12, wybijanie, wyoblenie, moletowane, rytowane, częściowe złocenie, wys. 16,7 cm, szer. 22,7 cm, gł. 14 cm, waga 0,9110 g, ok. 1835 zakup współfinansowany ze środków NMF i EOG

Cukiernica na niskim cokole, z puklowanym do połowy wysokości brzuścem. Wokół wylewu przewężenie w formie półwałka, tworzącego w górnej części wywinięty kołnierz. Poniżej przewężenia ornament sznurowy. Na dłuższej osi wysokie ucha taśmowe. Pokrywka wysklepiona, z ażurową rozetą złożoną z ośmiu liści akantu, zwieńczona żłobkowaną gałką. Wnętrze cukiernicy oraz wierzch pokrywki złoczone.

Fot. MW

Łyżka wazowa

MHW 29227

Ludwik Nast, srebro próby 12, odlewanie, częściowe złocenie, szer. 10,3 cm, gł. czerpaka 8,1 cm, dł. 36,1 cm, waga 0,3010 g, 2. ćwierć XIX wieku zakup współfinansowany ze środków NMF i EOG

Czerpak owalny, głęboki, z lekko wywiniętym wylewem, wewnątrz złocony. Trzonek lancetowaty, z łukowato wygiętym nartem o sfazowanych brzegach.

Fot. MW

Lichtarz

MHW 29228

Marcin Holke, srebro próby 12, wybijanie, wys. 16,6 cm, śr. stopy 11 cm, waga 0,2965 g, l. 70.–80. XVIII wieku zakup współfinansowany ze środków NMF i EOG

Lichtarz z kolistą, wysklepioną dzwonowato stopą, tralkowym trzonem i tulejką w formie wazonu, z talerzykową profitką. Na stopie wygrawerowany monogram: „A G” (pisany rotundą).

Fot. MW

Fotografie

opracowała Elżbieta Kamińska

W związku z pracami nad ekspozycją w Muzeum Warszawskiej Pragi, w roku 2014 przyjęte i zakupione zostały fotografie dotyczące przede wszystkim tej dzielnicy i jej mieszkańców. Także prężnie przynosili swoje pamiątki, które uzupełniły kolekcje warszawską i historyczną Muzeum Warszawy. Muzeum wzbogaciło się o zdjęcia żołnierza Legionów – mieszkańca ulicy Targowej. Leopold Brzechowski przekazał fotografię ślubną Wacława i Julii Cieszkowskich z praskiego zakładu Pelagja, z początku lat 30. XX wieku. Ten sam darczyńca ofiarował też serię zdjęć z zawodów łyżwiarских w parku Paderewskiego (Skaryszewskim). Pani Zofia Jędrzejewska przekazała zdjęcia jej rodziców Adama i Apolonii Pierchałów. Historię rodziny Tyimińskich, która po ucieczce przed bolszewikami w 1922 roku zamieszkała na Pradze, ilustrują zdjęcia z St. Petersburga, Rzeżycy i Warszawy, a kilka okupacyjnych zdjęć od pani Janiny Szuby pokazuje atmosferę tamtych lat. Szczególnie interesujące jest zdjęcie jej siostry, Władysławy Glinki, przed cukiernią na Żąbkowskiej, którą prowadziła podczas okupacji wraz z mężem Wincentym.

Dla Muzeum Warszawskiej Pragi zakupione zostały dwa interesujące *tableaux*: XV Komisariat Okręgu Straży Obywatelskiej – Warszawa – Praga, 1916 oraz XXV/Szefom/Pracownicy Fabryki Motorów/„Perkum”/1904–1929.

Tableau XXV/Szefom Pracownicy Fabryki Motorów/„Perkum”/1904–1929 (AF 37191)

Zakupione zostały również dwie fotografie związane z Koleją Warszawsko-Wiedeńską – to kolejne zdjęcia pozyskane od pani Aliny Bielickiej (ZOBACZ SPRAWOZDANIE MUZEUM HISTORYCZNEGO M.ST. WARSZAWY 2013, S. 69).

Muzealna kolekcja zdjęć wybitnego fotografa Henryka Poddębskiego powiększyła się o sześć niezwykle ciekawych fotografii warszawskich, które znajdą się na przyszłej wystawie głównej w Muzeum Warszawy.

Tableau XV Komisariat Okręgu Straży Obywatelskiej
AF 37250

Warszawa – Praga, 39 fotografii osób, w tle kościół św. Floriana, zniszczony most Kierbedzia i Dworzec Petersburski, fot. J. Malarski & K. Taurel, 1916 rok

Panczeniści w parku Skaryszewskim (Paderewskiego)
AF 37176-37185

Zespół fotografii amatorskich zrobionych w parku Skaryszewskim (im. Paderewskiego) oraz dwie inne fotografie związane z Pragą. Dar Leopolda Brzechowskiego z Warszawy.

Zimą 1954 roku w parku Skaryszewskim na torze zwanym Patelnia rozegrane zostały zawody łyżwiarских klubu Stal FSO. Ofiarowane zdjęcia stanowią dokumentację tego wydarzenia: odsnieżanie alejek przez konia zaprzęgniętego do specjalnego urządzenia, zgromadzoną publiczność, uczestników zawodów.

W darze znalazła się również fotografia upamiętniająca inną uroczystość na prawym brzegu Wisły – otwarcie przystani nad Wisłą polskiej sekcji YMCA w 1948 roku. Budowla finansowana była przez Amerykanów, dlatego wyróżniała się architekturą, materiałami użytymi do budowy i wykończeniem.

Żołnierze Legionów, zdjęcia Józefa Krupińskiego

AF 37173

Jedno zdjęcie luzem oraz 36 fotografii różnych formatów wklejonych do zeszytu. Dar Piotra Mockały z Warszawy. Stan zachowania dobry i średni. Wklejony do zeszytu został również jeden dokument. Autorem większości fotografii jest Józef Krupiński, kilka pochodzi z profesjonalnych atelier. Józef Krupiński pozostawił po sobie niepozorny i znacznie już podniszczony zeszyt w kratkę, który za sprawą zdjęć, które wkleił do środka, stał się unikatowy. Zdjęcia przez niego wykonane i pochodzące z tego samego okresu fotografie kolegów – żołnierzy Legionów, powstały w latach 1917–1919. Zeszyt nie zachował się w całości, dlatego nie wiemy, czy dotyczył tylko jednej, czy również innych kampanii, w których uczestniczył Józef Krupiński. Z dokumentów przekazanych do MW wynika, że walczył w kampaniach: rosyjskiej (1915 do 16 grudnia 1916), we Wschodniej Galicji (11 listopada 1918 – maj 1919), przydzielony był do 2. Pułku Artylerii Pieszej – ciężkiej i przeciwko bolszewikom (1919–1921). Być może istniały także inne zeszyty. Zachowane zdjęcia przedstawiają wyjazd na front, Legionistów na stanowiskach w okopach i przy armatach, codzienność żołnierskiego życia, a zwłaszcza prace przy koniach. Józef Krupiński został odznaczony Krzyżem Walecznych 12 października 1933 roku. Po wyjściu z wojska pracował w Dyrekcji Ciel, a po II wojnie mieszkał na Pradze.

Fotografia czterech mężczyzn na stronie 12 „zeszytu”. Kolejno: St. Rosicki, J. Krupiński, Osipowicz (Osipowski?), M. Wiland, Borysów nad Berezyną 1919

Zdjęcia rodzinne Sawiczów i Tymińskich

AF 37204-37244

Czterdzieści jeden fotografii różnych formatów rodzinny Sawiczów i Tymińskich. Powstały w St. Petersburgu, Rzeżycy i Warszawie od końca XIX wieku do lat 50. XX wieku. Dar Elżbiety Tymińskiej z Warszawy. Najstarsze zdjęcia w tym rodzinnym zbiorze przedstawiają Franciszka Józefa Tymińskiego (1864–1935), jego żonę Malwinę z domu Sawicz i braci Malwiny. Zdjęcia powstały w pierwszorzędnych atelier w St. Petersburgu, a fotografowani prezentują się dostojnie i zamożnie. Wszystkim dobrze się powodziło. Franciszek Józef urodzony w Tymiankach Dębowych (łomżyńskie) służył przez 20 lat w gwardii przybocznej cara, a po zakończeniu służby pracował dla wojska. Ożenił się w 1902 roku z Malwiną z domu Sawicz, która przybyła ze Żmudzi prowadzić dom braciom, inżynierom pracującym w stoczni. Tymińskim urodziło się czworo dzieci, ale wojna i rewolucja zmusiła ich do ucieczki.

Na motocyklach, wśród ruin Warszawy, sfotografowany Stanisław Tymiński, rajdowy mistrz polski z 1948 roku

Dwaj bracia Sawicze wyemigrowali z rodzinami do Ameryki, a Tymińscy zamieszkali początkowo w Rzeżycy na Łotwie (dom istnieje do dzisiaj, jest na zdjęciu), a następnie w 1922 roku wyjechali po kryjomu do Polski. Tu zmarła ich ukochana córka Anna. Rodzina zamieszkała na ul. Tykocińskiej w Warszawie, a o zakupie domu w tej dzielnicy zdecydowała bliskość cmentarza na Bródnie, gdzie Anna została pochowana. W domu na Tykocińskiej 72 (82) synowie Franciszka Józefa – Franciszek i Stanisław, założyli zakład drukarsko-introligatorski Carbonizacja. Kilka zdjęć rodzinnych w ogrodzie przy domu pokazuje zupełnie inną Pragę – oazę zieleni. Podczas okupacji drukowali dla Niemców obwieszczenia, ulotki i afisze. Praca ta była przykrywką dla działalności konspiracyjnej w organizacji PAL.

W zakładzie Stanisława Tymińskiego, pseudonim Lis (od herbu), drukowano prasę, ulotki, fałszowano dokumenty. Dwukrotnie aresztowany, cudem uniknął wywiezienia i śmierci. Dekretem Bieruta drukarnia przestała istnieć. Kolekcję zdjęć rodzinnych zamyka grupa fotografii, która ucieszy każdego fana motocykli. Zdjęcia dokumentują działalność Warszawskiego Oddziału Polskiego Klubu Motocyklowego tuż po wojnie (1947–1950).

Zofia Śliwicka z domu Tymińska z mężem i psem w domu przy ul. Tykocińskiej, od strony ogrodu, lata 20. XX wieku

Zbiory apteczne

opracował Marcin Więcek

Inhalator elektryczny (a) w opakowaniu (b)

MF 3668/A-B

„WYTWÓRNIĄ SPRZĘTU/LABORATORYJNEGO/BYTOM/

ul. Krakowska nr 8”, wyrób fabryczny,

wymiary elementu a: wys. 23,8 cm, szer. 15,7 cm,

wymiary elementu b: szer. 19,6 cm, dł. 19,9 cm, wys. 25,3 cm, 1956

Obiekt (element a) wykonany z metalu (kolor srebrny), z pojedynczymi elementami z tworzywa sztucznego (kolor czarny), gumy (kolor brązowy) oraz szkła białego; opakowanie (element b) w formie pudełka prostokątnego z szarej tektury, bez wieka, z papierową etykietą, na której zawarte są informacje dotyczące miejsca i czasu powstania.

Fot. MW

Pojemnik apteczny z pokrywką, z szyldzikiem „Gummi eufor: Bium”

MF 3721/A-B

autor/wytwórnia nieznane, wyrób manufaktury,
wys. 15 cm, śr. 7 cm, XVIII wiek

Puszka apteczna z pokrywką, wykonana z drewna barwionego na kolor czarny. Korpus puszki cylindryczny, na jego powierzchni malowany szyldzik z napisem: GUMMI/EUFOR:/BIUM, informujący o pierwotnej zawartości naczynia. Zakup od Desa Dzieła sztuki i Antyki, sp. z o.o. w Krakowie, salon nr 21 w Kielcach.

Fot. MW

Plakietka reklamowa z napisem: „Herbata Fels Tea C, Warszawa”

MF 3720

autor/wytwórnia nieznane, wyrób fabryczny,
dł. 19 cm, szer. 9 cm, l. 20.–30. XX wieku (?)

Plakietka reklamowa z blachy barwionej na kolor czerwony. Na jej powierzchni cytowane w nazwie obiektu napisy, a także wyobrażenie paczki herbaty oraz marka handlowa (wielbłąd w owalnym polu). Plakietka zaopatrzona w otwory do jej mocowania. Zakup od Desa Dzieła sztuki i Antyki, sp. z o.o. w Krakowie, salon nr 21 w Kielcach.

Fot. MW

Trójwalcówka

MF 179/IDK

Erweka, Heusenstamm, Niemcy, wyrób fabryczny,
wys. 117 cm, dł. 50 cm, szer. 64,5 cm, 1949–1990

Obiekt bardzo ciężki, o kształcie – w przybliżeniu – prostokątnym, wykonany z metalu, z elementami z gumy, tworzywa sztucznego i drewna. Na powierzchni obiektu znajduje się nazwa wytwórcy (Erweka). Dar Wydziału Farmaceutycznego WUM, Katedra Farmacji Stosowanej i Bioinżynierii.

Multimedia

opracował Jacek Bochiński

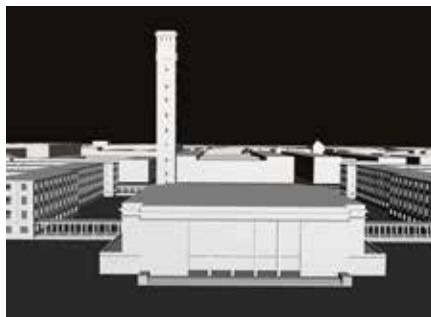
Wartopia I

MHW 249/AV

Aleksandra Poliszewicz

film, plik cyfrowy, czas trwania filmu: 3 minuty, 2006

Praca prezentowana na wystawie *Wartopia I*. Berlin: 518, Moskwa: 1122 w Galerii Le Guern w Warszawie (20 grudnia 2006 – 18 lutego 2007). Wizualizacja nazistowskich planów przebudowy Warszawy, opracowanych na początku II wojny światowej przez Huberta Grossa i Friedricha Pabsta. Na miejscu wyburzonej dawnej stolicy Polski miał powstać *Die neue deutsche Stadt Warschau*.

Plakietka „I Zjazd Koleżeński Prawników, 10-lecie”

MHW 15780

metal wys. 30 mm, szer. 25 mm

1900 rok, Warszawa

ze zbiorów rzemiosła artystycznego

Konserwacja

Priorytetem dla Pionu Konserwacji Zbiorów MW w roku 2014 było spakowanie i wywiezienie zbiorów Muzeum z siedziby głównej przed rozpoczęciem remontu. Ogromna liczba różnorodnych obiektów, które zostały przewiezione do nowych i tymczasowych magazynów, wymagała precyzyjnego planu logistycznego, najlepszych materiałów opakunkowych i stałego nadzoru konserwatorów

Gigantyczne zadanie, jakim była przeprowadzka, to jedna z wielu działalności podejmowanych w 2014 roku. Prowadzona przez oddziały Muzeum działalność wystawiennicza, np. cykliczne, comiesięczne wystawy z serii *Sala Jednego Eksponatu* w Muzeum Woli, 6. edycja festiwalu *Warszawa w Budowie* czy zakończenie budowy nowego oddziału – Muzeum Warszawskiej Pragi i otwarcie tam Pracowni Konserwacji Papieru wymagały stałego zaangażowania konserwatorów. Muzealna Pracownia Konserwacji Malarstwa praktycznie zawiesiła swoją działalność, wykonując tylko doraźne i profilaktyczne zabiegi konserwatorskie. Natomiast Pracownia Konserwacji Mebli zdołała zrealizować, pomimo zaangażowania w przeprowadzkę, sporą liczbę mniej i bardziej złożonych prac konserwatorskich.

Robert Kołodziejski
GŁÓWNY KONSERWATOR ZBIORÓW

Robert Kołodziejski, fot. MW

Przeprowadzka zbiorów

Bez wątpienia najpoważniejszym zadaniem w roku 2014 było przeniesienie zbiorów zgromadzonych przy Rynku Starego Miasta. Planowany remont spowodował konieczność wywiezienia wszystkich muzealiów. Pakowanie, transport i staranne przemyślane rozmieszczenie różnorodnych rodzajów zabytków było bardzo złożonym przedsięwzięciem, w realizacji którego priorytetowe znaczenie miało bezpieczeństwo zbiorów. Dla każdej grupy obiektów ustalono indywidualne metody zabezpieczania i pakowania we właściwe materiały gwarantujące bezpieczeństwo. Do zapewnienia wysokich standardów bezpieczeństwa przyczynił się również nadzór konserwatorski oraz osobisty udział konserwatorów muzealnych zarówno przy pakowaniu, jak i załadunku i transporcie obiektów.

Przeprowadzka, pakowanie żyrandola, fot. Robert Kołodziejski

Pracownia Konserwacji Mebli

Obiekty poddawane pracom konserwatorskim w 2014 roku

Komplet mebli z okresu międzywojennego:

biblioteka, lata 20. XX wieku, (MHW 25473/1) **z próbnym montażem po konserwacji**

biurko (MHW 25473/2) **z dopasowaniem zamków i kluczy stolik** (MHW25473/3) **z wykończeniem w politurze**

krzesła (MHW 25473/5-8) w tym naprawa połączeń nóg z oskrzynieniem i rekonstrukcja czopów.

Wypożyczony jako wyposażenie Biura Kultury Urzędu m.st. Warszawy.

Krzesła angielskie z kolekcji Schiele

(MHW 58/2/S, 58/3/S), Market Place Notting-ham (MHW 59/5/S) – reperacje nóg i oskrzynienia oraz ich połączeń.

Biblioteczki angielskie z kolekcji Schiele

(MHW 41/1/S i MHW 41/2/S), pełna konserwacja, w tym restauracja zniszczonych cokołów i dopasowanie skrzydeł drzwiowych.

Fotel (MHW 60/S) i krzesło (MHW 59/6/S)

z kolekcji Schiele. Krzesło tapicerowane podrzeźbiane w palisandrze, depozyt Muzeum Literatury, pełna restauracja konstrukcji i zdobień oraz wymiana tapicerki na siedzisku i oparciu.

Szafa (MHW 27123), rekonstrukcja i montaż przednich nóg.

Krzesło w typie mebli gdańskich (MHW 15746), pełna konserwacja.

Biurko dwuszafkowe z czarnym blatem, pełna konserwacja.

Szafa (MHW 22850) z Muzeum Drukarsstwa Warszawskiego, rekonstrukcja nóg, reperacja górnej płaskorzeźby, pełna restauracja tylnej ścianki z reperacją ramy i wklejeniem pasów na całą wysokość ścianki.

Tapicerowane krzesło z podrzeźbianymi palisandrowymi przednimi nogami i ażurową ozdobą oparcia, depozyt Muzeum Literatury (MHW 59/6/S).

Wklejanie wstawek w obręb oskrzynienia i oparcie bocznych krzesła. Elementy palisandrowe oczyszczone ze starego pokrycia

Fot. Edward Pawlikowski

Szkielet krzesła po wykonaniu napraw, wzmocnień i miejscowych rekonstrukcji

Krzesło po wszystkich zabiegach restauratorskich i pracach tapicerskich

Obiekty w trakcie konserwacji

Witryna (MHW 27648) – dopasowanie tylnej ściany, wykonanie listewek mocujących, próbny montaż lustra i ścianki. Uzupełnienie drobnych ubytków w obrębie wieńca górnego.

Stolik (MHW 16113) – reperacja i wzmocnienie złamanych, rzeźbionych nóg.

Komoda (MHW 17162) – kontynuacja napraw fornirów na bokach i froncie.

Witryna (MHW 27647) – rozpoczęcie prac konserwatorskich, reperacja spodu, w tym gniazd na zawiasy.

Obiekty przeznaczone na ekspozycję w Muzeum Warszawskiej Pragi

Stół z blatem okrągłym, (SYGN. XV.1) lata 20. XX wieku, **komoda biedermeier**, (SYGN. XV.9), **wyżymaczk**a firmy Brakong Manufacturing Co. oraz **krajalnica do chleba** i **żelazko** z duszą żeliwną.

W roku 2014 ukończone zostały prace konserwatorskie 18 mebli, 8 z nich wymagało złożonych prac restauratorskich. W 2015 roku kontynuowane będą prace przy 9 obiektach, w tym 6 meblach (z czego dwa z nich przeznaczone są na ekspozycję Muzeum Warszawskiej Pragi).

Pozostałe prace

Muzeum Farmacji

Reperacje mebli z wyposażenia apteki Bukowskiego oraz części mebli z apteki przy ul. Krakowskie Przedmieście. Przygotowanie drewnianych i stalowych łączników-akcesoriów do montażu i zabezpieczenia wysokich mebli skrzyniowych w nowym pomieszczeniu Muzeum Farmacji. Oczyszczenie i reperacja dużego blatu roboczego w sali demonstracyjno-ekspozycyjnej.

Tymczasowa siedziba Muzeum w PKiN

Reperacje szaf przeszklonych w dwóch korytarzach. Przygotowanie mebli do pokoju gościnnego (pakowanie, ustawienie, stabilizacja, montaż półek, mechanizmu zegarowego, zabezpieczenie zegara long-case, wykonanie nowej, drewnianej podstawy pod sprzęt audio-wideo i jej montaż). Dopasowanie, reperacja i montaż szuflad w komodach na plany oraz reperacja drzwiczek. Demontaż wszystkich grafik i pastelów z magazynu tymczasowego. Montaż mebli dla Działu Rzemiosła Artystycznego po przewiezieniu z siedziby głównej. Przygotowanie, transport i uporządkowanie mebli z PKiN do magazynów w Muzeum Warszawskiej Pragi.

Magazyn przejściowy mebli w siedzibie głównej

Przeglądy, kwalifikacja, pakowanie mebli, przygotowanie i nadzory transportów mebli do magazynów w Muzeum Warszawskiej Pragi i do Pruszkowa.

Magazyny mebli w Muzeum Warszawskiej Pragi

Przygotowanie opinii dotyczących podestów, rozpakowywanie mebli z kolejnych transportów, zagospodarowanie podestów i półek w regałach przesuwanych.

Magazyn w Pruszkowie

Przeglądy mebli i innych obiektów pod kątem przygotowań ekspozycji w Muzeum Warszawskiej Pragi oraz zlecenia prac konserwatorskich na zewnątrz. Pakowanie i przewóz obiektów do Pracowni Konserwacji Mebli w celu ich konserwacji. Transporty mebli do Pruszkowa – nadzory, ustawianie.

Opracowanie opisów i wymogów

konserwatorskich dla mebli wypożyczanych do Narodowego Instytutu Fryderyka Chopina.

Przygotowanie informacji dotyczących wyposażenia Pracowni Konserwacji Mebli w aparaturę badawczą i potrzeb lokalowych w nowym kompleksie badawczo-konserwatorskim Muzeum.

Przygotowanie opinii dotyczącej projektu zabezpieczenia malarstwa ściennego i zabytkowych stropów na czas remontu kamienicy siedziby głównej.

Przygotowanie i realizacja roboczych wizyt kierownika Pracowni do wybranych działów w Muzeach Watykańskich, Instytucie Badań i Waloryzacji Drewna we Florencji oraz do wiodących ośrodków muzealnych i badawczo-konserwatorskich w południowej Norwegii (Bergen, Oslo).

Udział kierownika Pracowni w sympozjum poświęconym badaniom i konserwacji naturalnych powłok na meblach zabytkowych (Amsterdam-Rijksmuseum) oraz w XIV Konferencji Analiza Chemiczna w Ochronie Zabytków (Warszawa).

Przygotowanie i przeprowadzenie specjalnej lekcji pokazowej dla młodzieży niedowidzącej ze Szkoły Zawodowej przy Zakładzie dla Ociemniałych w Laskach koło Warszawy.

Zakupy dla Pracowni Konserwacji Mebli – przygotowanie wniosków zakupowych, uzgodnienia, realizacja wszystkich zakupów.

Otwarcie Pracowni konserwacji papieru w Muzeum Warszawskiej Pragi

Chociaż zbiór muzealiów na podłożu papierowym sięga 150 000 obiektów, w Muzeum nigdy wcześniej nie było pracowni konserwacji papieru. Przez wiele lat Muzeum współpracowało ze specjalistycznymi pracowniami i konserwatorami. Jednak ze względu na liczny, różnorodny i często wyjątkowo cenny zbiór (najstarszy obiekt na podłożu papierowym znajdujący się w zbiorach pochodzi z XV wieku) taka forma sprawowania opieki nad zabytkami jest niewystarczająca. Własna specjalistyczna pracownia, wyposażona w odpowiedni sprzęt i zatrudniająca własnych konserwatorów papieru, może zapewnić stały, fachowy nadzór, ocenę faktycznego stanu zachowania i wieloletni plan działań mających na celu polepszenie stanu zachowania obiektów.

Wraz z planem budowy Muzeum Warszawskiej Pragi zrodził się pomysł, aby pracownia konserwacji papieru powstała właśnie w tej placówce. Jej otwarcie nastąpiło pod koniec 2014 roku, prace konserwatorskie rozpoczną się z początkiem 2015 roku.

Pracownia została wyposażona w specjalistyczne urządzenia, dające możliwość wykonywania szerokiego zakresu prac konserwatorskich. Są tutaj pomieszczenia na pracownię „suchą” i „mokrą”, każde z nich klimatyzowane i oświetlone systemami świetlnymi emitującymi właściwe do pracy światło. Znajdują się tu także stalowe stoły dublażowe, stół niskociśnieniowy z podgrzewanym blatem, stół z podświetlanym blatem, maszyna do uzupełnień ubytków w papierze, system uzdatniania wody, mobilny wyciąg zanieczyszczeń, prasy dociskowe, komora luminarna i wiele innych.

Pracownia konserwacji papieru w Muzeum Warszawskiej Pragi, fot. Jakub Certowicz

Przetarg na konserwację obiektów przeznaczonych na nową ekspozycję stałą Muzeum

W 2014 roku został ogłoszony przetarg na konserwację pierwszej grupy obiektów ze zbiorów Muzeum przeznaczonych na nową ekspozycję stałą w odnowionej siedzibie głównej przy Rynku Starego Miasta. W skład tej grupy obiektów weszło: ok. 450 grafik, map i albumów fotograficznych, 500 matryc i patryc do bicia wyrobów grawerskich, 5 miniatur oraz 1 obraz olejny. Obiekty te musiały być zaprezentowane wybranym oferentom na specjalnie zorganizowanym pokazie.

Prezentacja obiektów przeznaczonych do konserwacji, fot. Robert Kołodziejcki

Umowa z ASP Warszawa

W roku 2014 została podpisana umowa o współpracy pomiędzy Muzeum a Wydziałem Konserwacji Dziej Sztuki ASP Warszawie. Dotyczy ona różnorodnych, wspólnych działań obu instytucji, mających na celu szeroko pojętą ochronę i konserwację dzieł sztuki. W ramach tej umowy kilka obiektów ze zbiorów Muzeum zostało poddanych koniecznym zabiegom konserwatorskim na Wydziale Konserwacji.

Medal „Zniszczenie mostu ks. Józefa Poniatowskiego w Warszawie,
5 VIII 1915”

MHW 19262

projekt i wykonanie Jan Knedler,
bity, srebro, śr. 50 mm,
1915 rok, Warszawa
ze zbiorów medali i numizmatów

Działalność naukowo-badawcza

Dział Opracowania Zbiorów

W listopadzie 2014 roku, w następstwie stworzenia nowej struktury organizacyjnej Muzeum, powstał Dział Opracowania Zbiorów skupiający pięć dotychczasowych działów: Sztuki, Rzemiosła Artystycznego i Pamiątek Historycznych, Ikonografii, Planów i Rysunków Architektonicznych, Medali i Numizmatów oraz Archiwum Naukowe podlegające wcześniej Bibliotece muzealnej. W związku z rozpoczętym remontem siedziby głównej Muzeum pracownicy wymienionych działów (oprócz Działu Medali i Numizmatów, którzy trafili do Muzeum Warszawskiej Pragi) byli sukcesywnie przenoszani do tymczasowej siedziby w Pałacu Kultury i Nauki. Wraz z pracownikami naukowymi przeniesiono zbiory, które zostały przekazane pod opiekę nowo powstałemu Działowi Przechowywania Zbiorów. Wyjątkiem są zbiory fotografii, które pozostały pod nadzorem dotychczasowych pracowników. Mimo tej logistycznie trudnej i czasochłonnej operacji pracownicy działów organizowali wystawy, opracowywali zbiory, przygotowywali publikacje, wygłaszali wykłady, uczestniczyli w zakupach nowych muzealiów i przeprowadzali kwerendy, zwłaszcza dla instytucji kultury i muzeów. Większość zespołu została zaangażowana w tworzenie koncepcji nowej wystawy głównej Muzeum lub w pomoc przy wyborze obiektów przeznaczonych na wystawę. Ze względu na przeprowadzkę i przegląd zbiorów zawieszono wypożyczenia eksponatów na zewnątrz Muzeum.

Jacek Bochiński
KIEROWNIK DZIAŁU OPRACOWANIA ZBIORÓW

Jacek Bochiński, fot. MW

Opracowywanie zbiorów

Opracowanie naukowe nowych nabytków. Zakładanie kart ewidencyjnych w systemie komputerowym Musnet nowym nabytkom oraz obiektom, które nie miały ich dotychczas. Weryfikacja i uzupełnianie starych kart ewidencyjnych.

Organizacja wystaw

Cykl 8 wystaw *Sala Jednego Ekspozatu* w Muzeum Woli (maj–grudzień) oraz wybór projektanta wystaw w drodze konkursu otwartego na koncepcję plastyczno-przestrzenną *Sali* (styczeń–marzec). Kierownik projektu: Jacek Bochiński.
(ZOBACZ WIĘCEJ, S. 118)

Wystawa obrazu Marcina Zaleskiego *Obchody uroczystości Jordanu w Warszawie* w Muzeum Woli, prezentująca obraz zakupiony dzięki dofinansowaniu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Kurator: Jacek Bochiński. (ZOBACZ WIĘCEJ, S. 116)

Pokaz brązów firmy Braci Łopieńskich w Muzeum Woli (lipiec–sierpień), zakupionych dzięki dofinansowaniu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego (lipiec–wrzesień). Kuratorka: Monika Siwińska

Wystawa planszowa *Warszawa – miasto narysowanych ostańców* na stoisku Muzeum Warszawy podczas 18. Pikniku Naukowego Centrum Nauki Kopernik i Polskiego Radia (maj). Kurator: Paweł E. Wespiński.
(ZOBACZ WIĘCEJ, S. 247)

Udział w realizacji stałej wystawy w nowo tworzonemu Muzeum Warszawskiej Pragi, konsultowanie i opiniowanie koncepcji, projektu i scenariusza wystawy, pomoc w doborze eksponatów i opracowaniu podpisów do nich. Konsultacje merytoryczne: Anna Topolska. (ZOBACZ WIĘCEJ, S. 155)

Prace nad wystawą główną

Udział w pracach Zespołu ds. wystawy głównej. Stali członkowie zespołu: Jacek Bochiński, dr Anna Kotańska, Monika Siwińska, Paweł E. Wespiański. Niestali członkowie Zespołu: Tomasz Bylicki, Agnieszka Dąbrowska, Elżbieta Kamińska, Anna Topolska, dr Ewa Wieruch-Jankowska. Zakres prac: przegląd zbiorów poszczególnych działów; prace nad koncepcją ogólną; prace nad koncepcjami poszczególnych gabinetów: widoków Warszawy, srebr i platerów, fotografii, pocztówek, brązów, kartografii warszawskiej, ubioru, warszawskich pomników i pamiątek. Wybór eksponatów, stworzenie koncepcji poszczególnych gabinetów, przygotowanie prezentacji dla Zespołu; udział w posiedzeniach Sądu konkursowego, który wyłonił projektantów wystawy głównej: Jacek Bochiński, Monika Siwińska. (ZOBACZ WIĘCEJ, S. 139).

Wykłady i referaty

Jacek Bochiński, dr Anna Kotańska, Paweł E. Wespiański wygłosili wykłady w Centrum Interpretacji Zabytku. (ZOBACZ WIĘCEJ, S. 230).

Monika Siwińska, Elżbieta Kamińska, dr Ewa Wieruch-Jankowska, Anna Topolska, Izabela Lewoczewicz zaangażowane były w program wykładów towarzyszących wystawom z cyklu *Sala Jednego Eksponatu*. (ZOBACZ WIĘCEJ, 119)

Publikacje

Artykuły do „Almanachu Warszawy”, 2014, t. VIII. Artykuły poza wydawnictwami Muzeum. (ZOBACZ WIĘCEJ, S. 202)

Projekty i prace badawcze

dr Anna Kotańska, Anna Topolska we współpracy z Fundacją Archeologia Fotografii – prace nad publikacją poświęconą Zofii Chomętowskiej (koncepcja, wybór fotografii i teksty do książki).

Paweł E. Wespiański, *Dzieje i analiza dawnych planów Warszawy*. Praca doktorska pisana pod kier. dra hab. Jacka Pasławskiego, Wydział Geografii i Studiów Regionalnych

Powiększanie zbiorów muzealnych

Śledzenie rynku antykwarycznego, przegląd katalogów aukcyjnych i aukcji internetowych w poszukiwaniu warszawianów, znajdujących się w obszarze zainteresowań Muzeum. Kwalifikowanie obiektów do przyjęcia na Komisję zakupów muzealnych. Przygotowanie informacji i opinii dla Komisji na temat oferowanych Muzeum obiektów do zakupu lub daru, porównanie z istniejącymi zasobami w zbiorach, wycena. Udział w pracach Komisji ds. polityki gromadzenia zbiorów, mającej na celu opracowanie polityki zakupów i zasad, według których będą tworzone kolekcje. Przegląd zbiorów, przygotowanie wytycznych przez poszczególne działy.

Konsultacje naukowe, kwerendy

Konsultacje naukowe, kwerendy i pomoc w kwerendach innym działom i oddziałom Muzeum (zwłaszcza Muzeum Warszawskiej Pragi, Muzeum Woli, Działowi Badań nad Warszawą, Działowi Promocji), instytucjom zewnętrznym (Studiu Filmowemu KRONIKA, Muzeum II Wojny Światowej, Instytutowi Pamięci Narodowej) oraz osobom prywatnym. Kwerendy dotyczyły m.in. ikonografii warszawskiej Pragi, zniszczonej Warszawy, placu Saskiego, Barbakanu, warszawskiego metra, powstania styczniowego, fotografii Ewy Faryaszewskiej, warszawskiej kartografii, pamiątek historycznych oraz tematu awansu społecznego warszawiaków w XIX wieku.

Opieka nad zbiorami

Przygotowanie zbiorów do przeniesienia do siedziby tymczasowej, porządkowanie magazynów. Udział w skontrum w Dziale Rzemiosła i Pamiątek Historycznych (Monika Siwińska, dr Ewa Wieruch-Jankowska), w Dziale Bibliograficzno-Dokumentacyjnym i Archiwum Zakładowym (Rafał Radziwonka). Udział w zabezpieczaniu, pakowaniu i transporcie zbiorów do PKiN. Przekazanie zbiorów Działowi Przechowywania Zbiorów. Wytypowanie do konserwacji części obiektów przewidzianych na wystawę główną. (ZOBACZ WIĘCEJ, S. 164)

Dział Badań nad Warszawą

Dział Badań nad Warszawą powstał w połowie listopada 2014 roku, po wprowadzeniu nowego regulaminu organizacyjnego Muzeum, z połączenia Działu Bibliograficzno-Dokumentacyjnego i Działu Historii Warszawy, podzielonego na trzy sekcje: do 1795 roku, lat 1796–1918 i od 1918 roku do czasów współczesnych.

Barbara Hensel-Moszczyńska
KIEROWNIK DZIAŁU BADAŃ NAD WARSZAWĄ

Barbara Hensel-Moszczyńska,
fot. MW

Projekty badawcze

Działalność pracowników Działu skupiała się wokół kilku głównych tematów badawczych. Część z nich wiązała się z kontynuacją wcześniejszych projektów.

Małgorzata Berezowska
„Solidarność” i opozycja demokratyczna w latach 1976–1989, (kontynuacja projektu badawczego, wraz z Izabellą Maliszewską).

Pamiętniki warszawiaka – prace nad opracowaniem pamiętników przesłanych na konkurs zorganizowany w 1947 roku przez Instytut Badań Warszawy działający do 1950 roku na Uniwersytecie Warszawskim (kontynuacja projektu).

Julian Borkowski
Historia Metra Warszawskiego (nowy projekt, wraz z Romualdem Morawskim).

Izabella Maliszewska
Wypędzeni z Warszawy 1944. Losy dzieci (kontynuacja projektu badawczego wraz z Julianem Borkowskim).
„Solidarność” i opozycja demokratyczna w latach 1976–1989 (kontynuacja projektu badawczego wraz z Małgorzatą Berezowską).
Zakochani w Warszawie – pracownicy Muzeum Historycznego m.st. Warszawy o swojej pracy i fascynacji Warszawą (nowy projekt).

Romuald Morawski
Dawny karnawał w satyrycznym wierszu, rysunku i anegdocie (kontynuacja).
Historia Metra Warszawskiego (nowy projekt, wraz z Julianem Borkowskim).
Opracowanie założeń konferencji *Skąd się wzięli warszawiacy. Konsekwencje społeczne, ekonomiczne i kulturowe migracji* (planowana na 2015 rok).

Aleksandra Sołtan-Lipska

Historia warszawskich pracowni medalierskich i grawer-skich.

Rola środowiska „Biblioteki Warszawskiej” w życiu naukowym, kulturalnym i społecznym Warszawy w latach 1864–1905 (kontynuacja prac nad doktoratem przygotowywanym w Instytucie Historii Nauki PAN).

Katarzyna Wagner

Mieszczanie i podatki. Nierówności majątkowe w wybranych miastach Rzeczypospolitej XVII wieku (kontynuacja prac nad doktoratem przygotowywanym w Instytucie Historii UW).

Krzysztof Zwierz

Miasto sejmowe Warszawa – polityczne uwarunkowania rozwoju miasta 1570–1655 (kontynuacja prac nad doktoratem przygotowywanym w Instytucie Historii PAN).

Prace redakcyjne

Barbara Hensel-Moszczyńska

Redakcja naukowa publikacji: Katarzyna Wagner, Paweł E. Wesziński, *Plan Warszawy dedykowany Stanisławowi Augustowi, Królowi Polskiemu Wielkiemu Księżu Litewskiemu, przez jego pokornego sługę Le Rouge’a. Ze zbiorów kartograficznych Muzeum Warszawy*, Warszawa 2014. Opracowanie merytoryczne *Kalendarza warszawskiego 2015*, Warszawa 2014 (wraz z Krzysztofem Zwierzem).

Izabella Maliszewska

Przygotowanie materiałów do publikacji poświęconej kolorowym slajdom wykonanym przez Ewę Faryaszewską w sierpniu 1944 roku. Po zmianie koncepcji wydawnictwa część tekstów została umieszczona w publikacji autorstwa Magdaleny Wróblewskiej, *Fotografie ruin. Ruiny fotografii 1944–2014*, Warszawa 2014.

dr Joanna Popiołek

Korekta i opracowanie wybranych materiałów w *Sprawozdaniu Muzeum Historycznego m.st. Warszawy 2013*, Warszawa 2014.

Korekta książki z serii Biblioteka Warszawska *Kartka z pamiętnika uczennicy. Książka pamiątkowa szkoły Haliny Gepnerówny 1901–1944*, red. Joanna Niklewska, Warszawa 2014.

Krzysztof Zwierz

Opracowanie merytoryczne *Kalendarza warszawskiego 2015*, Warszawa 2014 (wraz z Barbarą Hensel-Moszczyńską).

Wystawy

Małgorzata Berezowska, Izabella Maliszewska
W Ośrodku Kultury Białoleka prezentowana była kolejna edycja wystawy *Warszawa '89 – modyfikacja ekspozycji przygotowanej w ramach projektu „Solidarność” i opozycja demokratyczna w latach 1976–1989*.

Krzysztof Zwierz

Kontynuacja prac związanych z przygotowaniem wystawy stałej w Muzeum Warszawskiej Pragi.

Barbakan i mury starej Warszawy. Losy zabytku – scenariusz i opracowanie merytoryczne wystawy stałej w Barbakanie (konsultacja merytoryczna Barbara Hensel-Moszczyńska).

Aleksandra Sołtan-Lipska, Stanisław Maliszewski, Małgorzata Berezowska zaangażowani byli w przygotowanie kolejnych odsłon wystaw z cyklu *Sala Jednego Ekspozatu* w Muzeum Woli.

Romuald Morawski współpracował z Jackiem Bochińskim w przygotowaniu merytorycznym wystawy *Obchody uroczystości Jordanu w Warszawie* Marcina Zaleskiego w Muzeum Woli.

Prace nad wystawą główną

Oprócz zadań realizowanych indywidualnie zespół aktywnie włączył się w prace nad tworzeniem wystawy głównej, biorąc udział w spotkaniach, konsultując, prezentując zbiory i przygotowując wstępne koncepcje gabinetów i galerii. Stałymi członkami Zespołu ds. wystawy głównej byli: Barbara Hensel-Moszczyńska, Aleksandra Sołtan-Lipska, Katarzyna Wagner, niestałymi: Małgorzata Berezowska, Julian Borkowski, Krzysztof Zwierz. Ponadto w pracach

Zespołu brali udział Izabella Maliszewska, Stanisław Maliszewski, Romuald Morawski – w charakterze konsultantów lub autorów opracowań częściowych. (ZOBACZ WIĘCEJ, S. 139)

Przygotowanie „Almanachu Warszawy”

Zespół Działu zaangażował się w prace nad przygotowaniem VIII tomu „Almanachu Warszawy” (dawnego „Almanachu Muzealnego”). Z jego składu zostały powołane: redaktor naczelna: Aleksandra Sołtan-Lipska, sekretarz redakcji: Katarzyna Wagner i członek redakcji Barbara Hensel-Moszczyńska. (ZOBACZ WIĘCEJ, S. 224)

Publikacje

Artykuły do „Almanachu Warszawy”, t. VIII

(ZOBACZ WIĘCEJ, S. 202)

Artykuły poza wydawnictwem Muzeum

(ZOBACZ WIĘCEJ, S. 202)

Popularyzacja wiedzy o Warszawie

Barbara Hensel-Moszczyńska i Katarzyna Wagner
Przygotowanie tekstów i dobór ilustracji do prezentacji historii placu Saskiego i pałacu Saskiego na stronie internetowej Muzeum.

Barbara Hensel-Moszczyńska i Katarzyna Wagner
audycja w RDC poświęcona publikacji Katarzyna Wagner, Paweł E. Wespiański, *Plan Warszawy...*, Warszawa 2014.

Izabella i Stanisław Maliszewscy
cykl wywiadów emitowanych w sierpniu 2014 roku w Trójce Polskie Radio, m.in. poświęconych losom ludności cywilnej podczas powstania warszawskiego.

Romuald Morawski
audycja w Trójce Polskie Radio poświęcona obyczajom świątecznym warszawiaków – *Obrzędowość świąt Wielkanocy, Jak dawniej wyglądały święta Bożego Narodzenia, Zabawa sylwestrowa i karnawał przed laty w Warszawie*.

Konferencje

Pracownicy Działu wzięli udział w konferencjach organizowanych przez Muzeum – *Kulinaria w soczewce wiedzy* (Barbara Hensel-Moszczyńska, Romuald Morawski) i przez inne instytucje (Julian Borkowski, Izabella Maliszewska, Stanisław Maliszewski, Katarzyna Wagner).

(ZOBACZ WIĘCEJ, S. 205)

Wykłady i referaty

Małgorzata Berezowska, Barbara Hensel-Moszczyńska, Izabella Maliszewska, Aleksandra Sołtan-Lipska wygłosiły wykłady w Centrum Interpretacji Zabytku, w ramach cyklu *Muzeum OdNowa*. (ZOBACZ WIĘCEJ, S. 230)

Małgorzata Berezowska i Stanisław Maliszewski wygłosili wykłady towarzyszące cyklowi wystaw *Sala Jednego Eksponatu* w Muzeum Woli. (ZOBACZ WIĘCEJ, S. 119)

Romuald Morawski wygłosił wykład towarzyszący wystawie obrazu *Obchody uroczystości Jordanu w Warszawie* Marcina Zaleskiego w Muzeum Woli. (ZOBACZ WIĘCEJ, S. 116)

Uniwersytet III wieku

Katarzyna Wagner wygłosiła 5 wykładów dla Uniwersytetów Trzeciego Wieku.

Prowadziła ćwiczenia na temat *Ludność Warszawy w perspektywie historycznej* dla słuchaczy Studium Podyplomowego Varsavianistyki przy Instytucie Historycznym UW.

Bibliografia Warszawy

Adam Borsuk, Cecylia Pietrzak, dr Joanna Popiołek (kierownik projektu), Paweł Smogorzewski
Prace nad przygotowaniem kolejnego tomu *Bibliografia Warszawy. Druki zwarte* wymagały kontynuacji kwerend w bibliotekach warszawskich, przygotowania instrukcji dla autorów i schematu zapisu bibliograficznego dostosowanego do obowiązujących norm. Pracownicy przeprowadzili podział materiału na działy i poddziały oraz wzięli udział w spotkaniach z redaktorem naukowym planowanego wydawnictwa, Andrzejem Sołtanem, i Joanną Jaszek-Bielecką, kierownikiem Działu Varsavianów Biblioteki Publicznej m.st. Warszawy.

Skontrum

Pracownicy byli zaangażowani w prace komisji skontrolowanych w Działach: Sztuki (Krzysztof Zwierz), Medali i Numizmatów (Julian Borkowski, Aleksandra Sołtan-Lipska), Rzemiosła Artystycznego i Pamiątek Historycznych (Stanisław Maliszewski), Biblioteki (Adam Borsuk, Cecylia Pietrzak, dr Joanna Popiołek, Paweł Smogorzewski).

Przeprowadzka

Przeniesienie na czas remontu siedziby głównej do Muzeum Warszawskiej Pragi łączyło się z przekazaniem archiwaliów odpowiednio do Archiwum Zakładowego Muzeum i do Archiwum Naukowego (m.in. przekazano duży zbiór dotyczący warszawskiej organizacji związkowej „Solidarność”).

Kwerendy i konsultacje

Podobnie jak w poprzednich latach pracownicy Działu Badań nad Warszawą udzielali licznych konsultacji na tematy związane z dziejami Warszawy i jej mieszkańców (zwłaszcza dotyczące okupacji i dziejów najnowszych). Aleksandra Sołtan-Lipska udzielała konsultacji z zakresu medalierstwa i falerystyki.

Powiększanie zbiorów muzealnych

Katarzyna Wagner (wspólnie z Małgorzatą Heymer) wzięła udział w inwentaryzacji zbioru rysunków architektonicznych Jana Knothego.

Aleksandra Sołtan-Lipska opiniowała obiekty proponowane do zakupu przez MW (weryfikacja, opis, wycena), typowała obiekty do zakupu pod kątem gabinetów wystawy głównej: medalierskiego, brązów i pomników.

Ośrodek Dokumentacji i Badań Korczakianum

Zgodnie z nową strukturą organizacyjną Muzeum od listopada 2014 roku Korczakianum stało się pracownią naukową. W Ośrodku, oprócz działalności popularyzatorskiej (ZOBACZ WIĘCEJ, S. 243), prowadzone były projekty archiwalne (kwerendy wybranych czasopism) i badawcze, które zaowocowały m.in.: odnalezieniem nieznanego tekstu Janusza Korczaka, zidentyfikowaniem juveniliów Józefa Hena, potwierdzonych przez pisarza, czyli jego najwcześniejszych tekstów publikowanych w Korczakowskim „Małym Przeglądzie” (16 tekstów z lat 1933–1938); podjęciem tematu opieki nad dziećmi w getcie warszawskim, formalnie jako obszaru badań pracy doktorskiej Agnieszki Witkowskiej-Krych. W działalności konsultacyjnej najważniejsze było merytoryczne wspieranie projektów wydawniczych, w tym finalizowanej biografii Stefanii Wilczyńskiej i publikacji o tematyce korczakowskiej, adresowanych do najmłodszych czytelników.

Marta Ciesielska, fot. MW

Marta Ciesielska
KIEROWNICZKA OŚRODKA DOKUMENTACJI I BADAŃ KORCZAKIANUM

Materiały uzupełniające ekspozycję

Przygotowanie do druku materiałów w języku polskim i angielskim towarzyszących wystawie stałej w Korczakianum: biogramu Janusza Korczaka, nawigatora wystawowego z przekładem tekstów ekspozycyjnych.

Konsultacje

Konsultacje prac seminaryjnych, licencjackich, magisterskich, doktorskich – łącznie 13 prac; opracowywanie trzech tematów badawczych i sześciu projektów wydawniczych (większość z nich to kontynuacje wieloletnich realizacji).

Konsultacje książki dla dzieci *Ostatnie przedstawienie panny Esterki* Adama Jaromira, wydanej w języku polskim, przez Media Rodzina (2014), i niemieckim (2013), promocja polskiego wydania odbyła się w Korczakianum 27 listopada.

Konsultacje „opowieści dokumentalnej” o Domu Sierot autorstwa Adama Jaromira, w przygotowaniu.

Reportaż biograficzny o Stefanii Wilczyńskiej autorstwa Magdaleny Kicińskiej, publikacja finalizowana.

Wybór tekstów autorstwa Józefa i Jakuba Goldszmitów (ojca i stryja Korczaka) oraz opracowanie zachowanej dokumentacji rodzinnej, prace koncepcyjne.

Konsultacje programu studiów podyplomowych *Uczyć jak Korczak* w Wyższej Szkole Pedagogicznej im. Janusza Korczaka i Fundacji Korczakowskiej.

Zbiory. Prace archiwalne

Po przerwie związanej z urlopem naukowym Magdaleny Pęzińskiej podjęty został systematyczny przegląd wszystkich dokumentów opatrzonych numerem inwentarzowym w ramach tworzenia polityki gromadzenia zbiorów Muzeum. Spisano 340 jednostek, przygotowano opis zbiorów archiwalnych Korczakianum, z podziałem na rodzaje dokumentacji i oszacowaniem ich wielkości.

Przeprowadzono lub rozpoczęto kwerendy pism w poszukiwaniu materiałów Korczakowskich, w tym dotyczących rodowodu Korczaka-Goldszmita.

Zakończono kwerendy w czasopismach: „Jutrzenka” 1861–1863, „Oświata i Wychowanie” 1929–1937, „Ewa” 1928–1933. Efektem kwerend jest odnaleziony nowy tekst Korczaka, *Skąd się biorą dzieci? Jak odpowiesz na to pytanie skoro Ci je zada dziecko*, w tygodniku „Ewa”, 1930, nr 17.

Rozpoczęte kwerendy w pismach „Nasz Przegląd” i „Izraelita”.

Zasoby biblioteczne i inne powiększyły się o: 37 książek, w tym obcojęzyczne wydania tekstów Korczaka i o Korczaku, m.in. w językach hebrajskim, chińskim, koreańskim; 7 numerów pism z tekstami o Korczaku, 4 prace dyplomowe, 2 pozycje audiowizualne.

Do wykorzystania w druku przez różne zewnętrzne wydawnictwa udostępniono łącznie 29 skanów fotografii i archiwaliów.

Działalność badawcza i edytorska

Finalizowane są prace edytorskie i redakcyjne nad 13. tomem zebranych *Dzieł* Korczaka, zawierającym artykuły pedagogiczne z lat 1919–1939; kontynuowane są prace nad aparatem edytorskim tomu 15. *Dzieł*, zawierającego teksty z czasów wojny, oraz nad tomem dopełniającym z materiałami z i o Domu Sierot w latach 1939–1942. Prace nad reedycją *Dzieł*, prowadzone wraz z Instytutem Badań Literackich PAN, zostały zawieszono ze względu na brak decyzji o finansowaniu, o które ubiegał się IBL PAN.

Rozpoczęte zostały badania dotyczące opieki nad dzieckiem w getcie warszawskim w latach 1940–1943, prowadzone przez Agnieszkę Witkowską-Krych w ramach studiów doktoranckich (promotor prof. Małgorzata Szpakowska, Instytut Kultury Polskiej UW).

Kontakty z mediami

Marta Ciesielska
Udział w audycji Polskiego Radia 24 *Dziecko w oczach Korczaka*, 1 czerwca.

Agnieszka Witkowska-Krych
Wywiad na temat Janusza Korczaka i jego spuścizny dla hiszpańskiego Radia Sefarad w języku angielskim, 23 lipca.

Marta Ciesielska
Udział w audycji Polskiego Radia 24 o Januszu Korczaku i aktualnej recepcji jego dzieła, 3 sierpnia.

Stypendia naukowe

Magdalena Pęzińska
Stypendium naukowe MA Jewish History and Culture, The Parkes Institute for the Study of Jewish/non-Jewish Relations, Uniwersytet w Southampton, Wielka Brytania październik 2013 – sierpień 2014.

Dyplom MA in Jewish History and Culture uzyskany 17 listopada 2014 roku. W ramach studiów dodatkowe stypendium naukowe Ian Karten Studentship, styczeń–czerwiec 2014.

Współpraca z instytucjami zewnętrznymi

BIURO EDUKACJI URZĘDU M.ST. WARSZAWY

CENTRUM KULTURY JIDYSZ

FUNDACJA KORCZAKOWSKA

GIMPEL VERLAG (NIEMIECKIE WYDAWNICTWO)

INSTYTUT BADAŃ LITERACKICH PAN

INSTYTUT KULTURY POLSKIEJ – WYDZIAŁ POLONISTYKI UW

KAPITUŁA WARSZAWSKIEJ NAGRODY WYCHOWAWCZEJ
IM. JANUSZA KORCZAKA

MIĘDZYNARODOWE STOWARZYSZENIE IM. J. KORCZAKA/INTERNATIONAL J. KORCZAK ASSOCIATION (W TYM Z NALEŻĄCYMI DO MSK STOWARZYSZENIAMI: KANADYJSKIM, SZWEDZKIM I UKRAIŃSKIM)

MŁODZIEŻOWY OŚRODEK WYCHOWAWCZY NR 4 W WARSZAWIE

MUZEUM HISTORII ŻYDÓW POLSKICH POLIN

MUZEUM POWSTANIA WARSZAWSKIEGO

POLSKIE STOWARZYSZENIE IM. JANUSZA KORCZAKA

Fragment ekspozycji w Ośrodku Dokumentacji i Badań Korczakianum, fot. MW

Dział Archeologiczny

Podobnie jak w poprzednich latach Dział Archeologiczny prowadził różnorodną działalność, a jednym z ważniejszych jego przedsięwzięć były prace terenowe – badania archeologiczne w Ogrodzie Krasińskich w Warszawie. W trakcie prac odsłonięty został fragment o powierzchni 322 m² w północnej części przedwojennej parceli Świętojska 40. Spalone i zrujnowane w czasie powstania w getcie budynki rozebrano po jego upadku aż do fundamentów; przetrwało natomiast wiele przedmiotów związanych z zajęciami i życiem codziennym mieszkańców. Sprawowaliśmy także nadzory archeologiczne w trakcie wymiany nawierzchni na Starym Mieście. Równolegle przygotowywane były do publikacji w „Almanachu Warszawy” wyniki badań prowadzonych w 2013 roku. O archeologii Warszawy pracownicy Działu mieli okazję wypowiadać się na krajowych i międzynarodowych konferencjach naukowych, a jej popularyzacji służył cykl wykładów, wygłoszonych w Centrum Interpretacji Zabytku. Mniej widoczną, ale ważną sferą naszej działalności jest inwentaryzacja posiadanych zbiorów, monitorowanie ich stanu zachowania, a także ich opracowywanie naukowe i udostępnianie. W roku 2014 dokonaliśmy m.in. pełnego przeglądu zabytków, które przez wiele lat eksponowane były na stałych wystawach w Zamku Królewskim i w Muzeum Historycznym m.st. Warszawy, zaktualizowaliśmy ich dokumentację. Sporządziliśmy także jednolity spis zabytków wydzielonych w wersji elektronicznej, przyspieszający i ułatwiający pracę przy wykonywaniu kwerend.

Zbigniew Polak, fot. MW

Zbigniew Polak
KIEROWNIK DZIAŁU ARCHEOLOGICZNEGO

Wykłady

16 grudnia 2013 – 16 czerwca 2014

Archeologia dawnej Warszawy, cykl 6 wykładów w Centrum Interpretacji Zabytku, wykładowcy, pracownicy Działu Archeologicznego: Katarzyna Meyza, Karolina Blusiewicz, Ewelina Więcek, Zbigniew Polak. Wykłady dotyczyły badań archeologicznych prowadzonych przez pracowników Działu. (ZOBACZ WIĘCEJ, S. 230)

Terenowe badania archeologiczne

9 kwietnia – 27 maja

Wykopalka związane z poszukiwaniami archiwum Bundu – Ogród Krasińskich, kierownik projektu: Zbigniew Polak.

15 maja – 15 listopada

Badania archeologiczne (nadzory) związane z wymianą nawierzchni ul. Świętojańskiej, Dziekanii, Kanonii na Starym Mieście, kierowniczką projektu: Ewelina Więcek.

Sprawozdania z badań terenowych dla Stołecznego Konserwatora Zabytków

styczeń – kwiecień

Sprawozdanie z prac archeologicznych prowadzonych na terenie Starego Miasta w Warszawie w 2013 roku, autorka: Karolina Blusiewicz.

Przerysy dokumentacji terenowej i rysunki rekonstrukcyjne zabytków, ich digitalizacja i obróbka graficzna, autorki: Grażyna Zborowska-Znajkowska, Urszula Skwara-Nieckuła.

styczeń – czerwiec

Sprawozdanie z badań archeologicznych wzgórze widokowego w Ogrodzie Krasińskich w 2013 roku, autorka: Katarzyna Meyza.

Przerysy dokumentacji terenowej i rysunki rekonstrukcyjne zabytków, ich digitalizacja i obróbka graficzna, autorki: Grażyna Zborowska-Znajkowska, Urszula Skwara-Nieckuła.

czerwiec – październik

Sprawozdanie z poszukiwań archiwum Bundu prowadzonych w Ogrodzie Krasińskich w roku 2013 i badań archeologicznych w roku 2014, autor: Zbigniew Polak.

listopad – grudzień

Sprawozdanie z badań terenowych prowadzonych w 2014 roku na Starym Mieście w Warszawie, autorka: Ewelina Więcek.

Opracowania wyników badań złożone do druku w „Almanachu Warszawy”

lipiec – październik

Wyniki badań archeologicznych wzgórza widokowego w Ogrodzie Krasińskich w 2013 roku, autorka: Katarzyna Meyza.

wrzesień – październik

Wyniki prac archeologicznych prowadzonych w 2013 roku na terenie Starego Miasta w Warszawie, autorka: Karolina Blusiewicz.

Współpraca z innymi instytucjami

7 lipca – 31 sierpnia

Karolina Blusiewicz

Udział w badaniach wykopaliskowych Zakładu Archeologii Późnego Średniowiecza i Czasów Nowożytnych Instytutu Archeologii UW, prowadzonych w ramach projektu badawczego *Kultura materialna Pucka w późnym średniowieczu. Archeologiczny portret małego miasta na południowym wybrzeżu Bałtyku*.

październik

Kamila Baturo

Konsultacje dla Centrum Cyfrowego Projekt: Polska dotyczące historii sztyldów staromiejskich.

listopad

Kamila Baturo, Zbigniew Polak

Kwerenda zabytków uzbrojenia średniowiecznego w zbiorach MW, przeprowadzona na prośbę dra Jarosława Ościłowskiego z Instytutu Archeologii i Etnologii PAN (Ośrodek Badań nad Dawnymi Technologiami, Łódź i Ośrodek Interdyscyplinarnych Badań Archeologicznych, Warszawa).

Udział w pracach Zespołu ds. wystawy głównej

grudzień

Karolina Blusiewicz

Opracowanie wstępnej koncepcji ekspozycji Gabinetu archeologicznego. (ZOBACZ WIĘCEJ, S. 139)

Inwentaryzacja i porządkowanie zbiorów

styczeń–czerwiec

Kamila Baturo

Opatrzanie aktualnymi numerami inwentarzowymi 118 obiektów z dawnej ekspozycji stałej MHW, zaktualizowanie ich dokumentacji fotograficznej, uzupełnienie kart ewidencyjnych w inwentarzu elektronicznym Musnet.

Zweryfikowanie zawartości kartonów z 1095 zabytkami z dawnej wystawy na Zamku Królewskim, zwróconymi w 2009 roku.

Wydzielenie 162 obiektów do ewentualnego użyczenia na wystawę na Zamku Królewskim, sporządzenie ich listy z opisem konserwatorskim i dokumentacją fotograficzną.

Wykonanie dokumentacji fotograficznej i rysunkowej 31 fragmentów portali marmurowych z dawnego wyposażenia pałacu Krasińskich.

Wprowadzenie kart 27 obiektów użyczonych Muzeum Farmacji na cele ekspozycyjne do inwentarza elektronicznego Musnet.

Zweryfikowanie proveniencji 1090 obiektów zwróconych z wystawy na Zamku Królewskim.

Wykonanie 25 kart inwentarzowych obiektów wydzielonych z badań archeologicznych strony Dekerta w 2010 roku.

Wykonanie zaktualizowanego spisu zabytków wydzielonych (2629 pozycji), ze wskazaniem numerów archiwalnych i proveniencji.

Badania archeologiczne w Ogrodzie Krasińskich, fot. Zbigniew Polak

Programy badawcze

TYTUŁ PROGRAMU	UCZESTNICY	ROK ROZPOCZĘCIA	ROK ZAKOŃCZENIA	INSTYTUCJE WSPÓŁPRACUJĄCE	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA
Zespół fotografii Zofii Chomętowskiej	dr Anna Kotańska, Anna Topolska	2014	2015	Fundacja Archeologia Fotografii	środki własne
<i>Wypędzeni z Warszawy 1944. Losy dzieci</i>	Izabella Maliszewska, Julian Borkowski	2007	2017	Archiwum Państwowe m.st. Warszawy, Stiftung niedersächsische Gedenkstätten	środki własne
Nadzór archeologiczny podczas rewitalizacji Ogrodu Krasińskich	opracowanie wyników Katarzyna Meyza	2013	2014		usługa płatna
Nadzór archeologiczny podczas wymiany nawierzchni Rynku Starego Miasta i ulic przyległych	Ewelina Więcek, współpraca Karolina Blusiewicz	2013	2014		usługa płatna
Baza bibliograficzna kapelanów wojskowych	Aneta Pietrzykowska	2013	2020		środki własne
Poszukiwanie archiwum Bundu	Zbigniew Polak	2013	2014		środki własne
Edycja <i>Dzieł</i> zebranych Janusza Korczaka, prace redakcyjne, t. 13 (artykuły pedagogiczne 1919–1939), t. 15 (teksty czasu wojny), tom dopełniający (materiały z i o Domu Sierot w latach 1939–1942)		przed 2001	2015	Instytut Badań Literackich PAN, Instytut Książki, International Janusz Korczak Association	środki własne, dotacja Instytutu Książki
<i>Lista Pamięci</i>	Joanna Maldis, Bartłomiej Grudnik, Dominika Jarzyńska-Pokojska	2011	2015	Muzeum Więzienia Pawiak, Polski Czerwony Krzyż, Centralne Archiwum Wojskowe, Fundacja Polsko-Niemieckie Pojednanie, Muzeum Niepodległości	środki własne
Archiwum Historii Mówionej <i>Zachować Pamięć</i>	Joanna Maldis, Bartłomiej Grudnik, Dominika Jarzyńska-Pokojska	2011	2015	Muzeum Więzienia Pawiak, środowiska kombatanatów AK, Polski Czerwony Krzyż, szkoły im. osób rozstrzelanych w Palmirach	środki własne
<i>Inwentaryzacja flory syberyjskiej przez mgr. farm. Ferdynanda Karę</i>	dr hab. Iwona Arabas, prof. PAN, Magdalena Ciepiowska	2013	2016	Polska Akademia Nauk, Rosyjska Akademia Nauk	środki własne
<i>Plan Warszawy dedykowany Stanisławowi Augustowi, Królowi Polskiemu Wielkiemu Księżu Litewskiemu, przez jego pokornego sługę Le Rouge'a. Ze zbiorów kartograficznych Muzeum Warszawy</i>	Katarzyna Wagner, Paweł E. Wespiański	2013	2014		środki własne

Programy badawcze

TYTUŁ PROGRAMU	UCZESTNICY	ROK ROZPOCZĘCIA	ROK ZAKOŃCZENIA	INSTYTUCJE WSPÓŁPRACUJĄCE	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA
<i>Historia Metra warszawskiego</i>	Julian Borkowski Romuald Morawski	2014	2015		środki własne
<i>Rola środowiska „Biblioteki Warszawskiej” w życiu naukowym, kulturalnym i społecznym Warszawy w latach 1864–1905</i>	Aleksandra Sołtan-Lipska			dysertacja doktorska, promotor prof. dr Joanna Schiller-Walicka, Instytut Historii Nauki PAN	środki własne
<i>Opieka nad dzieckiem w getcie warszawskim w latach 1940–1943</i>	Agnieszka Witkowska-Krych	2014	2018	dysertacja doktorska, promotor prof. Małgorzata Szpakowska, Instytut Kultury Polskiej UW	środki własne
<i>Warszawski przemysł szkła aptecznego i laboratoryjnego w I połowie XX wieku</i>	Marcin Więcek	2014	2017		środki własne
Koncesje aptekarskie i praktyka ich przyznawania warszawskim aptekarzom w dwudziestoleciu międzywojennym	Anita Chodkowska	2014	2017		środki własne
<i>Lokalna Pamięć Filmowa</i>	Magdalena Staroszczyk, Hanna Nowak-Radziejowska	2014	termin otwarty		środki własne
Opracowanie obrazu <i>Obchody Święta Jordanu</i> Marcina Zaleskiego	Jacek Bochiński, współpraca Romuald Morawski	2014	2014		środki własne
Kolorowa klisza naświetlona przez Ewę Faryaszewską w sierpniu 1944 roku	Magdalena Wróblewska, IHS UW, Izabella Maliszewska	2013	2014		środki własne
<i>Miasto sejmowe Warszawa – polityczne uwarunkowania rozwoju miasta 1570–1655</i>	Krzysztof Zwierz	2013	2015	dysertacja doktorska, promotor prof. dr hab. Edward Opaliński, IH PAN	środki własne
<i>Powódzie w Warszawie w XIX wieku</i>	dr Joanna Popiołek	2013	2016-2017		środki własne
<i>Stare Miasto w Warszawie – ku nowemu obliczu. Zmiany w procesie modernizacji i postrzegania dzielnicy staromiejskiej na początku XX wieku</i>	Krzysztof Zwierz	2014	2014		środki własne
<i>Pamiętnik Warszawiaka</i>	Małgorzata Berezowska	2012	2017		środki własne

TYTUŁ PROGRAMU	UCZESTNICY	ROK ROZPOCZĘCIA	ROK ZAKOŃCZENIA	INSTYTUCJE WSPÓŁPRACUJĄCE	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA
<i>Dawny karnawał w satyrycznym wierszu, rysunku i anegdocie</i>	Romuald Morawski	2014	2015		środki własne
<i>Bibliografia Warszawy. Druki zwarte wydane do 2000 roku</i>	dr Joanna Popiołek, Adam Borsuk, Cecylia Pietrzak, Paweł Smogorzewski	2007	2016-2017		środki własne
<i>Mieszczanie i podatki. Nierówności majątkowe w wybranych miastach Rzeczypospolitej XVII wieku</i>	Katarzyna Wagner	2010	2016-2017	dysertacja doktorska, promotor prof. UW Michał Kopczyński, IH UW	środki własne
Opracowanie zbioru Marty i Jerzego Mieczników	Aleksandra Sołtan-Lipska	2014	2020		środki własne
<i>Kulinarne oszustwa w źródłach XIX-wiecznych</i>	Ewelina Więcek	2014			środki własne
<i>Warszawska opozycja demokratyczna i NSZZ „Solidarność” Region Mazowsze 1980–1989</i>	Małgorzata Berezowska	2007	2016-2017	Rada Ochrony Pamięci Walki i Męczeństwa (do 2010 roku)	środki własne, sponsor (do 2013 roku)

Sesja naukowa *Kulinarium w soczewce wiedzy*

MIEJSCE: Piwnice staromiejskie

DATA: 13 lutego

ORGANIZATOR: Muzeum Warszawy

KOORDYNATOR: Ewelina Więcek

PARTNERZY: Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich

Oddział w Warszawie, „KUKBUK”

PROJEKT IDENTYFIKACJI GRAFICZNEJ: Ania Światłowska

Co jadali mieszkańcy „barbarzyńskiej” Europy? Jak się leczyć nalewkami? Jakie oszustwa kulinarne stosowano w XIX wieku? Na te i wiele innych pytań odpowiedzieli podczas sesji naukowcy z różnych dziedzin i znawcy kulinariów

W sesji wzięli udział badacze źródeł pisanych, którzy odnajdują, opracowują i upowszechniają dawne zbiory z przepisami. Archeolodzy zgłębiający zagadnienia gospodarki żywnościowej mówili o wynikach swoich badań – od starożytności po nowożytność. W sesji udział wzięli także badacze zajmujący się farmacją (bromatologią), którzy przy współpracy z archeologami odtwarzają i badają wartości odżywcze dawnych potraw.

Prezentowane zostały także referaty dotyczące kuchni egzotycznych, mówiące o znaczeniu ryżu dla ludów Azji i o korzeniach kuchni brazylijskiej, która ukształtowała się w dużej mierze dzięki wpływom niewolniczej ludności.

Fot. MW

Program sesji		
9.30	Inauguracja sesji	
9.50	<i>Jadłospis słowiański w świetle współczesnej wiedzy żywieniowej</i>	dr Agnieszka Białek, prof. Andrzej Tokarz KATEDRA I ZAKŁAD BROMATOLOGII WARSZAWSKI UNIWERSYTET MEDYCZNY
10.15	<i>Ryż w kulturze i kuchni Azji (Chiny, Indie, Japonia, Korea, Wietnam)</i>	Magdalena Tomaszewska-Bolałek HANAMI
10.40	<i>Wprowadzanie tradycji kuchennymi drzwiami, czyli o afrobrazylijskiej kulturze kulinarnej</i>	Monika Ślizowska
11.05	<i>„Szkosztowawszy nieco fruktów... pożegnał kompanią”. Analiza wzmiątek dotyczących warzyw i owoców na podstawie relacji pamiętnikarskich i książek kucharskich XVII, XVIII i XIX-wiecznych</i>	Barbara Hensel-Moszczyńska, MUZEUM HISTORYCZNE M.ST. WARSZAWY
11.30	Dyskusja i przerwa	
12.00	<i>Oszustwa kulinarne w źródłach XIX-wiecznych</i>	Ewelina Więcek, MUZEUM HISTORYCZNE M.ST. WARSZAWY
12.25	<i>„Le cuisinier françois”. Kulinarne rewolucja francuska z 1651 roku</i>	dr hab. Jarosław Dumanowski, prof. UMK UNIWERSYTET MIKOŁAJA KOPERNIKA W TORUNIU
12.50	<i>„So ist es ein gut Essen für die polnischen Herrn” – obraz kuchni staropolskiej w niemieckiej literaturze kulinarnej XVI i XVII wieku</i>	Marta Sikorska UNIWERSYTET MIKOŁAJA KOPERNIKA W TORUNIU
13.15	<i>Smaki polskiej Arkadii na przykładzie rękopiśmiennej książki kucharskiej z dworku Grodzińskich w Dębowej Górze (XVIII/XIX wiek)</i>	Maciej Mazurkiewicz UNIWERSYTET MIKOŁAJA KOPERNIKA W TORUNIU
13.40	Dyskusja i przerwa	
14.10	<i>Nalewki w apteczce i spiżarni: historia i tradycja</i>	dr hab. Iwona Arabas, prof. PAN, MUZEUM FARMACJI IM. MGR. A. LEŚNIEWSKIEJ, ODDZIAŁ MUZEUM HISTORYCZNEGO M.ST. WARSZAWY
14.35	<i>Co jadali mieszkańcy „barbarzyńskiej” Europy?</i>	dr hab. Judyta Rodzińska-Nowak UNIWERSYTET JAGIELLOŃSKI W KRAKOWIE
15.00	<i>„Ilustrowany kucharz polski” Alfreda Saint-Paul. Najstarsza kujawska książka kucharska i polska literatura kulinarna z 2. poł. XIX wieku</i>	Aleksandra Chacińska UNIWERSYTET MIKOŁAJA KOPERNIKA W TORUNIU
15.25	<i>„O czym nie śnił Mickiewicz, to zdobyła Ćwierczakiewicz”. Warszawska legenda sztuki kulinarnej</i>	Romuald Morawski MUZEUM HISTORYCZNE M.ST. WARSZAWY
15.50	Dyskusja	
16.10	Poczęstunek	
17.10	Zamknięcie sesji	

Konsultacje naukowe i kwerendy

DZIAŁY I ODDZIAŁY MUZEUM WARSZAWY	LICZBA KONSULTACJI
Dział Ikonografii	94
Muzeum – Miejsce Pamięci Palmiry	63
Dział Planów i Rysunków Architektonicznych	40
Dział Rzemiosła Artystycznego i Pamiątek Historycznych	35
Dział Sztuki	30
Muzeum Warszawskiej Pragi	25
Biblioteka	24
Ośrodek Dokumentacji i Badań Korczakianum	22
Dział Historii Warszawy	20
Muzeum Drukarstwa	20
Muzeum Farmacji im. mgr. Antoniny Leśniewskiej	6
Dział Archeologii	1

Publikacje naukowe pracowników

I. Arabas, *Herbarium vivum jako muzeum przyrodnicze*, w: *XXIII Sympozjum Historii Farmacji „Lek naturalny – inspiracje farmaceutyczne” (5–8 VI) referaty, streszczenia*, Bielsko Biala 2014.

I. Arabas, *Sympozjum Zespołu Sekcji Historii Farmacji Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego w Bielsku-Białej*, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”, 2014, t. 59, nr 2, s. 153–155.

I. Arabas, *Zielniki flory syberyjskiej Ferdynanda Karo w zbiorach europejskich ogrodów botanicznych*, „Wrocławskie Studia Wschodnie”, 2014, t. 16, s. 233–241.

M. Berezowska, *Straty materialne Warszawy 1939–1945, Straty kultury w Warszawie 1939–1945, Zbrodnie wojenne w Warszawie 1939–1945, Erazm Kulęza, Halina Podczaska, Korthus – akcja likwidacyjna, Akcja „Bacutil” (1943 r.), Akcja Kedywu 23 II 1943 r., Prasa gadzinowa, Akcja dywersyjna POZ na cysterny niemieckie (1942 r.)*, w: *Warszawa walczy 1939–1945. Leksykon*, red. K. Komorowski, Warszawa 2014.

K. Blusiewicz, J. Kruppé, M. Milewska, M. Starski, *Dwadzieścia lat archeologii w mieście i na zamku w Pucku*, w: *Z dziejów badań archeologicznych na Pomorzu Wschodnim*, red. M. Fudziński, H. Paner, Gdańsk 2014.

J. Bochiński, *Obraz Marcina Zaleskiego Święto Jordanu na tle sytuacji politycznej, religijnej i kulturalnej w Warszawie po upadku powstania listopadowego*, „Almanach Muzealny”, 2014, t. 8. [w druku].

J. Bochiński, *Odnaleziony obraz Marcina Zaleskiego*, „Spotkania z Zabytkami”, 2014, nr 11-12, s. 58–60.

J. Bochiński, M. Siwińska, *Varsaviana dla Muzeum Warszawy*, „Stolica”, 2014, nr 12, s. 48-49.

J. Borkowski, *70. rocznica utworzenia Batalionu „Zośka”*, „Materiały Historyczne Stowarzyszenia Szarych Szeregów”, 2014, nr 99, s. 63–66.

J. Borkowski, *Akcja na archiwum Delegatury Rządu na Kraj, Akcja odbicia 15 więźniów ze szpitala więziennego*, „Anatol” Grupa Dyspozycyjna KG AK, „Antoni” Batalion NOW-AK, „Asfaltowa” – walka z zasadzką

gestapo przy ul. Asfaltowej, Barykada na Grójeckiej, „Baszta” Pułk AK, Batalion Przysposobienia Wojskowego, Batalion Stołeczny, Chorągiew Warszawska HP, Chorągiew Warszawska ZHP („Ul Wisła” Szarych Szeregów) [współautor], „Chwacki” Batalion Saperów Praskich AK, „Dziś-Jutro-Pojutrze”, Ewakuacja ludności Warszawy, Główna Kwatera „Pasięka”, Grupa Wojsk Polskich „Edward”, Harcerska Poczta Polowa, Harcerstwo Polskie, „Herbert” Akcja, Kamienie na szaniec, „Kiliński” batalion AK, Komenda Zbrojnego Wyzwolenia, Konfederacja Narodu (KN), „Kryśka” zgrupowanie AK, Likwidacja kierownictwa Nadwywiadu Rządu Londyńskiego, Łączność zagraniczna AK i DR, „M” Akcja, Michła Pałacyk, Milicja Ludowa RPPS (ML RPPS), Muszkieterowie, „Mu”, „Nurki”, „Żupany”, „N” Akcja, Naczelnictwo HP, Naczelnictwo ZHP (Szarych Szeregów), Niedźwiedzie, Okręgowa Delegatura Rządu, Olędzki Władysław Erazm, PET, Podpalenie składów materiałów pędnych na Pradze, Pogotowie Harcerzy 1939, Pogotowie Harcerzy 1939 (współautor), POL – akcja przeciw policji niemieckiej, Polska Armia Ludowa, Polska Ludowa Akcja Niepodległościowa I (PLAN I), Polska Ludowa Akcja Niepodległościowa II (PLAN II), Prasa warszawska w kampanii wrześniowej 1939 r., Sedlaczek Stanisław Marian, Skibniewski Kazimierz Wiktor, „Sławbor” zgrupowanie AK, Sołtan Władysław Eugeniusz, „Sonderwagen”, Stronnictwo Polskiej Demokracji, Szare Szeregi (współautor), Szpitale podczas okupacji, Ucieczki z Pawiaka, Virtuti Militari dla Warszawy, „Wacław” batalion AK, Warszawianka, „Wielka Gra”, Wojskowy Korpus Służby Bezpieczeństwa (WKS), Wyspa drukarni TWZW 31 V/1 VI 1944, Wydział Bezpieczeństwa Okręgowej Delegatury Rządu, Związek Harcerstwa Polskiego, Związek Odbudowy Rzeczypospolitej (ZOR), w: *Warszawa walczy 1939–1945. Leksykon*, red. K. Komorowski, Warszawa 2014.

J. Borkowski, *Druhna Irena Kleczyńska-Mycke „Ira”, „Irka Grzybowska” – niezwykła harcerka, żołnierz i przewodniczka, „Materiały Historyczne Stowarzyszenia Szarych Szeregów”*, 2014, nr 99, s. 39–46.

J. Borkowski, *Powstańcza prasa Szarych Szeregów i wybrane zagadnienia służb harcerskich w czasopiśmie walczącej Warszawy*, w: *Prasa Powstania Warszawskiego. Materiały z konferencji naukowej*, red. T. Skoczek, Warszawa 2014.

M. Cieplowska, *Gruzja. Egzotyka tuż za rogiem, „Podróże”*, 2014, nr 8, s. 76–78.

M. Ejchman, *Fabryka piękna, „Stolica”* 2014, nr 6-7, s. 23–25

B. Grudnik, *Balowanie w II Rzeczypospolitej, „wSieci Historii”* 2014, nr 1, s. 68-69.

B. Grudnik, *Zbrodnia w Palmirach, „wSieci Historii”*, 2014, nr 6, s. 63-64.

B. Hensel-Moszczyńska, *Z warszawskich archiwów. Stanisława Lorentza pomysł na Muzeum Dawnej Warszawy, „Almanach Warszawy”*, 2014, t. VIII [w druku].

B. Hensel-Moszczyńska, K. Zwierz, *Kalendarz warszawski 2015*, Warszawa 2014 [teksty i opracowanie merytoryczne].

P. Jaworek, *Warszawa w czasie okupacji niemieckiej*, w: *Magazyn filmowy „Kamienie na szaniec”*, Warszawa 2014, s. 30–37.

A. Kotańska, *Poprzez służbę chorym i rannym żołnierzom – służba ojczyźnie – Szpital Zakonu Maltańskiego w Warszawie*, w: *Joannici i ich związki z ziemią polskimi*, red. P. Deles, P. Mrozowski, Warszawa 2014.

A. Kotańska, *To serve the Homeland by serving the sick and wounded soldiers – the Hospital of the Maltese Order in Warsaw*, in: *The Orders of St. John and Their Ties with Polish Territories*, scientific editors: P. Deles, P. Mrozowski, Warsaw 2014.

K. Kuzko-Zwierz, *Mieszkańcy domów Targowa 50/52. Mikrohistorie*, w: *Targowa 50/52. Posesja i jej mieszkańcy*, Warszawa 2014.

K. Kuzko-Zwierz, *W budowie, czyli jak powstawał „praski MDM”*, „Etnografia do kieszeni”, 2014, nr 3, s. 39–65.

K. Kuzko-Zwierz, *Wspomnienie o żydowskich sąsiadach. Z Archiwum Historii Mówionej Muzeum Warszawskiej Pragi*, w: *Odkrywanie żydowskiej Pragi*, Warszawa 2014.

I. Maliszewska, *Rada Główna Opiekuńcza (RGO), Starówka – powstanie warszawskie, Jan Mulak, Proletariusz – czasopismo, Społeczna Organizacja Samoobrony (SOS)*, w: *Warszawa walczy 1939–1945. Leksykon*, red. K. Komorowski, Warszawa 2014.

I. Maliszewska, *Starówka w sierpniu 1944. Fotografie Ewy Faryaszewskiej*, w: M. Wróblewska, *Fotografie ruin. Ruiny fotografii 1944–2014*, Warszawa 2014.

S. Maliszewski, *Fenomen „Biuletynu Informacyjnego” i jego ludzie*, w: *Prasa Powstania Warszawskiego. Materiały z konferencji naukowej*, red. T. Skoczek, Warszawa 2014.

S. Maliszewski, *Formacja Bojowo-Milicyjna Polskich Socjalistów, „Iwo” batalion, Kontrwywiad Armii Krajowej, Łączność w Powstaniu Warszawskim, V Obwód Mokotów Okręgu Warszawa-Miasto AK, „Pięść” batalion, Straszewska Maria, Wywiad Armii Krajowej, „Zew” Oddziały Szturmowe*, w: *Warszawa walczy 1939–1945. Leksykon*, red. K. Komorowski, Warszawa 2014.

K.E. Meyza, *Wyniki badań sondażowych wzgórza widokowego w Ogrodzie Krasińskich w Warszawie*, „*Almanach Muzealny*”, 2014, t. VIII [w druku].

Z. Polak, U. Bugaj, P. Lutovac, M. Trzeciecki, M. Bogacki, M. Chwiej, M. Novak, *Remains of the Neglected Past. Ottoman Forts on Planinica Hill, Montenegro*, „*Sprawozdania Archeologiczne*”, 2014, t. 66, s. 385–398.

J. Popiołek, *A short history of the research on amber and the use of its properties*, in: *Amber – views, opinions*, vol. 2, Gdańsk–Warsaw 2014.

J. Popiołek, *Powódź w Warszawie w 1813 roku*, „*Almanach Warszawy*”, 2014, t. 8 [w druku].

T.A. Pruszek, *Ziemiański savoir-vivre*, Warszawa 2014.

M. Siwińska, *Brązy Braci Łopieńskich*, „*Spotkania z Zabytkami*”, 2014, nr 11-12, s. 61-63.

M. Siwińska, J. Bochiński, *Varsaviana dla Muzeum Warszawy*, „*Stolica*”, 2014, nr 12, s. 48-49.

A. Sołtan-Lipska, *Kalendarz warszawski, listopad 2013 – październik 2014*, „*Kronika Warszawy*”, 2014, nr 1, s. 1–56.

A. Sołtan-Lipska, *Mazowszanie na Uniwersytecie Krakowskim w XVI wieku i pierwszej połowie XVII wieku*, w: *Dzieje Mazowsza*, t. 2: 1626–1795, red. J. Tyszkiewicz, Pułtusk 2014 [w druku].

J. Trybuś, *Pomnik na rozdrożu*, w: *Skontrum w Muzeum Rzeźby*, red. A. Tarasiuk, A. Janiszewska, Warszawa 2013 [wydane 2015].

J. Trybuś, *Węzły pamięci niepodległej Polski*, red. Z. Najder, A. Machcewicz, M. Kopczyński, R. Kuźniar, B. Sienkiewicz, J. Stępień, W. Włodarczyk, Kraków–Warszawa 2014 [autor wybranych haseł].

K. Wagner, „*Potop*” a *Wielka Wojna Północna w Warszawie w świetle rejestrów podatkowych – przyczynek do porównania dwóch szwedzkich okupacji*, „*Saeculum Christianum*”, 2013, t. 20, s. 109–119.

K. Wagner, *Choroby zwierząt i sposoby ich zwalczania w Warszawie w latach 1864–1901 w świetle doniesień prasowych*, w: *Ludzie i zwierzęta*, t. 6: Pongo, Warszawa 2014, s. 317–323.

K. Wagner, *Czy szata zdobi człowieka? O stroju monarchów europejskich XVII i XVIII w.*, w: *Strój – zwierciadło kultury*, red. M. Furmanik-Kowalska, J. Wasilewska, Warszawa 2014.

K. Wagner, *O przedsiębiorczości w warszawskim garbarstwie – Temler i Szwede*, w: *Z dziejów Warszawy. Przedsiębiorczość*, red. K. Wagner, Z. Chmiel, Warszawa 2013 [tom ukazał się w styczniu 2014].

K. Wagner, P.E. Wespiański, *Plan Warszawy dedykowany Stanisławowi Augustowi, Królowi Polskiemu Wielkiemu Księciu Litewskiemu, przez jego pokornego sługę Le Rouge’a. Ze zbiorów kartograficznych Muzeum Warszawy*, Warszawa 2014.

P.E. Wespiański, *XXVI Ogólnopolska Konferencja Historyków Kartografii „Kamienie milowe w kartografii”*, „*Archeion*”, 2013 [wyd. 2014], t. 114, s. 492–499.

P.E. Wespiański, K. Wagner, *Plan Warszawy dedykowany Stanisławowi Augustowi, Królowi Polskiemu Wielkiemu Księciu Litewskiemu, przez jego pokornego sługę Le Rouge’a. Ze zbiorów kartograficznych Muzeum Warszawy*, Warszawa 2014.

E. Więcek, *Recenzja publikacji Księga szafarska dworu Jana III Sobieskiego 1695-1696*, oprac. J. Dumanowski, Maciej Próba, Łukasz Truściński; *Monumenta Poloniae Culinaris. Polskie Zabytki Kulinarne*, red. J. Dumanowski, t. IV, Muzeum Pałac w Wilanowie, Warszawa 2013; „*Kwartalnik Historii Kultury Materialnej*”, Warszawa 2014, rok LXII, nr 1.

M. Więcek, *Tajemnicza choroba*, „*Manager Apteki*”, 2014, nr 2 (72), s. 69–71.

M. Więcek, *Tajemnicze naczynie*, „Manager Apteki”, 2014, nr 5 (75), s. 66-67.

J. Wiśniewska, *Posesja z historią*, w: *Targowa 50/52. Posesja i jej mieszkańcy*, Warszawa 2014.

J. Wiśniewska, *Problematyka praskich Żydów w projekcie Muzeum Warszawskiej Pragi*, w: *Odkrywanie żydowskiej Pragi. Studia i materiały*, red. Z. Borzymińska, Warszawa 2014.

A. Witkowska-Krych, *Budowanie od podstaw – „Mały Przegląd” jako nowatorski, systematyczny i wieloletni projekt pedagogiczno-społeczny*, „Almanach Muzealny”, 2014, t. 8 [w druku].

A. Witkowska-Krych, „Mówię: mój Boże, mówię: mój i ufam” – sam na sam z Bogiem Janusza Korczaka (Henryka Goldszmita) jako przykład empatii wobec różnych postaw religijnych, w: *Człowiek – istota religijna*, Toruń 2014 [w druku].

A. Witkowska-Krych, *Dziesięć ostatnich zapisków Janusza Korczaka*, „Teksty Drugie”, 2014, nr 5, s. 321–337.

K. Zwierz, *Barbakan i mury Starej Warszawy. Losy zabytku* [przewodnik po wystawie] Warszawa 2014.

K. Zwierz, *By stać się „nową Warszawą”... – socjotopograficzny obraz aktywności gospodarczej ludności warszawskiego prawobrzeża w latach 90. XVIII w. w świetle rejestrów i spisów*, w: red. K. Wagner, Z. Chmiel, *Z dziejów Warszawy. Przedsiębiorczość*, Warszawa 2013 [ukazał się w 2014].

K. Zwierz, *Zapomnienie i uznanie. Zmienne losy Rynku i dzielnicy staromiejskiej w Warszawie na tle procesów modernizacyjnych do 1939 roku*, „Almanach Warszawy”, 2014, t. 8 [w druku].

K. Zwierz, Recenzja książki M. Wrede, *Rozbudowa Zamku Królewskiego w Warszawie przez Zygmunta III*, Warszawa 2013, ss. 304, „Almanach Warszawy”, 2014, t. VIII.

Udział pracowników w konferencjach oraz wykłady i referaty poza Muzeum

Radosław Adamski

Konferencja MUZEALNA EDUakcja WARSZAWY
ORGANIZATOR: Muzeum Narodowe w Warszawie i Muzeum Warszawy

TEMAT: *Współczesne formy działań edukacyjno-muzealnych na przykładzie Muzeum Warszawy*
DATA/MIEJSCE: 24 września, Warszawa

dr hab. Iwona Arabas, prof. PAN

XXIII Sympozjum Historii Farmacji *Lek naturalny – inspiracje farmaceutyczne*
REFERAT: *Herbarium vivum jako muzeum przyrodnicze*
DATA/MIEJSCE: 5–8 czerwca, Bielsko Biala

Sympozjum Oddziału Białostockiego Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego, posiedzenie Komitetu PAN Badań nad Syberią
REFERAT: *Kobiety w aptece*
DATA/MIEJSCE: 11 grudnia, Białystok

LVIII Sympozjum Historie farmacie a veterinární mediciny *Evropa v První světové válce z pohledu farmacie a veterinární mediciny*
REFERAT: *Activities of Maria Skłodowska-Curie and Antonina Lesniewska during the First World War*
DATA/MIEJSCE: 30 listopada, Brno (Czechy)

Anna Banaś

Seminarium i konferencja *Kultura i rozwój*, Instytut Studiów Zaawansowanych
DATA/MIEJSCE: seminarium (październik 2014 – styczeń 2015), konferencja (23 listopada), Warszawa

Konferencja *JASKÓŁKI – nowe zjawiska w warszawskich instytucjach i nieinstytucjach kultury*, udział w warsztatach
DATA/MIEJSCE: 9 grudnia, Warszawa

Karolina Blusiewicz

Międzynarodowa konferencja *Veřejné prostory ve středověku*
REFERAT: *Rynek Starego Miasta w Warszawie – historia a archeologia*
DATA/MIEJSCE: 4-5 czerwca, Olomunec (Czechy)

III Pomorska Sesja Sprawozdawcza za rok 2014

REFERAT: *Parcela peryferyjna w lokacyjnym Pucku. Badania archeologiczne przy ul. Sambora w 2014 r.*

DATA/MIEJSCE: 20-21 listopada, Gdańsk

Konferencja Sprawozdawcza Instytutu Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego

REFERAT: *Parcela peryferyjna w lokacyjnym Pucku. Badania archeologiczne w 2014 r.*

DATA/MIEJSCE: 1–3 grudnia, Warszawa

Julian Borkowski

Konferencja naukowa *Prasa Powstania Warszawskiego*
REFERAT: *Powstańcza prasa Szarych Szeregów i wybrane zagadnienia służb harcercskich w czasopiśmie walczącej Warszawy*

DATA/MIEJSCE: 6 października, Warszawa

Marta Ciesielska

Seminarium Polskiego i Międzynarodowego Stowarzyszenia im. Janusza Korczaka oraz Muzeum Historii Żydów Polskich Polin *Twarze Korczaka*

UDZIAŁ W PANELU DYSKUSYJNYM: *Jak chcemy pokazywać Korczaka po Roku Korczakowskim?*

DATA/MIEJSCE: 1 kwietnia, Warszawa

Dominika Jarzyńska-Pokojska

V Forum Pamięci. Seminarium polskich muzeów martyrologicznych w Muzeum Stutthof

ORGANIZATORZY: Muzeum Stutthof w Sztutowie, Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu oraz U.S. Holocaust Memorial Museum w Waszyngtonie

REFERAT: *Muzeum – Miejsce Pamięci Palmiry. Innowacyjność i pamięć*

DATA/MIEJSCE: 3-4 września, Sztutowo

dr Anna Kotańska

Muzeum Historii Żydów Polskich Polin

WYKŁAD: *Pamiętki rodzinne po Kronenbergach w zbiorach Muzeum Warszawy*

DATA: czerwiec, Warszawa

Symposium naukowe *Zakon Maltański wczoraj i dziś – na progu X stulecia*

REFERAT: *Szpital Maltański w Warszawie, połączony z pokazem wybranej ikonografii*

DATA/MIEJSCE: 6 czerwca, Poznań

Katarzyna Kuzko-Zwierz

XIX Powszechny Zjazd Historyków Polskich

REFERAT: *Historia mówiona w muzeach*

DATA/MIEJSCE: 17–21 września, Szczecin

Konwersatorium *Historie mówione, historie lokalne.*

Autorskie zajęcia w Instytucie Kultury Polskiej UW

DATA: semestr zimowy roku akademickiego 2014/2015

Udział w projekcie *Topo-Grafie: miasto, mapa, literatura.*

Grant Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki.

Złożony do druku tom zbiorowy poświęcony twórczości Leopolda Tyrmanda

dr Jacek Macyszyn

Konferencja naukowa *Od Insurekcji Kościuszkowskiej do Powstania Warszawskiego*

ORGANIZATOR: Muzeum Niepodległości w Warszawie, Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego, Stowarzyszenie Historyków Wojskowości, Zakład Historii Ruchu Ludowego

REFERAT: *Powstanie Wielkopolskie*

DATA/MIEJSCE: 24 marca, Warszawa

Konferencja naukowa *Kościół katolicki w najnowszych dziejach Polski* przygotowana na kanonizację Jana Pawła II przez Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego

ORGANIZATOR: Ludowe Towarzystwo Naukowo-Kulturalne

REFERAT: *Kult Maryjny w polskiej tradycji narodowej*

DATA/MIEJSCE: 16 kwietnia, Warszawa

Konferencja naukowa pod patronatem Szefa BBN min.

Stanisława Kozieja *Bezpieczeństwo osób ustawowo podlegających ochronie wobec zagrożeń XXI wieku*

REFERAT: *Służba bezpieczeństwa i porządku publicznego na przestrzeni dziejów*

DATA/MIEJSCE: 12 czerwca, Warszawa

Sesja popularnonaukowa *Nowe trendy i kierunki w turystyce – turystyka komunikacyjna, konna, eksploracyjna*

ORGANIZATOR: Oddział Warszawski PTTK, Muzeum

Ordynariatu Polowego

REFERAT: *Muzeum Ordynariatu Polowego na szlaku turystycznym Warszawy*

DATA/MIEJSCE: 15 listopada, Warszawa

REFERAT WYGŁOSZONY DLA REPREZENTACYJNEGO ZESPOŁU

ARTYSTYCZNEGO WP: *Ordery i odznaczenia RP*

DATA/MIEJSCE: 4 lutego, Warszawa

ODCZYT W RAMACH SPOTKAŃ Z HISTORIĄ: *Sutanna i karabin*

ORGANIZATOR: Muzeum Wojska w Białymstoku

DATA/MIEJSCE: 26 lutego, Białystok

ODCZYT DLA PRACOWNIKÓW: *Funkcjonowanie przestrzeni wirtualnej, zalety i potencjalne problemy użycia nowoczesnych środków komunikacji społecznej w aspekcie funkcjonowania ekspozycji stałej Muzeum Ordynariatu Polowego*

ORGANIZATOR: Muzeum Centrum Pieniądza

DATA/MIEJSCE: 18 września, Bydgoszcz

Udział w dyskusji panelowej *Kościół i życie religijne w Powstaniu Warszawskim i w czasie exodusu popowstańczego*

ORGANIZATOR: Towarzystwo Miłośników Historii – Sekcja Studiów Krytycznych IH PAN, Muzeum Ordynariatu Polowego

DATA/MIEJSCE: 5 listopada, Warszawa

Obchody 90. rocznicy powołania Korpusu Ochrony Pogranicza (1924–2014)

ODCZYT: *Sztandar KOP z Oranu*

DATA/MIEJSCE: 12 listopada, Warszawa

Joanna Maldis

Warsztaty w ramach programu *Jak przebiegała się historia*

WSPÓŁAUTORSTWO

MIEJSCE: Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie

Izabella Maliszewska

Konferencja *Fenomen polskiego Państwa Podziemnego*

ORGANIZATORZY: Instytut Pamięci Narodowej, Zamek Królewski w Warszawie

REFERAT: *Ratowanie zabytków staromiejskich podczas Powstania Warszawskiego w kontekście działania władz cywilnych*

DATA/MIEJSCE: 16–17 października, Warszawa

Stanisław Maliszewski

Konferencja naukowa *Prasa Powstania Warszawskiego*

REFERAT: *Fenomen „Biuletynu Informacyjnego”*

DATA/MIEJSCE: 6 października, Muzeum Niepodległości w Warszawie

Ewa Nekanda-Trepka

Konferencja *Między kreacją a ortodoksją. Dialog konserwatorsko-architektoniczny*

ORGANIZATOR: Muzeum Etnograficzne w Warszawie

PANELISTKA

DATA/MIEJSCE: 22–23 października, Warszawa

Vilnius Cultural Heritage Forum

ORGANIZATOR: Muzeum Etnograficzne w Warszawie

REFERAT: *The Historical Cityscape as a Record of Political History*

DATA/MIEJSCE: 4–6 grudnia, Wilno (Litwa)

Hanna Nowak-Radziejowska

Konferencja *Angażując publiczność. Partycypacja w muzeach i pozostałych instytucjach kultury*

ORGANIZATOR: Forum Edukatorów Muzealnych

REFERAT: *Projekty partycypacyjne w Muzeum Woli – animacja, budowanie wspólnej opowieści i relacji z mieszkańcami. Utopia czy realna potrzeba?*

DATA/MIEJSCE: 16–17 października, Wieluń

Konferencja *JASKÓŁKI – nowe zjawiska w warszawskich instytucjach i nieinstytucjach kultury*

GOŚĆ SPECJALNY WARSZTATU PRZESTRZEŃ

DATA/MIEJSCE: 9 grudnia, Warszawa

Zbigniew Polak

Konferencja naukowa *Od grodu do miasta lokacyjnego*

ORGANIZATOR: Prezydent Miasta Radomia i Zespół Naukowy do Badań Dziejów Radomia Instytutu Archeologii i Etnologii PAN

REFERAT: *Słodko-gorzki smak archeologii dawnej Warszawy*

DATA/MIEJSCE: 6 maja, Radom

Sesja naukowa poświęcona pamięci

Tadeusza Nawrońskiego *Archeologia miast*

ORGANIZATOR: Muzeum Archeologiczne w Gdańsku, Centrum Edukacji Archeologicznej „Błękitny Lew”

REFERAT: *O trudnych związkach nazwy i desygnatu*

DATA/MIEJSCE: 4–5 grudnia, Gdańsk

Andrzej Skolimowski

Konferencja *Warszawa ma wiele twarzy*, z cyklu

Warszawska Jesień Archiwalna

ORGANIZATOR: Archiwum Polskiej Akademii Nauk, Instytut Pamięci Narodowej, Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych

REFERAT: *Zespoły archiwalne w warsztacie historyka powojennej odbudowy Warszawy*

DATA/MIEJSCE: 20–21 listopada, Warszawa

Aleksandra Sołtan-Lipska

Sesja naukowa *Brązy warszawskie: dzieła, twórcy, kolekcjonerzy i badacze*

ORGANIZATOR: Zarząd Oddziału Warszawskiego SHS oraz Koło Naukowe IHS UKSW

REFERAT: *Władysław Miecznik, grawer i brązownik.*

Historia utrwalona w spiżu i stali

DATA/MIEJSCE: 22 października, Warszawa

Magdalena Staroszczyk

Amateur Film in Eastern Bloc, Inedits/NFA

REFERAT: *46 years of SAWA. Amateur films in Warsaw*

DATA/MIEJSCE: 30 października – 1 listopada, Praga (Czechy)

Katarzyna Wagner

Konferencja *Heterogeniczność przestrzeni miejskiej w Królestwie Polskim i Rzeczypospolitej Obojga Narodów w epoce przedprzemysłowej*

ORGANIZATORZY: Towarzystwo Naukowe w Toruniu, Instytut Historii i Archiwistyki UMK w Toruniu

REFERAT: *Swoi i obcy, czyli o zróżnicowaniu zawodów i narodowości w Warszawie początków XVIII wieku*

DATA/MIEJSCE: 10–12 kwietnia, Toruń

Konferencja *Dziedzictwo i tradycja kultury XVII wieku na Mazowszu*

ORGANIZATORZY: Muzeum Historyczne w Legionowie,
Akademia Humanistyczna im. A. Gieysztora w Pułtusk
REFERAT: *Warszawa Jana Kazimierza w świetle rejestrów
kontrybucji szwedzkiej 1656 r.*
DATA/MIEJSCE: 3 kwietnia, Legionowo

Zajęcia *Ludność Warszawy w perspektywie historycznej*
dla słuchaczy Studium Podyplomowego Varsavianistyki
przy Instytucie Historycznym UW
DATA: semestr zimowy 2013–2014

Paweł E. Weszpiński

WYBRANE WYKŁADY:

Kartografia i urbanistyczny rozwój Warszawy – autorski
przedmiot w ramach podyplomowych studiów varsavianistyki
w Instytucie Historycznym Uniwersytetu
Warszawskiego
DATA: semestr zimowy 2013/2014

Kartografia. Wstęp teoretyczny – wykład w ramach szkolenia
pracowników archiwów państwowych w zakresie
opracowania materiałów kartograficznych
DATA/MIEJSCE: 17 kwietnia, Warszawa

Kartografia warszawska. Przyczyńki do dziejów
w ramach wykładu monograficznego *Varsavianistyka*,
Uniwersytet Warszawski, wykład otwarty dla uczelni
warszawskich
DATA/MIEJSCE: listopad, Warszawa

*Druga edycja map getta warszawskiego jako przykład
prac nad poprawą efektywności kartograficznego przekazu
informacji o dawnej przestrzeni miasta* – wykład
na Otwartym Seminarium Zakładu Kartografii Uniwersytetu
Warszawskiego
DATA/MIEJSCE: styczeń, Warszawa

Z dziejów dawnych planów Warszawy – wykład na
Wydziale Leśnym SGGW
DATA/MIEJSCE: marzec, Warszawa

dr Ewa Wieruch-Jankowska

I Ogólnopolska Konferencja Naukowa *Miłość w kulturze
polskiej*
ORGANIZATOR: prof. dr hab. Wojciech Łysiak, Uniwersytet
Rzeszowski
REFERAT: *Miłość i jej związki z zastawą na warszawskim
stole w XIX wieku*
DATA/MIEJSCE: 16-17 maja, Rzeszów

III Ogólnopolska Konferencja Naukowa *Oblicza utopii,
obłudy i zakłamania*

ORGANIZATOR: prof. dr hab. Wojciech Łysiak, Uniwersytet
Rzeszowski
REFERAT: *Wymowa symboliczna wybranych nagrobków
ludzi PRL-u pochowanych na Cmentarzu Wojskowym
na Powązkach*
DATA: maj, Rzeszów

Interdyscyplinarna konferencja naukowa *Ciało, strój,
biżuteria w kontekście przemian kulturowych, społecznych
i politycznych XIX wieku*

ORGANIZATOR: Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej
w Lublinie
REFERAT: *Gorsety warszawianek XIX wieku i moda euro-
pejska*
DATA/MIEJSCE: 20-21 października, Lublin

Kawa i herbata na warszawskim stole – wykład w Biblio-
tece Publicznej na Woli
DATA/MIEJSCE: 18 listopada, Warszawa

Ewelina Więcek

Debata ekspercka podczas imprezy *Majówka na skarpie*
TEMAT DYSKUSJI: *Kuchnia warszawska*
DATA/MIEJSCE: 25 maja, Warszawa

Debata ekspercka podczas imprezy *Piknik kulinarny Soho*
TEMAT DYSKUSJI: *Kuchnia warszawska*
DATA/MIEJSCE: 28 maja, Warszawa

Agnieszka Witkowska-Krych

Konferencja naukowa *Alkohol w kulturze elit od średnio-
wiecza do współczesności*
ORGANIZATOR: Uniwersytet im. Marii Curie-Skłodowskiej
w Lublinie
REFERAT: *Natchnienie daje mi pięć kieliszków spirytusu
pół na pół z gorącą wodą, czyli o alkoholu w życiu
Janusza Korczaka*
DATA/MIEJSCE: 24 października, Lublin

Zajęcia dla edukatorów muzealnych Akademia Polin,
Muzeum Historii Żydów Polskich, Warszawa
(ZAJĘCIA UZUPEŁNIAJĄCE WCZEŚNIEJSZY ROCZNY KURS)

Jolanta Wiśniewska

WYKŁAD: *Fortuna kołem się toczy... Miasto i przedsiębior-
cy na prawym brzegu Wisły*
ORGANIZATOR: Oddział Warszawski PTTK
DATA/MIEJSCE: 3 marca, Warszawa

Kiermasz artystyczny *Skaryszewska 2014*

PRELEKCJA: *O ulicy Skaryszewskiej i Skaryszewie – krótka historia*
ORGANIZATORZY: Stowarzyszenia Twórcze Lubelska 50/52
i Wspólnota Mieszkaniowa Skaryszewska 10
DATA/MIEJSCE: 4 czerwca, Warszawa

Anna Zasadzińska

Spotkanie grupy roboczej *Barrier-free city for all*
w ramach EUROCIITIES

REFERAT: *Historic surfaces vs. accessibility*

DATA/MIEJSCE: 1–4 października, Wenecja (Włochy)

Konferencja regionalna Sekretariatu Europy Północno-
Zachodniej Organizacji Miast Światowego Dziedzictwa

REFERAT: *Resilience & Reconstruction. Case of Warsaw*

DATA: 12–14 listopada, Quedlinburg (Niemcy)

Konferencja HERITY *Services for Culture: a visit of
quality*

REFERAT: *The Heritage Interpretation Center, how to trans-
fer knowledge about World Heritage to general public*

DATA/MIEJSCE: 4–6 grudnia, Florencja (Włochy)

Udział w projekcie HERITPROT, dotyczącym ochrony
przeciwpożarowej miast wpisanych na Listę Światowego
Dziedzictwa UNESCO

DATA/MIEJSCE: seminarium 1–3 kwietnia, Angra do He-
roismo (Portugalia), seminarium 4–6 czerwca, Ryga
(Łotwa)

Spotkanie zarządu Ligii Miast i Miejsc UNESCO

DATA/MIEJSCE: 11 czerwca, Toruń

Spotkanie zarządu Organizacji Miast Światowego Dziej-
dztwa (OWHC)

DATA/MIEJSCE: 27–30 kwietnia, Kutna Hora (Czechy)

Spotkanie podsumowujące proces okresowego sporzą-
dzenia raportów dotyczących implementacji Konwencji
UNESCO w sprawie ochrony światowego dziedzictwa
kulturalnego i naturalnego z 1972 roku

DATA/MIEJSCE: 11–13 września, Łęknica

Wizyta studyjna w ramach programu City2City Organi-
zacji Miast Światowego Dziedzictwa, dotycząca planów za-
rządzania Miejscem Światowego Dziedzictwa UNESCO

DATA/MIEJSCE: 11–12 lutego, Regensburg (Niemcy)

Artur Zbiegieni

Europejski Kongres Informacji Renowacyjnej (EKIR)

REFERAT: *Projekt modernizacji kamienic strony Dekerta na
Rynku Starego Miasta w Warszawie – siedziba główna
Muzeum Warszawy*

DATA/MIEJSCE: 31 marca – 2 kwietnia, Kraków

Międzynarodowa konferencja *Implementing & Maintaining
Security & Safety at Cultural Institutions with Fewer or
Limited Financial Resources Today and in the Future*

ORGANIZATOR: International Committee On Museums
Security

REFERAT: dotyczył modernizacji siedziby głównej
Muzeum Warszawy

DATA/MIEJSCE: 8–12 września, Kopenhaga (Dania)

Działalność pracowników w organizacjach i towarzystwach naukowych, komitetach redakcyjnych i stowarzyszeniach

dr hab. Iwona Arabas, prof. PAN

Komitet Historii Nauki i Techniki PAN

WICEPRZEWODNICZĄCA

Polskie Towarzystwo Farmaceutyczne

WICEPRZEWODNICZĄCA ZARZĄDU ODDZIAŁU WARSZAWSKIEGO

Zarząd Zespołu Sekcji Historii Farmacji

CZŁONKINI ZARZĄDU

Académie International d'Histoire de la Pharmacie

CZŁONKINI

The International Council of Museums (ICOM). Polski
Komitet Narodowy Międzynarodowej Rady Muzeów

CZŁONKINI

International Society for the History of Pharmacy

DELEGATKA ZESPOŁU SEKCJI HISTORII FARMACJI

Anna Banaś

Stowarzyszenie Gre Badanie

CZŁONKINI KOMISJI REWIZYJNEJ ORAZ STOWARZYSZENIA

Julian Borkowski

Stowarzyszenie Szarych Szeregów Krąg „Zamek”

CZŁONEK ZWYCZAJNY ORAZ CZŁONEK KOMENDY KRĘGU

Stowarzyszenie Szarych Szeregów

KIEROWNIK ARCHIWUM

Spółeczny Komitet Opieki nad Grobami Poległych
Żołnierzy Batalionu „Zośka”

KIEROWNIK KOMISJI HISTORYCZNEJ ORAZ CZŁONEK ZARZĄDU

Muzeum Harcerstwa

WSPÓŁPRACA

Magdalena Cieplowska

Polskie Towarzystwo Farmaceutyczne

CZŁONKINI

Marta Ciesielska

Komitet redakcyjny *Dzieł* Janusza Korczaka

SEKRETARZ

Komitet redakcyjny reedycji *Dzieł* Janusza Korczaka

CZŁONKINI

Kapituła Warszawskiej Nagrody Wychowawczej
im. Janusza Korczaka

CZŁONKINI

Polskie Stowarzyszenie im. Janusza Korczaka

CZŁONKINI ZARZĄDU

Międzynarodowe Stowarzyszenie im. Janusza Korczaka –
International Janusz Korczak Association

CZŁONKINI ZARZĄDU

Grzegorz Konsalik

Rada Muzeum Kolejnictwa w Warszawie

CZŁONEK

dr Anna Kotańska

International Council of Museums (ICOM). Polski
Komitet Narodowy Międzynarodowej Rady Muzeów

CZŁONKINI

Katarzyna Kuzko-Zwierz

Pracownia Studiów Miejskich przy Instytucie Kultury
Polskiej Uniwersytetu Warszawskiego

CZŁONKINI

Polskie Towarzystwo Historii Mówionej

CZŁONKINI

Stowarzyszenie Gwara Warszawska

CZŁONKINI

dr Jacek Macyszyn

Oddział Twórców Towarzystwa Naukowo-Historycznego
przy Muzeum Historii Ruchu Ludowego

ZASTĘPCA PREZESA

Rada Muzeum Kolejnictwa w Warszawie

CZŁONEK

Joanna Maldis

International Council of Museums (ICOM). Polski
Komitet Narodowy Międzynarodowej Rady Muzeów

CZŁONKINI

Katarzyna Meyza

Association internationale pour l’histoire du verre
(AIHV). Polski Komitet Narodowy

CZŁONKINI

Ewa Nekanda-Trepka

Rada konserwatorska w województwie
warmińsko-mazurskim

CZŁONKINI

Rada Muzeum Literatury

CZŁONKINI

Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków

CZŁONKINI

Stowarzyszenie Architektów Polskich SARP

CZŁONKINI

Liga Miast i Miejsc UNESCO

SEKRETARZ

dr Tomasz A. Pruszek

Rada Muzeum przy Muzeum im. Jacka Malczewskiego
w Radomiu

CZŁONEK

Stowarzyszenie Historyków Sztuki, Oddział Warszawski

CZŁONEK

Zespół ds. Warszawskich Historycznych Pracowni Arty-
stycznych przy Prezydencie m.st. Warszawy

CZŁONEK

Komitet redakcyjny „Almanachu Warszawy”

CZŁONEK

Barbara Rogalska

Kapituła Konkursu Mazowieckie Zdarzenie Muzeal-
ne „Wierzbą”, organizowanego przez Stowarzyszenie
Muzealników Polskich, Oddział Mazowiecki i Urząd
Marszałkowski

CZŁONKINI JURY

Konkurs *Na Iluminację strony Biblii*, organizowany przez
Muzeum Drukarstwa Warszawskiego oddział Muzeum
Warszawy

CZŁONKINI JURY

Towarzystwo Bibliofilów Polskich w Warszawie
CZŁONKINI ZARZĄDU, SKARBNICZKA

Rada Muzeum Sportu i Turystyki
CZŁONKINI

Komisja Historyczna Polskiego Towarzystwa
Wydawców Książek
CZŁONKINI

Zuzanna Sieroszewska-Rolewicz
International Council of Museums (ICOM). Polski
Komitet Narodowy Międzynarodowej Rady Muzeów
CZŁONKINI

Aleksandra Sołtan-Lipska
Komitet redakcyjny czasopisma „Kronika Warszawy”
CZŁONKINI

„Almanach Warszawy”
REDAKTOR NACZELNA

Towarzystwo Miłośników Historii, oddział Stowarzysze-
nia Historyków Polskich
CZŁONKINI

dr Jarosław Trybuś
Stowarzyszenie Historyków Sztuki
CZŁONEK

Zespół Nazewnictwa Miejskiego m.st. Warszawy
CZŁONEK

Collegium Civitas
WYKŁADOWCA

Katarzyna Wagner
The International Council of Museums (ICOM). Polski
Komitet Narodowy Międzynarodowej Rady Muzeów
CZŁONKINI

Polskie Towarzystwo Badań nad Wiekiem Osiemnastym
CZŁONKINI

„Almanach Warszawy”
SEKRETARZ REDAKCJI

„Kronika Warszawy”
PROWADZĄCA DZIAŁ PRO MEMORIA

Paweł E. Wespiński
Zespół Historii Kartografii przy Instytucie Historii
Nauki PAN
CZŁONEK

Zespół Nazewnictwa Miejskiego m.st. Warszawy
CZŁONEK

Związek Harcerstwa Polskiego
HARCMISTRZ, WICEPRZEWODNICZĄCY KOMISJI STOPNI INSTRUKTOR-
SKICH HUFCA ZHP WARSZAWA-ŻOLIBÓRZ, WICEPRZEWODNICZĄCY
SĄDU HARCERSKIEGO HUFCA ZHP WARSZAWA-ŻOLIBÓRZ, CZŁONEK
SĄDU HARCERSKIEGO CHORĄGWI STOŁECZNEJ ZHP

Towarzystwo Lindleyowskie Societas Lindleiana
SEKRETARZ

Anna Zasadzińska
Zespół ds. Traktu Królewskiego i innych obszarów repre-
zentacyjnych m.st. Warszawy
CZŁONKINI

Organizacja Miast Światowego Dziedzictwa (Organiza-
tion of World Heritage Cities)
CZŁONKINI RADY DYREKTORÓW W IMIENIU PREZYDENTA
M.ST. WARSZAWY

Barrier-free city for all w ramach organizacji
EUROCITIES
CZŁONKINI GRUPY ROBOCZEJ

Pracownicy w Stowarzyszeniu Muzealników Polskich, Oddział Mazowiecki

Radosław Adamski
Juliusz Barwik
Małgorzata Berezowska
Jacek Bochiński
Julian Borkowski
Tomasz Bylicki
Magdalena Cieplowska
Aleksandra Derc-Jasińska
Barbara Hensel-Moszczyńska
Małgorzata Heymer
Bartosz Jażdżyk
Magdalena Kłos
CZŁONEK ZARZĄDU SMP OM,
SEKRETARZ, DELEGAT NA WALNYCH
ZJAZDACH DELEGATÓW SMP

Grzegorz Konsalik
Agata Korycka
Katarzyna Kuzko-Zwierz
Katarzyna Wagner
Patrycja Labus
Joanna Maldis
Izabella Maliszewska
Stanisław Maliszewski
Katarzyna Meyza
Romuald Morawski
Zofia Morka
Edward Pawlikowski
Włodzimierz Pela
Kamila Pilecka

dr Tomasz A. Pruszek
Barbara Rogalska
Joanna Rykiel
Łukasz Sobierajski
Aleksandra Sołtan-Lipska
Artur Szuba
Anna Topolska
dr Jarosław Trybuś
Izabela Wichrowska
Ewelina Więcek
Marcin Więcek
Jolanta Wiśniewska
Anna Zabiegałowska-Sitek

Muzeum w organizacjach krajowych i międzynarodowych

Muzeum Warszawy jest członkiem instytucjonalnym
Międzynarodowej Rady ds. Muzeów ICOM
(The International Council of Museums).

W ramach ICOM Muzeum ma delegowanych przedstawi-
cieli w trzech komitetach międzynarodowych:

INTERCOM International Committee for Museum
Management

DELEGAT: Ewa Nekanda-Trepka

CAMOC International Committee for the Collections
and Activities of Museums of Cities

DELEGAT: dr Jarosław Trybuś

ICMS International Committee for Museum Security

DELEGAT: Artur Zbiegieni

Muzeum Warszawy jest członkiem
Warszawskiej Organizacji Turystycznej.

Nagrody i odznaczenia dla pracowników za działalność naukową i popularyzatorską

dr hab. Iwona Arabas, prof. PAN

Złoty Medal za Długoletnią Służbę, przyznawany przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej za wzorowe, wyjątkowo sumienne wykonywanie obowiązków wynikających z pracy zawodowej w służbie Państwa.

Julian Borkowski

Medal Pro Patria przyznany przez kierownika Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych za działalność na rzecz kombatantów.

Magdalena Kłos

Dyplom i medal okolicznościowy za całokształt pracy na rzecz Stowarzyszenia Muzealników Polskich, z okazji jubileuszu 15-lecia SMP OM.

Barbara Rogalska

Odznaka honorowa Zasłużony dla Kultury Polskiej – przyznawana przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego osobom wyróżniającym się w tworzeniu, upowszechnianiu i ochronie kultury.

Medal Pamiątkowy 15-lecia Stowarzyszenia Muzealników Polskich, Oddział Mazowiecki, członek-założyciel, za działalność na rzecz Stowarzyszenia.

Łukasz Sobierajski

Medal Pamiątkowy 15-lecia Stowarzyszenia Muzealników Polskich, Oddział Mazowiecki, członek-założyciel, za działalność na rzecz Stowarzyszenia.

Aleksandra Sołtan-Lipska

Nagroda Towarzystwa Przyjaciół Historii i Biblioteki Publicznej m.st. Warszawy w konkursie na najlepsze warsawiana 2014, za książkę *Służew i jego Kościół*, Warszawa 2013.

Katarzyna Wagner, Paweł E. Wespiański,

Plan Warszawy dedykowany Stanisławowi Augustowi, Królowi Polskiemu Wielkiemu Księciu Litewskiemu, przez jego pokornego i uniżonego sługę Le Rouge'a, Warszawa 2014.

Nagroda KLIO 2014 w kategorii warsawiana (nagroda II stopnia), przyznawana przez Porozumienie Wydawców Książki Historycznej, za wybitny wkład w badania historyczne.

VIII edycja konkursu Mazowieckie Zdarzenia Muzealne – Wierzba, organizator: Samorząd Województwa Mazowieckiego we współpracy ze Stowarzyszeniem Muzealników Polskich, Oddział Mazowiecki w Warszawie.

Wystawa Zawód: Architekt towarzysząca 5. edycji festiwalu Warszawa w Budowie (nagroda dla Muzeum Warszawy i Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie) II miejsce w kategorii Najciekawsza wystawa zorganizowana przez placówkę muzealną na Mazowszu.

Wydawnictwo Ars Litographica. Sztuka litografii ze zbiorów Muzeum Drukarstwa Warszawskiego

Michała T. Horoszewicza i Joanny Makuch-Folwarskiej (Warszawa 2013).

II miejsce w kategorii Najlepsze wydawnictwo muzealne.

Kustosze dyplomowani w Muzeum

Kustosz dyplomowany to tytuł zawodowy nadawany przez komisję powoływaną przez Radę ds. Muzeów przy Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Warunkami uzyskania tytułu są: stopień doktorski w dziedzinie pokrewnej profilowi muzeum, udokumentowany dorobek naukowy, 10-letni staż pracy w muzeum.

dr hab. Iwona Arabas, prof. PAN

dr Anna Kotańska

dr Jacek Macyszyn

dr Joanna Popiołek

dr Ewa Wieruch-Jankowska

Odlew gipsowy i negatyw pieczęci m.st. Warszawy

MHW 465/A-B

gips, plastelina, śr. 53 mm
data nieznana, Polska

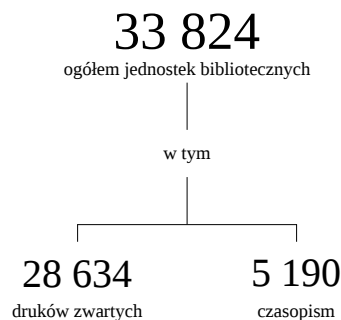
ze zbiorów rzemiosła artystycznego

Biblioteka

W roku 2014 Biblioteka działała w ograniczonym zakresie. Po przeniesieniu zasobu do PKiN przeprowadzono skanowanie całości zbiorów, co ograniczyło wizyty czytelników przez cały pierwszy kwartał roku. Ogółem Bibliotekę odwiedziło 290 użytkowników, w tym 11 osób z instytucji (m.in. SARP, Zamek Królewski w Warszawie, Muzeum Historyczne w Berlinie, Akademia Ignatianum w Krakowie, redakcja „Spotkań z Zabytkami”, Archiwum Urzędu Miasta st. Warszawy, ASP). Wypożyczenia międzybiblioteczne objęły 64 pozycje. Pracownicy przeprowadzili 24 kwerendy na potrzeby użytkowników indywidualnych i instytucji.

W roku 2014 Biblioteka pozyskała do swych zbiorów 290 voluminów druków zwartych oraz 19 roczników czasopism o łącznej wartości 13861,19 zł, pochodzących z kupna, wymiany i darów. W drugiej połowie roku został zakupiony system biblioteczny Mateusz, który pozwoli na automatyzację zbiorów biblioteki i udostępnienie ich w Internecie szerszemu gronu użytkowników. Dzięki nawiązaniu współpracy z Biblioteką Publiczną m.st. Warszawy najcenniejsze zbory Biblioteki zostaną zdigitalizowane i udostępnione w sieci.

ZBIORY BIBLIOTEKI W 2014 ROKU

Archiwum Naukowe

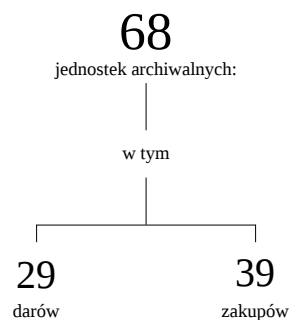
Z Archiwum Naukowego w 2014 roku skorzystało 30 osób – 28 z zasobu (201 jednostek archiwalnych), dwie przeglądały katalogi (2239 jednostek archiwalnych). Odbłyły się 24 kwerendy przeprowadzone zarówno przez pracowników Muzeum, jak i osoby z zewnątrz.

Dotyczyły one kwestii pochodzenia warszawiaków, szkół oraz firm i przedsiębiorstw warszawskich.

W ramach scalania zasobu archiwalnego do Archiwum Naukowego zostały włączone materiały archiwalne z Muzeum Woli i Muzeum Warszawskiej Pragi oraz bogaty zbiór Archiwum „Solidarności” (gromadzony przez dawny Dział Historii Warszawy – sekcja historii Warszawy po 1918 roku) – łącznie prawie 6000 różnego rodzaju dokumentów.

Prace w Archiwum koncentrowały się na opracowaniu nowych dokumentów – tworzeniu papierowych kart ewidencyjnych, które są przepisywane do osobnej bazy, w oczekiwaniu na uruchomienie modułu archiwalnego Musnetu. Oprócz tego Archiwum Naukowe uczestniczyło w bieżącej działalności Muzeum poprzez wspomniane kwerendy, pomoc innym działom i oddziałom w wypożyczeniu materiałów (m.in. na wystawę *Nowi warszawiacy. Historia awansów społecznych w drugiej połowie XIX wieku* w Muzeum Woli), ocenę merytoryczną darów i zakupów.

DARY I ZAKUPY W 2014 ROKU

Plakieta konturowa – Syrena warszawska

MHW 25/JM

proj. Henryk Grunwald (1904-1958)
wyrób zakładu Władysława Miecznika
mosiądz, odlew, wys. 327 mm, szer. 203 mm
ok. 1930 roku, Warszawa
ze zbiorów wyrobów pracowni brązowniczo-grawerskiej
Marty i Jerzego Mieczników

Wydawnictwa

Katalogi wystaw i konkursów, monografia naukowa, opracowania popularno-naukowe, wspomnienia, teksty literackie, a także sprawozdanie z działalności Muzeum, kalendarz książkowy i rocznik muzealny – to kategorie, jakimi można opisać wydawane przez Muzeum publikacje

W 2014 roku koncentrowaliśmy się na opracowaniu zbiorów, zarówno w ujęciu naukowym (*Fotografie ruin. Ruiny fotografii 1944–2014*), jak i popularno-naukowym (pierwsza książka z serii *Plany Warszawy*, wyróżniona Nagrodą KLIO 2014 w kategorii *varsaviana*). Muzeum było wydawcą 9 publikacji. Zespoły redakcyjne składały się w większości z osób spoza grona pracowników. Redaktorzy, graficy, fotoedytorzy i fotografowie, tłumacze, niekiedy również autorzy, specjaliści w swoich dziedzinach współpracowali z pracownikami merytorycznymi Muzeum. Pracę zespołów koordynowała osoba odpowiedzialna za muzealne wydawnictwa. Staranny dobór kompetentnych członków zespołów gwarantował zarówno wysoki poziom merytoryczny, jak i edytorski muzealnych wydawnictw. Taka formuła pracy sprawdziła się i jest kontynuowana w rozpoczętych już projektach.

Dystrybucją nowych wydawnictw zajmowała się Fundacja Bęc Zmiana oraz Dział Marketingu. Książki dostępne były w muzealnym sklepie online oraz w księgarniach muzealnych, mieszczących się w siedzibie głównej i w niektórych oddziałach (Muzeum Woli, Muzeum Farmacji, Centrum Interpretacji Zabytku), a także w wybranych księgarniach w Warszawie.

Małgorzata Mycielska,
fot. MW

Małgorzata Mycielska
SAMODZIELNE STANOWISKO DS. WYDAWNICTW

WYDATKI NA WYDAWNICTWA Z BUDŻETU
NA DZIAŁALNOŚĆ MERYTORYCZNĄ

130 239,41 zł

netto

NAJLEPIEJ SPRZEDAJĄCA SIĘ W 2014
ROKU KSIĄŻKA WYDANA PRZEZ MUZEUM
Katarzyna Wagner, Paweł E. Wespiński,
Plan Warszawy dedykowany Stanisławowi Au-
gustowi, Królowi Polskiemu Wielkiemu Księciu
Litewskiemu, przez jego pokornego sługę Le
Rouge'a. Ze zbiorów kartograficznych Muzeum
Warszawy, Warszawa 2014

314

egzemplarzy
(sprzedaż od lipca do grudnia)

CZŁONKOWIE ZESPOŁÓW
REDAKCYJNYCH

74

osoby ogółem

w tym

38

osób spoza
Muzeum

36

pracowników
Muzeum

ŁĄCZNA SPRZEDAŻ WYDAWNICTW
MUZEALNYCH W 2014 ROKU

5001

egzemplarzy

za sumę

72 592,26 zł

W 2014 ROKU MUZEUM
WYDAŁO

9

publikacji

Sprawozdanie Muzeum Historycznego m.st. Warszawy 2013

OPRACOWANIE: Małgorzata Mycielska
WSPÓŁPRACA: Joanna Popiołek, Jakub Supera (NA PODSTAWIE MATERIAŁÓW PRZYGOTOWANYCH PRZEZ PRACOWNIKÓW MHW)
REDAKCJA JĘZYKOWA: Joanna Popiołek
KOREKTA: Julia Odnous
PROJEKT GRAFICZNY, SKŁAD: Anna Piwowar
KOORDYNACJA PRAC ZESPOŁU REDAKCYJNEGO I PRODUKCJI: Małgorzata Mycielska
ISBN: 978-83-62-189-34-2
NAKLAD: 600 egzemplarzy
LICZBA STRON: 112
ILUSTRACJE: 141, w tym 13 fotografii Nicolasa Grosppierre'a
DRUK: kolorowy, oprawa miękka
JĘZYK PUBLIKACJI: polski
KATEGORIA: sprawozdanie
FINANSOWANIE: środki własne
WYDANIE: maj 2014

Sprawozdanie wydane przez Muzeum po raz pierwszy zawiera informacje o instytucji w 2013 roku. Dotyczy zarówno działalności merytorycznej (wystawy czasowe, wydawnictwa, zbiory), jak i funkcjonowania Muzeum jako instytucji (organizacja Muzeum, inwestycje, finanse). W publikacji znalazła się rozmowa dra Jarosława Trybusia, Zastępcy Dyrektora Muzeum Warszawy ds. Merytorycznych, z prof. Januszem Durko, dyrektorem Muzeum w latach 1951–2003, dotycząca zmian zachodzących w instytucji i ludzi, dzięki którym procesy te miały miejsce. Na wyraz graficzny publikacji wpłynęły zdjęcia wnętrza Muzeum przygotowywanych do remontu, wykonane tuż przed przeniesieniem zbiorów do magazynów tymczasowych przez wybitnego fotografa, Nicolasa Grosppierre'a.

Fot. MW

seria **PLANY WARSZAWY**, *Plan Warszawy dedykowany Stanisławowi Augustowi, Królowi Polskiemu Wielkiemu Księżu Litewskiemu, przez jego pokornego sługę Le Rouge'a. Ze zbiorów kartograficznych Muzeum Warszawy*

KONCEPCJA SERII: Paweł E. Wespiański
 AUTORZY: Katarzyna Wagner,
 Paweł E. Wespiański
 REDAKTOR PROWADZĄCA:
 Małgorzata Mycielska
 REDAKCJA MERYTORYCZNA:
 Barbara Hensel-Moszczyńska
 REDAKCJA JĘZYKOWA: Regina Gromacka
 KOREKTA: Jacek Bławdziewicz
 RECENZJA TEKSTU PLAN WARSZAWY
 GEORGES'A LOUISA LE ROUGE'A Z 1768 ROKU:
 dr Henryk Bartoszewicz, Archiwum
 Główne Akt Dawnych, Zespół Historii
 Kartografii przy IHN PAN
 PROJEKT GRAFICZNY SERII, SKŁAD:
 Anna Piwowar

KOORDYNACJA PRAC ZESPOŁU
 REDAKCYJNEGO I PRODUKCJI:
 Małgorzata Mycielska
 ISBN: 978-83-62189-33-5
 NAKŁAD: 1500 egzemplarzy
 LICZBA STRON: 142
 ILUSTRACJE: 38 + reprodukcja planu
 w oryginalnym formacie i opracowa-
 nie legendy
 DRUK: kolorowy, oprawa twarda
 JĘZYK PUBLIKACJI: polski
 KATEGORIA: opracowanie zbiorów,
 publikacja popularnonaukowa
 FINANSOWANIE: środki własne
 WYDANIE: czerwiec 2014

Dzięki serii *Plany Warszawy* można prześledzić rozwój przestrzenny miasta, poznając wybitne dzieła kartografii ze zbiorów Muzeum Warszawy. Każda publikacja zawiera plan w oryginalnej skali, szkic historyczny o Warszawie z czasów jego powstania oraz szczegółowy opis kartograficzny. Plan Warszawy Georges'a Louisa Le Rouge'a z 1768 roku to jedno z najwspanialszych i najbardziej interesujących odwzorowań XVIII-wiecznej Warszawy. W tej publikacji porównany został z trzema innymi planami z epoki – Tirregaille'a, Rizzi Zannoniego i Tardieu. Przedstawia Warszawę z początku panowania Stanisława Augusta, kiedy miasto rozwijało się dynamicznie za sprawą reform i obecności dworu. Zmiany gospodarcze i społeczne sprzyjały poprawie warunków życia oraz urbanizacji nowych terenów – m.in. Żoliborza, Powiśla i dzisiejszej Pragi, a kulturalny mecenat króla przyczyniał się do upowszechnienia idei oświeceniowych.

Fot. MW

Nagroda KLIO 2014 w kategorii *varsaviana*, przyznawana przez Porozumienie Wydawców Książki Historycznej za wybitny wkład w badania historyczne.

„Print control. Best printed matter from Poland Number 3” to rocznik zawierający zestawienie ok. 100 najlepszych pod względem grafiki

druków powstałych w Polsce w 2013 i 2014 roku. *Plan Warszawy...* znalazł się w kategorii publikacje. Wraz z innymi zebranymi w roczniku książkami prezentowany był na stoisku Instytutu Książki podczas Międzynarodowych Targów Książki we Frankfurcie (październik) oraz podczas premiery rocznika w Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie (grudzień).

Fotografie ruin. Ruiny fotografii 1944–2014 Ruins in Photographs. Photographs in Ruins 1944–2014

AUTORKA TEKSTU, KONCEPCJI, UKŁADU ILLUSTRACJI I OPRACOWANIA NAUKOWEGO:

Magdalena Wróblewska

OPISY W ROZDZIALE STARÓWKA

W SIERPNIU 1944 ROKU. FOTOGRAFIE

EWY FARYASZEWSKIEJ:

Izabella Maliszewska

REDAKTOR PROWADZĄCA:

Małgorzata Mycielska

REDAKCJA JĘZYKOWA: **Regina Gromacka**

KOREKTA: **Julia Odnous**

TŁUMACZENIE: **Zofia Sochańska-Kumor**

RECENZJE NAUKOWE:

prof. **Piotr Piotrowski**,

dr hab. **Andrzej Leśniak**

PROJEKT GRAFICZNY, SKŁAD:

Magdalena Piwowar

DIGITALIZACJA KLISZY AGFAKOLOR:

Skanery Niewiarygodne: **Jakub**

Certowicz i Jędrzej Sokołowski

KOORDYNACJA PRAC ZESPOŁU

REDAKCYJNEGO I PRODUKCJI:

Małgorzata Mycielska

ISBN: 978-83-62189-39-7

NAKLAD: 1000 egzemplarzy

LICZBA STRON: 152

ILUSTRACJE: 104

DRUK: kolorowy, oprawa miękka

JĘZYK PUBLIKACJI: polski, angielski

KATEGORIA: opracowanie zbiorów,

monografia naukowa

FINANSOWANIE: środki własne

WYDANIE: październik 2014

Trzy rodzaje obrazów fotograficznych prezentowane w książce: przezrocza, czarno-białe odbitki i barwne skany, mają wspólne źródło. Jest nim kolorowa klisza Agfy, naświetlona na Starówce w sierpniu 1944 roku przez uczestniczkę powstania warszawskiego Ewę Faryaszewską. Każdy z 31 obrazów ruin wykracza poza przedstawianą historię zniszczeń wo-

jennych, odsyła do innych wydarzeń niż powstanie. Celuloidowe slajdy, papierowe odbitki i cyfrowe pliki mówią wiele o fotografii i praktykach z nią związanych, zarówno w chwili fotografowanych wydarzeń historycznych – epizodów powstania warszawskiego, jak i potem, w procesach pisania historii, zachowywania, ale także niszczenia i wytwarzania na nowo jej świadectw.

Fot. MW

seria: Biblioteka Warszawska, *Felieton o mojej Warszawie*

AUTOR: Jan Szelaąg (Zbigniew Mitzner)
 WYBÓR I OPRACOWANIE: Piotr Mitzner
 REDAKTOR PROWADZĄCY SERII: Andrzej Sołtan
 REDAKCJA I KOREKTA: Anna Tłuchowska
 REDAKCJA I FOTOEDYCJA: Julia Odnous
 PROJEKT GRAFICZNY SERII: Przemek Dębowski i Wojtek Kwiecień-Janikowski
 SKŁAD: Przemek Dębowski, Włodzimierz Zakrzewski
 KOORDYNACJA PRAC ZESPOŁU REDAKCYJNEGO I PRODUKCJI: Małgorzata Mycielska
 ISBN: 978-83-62189-37-3
 NAKŁAD: 800 egzemplarzy
 LICZBA STRON: 528
 ILUSTRACJE: 53
 DRUK: czarno-biały, oprawa miękka
 JĘZYK PUBLIKACJI: polski
 KATEGORIA: tekst literacki, wspomnienia
 FINANSOWANIE: środki własne
 WYDANIE: październik 2014
 PARTNERZY WYDANIA: Ośrodek Karta, FotoKarta, Fundacja Archeologia Fotografii, Narodowy Archiwum Cyfrowe

Zbigniew Mitzner (1910–1968), często publikował felietony pod pseudonimem „Jan Szelaąg”, całe życie pozostał związany z Warszawą. Od wczesnej młodości był socjalistą; przed wojną należał do Polskiej Partii Socjalistycznej, w czasie okupacji – do organizacji „Wolność” i do podziemnej PPS. Po wojnie działał w ramach narzuconego systemu, co jakiś czas przekraczając jednak wyznaczone przez partię i cenzurę ograniczenia. Książka ta zawiera fragmenty warszawskich wspomnień oraz felietony autorstwa Zbigniewa Mitznera komentujące sprawy codzienne stolicy i kolejne dekady jej rozwoju. Są to często teksty interwencyjne dotyczące źle działających telefonów, fatalnych założeń urbanistycznych, niefunkcjonalnych i brzydkich budynków – Zbigniew Mitzner proponuje m.in. powołanie BNEŻ (Biura Nadzoru

Estetyki Życia) zamiast działającego, jego zdaniem, TZW (Towarzystwa Zapaskudzenia Widoków). Zebrane są w niej także wspomnienia o ludziach Warszawy: Karolu Irzykowskim, Stefani Sempołowskiej, Leopoldzie Staffie, ramiarzu Ciesielskim, opiekunce gołębi ze Starego Miasta i wielu innych.

Fot. MW

Seria: Biblioteka Warszawska, *Kartka z pamiętnika uczennicy. Książka pamiątkowa szkoły Haliny Gepnerówny 1901–1944*

WYBÓR I OPRACOWANIE TEKSTÓW: Jolanta Niklewska
 REDAKTOR PROWADZĄCY SERII: Andrzej Sołtan
 KOREKTA: Joanna Popiołek
 PROJEKT GRAFICZNY SERII: Przemek Dębowski i Wojtek Kwiecień-Janikowski
 SKŁAD: Włodzimierz Zakrzewski
 KOORDYNACJA PRAC ZESPOŁU REDAKCYJNEGO I PRODUKCJI: Małgorzata Mycielska

ISBN: 978-83-62189-41-0300
 NAKŁAD: 800 egzemplarzy
 LICZBA STRON: 384
 ILUSTRACJE: 111
 DRUK: czarno-biały, oprawa miękka
 JĘZYK PUBLIKACJI: polski
 KATEGORIA: wspomnienia
 FINANSOWANIE: środki własne i dotacja Towarzystwa Miłośników Historii
 WYDANIE: październik 2014
 PARTNER WYDANIA: Towarzystwo Miłośników Historii

Żeńska szkoła Haliny Gepnerówny istniała w Warszawie od 1901 roku. Zarówno śmierć przełożonej podczas bombardowania Warszawy we wrześniu 1939 roku, jak i zarządzenia niemieckich władz okupacyjnych o zamknięciu szkół średnich nie przerwały

nauki, która odtąd była prowadzona tajnie. Kres istnieniu szkoły położyło dopiero zniszczenie budynku szkolnego przy ul. Moniuszki 8 po powstaniu warszawskim. Jednakże pamięć o szkole, świetnych nauczycielach i lubianej przez uczennice przełożonej nie

Fot. MW

zgasła. Jej wyrazem jest ta pamiątkowa książka, na którą złożyły się wspomnienia wychowanek, wzbogacone o materiały ikonograficzne znajdujące się w zbiorach Muzeum.

Nowi Warszawiacy. Historie awansów społecznych drugiej połowy XIX wieku

KONCEPCJA I OPRACOWANIE:

Joanna Kubicka

TEKSTY: Hanna Nowak-Radziejowska,
Joanna Kubicka

REDAKCJA: Iwona Pijanowska,
Piotr Herbich

TLUMACZENIE: Scotia Gilroy,
Agnieszka Dudek

PROJEKT GRAFICZNY, SKŁAD:
Ania Światłowska

KOORDYNACJA PRAC MERYTORYCZNYCH:
Anna Banaś, Joanna Kubicka

KOORDYNACJA PRODUKCJI:
Aleksandra Derc-Jasińska,
Julia Głogowska

ISBN: 978-83-62189-36-6

NAKLAD: 500 egzemplarzy

LICZBA STRON: 84

ILUSTRACJE: 37

DRUK: czarno-biały + 1 kolor, oprawa
miękką

JĘZYK PUBLIKACJI: polski, angielski

KATEGORIA: katalog wystawy

FINANSOWANIE: środki własne

WYDANIE: maj 2014

Publikacja towarzyszyła wystawie pod tym samym tytułem, odbywającej się w dniach 14 maja – 27 lipca 2014 roku w Muzeum Woli, oddziale Muzeum Warszawy.

Przedstawia biografie nowych warszawiaków, przybyszów z prowincji, którzy wbrew ograniczeniom politycznym Królestwa Polskiego odnieśli sukcesy materialne i pieli się po drabinie społecznej.

Nowi Warszawiacy oraz katalog wystawy wydany przez Muzeum w 2013 roku – *W rytmie tanga* (projekt graficzny Ania Światłowska) znalazły się w setce najciekawszych międzynarodowych publikacji ostatnich 5 lat. Zostały pokazane w książce *Publication design* wydawnictwa Dopress, w rozdziale poświęconym zagadnieniom koloru w projektowaniu wydawniczym.

Fot. MW

Katalog pokonkursowy *Na iluminację strony Biblii. Projekt pierwszej strony okładki i strony tytułowej*

TEKSTY: Maria Biegańska,
Barbara Rogalska
REDAKCJA JĘZYKOWA: Joanna Popiołek
FOTOGRAFIE PRAC KONKURSOWYCH
W KATALOGU: Iwo Rutkiewicz
PROJEKT GRAFICZNY, SKŁAD:
Iwo Rutkiewicz
KOORDYNACJA PRAC ZESPOŁU
REDAKCYJNEGO I PRODUKCJI:
Małgorzata Mycielska
ISBN: 978-83-62189-38-0
NAKLAD: 300 egzemplarzy
LICZBA STRON: 98
ILUSTRACJE: 122
DRUK: kolorowy, oprawa miękka
JĘZYK PUBLIKACJI: polski
KATEGORIA: katalog pokonkursowy
FINANSOWANIE: środki własne
WYDANIE: październik 2014

Publikacja towarzysząca wystawie prac konkursowych, która odbyła się w dniach 5–22 czerwca 2014 roku w Klubie Kultury Saska Kępa.

W katalogu znalazł się krótki opis historii konkursu, założeń V edycji oraz opinie jurorów i lista uczestników konkursu. Zreprodukowane zostały wszystkie prace nadesłane na konkurs.

Fot. MW

Kalendarz warszawski 2015

OPRACOWANIE MERYTORYCZNE:
Barbara Hensel-Moszczyńska,
Krzysztof Zwierz
KOREKTA: Tadeusz Baranowski
PROJEKT GRAFICZNY, SKŁAD:
Ania Światłowska
KOORDYNACJA PRAC ZESPOŁU
REDAKCYJNEGO I PRODUKCJI:
Aleksandra Derc-Jasińska,
Julia Głogowska
ISBN: 978-83-62189-40-3
NAKLAD: 4000 egzemplarzy
LICZBA STRON: 190
ILUSTRACJE: 16
DRUK: czarno-biały, oprawa miękka
JĘZYK PUBLIKACJI: polski
KATEGORIA: kalendarz książkowy
FINANSOWANIE: środki z NMF i EOG
oraz dofinansowanie m.st. Warszawy
WYDANIE: listopad 2014

Kalendarz warszawski 2015 zawiera zdjęcia ze zbiorów Muzeum Warszawy przedstawiające odbudowę Starego Miasta, a w szczególności kamienic po stronie Dekerta, które przeznaczone zostały na siedzibę muzeum poświęconego historii Warszawy. Teksty są komentarzem dopełniającym fotografie, wyjaśniają kontekst historyczny, charakteryzują postaci przedstawione na zdjęciach.

Fot. MW

„Almanach Warszawy” (dawniej „Almanach Muzealny”), tom VIII

KOMITET REDAKCYJNY: Barbara Hensel-Moszczyńska, dr Hubert Kowalski (Muzeum UW, Instytut Archeologii UW), Katarzyna Kuzko-Zwierz, dr Tomasz A. Pruszek, Andrzej Skolimowski, Aleksandra Sołtan-Lipska (redaktor naczelna), dr Jarosław Trybuś, Katarzyna Wagner (sekretarz)

RADA NAUKOWA: dr Bartosz Dziewanowski-Stefaniak (Centrum Badań Historycznych PAN w Berlinie), prof. Małgorzata Karpińska (przewodnicząca, Instytut Historyczny UW), dr hab. Piotr Majewski (Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów), dr Tomasz Makowski (Biblioteka Narodowa w Warszawie), prof. dr hab. Jerzy Miziołek (Muzeum UW, Instytut Archeologii UW), dr Piotr Rypson (Muzeum Narodowe w Warszawie), dr Magdalena Wróblewska (Instytut Historii Sztuki UW)

REDAKCJA JĘZYKOWA: Katarzyna Sobolewska

KOREKTA: Ewa Stepniewicz

TLUMACZENIA: Katarzyna Jaskólska-Węgierek

INDEKS NAZWISK: Zofia Wieluńska

PROJEKT GRAFICZNY: Ania Światłowska

SKŁAD: Włodzimierz Zakrzewski

KOORDYNACJA: Małgorzata Mycielska

ISSN: 2449-6650

NAKLAD: 300 egzemplarzy

LICZBA STRON: 406

ILUSTRACJE: 152

DRUK: czarno-biały, oprawa miękka

JĘZYK PUBLIKACJI: polski, streszczenia w języku angielskim

KATEGORIA: rocznik naukowy

FINANSOWANIE: środki własne

PARTNER WYDANIA: Narodowe Archiwum Cyfrowe

WYDANIE: grudzień 2014

„Almanach Muzealny”, periodyk wydawany przez Muzeum od 1997 roku, w 2014 roku przeszedł gruntowną przemianę. Najbardziej zauważalna jest zmiana nazwy na „Almanach Warszawy”. Nowa nazwa odpowia-

da nowej formule pisma, która ma na celu uczynienie z „Almanachu” liczącego się czasopisma varsavianistycznego, łączącego przedstawicieli różnych środowisk: muzealnego, akademickiego, a także kolekcjonerów, aktywistów i miłośników Warszawy. Inne zmiany to: regularność ukazywania się pisma oraz poszerzenie zarówno tematyki publikowanych materiałów, jak i kręgu współpracowników. Do tej pory ukazało się siedem zróżnicowanych pod względem tematycznym tomów „Almanachu Muzealnego”, dających wgląd w zakres badań podejmowanych w ostatnich latach przez poszczególne działy i osoby z Muzeum, uzupełnionych artykułami badaczy z zewnątrz. Decydując się na poszerzenie tematyki pisma, wprowadziliśmy jego podział na cztery części. Dział Warszawa przeznaczaliśmy na studia i materiały dotyczące archeologii, historii, architektury, kultury materialnej i artystycznej Warszawy oraz szeroko pojętej humanistyki. W dziale Muzeum będziemy publikować artykuły poświęcone naszemu Muzeum i jego zbiorom oraz realizowanym projektom naukowym i ekspozycyjnym. Będzie to również miejsce na teksty dotyczące muzealnictwa w szerszym kontekście. W Recenzjach i omówieniach znajdą się zarówno artykuły dotyczącego ukazujących się pozycji varsavianistycznych, jak i wystaw oraz wydarzeń istotnych dla miasta. Dla opracowań niemieszczących się w żadnym ze wspomnianych wyżej działów utworzyliśmy Varia, w których będziemy zamieszczać m.in. edycje źródłowe. Nowa formuła pisma oraz tematyka wychodząca poza sprawy muzealne wymagała no-

wego tytułu, adekwatnego do jego wartości. Stąd „Almanach Warszawy”, który w przeciwieństwie do swojego poprzednika będzie się ukazywał jako rocznik.

Mamy nadzieję, że poszerzenie zakresu tematycznego pisma i jego regularne ukazywanie się wpłyną na powiększenie zarówno grona współpracowników „Almanachu”, jak i jego odbiorców. Zachętą do współpracy będzie punktacja Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego dla wydawnictw humanistycznych, na której uzyskanie liczymy w dwuletniej perspektywie. Dlatego też w trosce o poziom naukowy pisma, począwszy od tego roku, publikowane są w nim artykuły recenzowane przez specjalistów z danej dziedziny, zgodnie z ministerialnymi zaleceniami.

Warunkiem realizacji naszych zamierzeń była zmiana dotychczasowej organizacji periodyku. Utworzony został nowy, liczniejszy, komitet redakcyjny. Powołano Radę Naukową, złożoną ze znawców dziejów miasta i miejskiej problematyki.

Zaproponowaliśmy nową, mamy nadzieję, atrakcyjniejszą szatę graficzną, która uczyni pismo przystępniejszym i łatwiejszym w odbiorze. Jej autorką jest Ania Światłowska.

Uruchomiliśmy także stronę internetową periodyku (almanach.muzeum-warszawy.pl), na której bezpłatnie udostępniamy dotychczas wydane numery pisma, a także umieszczamy niezbędne informacje dla wszystkich, którzy zechcą z nami współpracować, zarówno autorów, jak i recenzentów.

Aleksandra Sołtan-Lipska
REDAKTOR NACZELNA

Medalion – Syrena warszawska Cechu Brązowników,
Złotników, Zegarmistrzów i Grawerów

MHW 21/JM

wyrób zakładu Władysława Miecznika
brąz, odlew, śr. 275 mm
przed 1939 rokiem, Warszawa
ze zbiorów wyrobów pracowni brązowniczo-grawerskiej
Marty i Jerzego Mieczników

Popularyzacja wiedzy o Warszawie

Program edukacyjno-popularyzatorski realizowany w Muzeum skierowany jest nie tylko do dzieci i młodzieży szkolnej, ale również do osób dorosłych, zainteresowanych historią i współczesnymi zagadnieniami związanym z Warszawą. W działania te zaangażowani są zarówno pracownicy Muzeum, którzy realizują programy merytoryczne w poszczególnych oddziałach, jak i osoby spoza Muzeum, eksperci w swoich dziedzinach

WYDARZENIE MUZEALNE, KTÓRE PRZYCIĄ-
GNĘŁO NAJWIĘKSZĄ LICZBĘ UCZESTNIKÓW

koncert w Muzeum Warszawskiej Pragi
podczas otwarcia dla mieszkańców
25 października

1 700

osób

ODCZYTY I SPOTKANIA

126

16 734

uczestników

najwięcej spotkań

77

zorganizowanych zostało
w Centrum Interpretacji Zabytku

uczestniczyło w nich

2 547

osób

KONCERTY I SPEKTAKLE

11

2 697

uczestników

najwięcej koncertów i spektakli

10

odbyło się w Muzeum Woli

uczestniczyło w nich

997

osób

Centrum Interpretacji Zabytku

ul. Brzozowa 11/13, 00-258 Warszawa

Wykłady i warsztaty w CIZ koncentrowały się wokół zagadnień związanych z historią i współczesnością Warszawy oraz Światowym Dziedzictwem UNESCO

W ramach tematyki warszawskiej odbyło się 49 wykładów ułożonych w 10 cykli – opowiadaliśmy o naszym Muzeum i jego kolekcji (*Muzeum OdNowa, Warszawa w malarstwie i grafice*), prezentowaliśmy wyniki badań naukowych prowadzonych przez pracowników Muzeum (*Przed fotografią, Miasto z innej perspektywy, Archeologia dawnej Warszawy*). Na gościnne wykłady zaprosiliśmy także wybitnych architektów, historyków i historyków sztuki – dra Przemysława Delesa, Michała Krasuckiego, Krzysztofa Mordyńskiego, Annę Rudzką oraz Marię Sołtys.

W naszym programie pojawił się nowy projekt, *Spacery warszawskie*. W każdą sobotę i niedzielę, od późnej wiosny do wczesnej jesieni, na spacer zabierał nas ekspert w danej dziedzinie. Kameralne grupy spacerowe w kolejnych tygodniach stawały się coraz większe. Tematyka spacerów dotyczyła różnych zagadnień – od zieleni miejskiej do dziedzictwa technicznego, od XIX wiecznych kamienic do architektury współczesnej, z uwzględnieniem rzeźby w przestrzeni miejskiej. Dla rodziców z dziećmi przygotowaliśmy specjalny cykl *Przygoda z Architekturą*. W sumie odbyliśmy 50 spacerów, ułożonych w 9 serii.

Drugi ważny dla nas temat to światowe dziedzictwo UNESCO. Chcieliśmy nie tylko przybliżyć historię warszawskiej Starówki – miejsca Światowego Dziedzictwa, ale pokazać także niezwykle różnorodność innych miejsc wpisanych na Listę UNESCO. W tym roku kontynuowaliśmy podróże europejskie, ale także odwiedziliśmy najdalsze krańce świata. Wykłady w tych seriach prowadzili m.in.: dr Olaf Kwapis; Wendy Hinton, Ambasador Nowej Zelandii; Fabián Valdivieso, Ambasador Republiki Ekwadoru; Petr Janyška, dyrektor Czeskiego Centrum w Warszawie; Ricardo Villanueva Hallal, Ambasador Meksyku; Pierre Clive Agius, Ambasador Republiki Malty.

Spotkania te zainspirowały nas do realizacji jeszcze jednego projektu – *Podróż z Muzeum*. Co roku będziemy organizować prawdziwą podróż do miejsca, które omawiane było w seriach wykładowych i wpisane jest na listę UNESCO. Podróż ma charakter objazdu naukowego. W 2014 roku odbyła się pierwsza pięciodniowa wizyta studyjna w Rzymie.

Anna Zasadzińska,
fot. MW

Anna Zasadzińska
KIEROWNICZKA CENTRUM INTERPRETACJI ZABYTUKU

Wizyty studyjne, oficjalne i nieoficjalne

27 STYCZNIA / Wizyta oficjalna

Anna Komorowska,
małżonka Prezydenta RP,
wraz z Friedrun Sabine
Burkhalter, małżonką
Prezydenta Szwajcarii.

Ewa Nekanda-Trepka, Friedrun
Sabine Burkhalter i Anna
Komorowska w CIŻ, fot. MW

6 MAJA / Wizyta nieoficjalna

Ambasador Iraku JE Asaad Abu Galal

8 MAJA / Wizyta studyjna

INTBAU – Międzynarodowe Zrzeszenie na Rzecz Tradycyjnego
Budownictwa, Architektury i Urbanistyki

Wizyta w ramach konferencji naukowej *Tradycja i dziedzictwo we współczesnym obrazie miasta*, organizowanej przez INTBAU Międzynarodowe Zrzeszenie na Rzecz Tradycyjnego Budownictwa, Architektury i Urbanistyki. Jest to organizacja wspierająca tradycyjne budownictwo, dbająca o zachowanie lokalnego charakteru regionów oraz tworzenie przyjaznych ludziom miejsc do życia, z siedzibą w Londynie. Patronem INTBAU jest książę Walii, a organizacja jest siostrzaną instytucją Fundacji księcia Karola.

14 MAJA / Wizyta oficjalna

Goście z Ambasady Japonii; wiceminister finansów Jiro Aichi oraz przedstawiciele Ministerstwa Finansów: Teruhiro Ozaki, Toshiyuki Shimada, Ichiro Oishi i przedstawiciel Ambasady Japonii – Hiroshi Matsumoto.

17 MAJA / Wizyta w ramach przygotowywań projektu
badawczego na przykładzie wybranego polskiego miasta

Prof. Eva Blau, History of Urban Form, Harvard Graduate School of Design, i Julie Buckler, Slavic Languages and Literatures, Harvard University.

17 MAJA / Wizyta studyjna

Delegacja z Chińskiej Republiki Ludowej – DOCOMOMO China.

10 CZERWCA / Wizyta studyjna

Arta Dollani, dyrektor Państwowego Instytutu ds. Zabytków w Republice Albanii. Wizyta związana z zarządzaniem miejscem Światowego Dziedzictwa UNESCO.

10 CZERWCA / Wizyta studyjna

Fundacja Taubego wraz ze studentami z University of Illinois w Chicago, program edukacyjny dla amerykańskich studentów mających polskie korzenie.

30 LIPCA / Wizyta studyjna związana z projektem wystawy stałej w Muzeum Historycznym w Mińsku

Galina P. Ladisova, dyrektor Muzeum Historycznego w Mińsku, wraz z pracownikami muzeum.

31 LIPCA, 2 SIERPNIA / Wizyta dziennikarzy akredytowanych na obchody 70. rocznicy wybuchu powstania warszawskiego

Grupa zagranicznych dziennikarzy.

20 SIERPNIA / Wizyta studyjna

Israel Blajberg, inżynier, profesor na Wydziale Inżynierii Universidade Federal Fluminense, Niteroi, stan Rio de Janeiro, Brazylia.

21 SIERPNIA / Wizyta w ramach przygotowania reportażu związanego z 75. rocznicą wybuchu II wojny światowej

Pascal Krause, korespondent telewizji szwajcarskiej SFR.

4 WRZEŚNIA / Wizyta w ramach realizacji niekomercyjnego projektu Medialne Mazowsze, mającego na celu promocję najbardziej atrakcyjnych miejsc Mazowsza i realizację krótkich reportaży form filmowych

Operatorzy i reżyserzy z europejskich szkół filmowych, współrealizator: Stołeczne Biuro Turystyki.

15 WRZEŚNIA / Wizyta w ramach Konferencji Utrechckiej, dwustronnych polsko-niderlandzkich konsultacji rządowych na poziomie roboczym Uczestnicy Konferencji Utrechckiej.

9 LISTOPADA / Wizyta w ramach konferencji organizowanej przez Wydział Architektury Politechniki Warszawskiej Uczestnicy międzynarodowej konferencji *Projektowanie urbanistyczne a rynek nieruchomości w Polsce*.

12 LISTOPADA / Wizyta oficjalna

Ambasador Malty JE Pierre Clive Agius wraz z Ianem Borgiem, Parlamentarnym Sekretarzem Prezydencji UE 2017 oraz Funduszy Unijnych.

25 LISTOPADA / Wizyta studyjna organizowana przez Stołeczne Biuro Turystyki

Przedstawiciele dyrekcji lotnisk regionalnych we Wrocławiu i Gdańsku.

Wydarzenia

Podróże z Muzeum

Wykłady wprowadzające do programu *Podróże z Muzeum – Rzym* dla jego uczestników

28 STYCZNIA

Pierwszy wykład

11 LUTEGO

Drugi wykład

26 LUTEGO – 3 MARCA

Pierwsza podróż z cyklu *Podróże z Muzeum – Rzym*.

To program edukacyjny związany z miejscami Światowego Dziedzictwa UNESCO. Jest on rozwinięciem działalności edukacyjnej. Pomysł na podróż pojawił się podczas jednego z wykładów dra Olafa Kwapisia z serii *Zanim opuścisz stolicę*, podczas których „zwiedzaliśmy” inne stolice europejskie, gdzie znajdują się obiekty czy obszary wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO.

11 MARCA

Spotkanie podsumowujące podróż do Rzymu, wykład zamknięty dla uczestników programu edukacyjnego *Podróże z Muzeum – Rzym*.

NieKongres Animatorów Kultury

26–28 MARCA

Centrum Interpretacji Zabytku gościło uczestników pierwszego ogólnopolskiego NieKongresu Animatorów Kultury.

Konsultacje merytoryczne

5 MAJA

Philip Burst – konsultacja w ramach projektu badawczego o Warszawie, gromadzenie materiałów do pracy dyplomowej dotyczącej architektury na Uniwersytecie w Stuttgartu.

17 LIPCA

Haruka Miura, studentka Uniwersytetu Waseda w Tokio – konsultacja w ramach gromadzenia materiałów do pracy dyplomowej dotyczącej odbudowy Warszawy.

II Warszawski Tydzień Kultury Bez Barrier

1 PAŹDZIERNIKA

Emisja filmów z audiodeskrypcją w ramach udziału Centrum Interpretacji Zabytku w II Warszawskim Tygodniu Kultury Bez Barrier, organizowanym przez Fundację Kultury Bez Barrier.

Gra terenowa

24 PAŹDZIERNIKA

Uczestnictwo w grze terenowej w ramach Warszawskiego Rajdu organizowanego przez Automobil Klub Warszawa.

Konkurs fotograficzny *Współczesne życie na Starym Mieście*

LISTOPAD–GRUDZIEŃ

Ogłoszenie i wyłonienie zwycięzcy konkursu fotograficznego *Współczesne życie na starym mieście*, organizowanego przez Organizację Miast Światowego Dziedzictwa.

Zwycięska fotografia autorstwa Bartosza Flisaka

Promocja książki *Do Rzymu*

16 GRUDNIA

Autor publikacji – dr Olaf Kwapis – jest jednym z prelegentów prowadzących wykłady w CIZ.

Wykłady Uniwersytetu Trzeciego Wieku

15 MARCA – 26 MAJA

Zajęcia dla słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku (7 spotkań, liczba uczestników – 94 osoby).

Wykłady

Archeologia dawnej Warszawy

KAŻDY 3. PONIEDZIAŁEK MIESIĄCA

Cykl wykładów dotyczących badań archeologicznych prowadzonych przez pracowników Działu Archeologicznego Muzeum. Archeolodzy przedstawili dzieje ważnych dla miasta historycznych obiektów oraz opowiedzieli, w jaki sposób badania archeologiczne uzupełniają, czasem zupełnie nieoczekiwanie, informacje zawarte w źródłach pisanych.

Zaprezentowali również pozyskane w ich trakcie najciekawsze zabytki ruchome, które w bezpośredni sposób przybliżają kulturę materialną i ważne wydarzenia w życiu dawnych mieszkańców Warszawy.

16 GRUDNIA 2013	Katarzyna Meyza <i>Brama Krakowska na placu Zamkowym</i>
20 STYCZNIA	Karolina Blusiewicz <i>Pałac Jabłonowskich – dzieje dawnego Ratusza</i>
17 LUTEGO	Ewelina Więcek <i>Pałac Saski i jego zagadki</i>
17 MARCA	Zbigniew Polak <i>Badania archeologiczne Cytadeli Warszawskiej</i>
19 MAJA	Ewelina Więcek <i>Reduta Ordona na nowo odkryta</i>
16 CZERWCA	Katarzyna Meyza, Zbigniew Polak <i>Ogród Krasińskich okiem archeologa</i>

6

wykładów

180

uczestników

Muzeum OdNowa

KAŻDY 2. PONIEDZIAŁEK MIESIĄCA

Cykl spotkań poświęconych historii i kolekcji Muzeum, prowadzonych przez pracowników Muzeum Warszawy.

Muzeum powstało w 1936 roku jako Muzeum Dawnej Warszawy, oddział Muzeum Narodowego. Placówka objęła opieką zbiory warszawianistyczne, a jej siedzibą stały się zakupione przez magistrat w latach 1937–1938 trzy kamienice przy Rynku Starego Miasta: Baryczkowska, Klempoldowska i „Pod Murzynkiem” (nr 32, 34, 36). Wybuch II wojny światowej przerwał przenoszenie zbiorów z gmachu Muzeum Narodowego, natomiast te, które przeniesiono, uległy zniszczeniu i rozproszaniu w 1944 roku. Po wojnie Muzeum zostało reaktywowane pod nazwą Muzeum Historyczne m.st. Warszawy. Za nami długa historia, a przed nami wielkie wyzwanie. W czasie gdy trwają prace remontowe w głównej siedzibie na Rynku Starego Miasta, zainteresowani słuchacze mogli poznać historię Muzeum i jego kolekcji oraz dowiedzieć się, czym zajmujemy się na co dzień.

10 LUTEGO	Andrzej Sołtan, KIEROWNIK WYDZIAŁU NAUKOWO-BADAWCZEGO <i>Historia Muzeum. Jak powstało Muzeum Dawnej Warszawy</i>
10 MARCA	Barbara Hensel-Moszczyńska KIEROWNICZKA DZIAŁU HISTORII WARSZAWY <i>Historia Warszawy w wystawach Muzeum</i>
14 KWIETNIA	dr Anna Kotańska, KIEROWNICZKA DZIAŁU IKONOGRAFII <i>Album warszawski</i>
12 MAJA	Paweł E. Wespiański DZIAŁ PLANÓW I RYSUNKÓW ARCHITEKTONICZNYCH <i>„Krajobrazy” warszawskich krajobrazów</i>
9 CZERWCA	Małgorzata Berezowska, Izabella Maliszewska DZIAŁ HISTORII WARSZAWY <i>Warszawska „Solidarność” 1980–1989</i>
14 LIPCA	Krzysztof Małys, KIEROWNIK BIBLIOTEKI <i>Skarby L-przestrzeni</i>
11 SIERPNIA	Izabella Maliszewska, DZIAŁ HISTORII WARSZAWY <i>Powstanie warszawskie w MHW</i>
13 PAŹDZIERNIKA	Monika Siwińska, DZIAŁ RZEMIOSŁA I PAMIĄTEK HISTORYCZNYCH <i>Urok przedmiotów pospolitych i niepospolitych</i>
8 GRUDNIA	Aleksandra Sołtan-Lipska, DZIAŁ HISTORII WARSZAWY <i>Historia medalami opowiedziana. Gabinet Medalii i Numizmatów</i>

9
wykładów105
uczestników

Warszawskie poniedziałki

Warszawa w malarstwie i grafice

4. PONIEDZIAŁEK MIESIĄCA, CO DRUGI MIESIĄC

Cykl monograficznych wykładów o artystach warszawskich.

Zainteresowanie artystów Warszawą – widokami miasta i życiem codziennym jego mieszkańców – sięga 2. połowy XVIII wieku. Osiągnęło ono apogeum w końcu XIX wieku i było żywe do lat 60. ubiegłego stulecia. Spośród dziesiątków artystów zajmujących się tą tematyką warto przypomnieć Bronisława Kopczyńskiego, Franciszka Kostrzewskiego i Feliksa Jabłczyńskiego.

Jacek Bochiński, historyk sztuki, kierownik Działu Sztuki Muzeum Warszawy. Zajmuje się warszawskim malarstwem i grafiką.

25 SIERPNIA	<i>Bronisław Kopczyński (1882–1964) – malarz Starej Warszawy</i>
27 PAŹDZIERNIKA	<i>Franciszek Kostrzewski (1826–1911) – sztuka na wesoło</i>
22 GRUDNIA	<i>Feliks Jabłczyński (1865–1928) – artysta eksperymentator</i>

3
wykłady65
uczestników

Warszawa XIX wieku w oczach podróżnych

KAŻDY 1. PONIEDZIAŁEK MIESIĄCA

Cykl wykładów o cudzoziemcach i ich postrzeganiu miasta.

Jak wyglądała XIX-wieczna Warszawa w oczach zachodnich podróżników?

Czy była Paryżem Wschodu, czy może Moskwą Zachodu? Podczas wykładów można było przyjrzeć się obrazowi miasta wyłaniającemu się z licznych relacji pozostawionych przez obywateli Francji, Niemiec, Danii, Włoch, Stanów Zjednoczonych, Kanady, Wielkiej Brytanii i Irlandii, wśród których znalazły się postacie tak znane, jak Ernst Theodor Amadeus Hoffmann, książę Wellington czy Lewis Carroll.

dr Przemysław Deles, historyk, absolwent Uniwersytetu Warszawskiego, kustosz w Ośrodku Badań Historycznych oraz kierownik Projektu Rezydencji Europejskie PRE na Zamku Królewskim w Warszawie, badacz zagadnień z zakresu dziejów podróży oraz ideologii i propagandy władzy na przestrzeni dziejów.

6 PAŹDZIERNIKA	<i>Kto i dlaczego odwiedzał Warszawę?</i>
3 LISTOPADA	<i>Miasto wielkich pałaców, fatalnych ulic i Jana Sobieskiego, czyli czym Warszawa zwracała uwagę</i>
1 GRUDNIA	<i>Wschód, Zachód, Europa, Azja. Podróżnicy o obliczu Warszawy</i>

3
wykłady

80
uczestników

Mieszkania XX wieku, seria 2

KAŻDY 5. PONIEDZIAŁEK MIESIĄCA

Seria wykładów o tym, jak mieszkano w XX wieku (kontynuacja).

Pierwsze spotkanie poświęcone zostało fenomenowi domów architektów, które często były najpełniejszym wyrazem przekonań artystycznych i inspiracji ich twórców, a zarazem swoistą wizytówką zawodową. Drugie podejmowało temat przenikania się przestrzeni mieszkalnej i twórczej w mieszkaniach artystów epoki PRL-u. Dwa kolejne spotkania poruszały tematy związane z dizajnem, ergonomią wnętrz oraz wyposażeniem technicznym mieszkań – o wnętrzach mieszkań, o ikonach polskiego dizajnu, ale też o tych najprostszych, najczęściej spotykanych meblach i przedmiotach codziennego użytku. Ostatni wykład dotyczył tego wszystkiego, dzięki czemu nasze mieszkania w XX wieku stały się funkcjonalne i wygodne.

Michał Krasucki, historyk sztuki, absolwent Instytutu Historii Sztuki UW, doktorant w Instytucie Sztuki PAN, zajmuje się architekturą polską XIX i XX wieku, prezes Oddziału Warszawskiego Towarzystwa Opieki nad Zabytkami

31 MARCA	<i>Domy i mieszkania architektów</i>
30 CZERWCA	<i>Pracownia w bloku, czyli o przestrzeni dla artystów w PRL-u</i>
29 WRZEŚNIA	<i>Warszawskie mieszkania jako salony designu XX wieku</i>
22 GRUDNIA	<i>Od lampy naftowej do mikrofal, czyli o pogoni za nowoczesnością</i>

4
wykłady

93
uczestników

Warszawski socrealizm

4. PONIEDZIAŁEK MIESIĄCA, CO DRUGI MIESIĄC

Cykl wykładów o sztuce warszawskiej lat 40. i 50. XX wieku.

Seria spotkań, podczas których prelegent „poprowadził” słuchaczy ulicą Marszałkowską, odgrywającą ważną rolę w socrealistycznej koncepcji przebudowy miasta. Projektanci Marszałkowskiej Dzielnicy Mieszkaniowej inspirowali się najbardziej znanymi rozwiązaniami urbanistycznymi europejskich miast, aby zaplanować dzielnicę o wspaniałych placach, ulicach i traktach pieszych.

Jaki był wynik ich wysiłków i czy są one czytelne w przestrzeni miejskiej?

O tym można było dowiedzieć się podczas spotkań. Ostatni wykład był poświęcony mozaikom na placu Konstytucji – jednym z najciekawszych dzieł dekorujących MDM. Wykonane przez sopockich artystów pod kierunkiem prof. Hanny Żuławskiej, są propagandową, lecz niezmiernie interesującą ilustracją socjalistycznego społeczeństwa.

Krzysztof Mordyński, historyk, doktorant Instytutu Sztuki Polskiej Akademii Nauk, zajmuje się historią warszawskiej architektury i urbanistyki przełomu lat 40. i 50. XX wieku.

28 LIPCA	<i>Spacer socrealistyczną Marszałkowską</i>
22 WRZEŚNIA	<i>Florencja, Paryż i Rzym na MDM-ie</i>
24 LISTOPADA	<i>Mozaiki na placu Konstytucji jako ceramiczna opowieść o Polsce Ludowej</i>

3
wykłady
|
125
uczestników

Studenci zapomnianego profesora

KAŻDY 4. PONIEDZIAŁEK MIESIĄCA

Cykl wykładów o rzeźbie warszawskiej i rzeźbiarzach z kręgu pracowni profesora Tadeusza Breyera, zasłużonego pedagoga warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych.

Twórczość jego uczniów kształtowała oblicze rzeźby polskiej długo po II wojnie światowej, a ich dzieła są obecne do dziś w przestrzeni miasta. Warto przyjrzeć się bliżej ich losom i dziejom nietypowego spadku, jaki po sobie pozostawili.

Anna Rudzka, historyk sztuki, absolwentka Uniwersytetu Warszawskiego, wykładowca na Wydziale Zarządzania Kulturą Wizualną w warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych. Zainteresowana szczególnie dziejami pracowni rzeźbiarskich.

27 STYCZNIA	<i>Profesor Tadeusz Breyer i jego pracownia rzeźby w warszawskiej ASP</i>
24 LUTEGO	<i>Saska Kępa rzeźbiarzy, cz. I</i>
24 MARCA	<i>Saska Kępa rzeźbiarzy, cz. II. Gość: Magdalena Czerwosz</i>
28 KWIEŚNIA	<i>Pracownie na lewym brzegu Wisły. Goście: Marianna i Gustaw Burzyńscy</i>
26 MAJA	<i>Utalentowane niewiasty. Gość: Barbara Skrobiszewska, wnuczka Julii Keilowej, i Tomasz Grygiel, historyk sztuki</i>

6
wykładów
|
78
uczestników

23 CZERWCA

Kłopotliwe obiekty – ochrona i popularyzacja rzeźby.
Dyskusja z udziałem Michała Krasuckiego, prezesa Oddziału Warszawskiego Towarzystwa Opieki nad Zabytkami, oraz spadkobierców i opiekunów zachowanych pracowni

Między stołecznością a metropolią

KAŻDY 3. PONIEDZIAŁEK MIESIĄCA

Cykl wykładów o Warszawie 1. połowy XX wieku.

Warszawa w czasach prezydentury Zygmunta Słomińskiego i Stefana Staryńskiego przechodziła metamorfozę mentalną i strukturalną. Rozwój miasta został ujęty w rygory planów, a ich realizacja, uzależniona od postępu i regresu gospodarczego, spoczywała w rękach utalentowanego inżyniera architekta w pierwszym okresie i działacza gospodarczego – w drugim. Obaj w imię lokalnych i krajowych ambicji stworzyli więzi łączące nas i dziś.

Maria Sołtys, z wykształcenia inżynier architekt, z zawodu projektant architektury i planów zagospodarowania przestrzennego, członek Izby Architektów, od 10 lat z inicjatywy SARP popularyzatorka historii warszawskiej urbanistyki i współczesnej architektury.

21 LIPCA

Obraz zamierzonego porządku, między szkicem z 1916 roku a uchwałą z 25 czerwca 1938 roku

18 SIERPNI

Więcej światła, zieleni i powietrza, czyli higiena i zdrowie w strukturze miasta

15 WRZEŚNIA

Piękno Warszawy, między rozszerzaniem terenów zieleni a jej utrzymaniem

20 PAŹDZIERNIKA

Europejskie standardy zamieszkania – kolonie mieszkaniowe

17 LISTOPADA

Młodzież przyszłości narodu – „obowiązek szkolny” gminy

15 GRUDNIA

Wszyscy ludzie Prezydenta – współpracownicy i spadkobiercy w Warszawie lat 1945–1949

6
wykładów

99
uczestników

Miasto z innej perspektywy

KAŻDY 1. PONIEDZIAŁEK MIESIĄCA

Cykl wykładów o Warszawie opowiedzianej językiem mapy.

Plan miasta, jako izomorficzny przekaz informacji o przestrzeni geograficznej, jest źródłem wiedzy nie do przecenienia. Nie sposób mówić o zjawisku przestrzennym, jakim jest Warszawa, bez uwzględnienia owego kartograficznego izomorfizmu opowieści, pozwalającego na odpowiedź na pytania o miejsca oraz relacje przestrzenne między tworzącymi miasto obiektami i zjawiskami. Właśnie na podstawie planu miasta (lub mapy) można w sposób precyzyjny prowadzić przestrzenną narrację o dziejach Warszawy.

Podczas wykładów zostały zaprezentowane i omówione dzieła kartograficzne opracowane od 1641 roku po czasy współczesne.

Paweł E. Wespiński, kartograf i geograf, kustosz w Dziale Planów i Rysunków Architektonicznych Muzeum Warszawy, wcześniej wieloletni pracownik Oddziału Kartografii Archiwum Państwowego m.st. Warszawy. Członek Zespołu Historii Kartografii przy Instytucie Historii Nauki PAN oraz Zespołu Nazewnictwa Miejskiego. Jego główne zainteresowania badawcze to dawne plany Warszawy i dzieje kartografii warszawskiej oraz kartografia historyczna. Autor publikacji na temat dawnej kartografii Warszawy oraz map historycznych do dziejów Warszawy, a także wystaw dotyczących dawnych planów Warszawy.

5 MAJA	<i>Warszawskie topos, czyli rzecz o przedstawianiu elementów topografii miasta</i>
2 CZERWCA	<i>Miasto niezupełnie prawdziwe, czyli rzecz o wielorakich zniekształcenia na planach Warszawy</i>
7 LIPCA	<i>Słowa na planie Warszawy, czyli rzecz o kartograficznym obrazie warszawskiej toponimii</i>
4 SIERPNI	<i>Warszawa wielu zagadnień, czyli rzecz o przedstawianiu na planach elementów życia miasta</i>
1 WRZEŚNIA	<i>Historia rysowana od nowa, czyli rzecz o powstawaniu map historycznych do dziejów Warszawy (w tym mapy Warszawy 1939 roku, getta warszawskiego i KZ Warschau)</i>

5
wykładów

70
uczestników

Przed fotografią

KAŻDY 1. PONIEDZIAŁEK MIESIĄCA

Cykl wykładów o warszawskiej ilustracji prasowej 2. połowy XIX wieku. Niezwykły rozwój drzeworytu w XIX wieku wywołał prawdziwą rewolucję na europejskim rynku prasowym. Doprowadził przede wszystkim do powstania nowoczesnego czasopisma ilustrowanego. Również na gruncie polskim – zwłaszcza w Warszawie – zaowocował pojawieniem się wielu ilustrowanych czasopism i kalendarzy, które dziś stanowią prawdziwą skarbnicę widoków miasta oraz portretów jego mieszkańców. Jaki obraz miasta został utrwalony w drzeworycie prasowym? Jaki wpływ miała carska cenzura? Jacy uznani dziś artyści malarze parali się ilustratorstwem? Jakie były związki drzeworytu i fotografii?

dr Anna Kotańska, absolwentka Wydziału Historycznego Uniwersytetu Warszawskiego, pracę doktorską poświęconą ikonografii Warszawy w drzeworycie prasowym przygotowała w Instytucie Historii Sztuki UW. Kierowniczka Działu Ikonografii Muzeum Historycznego m.st. Warszawy, autorka i współautorka wystaw, artykułów i publikacji o tematyce warszawskiej.

2 GRUDNIA	<i>Matejko, Gerson, Kostrzewski. Ilustratorzy warszawscy II poł. XIX wieku</i>
3 LUTEGO	<i>Ksylograf – człowiek czy maszyna? W kręgu warszawskich drzeworytników</i>
3 MARCA	<i>Obraz Warszawy w drzeworycie prasowym II poł. XIX wieku</i>
7 KWIETNIA	<i>Drzeworyt a fotografia</i>

4
wykłady

84
uczestników

Wtorki z dziedzictwem UNESCO

Zanim opuścisz stolicę, seria 2

KAŻDY 2. I 4. WTOREK MIESIĄCA

Cykl wykładów o stolicach europejskich.

Druga edycja wykładów o podróżach. Obok cieszących się największą popularnością prezentacji (Rzym, Paryż, Berlin), ujętych jednak w odmienną perspektywę, pojawiły się także miasta dotąd nieomawiane. Wykłady adresowane były do osób, które chcą uzyskać wiedzę przydatną w podróży lub pragną odbyć Grand Tour bez opuszczania rodzinnego miasta. Każdy z nich stawia sobie za cel przedstawienie topografii artystycznej wybranej stolicy, w tym historii urbanistyki, architektury i sztuki, ale też tajników lokalnego obyczaju. W każdej z omawianych stolic znajdują się obszary lub pojedyncze obiekty, które, podobnie jak warszawska Starówka, wpisane są na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO.

dr Olaf Kwapis, historyk sztuki, absolwent Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, adiunkt na Wydziale Zarządzania Kulturą Wizualną Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, wykładowca Collegium Civitas, badacz sztuki włoskiej, organizator europejskich podróży edukacyjnych.

11 MARCA	<i>Berlin</i>
25 MARCA	<i>Bruksela</i>
8 KWIETNIA	<i>Paryż</i>
22 KWIETNIA	<i>Londyn</i>
13 MAJA	<i>Praga</i>
27 MAJA	<i>Wiedeń</i>
10 CZERWCA	<i>La Valletta</i>
24 CZERWCA	<i>Lizbona</i>

8

wykładów

394

uczestników

Drogi na koniec świata

CO 2. WTOREK MIESIĄCA

Cykl wykładów o podróżach do Jerozolimy, Rzymu i Composteli.

Opowieści o integrujących nasz kontynent szlakach podróżniczych, klasyfikowanych przez UNESCO jako niematerialne dziedzictwo ludzkości, były wspólną, intelektualną peregrynacją ku miejscom, w których od zarania dziejów ziemia stykała się z niebem. Mityczne kresy ówczesnego świata duchowego, ulokowane przez naszych protoplastów w Słowie i Sztuce, urzeczywistniały się w geście pielgrzymki do Jerozolimy, Rzymu i Composteli. Proponowane opowieści miały przywrócić pamięć celu i sensu przemierzania dróg na koniec świata.

dr Olaf Kwapis

7 PAŹDZIERNIKA	<i>Jerozolima, część 1</i>
21 PAŹDZIERNIKA	<i>Jerozolima, część 2</i>
4 LISTOPADA	<i>Rzym, część 1</i>
18 LISTOPADA	<i>Rzym, część 2</i>
2 GRUDNIA	<i>Santiago de Compostela, część 1</i>
16 GRUDNIA	<i>Santiago de Compostela, część 2</i>

6
wykładów310
uczestników**Dookoła świata z Muzeum**

KAŻDY 1. I 3. WTOREK MIESIĄCA

Cykl spotkań o miejscach światowego dziedzictwa UNESCO

W 1980 roku Stare Miasto w Warszawie zostało wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO, która powstała w roku 1972 na mocy międzynarodowej konwencji w celu ochrony najbardziej wartościowych zabytków oraz niezwykłych miejsc przyrodniczych.

W czasie kolejnych spotkań uczestnicy poznawali różnorodne dziedzictwo – kultury i przyrody, materialne i niematerialne, o którym opowiedzieli nam wyjątkowi goście.

7 STYCZNIA	EKWADOR, Jego Ekscelencja Fabián Valdivieso Ambasador Republiki Ekwadoru
21 STYCZNIA	KUBA, Jego Ekscelencja Juan Dagoberto Castro Martinez Ambasador Republiki Kuby
4 LUTY	JAPONIA, Megumi Osugi-Stępień, Ambasada Japonii w Polsce
4 MARCA	NORWEGIA, Konrad Konieczny, Ambasada Królestwa Norwegii
18 MARCA	CZECHY, Petr Janyška, dyrektor Czeskiego Centrum w Warszawie
1 KWIETNIA	MALTA, Jego Ekscelencja Pierre Clive Agiu Ambasador Republiki Malty
15 KWIETNIA	MEKSYK, Jego Ekscelencja Ricardo Villanueva Hallal Ambasador Meksyku
6 MAJA	NOWA ZELANDIA, Jej Ekscelencja Wendy Hinton Ambasador Nowej Zelandii
20 MAJA	SŁOWACJA, Ján Bošnovič, dyrektor Narodowego Centrum Turystyki Słowackiej
3 CZERWCA	WĘGRY, Gáspár Keresztes, Węgierski Instytut Kultury w Warszawie
17 CZERWCA	STANY ZJEDNOCZONE, Attaché Mark Wenig, Ambasada Stanów Zjednoczonych w Warszawie

11
spotkań395
uczestników

Spacery

Ostańce – kamienice warszawskie i ich mieszkańcy

1. SOBOTA MIESIĄCA

Przez ostatnie kilkadziesiąt lat kamienice były jednymi z najbardziej niedocenianych zabytków Warszawy. Te nieliczne, które przetrwały wojnę, musiały jeszcze stawić czoła nowemu systemowi, który eklektyzm i secesję uznał za „kierunki wsteczne”. Wiele kamienic rozebrano, a pozostałe odebrano właścicielom, skazując je na wieloletnią dewastację. Dziś część z nich przeszła remonty i stała się znów piękna, pozostałe trwają w różnym stanie zaniedbania. Tylko w nielicznych można odnaleźć jeszcze ostatnich mieszkańców, pamiętających lata 30. XX wieku. Spacery odbywały się śladami tych właśnie domów.

Magdalena Stopa, historyczka sztuki, dziennikarka, autorka książek o Warszawie i jej mieszkańcach: *Rzemieślnicy warszawscy*, *Kapliczki warszawskie*, *Ostańce. Kamienice warszawskie i ich mieszkańcy*, *Słodka Warszawa*, *Chleb po warszawsku*, *My*, *rowerzyści z Warszawy*.

3 MAJA

Śródmieście cz. 1

Kamienice przy ulicach: Emilii Plater 9/11, Koszykowej 67, Noakowskiego 12, Śniadeckich 23

7 CZERWCA

Śródmieście cz.2

Kamienice przy Alejach Ujazdowskich 24 i ulicach: Mokotowskiej 61, Wilczej 8 i 22

5 LIPCA

Ochota

Kamienice przy ulicach: Mianowskiego 15 i Filtrowej 61, 62, 68

2 SIERPNI

Mokotów

Kamienice przy ulicach: Narbutta 50, 22, Willowej 8/10 oraz Chocimskiej 33

6 WRZEŚNIA

Praga

Kamienice przy ulicach: Okrzei 26, Kłopotowskiego 38, Ząbkowskiej 3, Targowej 84

4 PAŹDZIERNIKA

Wola

Kamienice przy ulicach: Ogrodowej 65, Chłodnej 20, Waliców 14

proj. Ania Światłowska

6

spacerów

352

uczestników

Przyroda Warszawy

2. NIEDZIELA MIESIĄCA

Warszawa jest jedną z najbardziej zielonych europejskich stolic. Parki, lasy, śródleśne łąki kryją niezwykłą różnorodność roślin, których poznanie ułatwi fachowa pomoc botanika.

dr hab. Barbara Sudnik-Wójcikowska, nauczycielka akademicka, botanik, geograf roślin. Od lat związana z Wydziałem Biologii Uniwersytetu Warszawskiego. Jest autorką kilkudziesięciu prac z zakresu synantropizacji szaty

6

spacerów

214

uczestników

roślinnej miast, ze szczególnym uwzględnieniem Warszawy, oraz opracowań i wykładów dotyczących biologii, ekologii i chorologii gatunków inwazyjnych. Od ponad 10 lat terenem jej badań są obszary w strefie lasostepu i stepów południa Ukrainy, a przedmiotem zainteresowań – flora kurhanów i rola, jaką mogą odegrać kurhany w procesie odtwarzania muraw stepowych.

11 MAJA	<i>Las Bielański</i>
8 CZERWCA	<i>Las Bemowski</i>
13 LIPCA	<i>Okolice Wilanowa</i>
10 SIERPNIA	<i>Las Kabacki</i>
14 WRZEŚNIA	<i>Park Młociny i brzeg Wisły na wysokości Młocin</i>
13 PAŹDZIERNIKA	<i>Ogród Botaniczny w Al. Ujazdowskich</i>

Dr hab. Barbara Sudnik-Wójcikowska,
spacer w Lesie Bielańskim, fot. MW

Przemysłowa stolica

2. SOBOTA MIESIĄCA

Początki nowoczesnej Warszawy można wiązać z rozwojem przemysłu w XIX, a następnie XX wieku. To w dużej mierze dzięki rewolucji przemysłowej miasto diametralnie zmieniło nie tylko swoje oblicze, ale także układ funkcjonalny. Powstawanie i rozwój kolejnych dzielnic przemysłowych ściśle związane było z ich dostępnością komunikacyjną. Zanim pojawiła się możliwość transportu kolejowego, główną magistralą do przewozu surowców, a następnie produktów, była rzeka. Warszawa początku XXI wieku jest miastem, które na nowo definiuje swoją rolę jako ośrodek postindustrialny.

Michał Krasucki, historyk sztuki, absolwent Instytutu Historii Sztuki UW, doktorant w Instytucie Sztuki PAN, zajmuje się architekturą polską XIX i XX wieku, prezes Oddziału Warszawskiego Towarzystwa Opieki nad Zabytkami.

10 MAJA	<i>Początki nowoczesnej Warszawy – Powiśle</i>
14 CZERWCA	<i>Wokół Dworca Terespolskiego</i>
12 LIPCA	<i>Wielki przemysł na Woli</i>
9 SIERPNIA	<i>Przemysł po 1945 roku</i>
13 WRZEŚNIA	<i>City</i>
12 PAŹDZIERNIKA	<i>Praskie rewitalizacje</i>

6

spacerów

212

uczestników

Spółeczny wymiar zieleni

3. NIEDZIELA MIESIĄCA

Uczestnicy spaceru zwiedzili pięć wyjątkowych, zielonych fragmentów Warszawy, rozmawiając zarówno o kontekście historycznym tych miejsc, jak i o współczesnych działaniach społecznikowskich.

dr Krzysztof Herman, architekt krajobrazu, adiunkt w Katedrze Sztuki Krajobrazu, absolwent programu stypendialnego Fundacji Fulbrighta na Harvard Graduate School of Design. Jest prezesem Mazowieckiego Oddziału Stowarzyszenia Polskich Architektów Krajobrazu, współprowadzi Fundację na rzecz Wspólnot Lokalnych „Na Miejscu”, a także działa twórczo w ramach artystycznego kolektywu Parque-no.

18 MAJA	<i>Zieleń Rakowca</i>
15 CZERWCA	<i>Wokół Dolinki Służewieckiej</i>
20 LIPCA	<i>Zielone działania społeczne dziś</i>
17 SIERPNI	<i>Przeszłość, teraźniejszość i przyszłość zieleni w WSM Żoliborz</i>
21 WRZEŚNIA	<i>Park jako rzeźba społeczna</i>

5
spacerów

66
uczestników

Architektura XXI wieku

3. SOBOTA MIESIĄCA

W czasie spacerów uczestnicy oglądali budynki i dzielnice powstałe lub przeobrażone w ostatnich kilkunastu latach – te wybitne i te bardziej zwyczajne. Spacerzy były okazją do podsumowania dorobku architektonicznego naszych czasów, nowego spojrzenia na to, co powstało na naszych oczach.

Grzegorz Piątek, krytyk architektury i kurator, absolwent Wydziału Architektury Politechniki Warszawskiej. Kurator nagrodzonej Złotym Lwem wystawy w Pawilonie Polskim na XI Biennale Architektury w Wenecji pt. *Hotel Polonia. The Afterlife of Buildings*. Od 2005 do 2011 roku redaktor w miesięczniku „Architektura Murator”, od 2011 roku członek zarządu Fundacji Centrum Architektury.

17 MAJA	<i>Wysoki poziom na Dolnym Mokotowie</i>
21 CZERWCA	<i>Całkiem Nowe Powiśle</i>
19 LIPCA	<i>Sen o miasteczku</i>
16 SIERPNI	<i>Do nieba</i>
20 WRZEŚNIA	<i>Służewiec w służbie biznesu</i>

Grzegorz Piątek, spacer po Powiślu, fot. MW

5
spacerów

132
uczestników

Kolej, linia średnicowa

4. NIEDZIELA MIESIĄCA

Stowarzyszenie Powojenny Modernizm zaproponowało fascynującą podróż po dworcach, perłach warszawskiego modernizmu, zaprojektowanych przez Arseniusza Romanowicza i Piotra Szymaniaka. Podczas każdego z sześciu spacerów odwiedzano obiekty projektowane i budowane w latach 50. i 60. XX wieku, które dziś doceniane są przez krytyków architektury na całym świecie. Ich modernizacja przed EURO 2012 została wykonana z pełnym szacunkiem dla oryginalnej tkanki i pieczołowitością, co sprawia, że możemy podziwiać je

niemal w tym samym stanie co w latach ich powstania. Na sześciu spacerach członkowie grupy Powojenny Modernizm opowiedzieli o historii dworców i ich wybitnych walorach architektonicznych.

Adam Przywara, student MISH na Uniwersytecie Warszawskim, w ramach którego realizuje zajęcia w Instytucie Historii Sztuki, Filozofii i na Wydziale Artes Liberales. Łączy zainteresowania historią i teorią sztuki z badaniami nad współczesnymi problemami z zakresu estetyki, architektury i przestrzeni wirtualnej.

Andrzej Brzózka, student Instytutu Etnologii i Antropologii Kulturowej na Uniwersytecie Warszawskim. W ramach działań grupy laboratoryjnej Grochów: antropologia przestrzeni bliskich, prowadzi badania na Przyczółku Grochowskim.

Stefan Bieńkowski, student Wydziału Wzornictwa Przemysłowego na warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych. Zajmuje się projektowaniem produktu, projektowaniem graficznym i ilustracją.

27 KWIETNIA	<i>Warszawa Centralna</i>
25 MAJA	<i>Warszawa Śródmieście</i>
22 CZERWCA	<i>Warszawa Powiśle</i>
27 LIPCA	<i>Warszawa Stadion</i>
24 SIERPNIA	<i>Warszawa Ochota, Warszawa Zachodnia</i>
28 WRZEŚNIA	<i>Warszawa Wschodnia</i>

6

spacerów

128

uczestników

4 x rzeźba

5. SOBOTA MAJA I SIERPNIA, 5. NIEDZIELA CZERWCA I SIERPNIA

Podczas spacerów uczestnicy zapoznawali się z wybitnymi dziełami znajdującymi się na prawym brzegu Wisły. Zobaczyli występujące w przestrzeni miejskiej przykłady rzeźby pełnoplastycznej i płaskorzeźb zdobiących elewacje budynków.

Anna Rudzka, historyk sztuki, absolwentka Uniwersytetu Warszawskiego, wykładowca na Wydziale Zarządzania Kulturą Wizualną w warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych. Zainteresowana szczególnie dziejami pracowni rzeźbiarskich.

31 MAJA	<i>Fenomen ulicy Katowickiej. Szlakiem pracowni rzeźbiarskich</i>
30 SIERPNIA	<i>Rzeźba wśród zieleni</i>

dr Katarzyna Chrudzimska-Uhera, historyk sztuki, absolwentka Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie, doktoryzowała się w 2003 roku na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, gdzie pracuje jako adiunkt w Instytucie Historii Sztuki. Zajmuje się sztuką współczesną, ze szczególnym uwzględnieniem historii rzeźby polskiej XIX i XX wieku.

29 CZERWCA	<i>Rzeźba między blokami</i>
31 SIERPNIA	<i>Szlakiem pracowni rzeźbiarskich</i>

4

spacery

107

uczestników

Inżynieria i polityka

1. NIEDZIELA MIESIĄCA

Wspólnym mianownikiem spacerów po obiektach związanych z inżynierią miejską, fortyfikacjami i komunikacją jest związek pomiędzy ich realizacją a uwarunkowaniami politycznymi i militarnymi. Wielkie warszawskie inwestycje z okresu powojennego stalinizmu nierzadko rozwijały wcześniejsze utylitarne koncepcje międzywojenne. W czasie spacerów uczestnicy poznali inżynieryjne zabytki Warszawy w szerszym kontekście społeczno-politycznym.

Andrzej Skalimowski, absolwent Instytutu Historycznego UW, w Instytucie Historii PAN pisze doktorat o Józefie Sigalinie, naczelnym architekcie Warszawy. **dr Zbigniew Tucholski**, historyk, specjalista w zakresie zabytków techniki, adiunkt w Instytucie Historii Nauki PAN.

4 MAJA	<i>Centralny odcinek Trasy W-Z</i>
1 CZERWCA	<i>Żerań</i>
6 LIPCA	<i>„Czerwona martyrologia na zielonym Żoliborzu”</i>
3 SIERPNI	<i>Port Praski</i>
7 WRZEŚNIA	<i>Okolice Dworca Zachodniego – początek linii średnicowej</i>
5 PAŹDZIERNIKA	<i>Fort Bema i zabudowania dawnej Fabryki Amunicji</i>

6

spacerów

246

uczestników

Przygody z architekturą

4. SOBOTA MIESIĄCA

Spacer dla rodziców z dziećmi w wieku szkolnym. Podczas spacerów dzieci i ich opiekunowie szukali miejsc, gdzie można się pobawić, zgubić, pomarzyć, a nawet przeżyć przygodę.

Paweł Pedrycz, praktykujący architekt, doktorant na Politechnice Warszawskiej i społecznik. Interesuje się teorią projektowania oraz tym, jak wartości różnych epok przekładają się na kształt architektury. Od kilku lat współorganizuje i prowadzi architektoniczne warsztaty dla dzieci.

26 KWIETNIA	<i>Początek sezonu</i>
24 MAJA	<i>Wiosna w Sadzie – Żoliborz i osiedle Sady Żoliborskie</i>
28 CZERWCA	<i>Sielanka w środku miasta – Służew nad Dolinką</i>
26 LIPCA	<i>Jeśli lato, to tylko nad rzeką – nabrzeża Wisły</i>
27 WRZEŚNIA	<i>Złota jesień u stóp Łazienek – Osiedle Szwoleżerów, okolice Łazienek Królewskich</i>

Paweł Pedrycz, spacer nad Wisłą, fot. MW

5

spacerów

107

uczestników

Ośrodek Badań i Dokumentacji Korczakianum. Upowszechnianie wiedzy o Januszu Korczaku

ul. Jaktorowska 6, 01-202, Warszawa

Korczakianum realizowało swój program polegający na popularyzacji postaci Korczaka i jego dzieła, ale także historii siedziby, ważnego miejsca na mapie wielokulturowej Warszawy. Punktem wyjścia w większości działań była stała ekspozycja w siedzibie Ośrodka

W ramach działań edukacyjnych Ośrodka odbyły się 44 spotkania – 28 z nich dla obcokrajowców. Grupy studyjne – 25 spotkań, grupy zwiedzające ekspozycję – 19 spotkań. Uczestnikami byli uczniowie, studenci, pracownicy naukowi, nauczyciele, pracownicy socjalni, działacze związkowi i in. z Polski oraz Australii, Belgii, Brazylii, Francji, Izraela, Japonii, Kanady, Niemiec, Szwecji, Tajlandii, USA, Wlk. Brytanii, państw byłego ZSRR.

Spotkania studyjne

10 STYCZNIA

Wykład Marty Ciesielskiej dla grupy studenckiej z Wydziału Pedagogiki UW.

13–15 STYCZNIA

Prelekcja Agnieszki Witkowskiej-Krych dla uczniów warszawskich szkół anglojęzycznych.

ORGANIZATOR: Antony Lishak (Wielka Brytania)

Spotkanie dotyczyło Janusza Korczaka i Domu Sierot w ramach projektu edukacyjnego prowadzonego przez Antony'ego Lishaka, autora książki dla młodzieży *Stars o getcie warszawskim i Domu Sierot*.

15 STYCZNIA

Wykład Marty Ciesielskiej dla grupy studenckiej z Uczelni Warszawskiej im. Marii Skłodowskiej-Curie, kierunku praca socjalna.

2 KWIETNIA

Wykład Marty Ciesielskiej dla grupy studenckiej z Uniwersytetu w Lueneburgu (Niemcy), kierunku praca socjalna.

12 KWIETNIA

Wykład Marty Ciesielskiej dla przewodników miejskich
ORGANIZATOR: Klub Organizatorów Ruchu Turystycznego Towarzystwa Przyjaciół Warszawy.

24 KWIETNIA

Wykład Marty Ciesielskiej i Agnieszki Witkowskiej-Krych dla pracowników naukowych Szwedzkiego Towarzystwa im. Janusza Korczaka oraz Uniwersytetu Sztokholmskiego.

3 CZERWCA

Wykład Marty Ciesielskiej i Agnieszki Witkowskiej-Krych dla grupy studenckiej z Uniwersytetu w Vancouver (Kanada), we współpracy z Kanadyjskim Towarzystwem im. Janusza Korczaka.

22 LIPCA

Prelekcja Agnieszki Witkowskiej-Krych dla działaczek społecznych z izraelskich organizacji kobiecych.

29 WRZEŚNIA

Wykład Marty Ciesielskiej dla osób zainteresowanych prawami dziecka z Japonii (w 25-lecie Konwencji Praw Dziecka).

ORGANIZATOR: biuro podróży Furnel Travel International

27 PAŹDZIERNIKA

Prelekcja Marty Ciesielskiej dla kadry uczelnianej i wychowanków świetlicy terapeutycznej Koła Naukowego Wyższej Szkoły Humanistyczno-Ekonomicznej we Włocławku.

24 LISTOPADA

Wykład Marty Ciesielskiej dla grupy studenckiej i kadry Wyższej Szkoły Zawodowej we Freiburgu (Niemcy).

29 GRUDNIA

Wykład Marty Ciesielskiej dla grupy pracowników instytucji edukacyjnych z Japonii.

ORGANIZATOR: biuro podróży Furnel Travel International

Szkolne spotkanie studyjne

24 MAJA

Prelekcja Agnieszki Witkowskiej-Krych dla uczniów romskich ze Szwecji i ich opiekunów w ramach projektu edukacyjnego prowadzonego przez Szwedzkie Towarzystwo im. J. Korczaka.

28 LIPCA

Prelekcja Marty Ciesielskiej i Agnieszki Witkowskiej-Krych dla uczniów, wychowanków i ich opiekunów z ośrodka dla dzieci ulicy im. J. Korczaka w Bangkoku (Tajlandia).

Zajęcia i spacer miejski

11 LUTEGO

W ramach projektu edukacyjnego *Odyseja Korczakowska* odbyły się zajęcia warsztatowe prowadzone przez Agnieszka Witkowską-Krych dla grupy wychowanków Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego nr 4 w Warszawie, dotyczące Korczakowskich praw dzieci i młodzieży, prelekcja o Januszu Korczaku oraz spacer po miejscach z nim związanych.

3 LIPCA

W ramach letniego seminarium języka i kultury jidysz Agnieszka Witkowska-Krych wygłosiła prelekcję o Januszu Korczaku i poprowadziła spacer po miejscach z nim związanych dla uczestników seminarium.

ORGANIZATOR: Centrum Kultury Jidysz

Warsztaty szkoleniowe

28 KWIETNIA, 8–9 MAJA

W ramach projektu edukacyjnego *Młodzi obywatele* Marta Ciesielska i Agnieszka Witkowska-Krych poprowadziły zajęcia przygotowujące edukatorów do prowadzenia warsztatów szkolnych na temat edukacji obywatelskiej, inspirowanej praktyką Korczakowską.

ORGANIZATOR: Fundacja Korczakowska, realizująca grant Biura Edukacji Urzędu m.st. Warszawy

26 WRZEŚNIA

W ramach projektu edukacyjnego *Trudna historia może łączyć – młodzi Polacy i Niemcy w działaniu* Agnieszka Witkowska-Krych wygłosiła prelekcję o Januszu Korczaku i Domu Sierot oraz poprowadziła spacer śladami Korczaka dla polsko-niemieckiej grupy wychowanków MOW i niemieckiej instytucji resocjalizacyjnej.

ORGANIZATOR I REALIZATOR: Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy nr 4 w Warszawie

Premiera wydawnicza

27 LISTOPADA

Promocja książki Adama Jaromira i Gabrieli Cichowskiej, *Ostatnie przedstawienie panny Esterki. Opowieść z getta warszawskiego*.

ORGANIZATOR: Media Rodzina

Prezentacja polskiego wydania książki o Domu Sierot w 1942 roku. Wydanie niemieckie *Fräulein Esthers letzte Vorstellung*, wydawnictwo Gimpel Verlag, 2013.

Wydarzenia cykliczne

21 CZERWCA – 7 WRZEŚNIA

IV edycja Międzymuzealnej gry *Raz, dwa, trzy – warszawiakiem jesteś Ty!*

ORGANIZATOR: Muzeum Powstania Warszawskiego, z udziałem 17 innych podmiotów (w tym Korczakianum) Gra rodzinna, polegająca na zwiedzaniu różnych miejsc i instytucji kulturalnych i wypełnianiu przygotowanych przez nie kart zadań.

Noc Muzeów

W Noc Muzeów otwarte zostały wystawy stałe w Barbakanie – *Barbakan i mury Starej Warszawy. Losy zabytku*, którą zwiedziło 1112 osób, i w Muzeum Woli – *Laboratorium Wola*, obejrzana przez 431 osoby. W pozostałych oddziałach Muzeum odbywały się prezentacje, warsztaty, spacer i spektakle

9065

osób

wzięło udział w Nocy Muzeów
w Muzeum Warszawy
i oddziałach

Barbakan

19.00–01.00

Otwarcie nowej ekspozycji *Barbakan i mury Starej Warszawy. Losy zabytku*

KURATOR: Krzysztof Zwierz

Wystawa we wnętrzu Barbakanu dotyczy procesu odsłaniania i rekonstrukcji zabytku – dawnych średniowiecznych fortyfikacji miejskich, jaki dokonywał się od połowy lat 30. do lat 70. minionego stulecia.

19.00–22.00 zwiedzanie wystawy z kuratorem.

(ZOBACZ WIĘCEJ, S. 160)

Przed wejściem do Barbakanu, fot. MW

Muzeum Woli

19.00–01.00

Otwarcie wystawy stałej *Laboratorium Wola*

KURATOR: Paweł Brylski, zespół Muzeum Woli

ARANŻACJA: Grupa Centrala (scenografia), Natalia Balska, Anna Wojtyła (dizajn multimedialny, grafika)

Od maja 2014 roku, przez najbliższe trzy lata, tworzona będzie w Muzeum Woli wystawa-laboratorium. Nie jest to opowieść o historii lokalnej, ale o roli i znaczeniu tej części miasta dla jego całości. W *Laboratorium Wola* można się przyjrzeć temu, jak powstaje i działa miasto. (ZOBACZ WIĘCEJ, S. 80)

Wystawa *Laboratorium Wola*, fot. MW

Otwarcie wystawy *Gdzie jest Zitta?*

KURATORZY: Miłosz Hermanowicz, Magdalena Staroszczyk, Mateusz Toma

SCENOGRAFIA: Magdalena Staroszczyk

Podczas Nocy Muzeów zwiedzający mogli obejrzeć instalację z trójwymiarowych zdjęć wykonanych na szklanych negatywach w latach 30. XX wieku we Francji. *Gdzie jest Zitta?* to miniaturowa wystawa, dająca możliwość samodzielnego szukania odpowiedzi na pytanie, co i kogo przedstawiają fotografie, których historii nie znamy. W znajdujących się na ekspozycji interpretacjach Miłosza Hermanowicza i Magdy Staroszczyk można było odnaleźć wskazówki – zidentyfikowane miejsca, obiekty, daty – które mieszały się z fikcją, domniemaniem co do losów ludzi uchwycenych na stereoskopowych fotografiach.

Wystawa *Gdzie jest Zitta?*, fot. MW

Muzeum Drukarni Warszawskiej

19.00–01.00

KURATOR: Joanna Makuch-Folwarska

Prezentacja prac graficznych Joanny Makuch-Folwarskiej, tłoczenie druku okolicznościowego na zabytkowej prasie.

Muzeum Warszawskiej Pragi

19.00–01.00

Dom na Świeżej – multimedialny kolaż

pokazy co 30 minut

KLUB OFFSIDE, UL. BRZESKA 16, LOK. 2

KURATORKA: dr Karolina Marcinkowska

Z okazji Nocy Muzeów miłośnicy warszawskiej Pragi mogli obejrzeć multimedialną opowieść o nieistniejącym już domu przy ulicy Świeżej, żyjącym wciąż w pamięci jednego z wnikliwych obserwatorów życia codziennego dawnej Pragi, Mieczysława Gajdy – aktora Teatru Ludowego na Pradze i Teatru Polskiego. Niesamowite historie mieszkańców dwudziestu ośmiu lokali drewnianego domu zostały przedstawione za pomocą multimedialnego kolażu, stworzonego z barwnych opowieści Mieczysława Gajdy oraz z inspirowanych nimi animacji studentów i absolwentów Pracowni Ilustracji warszawskiej ASP oraz artystów zaprzyjaźnionych z Fundacją ILLUSTRACJE im. Zygmunta Januszewskiego. Prezentacja była efektem spotkania Mieczysława Gajdy, wyjątkowego prażanina i gawędziarza, z młodymi grafikami. Historie z ulicy Świeżej zostały ożywione za pomocą rysunków, zdjęć i zapamiętanych przez aktora głosów mieszkańców nieistniejącego już domu. Projekt powstał w ramach działalności Archiwum Historii Mówionej i będzie elementem wystawy stałej w Muzeum Warszawskiej Pragi.

Prace studentów Pracowni Ilustracji warszawskiej ASP składające się na kolaż, fot. MW

Muzeum Farmacji im. mgr. Antoniny Leśniewskiej

19.00–01.00

Wspólne przygotowanie tajemniczej maści czarownic

Atrakcją był działający moździerz elektryczny, a także, dzięki współpracy z Wyższą Szkołą Zawodową Kosmetyki i Pielęgnacji Zdrowia, pokaz przygotowywania maści na różnych podłożach, który cieszył się dużym zainteresowaniem.

Muzeum – Miejsce Pamięci Palmiry

12.00–20.00

W sali edukacyjnej Muzeum co godzinę odbywały się pokazy dwóch filmów: dokumentu *Rzeczpospolita Kampinoska 1944* oraz filmu archiwalnego ze zwycięskim biegiem Janusza Kusocińskiego na Igrzyskach Olimpijskich Los Angeles 1932 roku pozyskany z Olympic Television Archive Bureau w Londynie.

Spacery po Starym Mieście

19.00–22.00

Sprzed siedziby głównej Muzeum Warszawy przy rynku Starego Miasta grupy wraz z przewodnikami ruszały na spacer po Starówce.

Tajemnice staromiejskich zaułków, prowadził Radosław Głowacki

Dzieje Warszawy w anegdocie, prowadził Patryk Jaworek

Szlakiem wszetecznic i przestępców dawnej Warszawy, prowadziła Marta Zdanowska

Ośrodek Dokumentacji i Badań Korczakianum

19.00–22.00

Korczakologia, spektakl wychowanków Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego nr 4 w Warszawie na motywach książki Israela „Staśka” Zyngmana, wychowanka Korczakowskiego Domu Sierot.

Kim był Władysław Sala i co łączyło go z Januszem Korczakiem?

Film *Strefa pamięci* o Władysławie Sali, kierowniku instytucji, z której wywodzi się dzisiejszy Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy, zrealizowany przez wychowanków. Pokazowi towarzyszyła prelekcja Agnieszki Witkowskiej-Krych o związkach Władysława Sali z Januszem Korczakiem.

Spektakl *Korczakologia*, fot. MW

18. Piknik Naukowy Polskiego Radia i Centrum Nauki Kopernik

Druki okolicznościowe

Podczas pikniku uczestnicy mogli samodzielnie wykonać druk okolicznościowy z płytki polimerowej, przedstawiający historyczny plan Warszawy Gabriela Bodenehra z początku XVIII wieku. Plan ten jest filią pierwszego rytowanego planu Dahlberga z 1655 roku i jako mniej znany został zaprezentowany publiczności pikniku. Ze względu na prosty rysunek i mały format spełniał również techniczne wymagania wykonania polimeru.

Piknik Naukowy, fot. MW

DATA: 31 maja 2014
MIEJSCE: Stadion Narodowy
w Warszawie
TEMAT WIODĄCY PIKNIKU: Czas
TYTUŁ STOISKA: *Warszawa. Miasto
narysowanych ostańców*
PROGRAM MERYTORYCZNY STOISKA:
Paweł E. Wespiński
OPRACOWANIE MERYTORYCZNE WYSTAWY:
Paweł E. Wespiński
WYKORZYSTANE ILUSTRACJE: fragmenty
map i planów Warszawy ze zbiorów
Muzeum Warszawy, współczesne foto-
grafie lotnicze (fot. Marek Ostrowski)
i naziemne (fot. Paweł E. Wespiński)
OPRACOWANIE GRAFICZNE PLANSZ WYSTAWY:
Anna Piwowar
OPROWADZANIE PO WYSTAWIE:
Paweł E. Wespiński, Katarzyna
Wagner, Krzysztof Zwierz
PROGRAM MERYTORYCZNY MUZEUM
DRUKARSTWA WARSZAWSKIEGO:
Andrzej Zaborowski
OBSŁUGA PRASY DRUKARSKIEJ: zespół
Muzeum Drukarstwa Warszawskiego

Na stoisku Muzeum można było samodzielnie
wykonać druk z płytki polimerowej, fot. MW

Wystawa Warszawa. Miasto narysowanych ostańców

Ekspozycja obrazuje ślady nieistniejącej już przestrzeni, czytelne na dawnych mapach i planach Warszawy oraz w terenie, udokumentowane fotografiami i opatrzone komentarzem. Ostańce miejskie zostały przedstawione jako punktowe, czyli reliktowe, pojedyncze obiekty zachowane z dawnej przestrzeni (pojedyncze budynki i elementy małej architektury); liniowe, czyli ulice, rzeki, wydłużone doliny i powierzchniowe, czyli formy miejskie zajmujące obszary większe niż pojedynczy budynek (zachowane grupy budynków, kwartały zabudowy). Odwiedzający stoisko mogli porozmawiać o wystawie z pracownikami Muzeum.

Plansza wystawy, proj. Anna Piwowar

Stadion Narodowy podczas Pikniku, na ekranie Paweł E. Wespiański, fot. MW

Godło rzemieślników warszawskich
(model do znaczka w klapie)

MHW 12 JM

wyrób zakładu medaliersko-grawerskiego Marty i Jerzego Mieczników
wys. 105 mm, szer. 68 mm
po 1989, Warszawa
ze zbiorów medali i numizmatów

Edukacja

Celem programu edukacyjnego Muzeum jest propagowanie historii Warszawy wśród mieszkańców miasta oraz odwiedzających miasto gości.

W 2014 roku w lekcjach muzealnych wzięło udział 14 929 dzieci i młodzieży, a w warsztatach 929 osób

Na podstawie najnowszych metod i idei edukacji muzealno-kulturalnej program edukacyjny Muzeum pozwala kształtować postawy, pobudza aktywność, tworzyć myślenie oraz uczy współpracy w zespole. Działania edukacyjne Muzeum i jego oddziałów zostały opracowane w taki sposób, aby optymalnie wykorzystać czas przeznaczony na dodatkową edukację poza zajęciami szkolnymi, akademickimi i hobbystycznymi. Muzeum Warszawy kieruje działaniami edukacyjnymi do wszystkich grup odbiorców, jednak najważniejszą z nich są dzieci i młodzież szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Działalność edukacyjna ma charakter interaktywny i prowadzona jest z wykorzystaniem wystaw stałych i czasowych, zajęcia mają formę lekcji, spacerów i warsztatów. Ważnym czynnikiem w realizowaniu oferty edukacyjnej Muzeum jest bezpośrednia współpraca z nauczycielami, którzy poprzez wizytę z uczniami w Muzeum uzupełniają i urozmaicają program nauczania. Wprowadzenie zajęć warsztatowych do każdej lekcji muzealnej pozwala utrwaląc informacje, nauczyć logicznego myślenia z wykorzystaniem nowo nabytej wiedzy. W roku 2014 program edukacyjny poszerzony został o 18 nowych tematów lekcji muzealno-warsztatowych. Całkowita ich liczba wyniosła 40. Oferta edukacyjna Muzeum była dostosowana do wymagań podstawy programowej dla szkół. Scenariusze zajęć zostały przygotowane przez pracowników Działu Edukacji Muzeum Warszawy.

Radosław Adamski,
fot. MW

Radosław Adamski
KIEROWNIK DZIAŁU EDUKACJI

Działalność Uniwersytetu Trzeciego Wieku

W roku 2014 Muzeum miało w swojej ofercie edukacyjnej wykłady w ramach Uniwersytetu Trzeciego Wieku i współpracowało z 5 uniwersytetami. Wykłady zostały przygotowane przez pracowników Muzeum. Tematem przewodnim była *Historia Warszawy*.

Tematy wykładów

Polska polityka zagraniczna 1918–1939

Architektura Warszawy II połowy XIX wieku

Prezydent Starynkiewicz – jego rola w rozwoju Warszawy

WYKŁADOWCY

Jerzy Juchanowicz – 12 wykładów

Radosław Głowacki – 10 wykładów

Monika Jabłońska – 3 wykłady

Michał Zbieranowski (INSTYTUT HISTORII PAN) – 2 wykłady

Anna Czekaj (ZAMEK KRÓLEWSKI W WARSZAWIE) – 2 wykłady

Marta Piber-Zbieranowska (INSTYTUT HISTORII PAN) – 1 wykład

Ewa Chęć (UNIwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego) – 1 wykład

Szwedzi w Warszawie 1655–1660

Narodziny Warszawy, czyli jak wyglądało życie w średniowiecznym mieście

Wisła łączy czy dzieli? Historia mostów warszawskich

Ślęzacy, Kaszubi, Mazurzy, Łemkowie, Kresowiaczy w przedwojennej i powojennej Polsce

Warszawski ród Kronenbergów

Jazdów – poprzednik Warszawy i początki miasta lokacyjnego

Przestępczość i sprawiedliwość w dawnej Warszawie

Warszawa Księżnych Mazowieckich

Początki warszawskiego rzemiosła

Nieznane historie znanych warszawskich placów

Archeologia – przewodnik po przeszłości

Rodzina Blikle

Lilpopowie – warszawscy fabrykanci

Nie tylko zabytki. Co i dlaczego znajduje się na listach światowego dziedzictwa UNESCO

Kino muzealne

Filmy dokumentalne wyświetlane są z taśmy filmowej na projektorze z lat 60. W stałej ofercie kina:

Warszawa nie zapomni, film o Warszawie z lat 1939–1945, czas trwania 25 min., WERSJA JĘZYKOWA: polska, angielska, francuska, hiszpańska, włoska, rosyjska

Wyblakłe fotografie, film o Warszawie czasów Bolesława Prusa, czas trwania 20 min., WERSJA JĘZYKOWA: polska

Dla szczęścia ludzkości, film o reklamach XIX wieku, czas trwania 8 min., WERSJA JĘZYKOWA: polska

O Warszawie raz jeszcze, film o Warszawie lat 60. i 70. XX wieku, czas trwania 20 min., WERSJA JĘZYKOWA: polska

Wyświetlane okazjonalnie:

Cud nad Wisłą, film o bitwie warszawskiej 1920 roku

Człowiek. Szkice do portretu S. Starynkiewicza, film o Sokratesie Starynkiewiczu

Piosenka o mojej Warszawie, impresja o historii i współczesności Warszawy

Requiem dla 500 tysięcy, dokument o zagładzie Żydów

17

tematów wykładów
w ramach Uniwersytetu
Trzeciego Wieku

425

słuchaczy

4

filmy dokumentalne
w stałej ofercie kina muzealnego

15 531

widzów

349

grup uczestniczących
w seansach filmowych

9138

osób

Spacery cykliczne i jednorazowe

Tajemnice staromiejskich zaułków

W trakcie spaceru przyjrzelśmy się życiu codziennemu Starej Warszawy. Poznaliśmy, jak jej mieszkańcy radzili sobie z problemem utylizacji śmieci oraz czym naprawdę zajmował się kat.

SPACER PROWADZIŁ
Radosław Głowacki

Dzieje Warszawy w anegdocie

Spacer dla dzieci i dorosłych, w czasie którego uczestnicy poznali liczne anegdoty i ciekawostki związane w wydarzeniami i postaciami, które swoje losy wiązały z Warszawą.

SPACER PROWADZIŁ
Patrik Jaworek

Szlakiem wszetecznic i przestępców dawnej Warszawy

Spacer zakątkami Starego i Nowego Miasta, w czasie którego uczestnicy poznali mroczną historię warszawskiego półświatka na przestrzeni wieków.

SPACER PROWADZIŁA
Marta Zdanowska

Spacery po Ogrodzie Krasińskich

Cykl spacerów przygotowany we współpracy z Zarządem Terenów Publicznych, zarządcą Ogrodu. Spacery z przewodnikiem miały na celu przybliżenie ponad 300-letniej historii Ogrodu oraz wielu ciekawostek związanych z niedawną rewaloryzacją. Odbływały się w każdą sobotę od 5 lipca do 27 września, w dwóch turach, o godz. 11.00 i 14.00.

SPACERY PROWADZILI
Pracownicy Działu Edukacji

Lekcje muzealne

Muzeum Warszawy, siedziba główna

W podziemnym świecie warszawskich legend

Zajęcia, podczas których uczestnicy poznają jedną z wybranych warszawskich legend (o Bazyliuszku, o Syrence lub o Złotej Kaczce), a następnie wędrując po Piwnicach staromiejskich, szukają zagubionych przedmiotów i używają czarodziejskich zaklęć. Zajęciom towarzyszą warsztaty plastyczne.

Panoramy Warszawy

Uczniowie poznają specyfikę prawego i lewego brzegu Wisły. Oglądają panoramy miasta (od najstarszych do najnowszych). Uczestniczą w zabawie edukacyjnej: rozpoznają charakterystyczne budowle Warszawy, obserwują to, co w panoramie jest stałe i co ulega zmianie oraz układają puzzle z widokami Warszawy. Następnie tworzą zbiorową pracę plastyczną: wykonują ilustracje znanych im warszawskich obiektów, z których następnie powstanie panorama Warszawy. Na koniec wykorzystują zdobytą wiedzę w zabawie edukacyjnej: opracowują trasę wycieczki po Warszawie i opowieść przewodnika.

Warszawa w czasach *Lalki*

Na kartach *Lalki* Bolesława Prusa przedstawiona jest Warszawa 2. połowy XIX wieku. Lekcja rozwija ten obraz, ukazując warunki społeczne tamtej epoki, a także panującą modę, zwyczaje, ulubione miejsca spotkań towarzyskich. Uczniowie dowiadują się o rozwoju infrastruktury technicznej miasta za prezydentury Sokratesa Starynkiewicza (budowie kanalizacji, wodociągów, pojawieniu się w Warszawie tramwajów konnych, centrali telefonicznej), a także o olbrzymim przyroście ludności, jaki miał miejsce w Warszawie w 2. połowie XIX wieku i wynikających z niego warunkach bytowych ludności, rozwoju przemysłu i zabudowy miasta. W warstwie kulturowej i społecznej epoka ta przedstawiona jest jako zderzenie odchodzącego w przeszłość świata romantyzmu i rodzącego się po powstaniu styczniowym pozytywizmu.

Stacja Starówka

Zajęcia poświęcone są historii warszawskich dworców kolejowych i roli kolei w życiu mieszkańców Warszawy. Uczestnicy zajęć podczas prezentacji poznają wygląd historycznych i współczesnych dworców kolejowych, okoliczności ich powstawania, a także szczegóły podróżowania: jak wyglądały bilety, ile kosztowały oraz kto i w jakiej klasie mógł zajmować miejsce. W trakcie zajęć uczestnicy dowiadują się również, jaka jest różnica pomiędzy dworcem czołowym a przelotowym oraz zgłębią historię warszawskiej kolei podziemnej – metra. Pod koniec zajęć, w ramach warsztatu plastycznego, każdy zaprojektuje własny model lokomotywy.

Żyli, tu byli – ci co przed nami na Starym Mieście mieszkali

Lekcja popularyzuje historię związaną z obyczajowością i życiem codziennym na Starówce. Rozpoczyna się od spaceru, który ma swój początek przy pomniku na Rynku Starego Miasta. W trakcie wędrowania uczestnicy przyglądają się kamienicom strony Dekerta, wyobrażają sobie ich wnętrza, tropią mieszkańców: sposób ich funkcjonowania, zajęcia, zawody, które uprawiali, i ubiory, które nosili. W drugiej części lekcji, we wnętrzu jednej z kamienic (piwnice) odbywają się zajęcia warsztatowe, których przedmiotem są historyczne kamienice i ich dawni mieszkańcy.

Szlakiem detali architektonicznych

Lekcja plenerowa poświęcona nazewnictwu detali architektonicznych, stanowiących elementy dekoracyjne kamienic Starego Miasta. Główna część zajęć skupia się na poznaniu terminologii z zakresu historii architektury i sztuki, takich jak: portal, attyka, krążyna, boniowanie oraz różnice między herbem a gmerkiem. Pod koniec zajęć uczestnicy, po analizie wielu elementów, dokonują syntezy (np. definiują detale architektoniczne i umieszczają je w matrycach makiet budynków). Lekcja skierowana jest głównie do uczniów liceów ogólnokształcących, którzy wybrali przedmiot historia sztuki na egzaminie maturalnym.

Dawne gry i zabawy podwórkowe

Lekcja muzealno-warsztatowa obejmuje wiedzę na temat gier i zabaw, w jakich brały udział dzieci na podwórkach miast w latach powojennych. W trakcie zajęć wyświetlana jest prezentacja pokazująca różne rodzaje zabaw ruchowych, zręcznościowych i intelektualnych. W czasie prezentacji edukator wspólnie z chętnymi dziećmi prezentuje

reszcie grupy przebieg omawianych zabaw.

W dalszej części zajęć uczestnicy biorą udział w dwóch zabawach zręcznościowych, m.in. wykonują „piekło-niebo”. Po zakończonych zajęciach uczestnicy znają realia życia dzieci (pokolenia ich dziadków i rodziców) w powojennej Warszawie i na tle przemian polityczno-społecznych czasów PRL-u, do końca lat 80.

Nad Wisłą wszystko się zaczęło...

Lekcja poświęcona historii warszawskich mostów i roli Wisły w życiu mieszkańców stolicy w przeszłości oraz współcześnie. W czasie lekcji dzieci poznają krótką historię Warszawy na podstawie makiet oraz legendy o Warszawie i Sawie, omawiane są m.in. przyczyny osiedlania się nad rzeką oraz umiejscowienie charakterystycznych budowli. Zajęciom towarzyszą zabawy ruchowe oraz projekt plastyczny związany budową mostów.

Wiele twarzy warszawskiej Syrenki

W czasie zajęć dzieci zapoznają się m.in. z przedstawieniami Syrenki na odciskach pieczęci z XV i XVI wieku, ewolucją wyobrażeń postaci w XVII wieku. W dalszej części lekcji wspólnie próbują ustalić m.in. ile Syrenek mieszka w Warszawie, czyimi oczami spogląda Syrenka znad Wisły (przybliżenie postaci Krystyny Krahelskiej). Opcjonalnie, po przerwie dzieci biorą udział w zajęciach plastyczno-quizowych (odgadując wierszowane zagadki, uzupełniając przedstawienia syrenek). Celem lekcji jest zapoznanie uczestników z ewolucją przedstawienia warszawskiej Syrenki od XIV do XX wieku i jej przyczynami.

Legendy warszawskie

Zajęcia składają się z dwóch części: teoretycznej, w czasie której prowadzący przedstawia dwie legendy (o Syrence warszawskiej i o Bazyliuszku) i warsztatowej, w czasie której dzieci przedstawiają wybraną postać w formie plastycznej (rysunek). Lekcja ma na celu ukazanie uczestnikom przenikania się świata realnego i fantastycznego na przestrzeni dziejów. W czasie zajęć dzieci uczą się krytycznego podejścia do treści legend w zestawieniu z faktami (wprowadzenie do krytyki źródeł historycznych).

Potwory i upiory dawnej Warszawy

Lekcja plenerowa ma na celu ukazanie uczestnikom (w formie dostosowanej do możliwości percepcyjnych) przenikania się świata realnego i fantastycznego na przestrzeni dziejów. Środowiskiem zajęć jest „mała ojczyzna” – Stare Miasto. W trakcie spaceru prowadzący prezentuje

dzieciom kilka legend (m.in. o Bazyliuszku, widmie kobiety, śmierci i burmistrzu powietrznym) w miejscach, z którymi są związane, np. Rynek Starego Miasta, Krzywe Koło, okolice Zamku Królewskiego. Dla II etapu edukacyjnego legendy przedstawione są na tle historycznym. Po zakończonych zajęciach uczestnicy znają topografię Starego Miasta i potrafią się zorientować w terenie. Ponadto poznają strukturę administracyjną dawnej Warszawy. Uczą się krytycznego podejścia do treści legend w zestawieniu z faktami (wprowadzenie do krytyki źródeł historycznych).

Szlakiem legend warszawskich

Lekcja plenerowa obejmuje wiedzę związaną z legendami warszawskimi. W trakcie spaceru uczestnicy zapoznają się z treścią sześciu lub siedmiu legend, opowiadanych w miejscach, z którymi ich akcja się wiąże, np. Rynek Starego Miasta, kamienica św. Anny (legenda o Warsie i Sawie), ul. Krzywe Koło (Bazyliшек), ul. Kanonia (Dzwon, który spełnia życzenia). Dla II etapu edukacyjnego legendy ukazane są na tle historii Warszawy.

1918 – powrót do wolności

Lekcja przybliży wydarzenia, które doprowadziły do odzyskania przez Polskę niepodległości. W tle omawianych wydarzeń przedstawiony jest obraz Warszawy tamtego okresu – jej zabudowy, mieszkańców i infrastruktury. Uczestnicy dowiadują się o Akcie 5 listopada i jego znaczeniu dla odzyskiwanej niepodległości. Bohaterami lekcji są także najważniejsze postacie epoki – m.in. Józef Piłsudski, Roman Dmowski. Zajęcia kończy przedstawienie wydarzeń z listopada 1918 roku – powrót Piłsudskiego z niewoli, rozwiązanie się Rady Regencyjnej i ukonstytuowanie się nowych władz wolnej Polski.

Muzeum Woli

Miasto, masa, maszyna

Dźwięki miasta

Miasto można opowiadać także za pomocą historii dźwięku – dźwięk wyznaczał granice miasta, rytm życia, był inspirowanym tematem dla futurystów i do dziś jest związany z ważnymi tematami życia społecznego w Warszawie (np. cisza nocna). Lekcja składa się z dwóch części – wstępu historycznego połączonego z prezentacją oraz zajęć praktycznych. Warsztat dźwiękonaśladowczy – nauka słuchania i zauważania wielkomiejskich dźwięków:

samochodów, autobusów, tramwajów, przechadzających i spieszących się ludzi, dźwięków biur, sklepów, fabryk i fabryczek, odlatujących i lądujących samolotów itp., naśladowania ich, wyłapywania ich szczególnej barwy i potencjału rytmicznego. Nauka tworzenia dźwiękowych obrazów inspirowanych miastem – przedstawiania tętniącego miejskiego życia i poszczególnych miejskich sytuacji za pomocą dźwięków. Spacer po okolicy.

Warszawscy rzemieślnicy

Lekcja służąca zrozumieniu procesu projektowania i wykonywania oryginalnych, wyjątkowych i funkcjonalnych przedmiotów. Projektowanie – praca projektanta, na którą składają się: koncepcja, pomysł, stworzenie rysunków technicznych, wzoru całego przedmiotu i jego dekoracji, oraz praca rzemieślnika: wykonywanie, nadawanie kształtu, tworzenie przedmiotów użytkowych własnymi rękami, współcześnie splatają się w tendencji zwanej nowym rzemiosłem. Chodzi o sytuację, kiedy projektant form przemysłowych albo projektant-grafik odchodzi od projektowania przedmiotów lub druków produkowanych masowo na rzecz ręcznego, powolnego procesu. Dotyka materiału, bierze do ręki narzędzia, poznaje technologię i sam wykonuje przedmioty, które wymyślił/zaprojektował. Przebieg warsztatu: dzieci dowiadują się, co to znaczy coś zaprojektować i poznają historie warszawskich rzemieślników, jakie znaczenie mają kształt i forma przedmiotu, jak wiążą się one z jego zastosowaniem, jak dobrać materiał/tworzywo, z którego przedmiot ma być wykonywany.

Laboratorium Warszawiaka

Warszawa to miasto przyjezdnych. Kim byli ludzie, którzy stworzyli to miasto? Co to znaczy być „nowym warszawiakiem”? W trakcie zajęć uczestnicy uczą się historii o najsłynniejszych warszawiakach, którzy przyjechali do stolicy Polski, aby szukać sukcesu, szczęścia, edukacji, awansu. Przedsiębiorcy, self-made mani, ludzie, którzy ciężką pracą i kreatywnością zapisali się na kartach historii stolicy. Norblin, Lilpop, Ulrich – ale też współcześni Warszawiacy. W ramach zajęć zostanie zaprezentowana krótka historia najsłynniejszych postaci, pokazane zostaną fragmenty filmów, a także przeprowadzona zostanie gra warsztatowa, w trakcie której uczestnicy będą tworzyć komiks o swoim bohaterze – warszawskim self-made manie.

Muzeum Farmacji im. mgr. Antoniny Leśniewskiej

Leki z polnej apteki

Podczas zajęć wyświetlana jest prezentacja ze zdjęciami czternastu roślin leczniczych i wierszykami na temat ich właściwości. Prezentację kończy wspólne rozwiązywanie krzyżówki. Hasła sprawdzają zdobytą wiedzę. Kolejnym punktem jest rozwiązywanie zagadek o roślinach leczniczych. W zależności od wieku dzieci rozwiązują je ustnie bądź w indywidualnych kartach pracy. Lekcję kończy zabawa w aptekarzy, podczas której każde dziecko samodzielnie w mózdzierzu rozdrabnia rośliny lecznicze, przygotowując w ten sposób środki na „miłość, szczęście, sprawność fizyczną, dobre wyniki w nauce i zdrowie”. Po zakończonych zajęciach dzieci znają takie pojęcia, jak: farmacja, farmaceuta, aptekarz, muzeum, historia, zabytek/eksponat, recepta, zioła/rośliny lecznicze, napar, lek, dawka, przedawkowanie, trucizna, chemia, apteczka itp. Potrafią rozpoznać i samodzielnie odnaleźć w swoim otoczeniu najpopularniejsze rośliny lecznicze.

Otruci czy nie? Schyłek panowania Piastów na Mazowszu

Lekcja muzealna poświęcona problemowi wiarygodności tezy o otruciu ostatnich Piastów mazowieckich, Stanisława i Janusza III. Połączona z prezentacją tła historycznego oraz źródeł historycznych, uzupełnionych o zagadnienia archeologiczno-antropologiczne (grobowiec i szczątki książąt), a także o zagadnienia związane z historią farmacji (trucizny) oraz medycyny (higiena żywienia, choroby). Zajęcia prowadzone w formie wykładu połączonego z prezentacją multimedialną i pokazem eksponatów. Po zakończonych zajęciach uczestnicy mają wiedzę na temat trucizn (co i kiedy jest trucizną) i historii medycyny (sposób postrzegania i znajomość chorób w średniowieczu, higiena żywienia w Polsce średniowiecznej): znają wycinek historii lokalnej (Mazowsza, Warszawy).

Od wierzby do aspiryny

Lekcja muzealno-eksperymentalna poświęcona historii i właściwościom chemicznym popularnego leku – kwasu acetylosalicylowego, najbardziej znanego pod nazwą aspiryna. Zajęcia rozpoczyna wstęp poświęcony historii aspiryny. Wprowadzenie do zajęć laboratoryjnych jest przeprowadzone w formie prezentacji multimedialnej połączonej z mini-wykładem i dotyczy między innymi charakteru chemicznego aspiryny i właściwego czynnika leczniczego – kwasu salicylowego, a także składu tabletek aspiryny. Po

części teoretycznej przeprowadzony jest pokaz doświadczeń chemicznych. Po zakończonych zajęciach uczestnicy potrafią wskazać, jaki jest właściwy związek aktywny powstający z aspiryny i kiedy on powstaje, a także określić sens stosowania jako leku kwasu acetylosalicylowego zamiast samego kwasu salicylowego i jaka substancja jest wypełniaczem w tabletkach aspiryny.

Mgr farmacji Ignacy Łukasiewicz – twórca światowego przemysłu naftowego

Lekcja poświęcona postaci jednego z najwybitniejszych aptekarzy, twórcy przemysłu naftowego i wynalazcy lampy naftowej. Oprócz charakterystyki postaci Ignacego Łukasiewicza prezentowana jest replika lampy naftowej oraz pokaz multimedialny procesu destylacji na skalę laboratoryjną i przemysłową. Po zakończonych zajęciach uczestnicy potrafią wyjaśnić wpływ wpływu działalności Ignacego Łukasiewicza na rozwój przemysłu naftowego, wyjaśnić pojęcia: ropa naftowa, nafta, oleje napędowe, benzyny, gaz rafineryjny oraz podać zasadę procesu destylacji. Znają właściwości ropy naftowej oraz skutki jej wydobycia dla środowiska przyrodniczego.

Historia stosowania substancji uzależniających i zapobieganie narkomanii w Polsce

Lekcja poświęcona substancjom uzależniającym; ich historii i właściwościom biochemicznym. Zajęcia rozpoczynają wykład z prezentacją multimedialną. Po zakończonych zajęciach uczestnicy potrafią wymienić przykłady nazw substancji uzależniających, zdefiniować pojęcie „narkotyki”; wymienić nazwy wybranych narkotyków i opisać ich wpływ na organizm. Znają i rozumieją stwierdzenie Paracelsusa „Wszystko jest trucizną i nic nie jest trucizną, tylko dawka decyduje, że jakaś substancja nie jest trucizną”.

Apteka – pierwsze laboratorium chemiczne

Zanim powstał przemysł farmaceutyczny (koniec XIX wieku) apteka była miejscem eksperymentów i w konsekwencji odkryć wielu substancji, które następnie były stosowane jako leki. Aptekarze-odkrywczy, badając surowce naturalne, mieli swój wkład w tworzenie i rozwój przemysłu naftowego, cukrowniczego oraz spożywczego (autorzy receptur coca-coli i pepsi-coli). Po zakończonych zajęciach uczestnicy znają takie pojęcia, jak alchemia, chemia leków, nazwy podstawowego sprzętu wykorzystywanego w laboratoriach aptecznych.

Tradycyjne leczenie w Japonii

Liczne świątynie buddyjskie w najstarszej stolicy Japonii, Narze, przyciągały wiernych także wytwarzanymi według własnych receptur lekami. Już w połowie XIX wieku sprzedawcy leków z Nary odczuli konkurencję wędrownych aptekarzy z Toyamy, którzy rozprowadzali leki o podobnym działaniu. Doszło nawet do walk pomiędzy dystrybutorami z tych miast. Do dzisiaj leki z Nary i Toyamy, bazujące na tradycyjnym składzie, cieszą się dużym zaufaniem pacjentów. Ilustracją wykładu jest wystawa *Apteczki i leki japońskich wędrownych aptekarzy*. Po zakończonych zajęciach uczestnicy potrafią wymienić przykłady substancji stosowanych w tradycyjnej medycynie japońskiej, poznają takie pojęcia, jak moksas i akupunktura. Dowiadują się o konieczności stosowania współcześnie zasad GMP.

Muzeum Warszawskiej Pragi

Od osady do miasteczka

Praga nie zawsze była dzielnicą, jedną z wielu części Warszawy. Ponad 300 lat temu funkcjonowała jako osobne, niezależne miasteczko, które formalnie powstało w 1648 roku na mocy przywileju nadanego przez króla Władysława IV. Wcześniej na tych terenach w bliskim sąsiedztwie rozwijały się także inne osady. Podczas lekcji uczestnicy zapoznają się z zagadnieniem powstawania i funkcjonowania miasta. Na przykładzie miasteczka Pragi dowiedzą się, czym jest miasto, jak powstaje, jakie są jego funkcje i cele oraz jakie prawa przysługują ich nowym mieszkańcom.

Szlakiem ginących zawodów

Zajęcia rozpoczyna spacer po ul. Żąbkowskiej w poszukiwaniu zapomnianych zakładów rzemieślniczych. W części drugiej uczestnicy zwiedzają tymczasową ekspozycję Muzeum Warszawskiej Pragi. Przedmiotem zajęć są dawne i zapomniane zawody. W części trzeciej uczestnicy wykonują szyldy dawnych zakładów rzemieślniczych. Poprzez prezentację i warsztaty, a także spacer po ul. Żąbkowskiej zapoznają się z zawodami wykonywanymi dawniej.

Muzeum Drukarni Warszawskiej

Dłutem, piórkiem, rysikiem – artystyczne zabawy graficzne

W trakcie zajęć uczestnicy opracowują matrycę linorytniczą, poznają cały proces twórczy artysty grafika – od projektu, poprzez przygotowanie matrycy linorytniczej, do wykonania odbitki graficznej. Poznają też rodzaje ma-

teriałów (papiery drukarskie, farby graficzne), narzędzi (wałki i prasy drukarskie, dłutka linorytnicze) oraz uczą się właściwego ich stosowania. W czasie zajęć można własnoręcznie wykonać linoryt, a później wydrukować go na zabytkowej prasie pochodzącej ze zbiorów Muzeum Drukarni Warszawskiej.

Marmurki zakłute w papierze

Uczestnicy poznają tradycyjną technikę barwienia papieru, potocznie nazywaną marmurkowaniem, i dowiadują się niemal wszystkiego o technikach barwienia, jak z połączenia farby z wodą można stworzyć wzory na papierze. Różnego rodzaju materiały i narzędzia są odpowiednią podstawą do tego, aby pokazać historię barwienia i wykorzystywania papieru. Po części teoretycznej odbywa się część praktyczna.

Czar czcionki

Lekcja połączona z prezentacją multimedialną przedstawia historię pisma i wynalazek druku. Uczestnicy stają się drukarzami i własnoręcznie, w otoczeniu przedmiotów drukarskich z epoki, składają tekst z czcionek, by następnie go wydrukować na zabytkowej prasie. Poznają również budowę książki oraz etapy jej powstawania.

Legendy warszawskie opowiedziane dłutem

Podczas lekcji uczestnicy słuchają jednej z legend warszawskich, a następnie współuczestniczą w pracy artysty grafika, wykonującego linoryt ilustrujący opowiadaną legendę. Dowiadują się, co to jest linoryt i na czym polega technika druku wypukłego. Każdy otrzymuje wytłoczoną przez siebie odbitkę linorytu.

Ośrodek Dokumentacji i Badań Korczakianum

Janusz Korczak – życie i dzieło

Na podstawie materiałów z ekspozycji stałej przedstawiona jest postać pisarza, lekarza i pedagoga. Poza podstawowymi informacjami biograficznymi prezentowane są również nieznanie powszechnie inne pola jego działalności społecznej i zawodowej (prelegent radiowy, publicysta, biegły sądowy, współpracownik Kasy Chorych). Intensywne życie zawodowe Janusza Korczaka pokazane jest w szerszym kontekście rzeczywistości, w której przyszło mu funkcjonować (zabory, wojny, getto). Podczas zajęć uczestnicy będą mieli szansę poszerzyć swoją wiedzę zarówno w zakresie historii Polski i Warszawy, jak i historii polskich Żydów.

Korczak w Warszawie

Podczas spotkania, na podstawie prezentacji multimedialnej oraz materiałów znajdujących się na ekspozycji, przedstawione zostaną związki Janusza Korczaka z Warszawą i omówione poszczególne okresy jego życia na tle historii Polski i świata. Dzięki wykorzystaniu archiwalnych zdjęć i przedwojennych planów stolicy uczniowie mogą samodzielnie zaobserwować zmiany, jakie zaszły w tkance miasta na przestrzeni wieków. Po części teoretycznej uczestnicy mają zadanie samodzielnego odnalezienia niektórych miejsc, z którymi związany był Korczak. W ostatniej części pokazane są i omówione miejsca, w których Janusz Korczak jest dziś upamiętniony.

Prawo dziecka

Podczas zajęć uczestnicy rozmawiają o prawach dziecka, w nawiązaniu do postulowanych przez Korczaka praw dziecka, które znajdują się na ekspozycji, cytatów z jego pism, a także zapisów praktyki pedagogicznej w Domu Sierot. Przedstawiona jest krótko historia uchwalenia praw dziecka oraz to, w jaki sposób są one dziś przestrzegane w Polsce. Uczestnicy dowiadują się, czym jest Konwencja Ochrony Praw Dziecka oraz czym zajmuje się Urząd Rzecznika Praw Dziecka. W drugiej części warsztatów pracują w mniejszych grupach. Wnioski przedstawiają na forum i dyskutują ze sobą. Na koniec uczestnicy wykonują (techniką origami) proste papierowe „pudełka na prywatność”, które mogą posłużyć jako szkatułki na drobiazgi.

Centrum Interpretacji Zabytku

Od szczegółu do ogółu

W trakcie zajęć uczestnicy zapoznają się z topografią historyczną Starego Miasta. Składają się one z dwóch części: spaceru lub analizy panoramy Kozarskiego w CIZ (w zależności od pogody), w trakcie której poznają najbardziej charakterystyczne obiekty warszawskiej Starówki. Następnie na podstawie różnych planów i map uczestnicy lokalizują odwiedzone miejsca oraz wypełniają karty pracy dotyczące odwiedzonych obiektów, ze szczególnym uwzględnieniem topografii Starego Miasta oraz zmian wynikających ze zniszczeń wojennych.

Skarby ludzkości UNESCO

W trakcie zajęć uczestnicy poznają bogactwo kulturowego, przyrodniczego i niematerialnego dziedzictwa ludzkości. W atrakcyjnej formie, z wykorzystaniem technik

multimedialnych dowiadują się o roli i zadaniach UNESCO, kategoriach i kryteriach wpisu, a także o obiektach, wpisanych na Listę światowego dziedzictwa. Poruszona jest również tematyka zagrożeń i współodpowiedzialności za wspólne dobro.

Warszawa ginąca odzyskana

W trakcie zajęć uczestnicy poznają tętniącą życiem przedwojenną Warszawę oraz planowe niszczenie miasta w trakcie II wojny światowej. Zostają wprowadzeni w powojenne dylematy oraz realia czasów odbudowy Starego Miasta. Zwieńczeniem zajęć jest ukazanie wyjątkowości dzieła odbudowy Starego Miasta i wpisanie go na Listę światowego dziedzictwa UNESCO.

Staromiejski zwierzyniec

W trakcie zajęć uczestnicy, zapoznając się z detalami architektonicznymi i innymi zdobieniami kamieniczek staromiejskich, uczą się podstawowych pojęć z dziedziny architektury. Punktem wyjścia jest fragment kroniki Galla Anonima o złupieniu pierwszej stolicy, Gniezna, tak że „w ruinach dzikie zwierzęta mieszkają”. Następnie w trakcie spaceru uczestnicy poszukują zwierząt, które „zamieszkują” Stare Miasto, na ścianach budowli, po czym tworzą swoją, plastyczną wizję „staromiejskiego zwierzynca”. Podczas zajęć zostają wprowadzone podstawowe pojęcia z zakresu zdobnictwa i detalu architektonicznego: płaskorzeźba, rzeźba, polichromia itp.

Muzeum – Miejsce Pamięci Palmiry

Wokół Palmir – ścieżka edukacyjna

Lekcja realizowana jest na ścieżce edukacyjnej prowadzącej wokół Muzeum – Miejsca Pamięci Palmiry w Lesie Palmirskim na terenie Kampinoskiego Parku Narodowego. Uczniowie zapoznają się ze zróżnicowanym krajobrazem przyrodniczym, ale też poznają wybrane fragmenty historii miejsca, tj. pozostałości po przedwojennej Składnicy Amunicji, historię zwycięskiej potyczki z niemieckimi czołgami we wrześniu 1939 roku i wreszcie zbrodni dokonanej przez Niemców w czasie okupacji.

Niepodległa Rzeczpospolita Kampinowska

Uczestnicy lekcji zapoznają się z historią partyzantki działającej na terenie Puszczy Kampinoskiej, odkrywają tajemnicę niezwykłego rajdu por. Adolfa Pilcha i jego żołnierzy, którzy w przeddzień powstania przybyli do Kampinosu z terenów Wileńszczyzny i w znaczący

sposób zasilili stacjonujące tu oddziały. Lekcję wzbogacają relacje świadków, udokumentowane w filmie *Rzeczpospolita Kampinoska*.

Na pomoc walczącej stolicy – Palmiry we wrześniu 1939 roku

Celem lekcji jest przybliżenie wydarzeń, jakie miały miejsce w Palmirach, Puszczy Kampinoskiej i najbliższej okolicy Muzeum we wrześniu 1939 roku. Dzięki prezentacji multimedialnej, a przede wszystkim autentycznych elementów (bądź wiernych kopii) uczestnicy poznają uzbrojenie i wyposażenie polskiej armii. W ramach zajęć czytają fragmenty wspomnień żołnierzy. Na ich podstawie samodzielnie opisują sytuację, w jakiej znalazły się poszczególne oddziały oraz oceniają słuszność decyzji podejmowanych przez ich dowódców.

Warsztaty rodzinne

Muzeum Warszawy siedziba główna

Dawne widoki Warszawy

Zajęcia poświęcone są historii panoram Warszawy. Uczestnicy poznają zmieniające się elementy w ich kompozycji, a także metody ich powstawania. W trakcie zajęć układają puzzle z poznanymi widokami, na koniec zaś sami wykonują swoje panoramy stolicy.

GRUPA WIEKOWA: 6–12 lat

Legendy warszawskie ilustrowane

Zajęcia poświęcone grafice warsztatowej, połączone z pokazem multimedialnym ilustracji legend oraz wykonywaniem własnoręcznie linorytu i drukowaniem go przez uczestników

GRUPA WIEKOWA: 6–12 lat

Żyli, tu byli, czyli o tych, co na Starówce mieszkali

Zajęcia poświęcone historii ubiorów dawnych mieszkańców Warszawy, wraz ze zmianami zachodzącymi w ich otoczeniu. Zajęciom towarzyszą warsztaty plastyczne, podczas których dzieci wykonują i ubierają figurki dawnych mieszkańców miasta.

GRUPA WIEKOWA: 7–12 lat

Z Syrenką w sobotni poranek

Zajęcia poświęcone legendzie o warszawskiej Syrence.

Spotkanie rozpoczyna się od spaceru po Rynku Starego Miasta oraz po Piwnicach staromiejskich. Tam czytana jest treść legendy oraz pokazywane są najstarsze i najnowsze wizerunki Syreny. Zajęciom towarzyszą warsztaty plastyczne, podczas których uczestnicy projektują własne figurki warszawskiej.

GRUPA WIEKOWA: 4–10 lat

Zapomniane zawody Warszawy

Zajęcia poświęcone dawnym, zapomnianym zawodom. Rozpoczynają się krótkim spacerem, podczas którego poszukiwane są ślady dawnych zawodów na sztydach zdołanych kamieniczki Starego Miasta. Następnie uczestnicy poznają nazwy rzemieślników, którzy w dawnych czasach zamieszkiwali miasto i przedmieścia. Na zakończenie każdy może sporządzić sztyld warsztatu rzemieślniczego, który najbardziej go zainteresował.

GRUPA WIEKOWA: 6–12 lat

Dłutkiem o architekturze

Zajęcia poświęcone graficznej technice linorytniczej. Uczestnicy spotkania poznają technikę grafiki warsztatowej – linorytu. Po krótkim wprowadzeniu, wszyscy własnoręcznie wykonują płytki linorytnicze z przedstawieniem wybranych obiektów architektonicznych.

GRUPA WIEKOWA: od 9 roku życia

Abecadło z pieca spadło i na płytkę linoleum upadło

Zajęcia poświęcone grafice warsztatowej i jej najmłodszej technice – linorytowi. Po krótkim wstępie poświęconym historii technik graficznych i pokazie multimedialnym każdy uczestnik warsztatów, pod okiem artysty grafika, może samodzielnie wykonać dowolną literę alfabetu w technice linorytu i własnoręcznie wytłoczyć ją na zabytkowej prasie drukarskiej.

GRUPA WIEKOWA: 6–12 lat

Z Bazyliżkiem w sobotni poranek

Zajęcia poświęcone legendzie o warszawskim Bazyliżku. Spotkanie rozpoczyna się od spaceru po Rynku Starego Miasta, a kończy w Piwnicach staromiejskich, gdzie opowiadana jest legenda oraz prezentowane są wizerunki Bazyliżka oraz innych smoków ze świata legend. Zajęciom towarzyszą warsztaty plastyczne, podczas których uczestnicy projektują własne figurki Bazyliżka warszawskiego.

GRUPA WIEKOWA: 4–10 lat

Ze Złotą Kaczką w sobotni poranek

Zajęcia rozpoczynają się na tarasie widokowym przy

ul. Brzozowej, z którego można oglądać pałac Ostrogskich, czyli miejsce, w którym przed wiekami mieszkała Złota Kaczka. Następnie w Piwnicach staromiejskich przypomniana jest treść legendy i prezentowane są wizerunki Złotej Kaczki oraz innych kaczek ze świata legend. Zajęciom towarzyszą warsztaty plastyczne, podczas których uczestnicy projektują własne figurki Złotej Kaczki.

GRUPA WIEKOWA: 4–10 lat

Stacja Starówka, czyli ciuchcią po Warszawie

Zajęcia poświęcone historii warszawskich dworców kolejowych i roli kolei w życiu mieszkańców Warszawy. Na podstawie starych fotografii uczestnicy poznają wygląd historycznych i współczesnych dworców kolejowych, okoliczności ich powstawania, a także szczegóły podróży nimi: jak wyglądały bilety, ile kosztowały oraz kto i w jakiej klasie mógł zajmować miejsce. W drugiej części zajęć uczestnicy projektują model lokomotywy.

GRUPA WIEKOWA: 5–10 lat

Centrum Interpretacji Zabytku

Jak wybudować miasto?

Zajęcia poświęcone procesowi powstawania miasta. Uczestnicy dowiadują się, co zawierał przywilej lokacyjny i jaka była struktura społeczna dawnej Warszawy. Wspólnie wytyczają i przydzielają działki osadnicze, przez co poznają zajęcia ówczesnych mieszkańców.

GRUPA WIEKOWA: 10–13 lat

Jak odbudować miasto?

Zajęcia poświęcone problemom, które należało przezwyciężyć, przywracając Warszawę do życia po II wojnie światowej. Uczestnicy wspólnie poszukują źródeł do odbudowy, poznają narzędzia, jakimi tego dokonano, a także przyglądają się najważniejszym problemom architektów tego bezprecedensowego dzieła: co i jak odbudowywać?

GRUPA WIEKOWA: 10–13 lat

Wybudujemy wieżę

Zajęcia poświęcone historii średniowiecznej architektury obronnej. Uczestnicy poznają jej elementy, a także ewolucję na przykładzie warszawskiej Starówki i okalających ją murów. Po spacerze edukacyjnym bądź zajęciach z prezentacją multimedialną wykonują poszczególne elementy (wieże, baszty, mury, bramy) z masy solnej. Finałem zajęć jest wybudowanie modelu kompletnego systemu obronnego.

GRUPA WIEKOWA: 10–13 lat

Dziedzictwo UNESCO – skarby ludzkości

Zajęcia poświęcone kulturowemu, duchowemu i naturalnemu dziedzictwu ludzkości. W atrakcyjnej formie, z wykorzystaniem technik multimedialnych uczestnicy poznają rolę i zadania UNESCO, kategorie i kryteria wpisu na Listę światowego dziedzictwa, a także zagrożenia oraz zadania wynikające ze współodpowiedzialności za wspólne dobro. Zajęciom towarzyszą warsztaty plastyczne.

GRUPA WIEKOWA: 10–13 lat

Muzeum Drukarstwa Warszawskiego

Marmurki zakłète w papierze

Zajęcia poświęcone tradycyjnej technice barwienia papieru, potocznie nazywanej marmurkowaniem. W ich trakcie w pięknej architektonicznie przestrzeni dziedzińca Lapidarium uczestnicy poznają bardzo starą i efektowną metodę powierzchniowego barwienia papieru. W drugiej części zajęć samodzielnie wykonują jeden egzemplarz papieru barwionego

GRUPA WIEKOWA: bez ograniczeń

Z typografią na Ty

Zajęcia poświęcone typografii i wynalazkowi ruchomej czcionki Jana Gutenberga. W trakcie warsztatów uczestnicy, po zwiedzeniu Oficyny Drukarskiej Muzeum Warszawy, własnoręcznie składają kilka wersów tekstu z zabytkowych czcionek i tłoczą go na historycznej prasie.

GRUPA WIEKOWA: 10–13 lat

Mikołajkowy zawrót głowy w Oficynie Drukarskiej

Mikołajkowe spotkanie odbyło się w Oficynie Drukarskiej Muzeum Warszawy, która mieści się w kamienicy Baryczkowskiej. Była to ostatnia szansa zobaczenia Oficyny w tej lokalizacji, przed rozpoczęciem remontu siedziby głównej Muzeum. Podczas spotkania można było zwiedzić Oficynę, zobaczyć, jak wykonuje się ręczny skład typograficzny, złożyć krótki tekst z zabytkowych czcionek krojem Antykwa Półtawskiego. Ponadto chętni mogli wykonać i wydrukować swój linoryt.

GRUPA WIEKOWA: bez ograniczeń

Kalendarium warsztatów związanych z wydarzeniami muzealnymi i świętami

DATA: 18 stycznia

Śnieżynka w Muzeum,

zajęcia rodzinne dla dzieci
pracowników Muzeum

MIEJSCE: Muzeum Warszawy,
siedziba główna

Spotkanie rozpoczęła program muzyczny w wykonaniu chóru eksperymentalnego „Gre Badanie”. Dzieci pod opieką Zakłętej Podróżniczki, wspierane przez Pierrota, Kolombinę i Śnieżynkę, szukały w podziemiach zaginionego Podróżnika, wzięły aktywny udział w przedstawieniu teatralnym o Bazyliisku, a potem odnalazły go w piwnicach: włączyły się we wspólną pieśń

o Złotej Kaczce, grając na instrumentach perkusyjnych, odkryły ślady Syrenki Warszawskiej i poznały dalsze, nieznane dzieje rusałki i kupca, który uwięził ją w podziemiach. Wreszcie odnalazły skarb, znajdujący się pod opieką Złotej Kaczki, dokonując sprawiedliwego podziału między sobą. Uwieńczeniem spotkania było wręczenie dzieciom paczek świątecznych.

DATA: 7 czerwca

Dawne gry i zabawy podwórkowe – Dzień Dziecka w Muzeum Warszawy,

zajęcia rodzinne dla dzieci
pracowników Muzeum

MIEJSCE: Muzeum Warszawy,
siedziba główna

Zajęcia z okazji Dnia Dziecka poświęcone dawnym grom i zabawom, rozgrywanym na warszawskich podwórkach. Spotkanie rozpoczęła opowieść o dziecięcych zabawach, przeplatana prezentacją multimedialną. Następnie w Lapidarium dzieci wraz z rodzicami wzięły udział

w wybranych zabawach. Punktem kulminacyjnym spotkania był wspólny poczęstunek – świąteczny tort.

Warsztaty podczas otwarcia Muzeum Warszawskiej Pragi

DATA: 25 października

PROWADZENIE: Joanna Jagusiak
(MadeByYou)

Chodź na Pragę, maluj Pragę

Podczas otwarcia Muzeum Warszawskiej Pragi odbyły się zajęcia edukacyjne dla rodziców z dziećmi w formie warsztatów malowania ceramiki. Były one także jedną z atrakcji 6. edycji festiwalu Warszawa w Budowie. Tematem warsztatów była Praga: z czym się kojarzy, co ciekawego oferuje, jak można tam spędzać czas. Po pomalowaniu ceramika została wypalona, aby efekt pracy pozostał na trwałe i był pamiątką z otwarcia Muzeum Warszawskiej Pragi.

Szlakiem ginących zawodów

Jedną z imprez towarzyszących otwarciu Muzeum Warszawskiej Pragi był spacer, podczas którego uczestnicy szukali szyldów warsztatów rzemieślniczych znajdujących się przy ul. Żąbkowskiej i ulicach przyległych do niej. Zwiedzaniu miejsc towarzyszyły opowieści o historii konkretnych warsztatów i ciekawostki związane z codzienną pracą ich właścicieli.

Warsztaty podczas otwarcia Muzeum Warszawskiej Pragi, fot. MW

Warsztaty dla dzieci i młodzieży w ramach 6. edycji festiwalu Warszawa w Budowie

DATA: 11 października – 9 listopada

MIEJSCE: Muzeum Warszawy,
siedziba główna

Zastawa dla przyjaciół

W pierwszej części zajęć dzieci poznały artystę Jana Styczyńskiego i jego przyjaciół z Grupy 55. W krótkiej prezentacji multimedialnej dowiedzieli się o zwyczaju ozdabiania przez grupę artystów przedmiotów codziennego użytku, niekojarzących się z pięknem czy sztuką, i wzajemnego obdarowywania się nimi. W drugiej części zajęć uczestnicy za pomocą wybranych przez siebie technik plastycznych ozdabiali elementy zastawy stołowej, które ofiarowali wybranej osobie.

Warszawa da się lubić, czyli malujemy mury

W pierwszej części zajęć dzieci dowiadują się o ozdabianiu murów budynków przez artystów działających w 2. połowie XX wieku i artystów współczesnych. W prezentacji znalazły się zdjęcia wybranych murali warszawskich. W drugiej części tworzyły projekt muralu dla wybranego obiektu, np. PKiN, Dworca Centralnego itp., związanego tematycznie z funkcją obiektu.

Koralikowe szaleństwo, czyli artyście wszystko się przydaje

W pierwszej części zajęć dzieci poznały warsztat pracy warszawskich artystów XX wieku, wnętrza pracowni, ulubione techniki plastyczne i sposoby wyrażania siebie poprzez dzieła sztuki. Dzieci miały za zadanie „oswoić” materiały, które z racji swego przeznaczenia nie służą do wykonywania ozdób (m.in. makaron, metalowe nakrętki, guziki). Z otrzymanych surowców tworzyły biżuterię dla mamy lub babci.

Cykl warsztatów dla osób dorosłych z niepełnosprawnością wzroku

MIEJSCE: Muzeum Warszawy,
siedziba główna

AUDIODESKRYPCJA: Katarzyna Szafrąńska

DATA: 31 października

Symbole Warszawy

Każdy z uczestników mógł przez dotyk zapoznać się z wyrobami brązowniczymi: statuetką Syrenki warszawskiej, wykonaną przez Pracownię Metalowej Sztuki Zdobniczej Tadeusza Łopieńskiego oraz statuetką Syrenki warszawskiej, wykonaną według projektu Zygmunta Bieniulisa przez Wytwórnię Artystyczną Grawersko-Zdobniczą Władysława Miecznika. Druga część zajęć odbyła się na dziedzińcu Lapidarium. Uczestnicy poznali dzieje stojącego tu pomnika Syrenki z Rynku Starego Miasta, a przez dotyk zapoznali się z oryginałem.

Warsztaty dla osób niewidzących, fot. MW

DATA: 21 listopada

Symbole listopada

Uczestnicy przypomnieli historię wydarzeń listopada 1830 roku. Każdy mógł zapoznać się poprzez dotyk z obiektami: medalionem z wizerunkiem Antoniego Ostrowskiego, statuetką Adama Mickiewicza, popiersiem Juliusza Słowackiego (Fabryka wyrobów brązowych i srebrnych Bracia Łopieńscy).

41

spotkań i zajęć
w ramach aktywizacji osób niepełnosprawnych

DATA: 28 listopada

W warsztacie brązownika

W trakcie spotkania uczestnicy zapoznali się z przebiegiem procesu powstawania wyrobów z brązu, a także ze specjalizacją poszczególnych rzemieślników, biorących udział w tym procesie. Poznali właściwości metali używanych do produkcji statuetek, ozdób, przedmiotów zdobionych

wnętrza, a także pomników, w przeszłości i obecnie. Podczas spotkania każdy z uczestników miał okazję wziąć do ręki półwytwory i narzędzia brązownicze i cyzelerskie.

Narzędzia prezentowane podczas warsztatów dla osób niewidzących, fot. MW

DATA: 13 grudnia

Udekorujmy choinkę,

zajęcia rodzinne dla dzieci

pracowników Muzeum Warszawy

MIEJSCE: Muzeum Warszawskiej Pragi

Najważniejszą postacią spotkania była choinka. W jej imieniu dzieci wypowiedziały choinkowe prośby i marzenia. Uczestnicy zapoznali się z historią świątecznego zdobienia domów za pomocą podłazniczek, a następnie choinki oraz z różnorodnością ozdób świątecznych. Wraz z rodzicami wykonały łańcuchy i inne choinkowe dekoracje. Na koniec wszystkie dzieci otrzymały paczki świąteczne.

753
przeprowadzonych zajęć

37

58
warsztatów

14 929
uczestników

realizowanych
tematów lekcji
muzealno-warsztatowych

929
uczestników

Broszka

MHW 2924

proj. Henryk Grunwald
srebro
między 1945 a 1955 rokiem, Warszawa
ze zbiorów rzemiosła artystycznego

Nowa identyfikacja graficzna

Muzeum Warszawy przechodzi gruntowną odnowę. Staje się nowoczesną instytucją kultury, która w angażujący, wielowymiarowy sposób opowiada o Warszawie w kontekście historii, współczesności i przyszłości. Zmiana nazwy była symbolicznym początkiem tej przemiany, a nowa identyfikacja wizualna jest jej kolejnym, ważnym etapem. Identyfikacja wizualna to nie tylko logo. Jest to system składający się z określonych form, zabiegów i rozwiązań projektowych (takich jak kolorystyka czy typografia), który dopiero jako całość tworzy wyrazisty, spójny wizerunek Muzeum. Nowa identyfikacja została zaprojektowana na podstawie konkretnych założeń i zadań, jakie ma do spełniania na poziomie formalnym, funkcjonalnym i komunikacyjnym. Po pierwsze musi klarownie komunikować „warszawskość”, otwartość, nowoczesność. Po drugie musi sprostać różnorodnym potrzebom instytucji o bardzo złożonym charakterze – Muzeum modernizuje się i otwiera na przyszłość, zachowując jednocześnie swój formalny i naukowy charakter oraz silne związki z przeszłością. Po trzecie – ma niezwykle szerokie grono odbiorców, także obcojęzycznych, co wymaga posługiwania się przystępnym, uniwersalnym językiem wizualnym. Po czwarte – liczą się kwestie ekonomiczne, bardzo istotne dla publicznej instytucji kultury. Nowa identyfikacja pozwala na wykorzystanie prostych, łatwo dostępnych technik poligraficznych i standardowych materiałów papierniczych, nie generując niepotrzebnych kosztów.

Co ważne, identyfikacja wizualna Muzeum Warszawy ma za zadanie współistnieć z identyfikacjami wystaw, wydarzeń i serii wydawniczych, bez szkody dla spójności wizerunku. W związku z tym jest elastyczna, neutralna w wyrazie i pozwala na dużą swobodę projektową.

Logo

Znak graficzny Muzeum Warszawy to historyczny symbol w nowoczesnej, prostej formie graficznej. Herb Warszawy – pół kobieta, pół ryba z miejskich legend, Syrenka z mieczem i tarczą – to znak powszechnie rozpoznawalny i kojarzony z Warszawą. W zbiorach Muzeum znajduje się blisko 400 rozmaitych warszawskich Syrenek uwiecznionych w malarstwie, na fotografiach, numizmatach, syrenki-pomniki, przedstawienia zdobiące zabytkowe rzemiosło czy plany Warszawy. Prosty, monochromatyczny znak odpowiada na potrzeby wizerunkowe nowoczesnej instytucji kultury, która odnawia swój wizerunek bez zrywania z przeszłością. Wyrazista, świeża forma korzystnie wpływa na rozpoznawalność nie tylko Muzeum, ale i Warszawy. Poza wymogami komunikacyjnymi logo spełnia również szereg wymogów funkcjonalnych: jest monochromatyczne, dobrze się skaluje, dobrze reprodukuje się na różnych nośnikach, ma wersję poziomą i pionową. Są to cechy pozwalające obniżyć koszty eksploatacji, ułatwić stosowanie i tym samym podnieść efektywność działania znaku. Ponadto symbol Syreny może funkcjonować bez nazwy Muzeum, co umożliwia wykorzystanie go jako samodzielnego motywu graficznego i wzmacnia potencjał marketingowy loga.

Ania Świątłowska,
fot. MW

Kolorystyka

Kolorem przewodnim identyfikacji jest granat, wynikający z ciągu skojarzeń: Warszawa–Syrena–Wisła. Ten kolor to także wspólny mianownik dla złożonego, kulturalno-naukowego charakteru instytucji. W proponowanym połączeniu z szarościami daje wiele możliwości aranżacyjnych – może być zarówno formalny, zachowawczy, jak i bardzo nowoczesny. Ponadto granat nie jest kolorem żadnej innej warszawskiej instytucji o profilu zbliżonym do Muzeum, co pozwala na zachowanie odrębności wizerunkowej. Ważne były też aspekty praktyczne i finansowe. Granat jest dość łatwo dostępną, standardową barwą, dzięki czemu identyfikacja nie wymusza kosztownego produkowania wszystkich materiałów na zamówienie. Razem z szarością pozwala na osiągnięcie oczekiwanych efektów przy użyciu niedrogich technik produkcyjnych.

Liternictwo

Zastosowana w projekcie identyfikacji rodzina krojów pisma Good, autorstwa warszawskiego projektanta Łukasza Dziedzica, jest przejrzysta, przyjazna i neutralna. Doskonale zachowuje spójność proporcji i kroju ze znakiem graficznym, stając się jego integralną częścią. Nadaje się do projektowania zarówno systemu oznaczeń zewnętrznych i wewnętrznych, jak i grafiki wydawniczej czy internetowej. Występuje w duecie z rodziną krojów szeryfowych More. Opracowanie systemu identyfikacji wizualnej Muzeum Warszawy trwało niecały rok. Przebiegało równolegle z pracami nad bieżącymi projektami graficznymi, co pozwoliło mi lepiej poznać potrzeby i specyfikę Muzeum. Proces zaczął się od określenia dokładnych wytycznych dotyczących planowanych zmian wizerunkowych. Dzięki temu przystępując do projektowania, wiedziałam, co i komu mam zakomunikować, co mieć na uwadze, jakie są możliwości i ograniczenia. Zostały przeprowadzone wieloetapowe narady z zespołem Działu Promocji i Komunikacji oraz Dyrekcją Muzeum. Na koniec odbyły się konsultacje z Magdaleną Ponagajbo, dr Magdaleną Kochanowską i dr. Piotrem Rypsonem, którzy jako zewnętrznymi, niezależnymi ekspertami ocenili jakość i trafność projektu. Premiera nowej identyfikacji odbyła się 6 czerwca. Poprzedziły ją spotkania z pracownikami Muzeum, na których omówiliśmy zmiany wizerunkowe i wyjaśniliśmy główne zasady użycia logo. Następnie rozpoczął się wieloetapowy proces wdrażania, który nadal trwa. Uruchomiona została strona internetowa w nowej szacie, z której można pobrać logo i księgę znaku. Rozpoczęła się produkcja materiałów biurowych i promocyjnych zgodnych z nową identyfikacją, wymiana logo na wszystkich nośnikach, projektowanie systemu informacji zewnętrznej i nawigacji po wnętrzach Muzeum. Wszystkie prace realizowane są przez zespół Działu Promocji i Komunikacji. Zakończenie procesu wdrażania planujemy przed końcem 2017 roku, kiedy zostanie otwarta wystawa główna.

Ania Światłowska,
PROJEKTANTKA GRAFICZNA MUZEUM WARSZAWY

Syrena warszawska

Logo

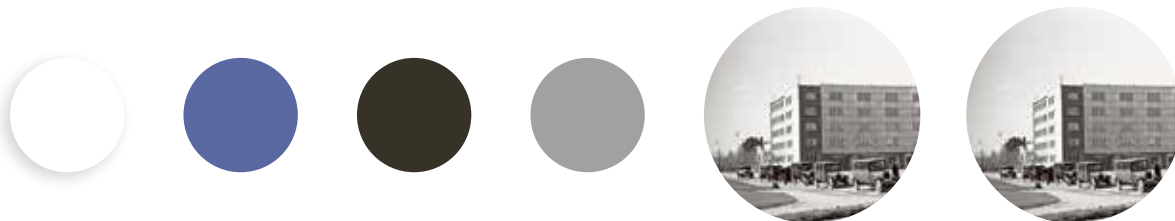
Wersja anglojęzyczna

Oddziały

Kolory

Liternictwo

GOOD & More

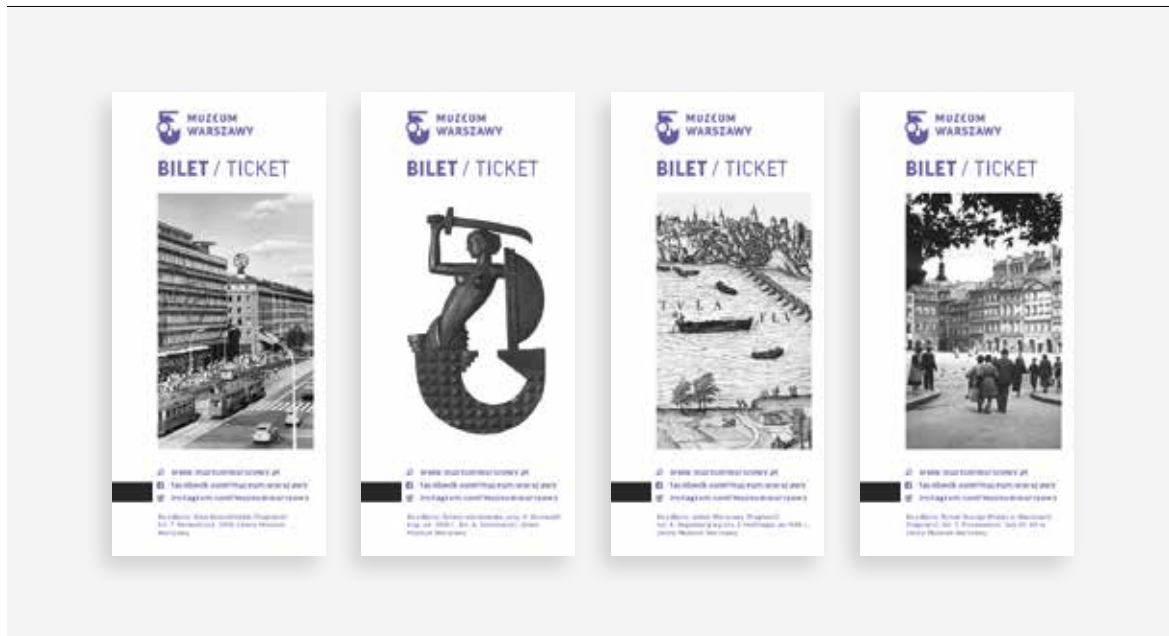
MUZEUM

Muzeum Warszawy od samego początku związane jest z kamienicami w północnej pierzei Rynku Starego Miasta. W trzech z nich mieściło się powstałe już w 1936 r. Muzeum Dawnej Warszawy, którego obecne Muzeum Warszawy jest spadkobiercą. Kamienice przy Rynku to główna siedziba Muzeum, nierozdzielnie wiążąca je z historią miasta.

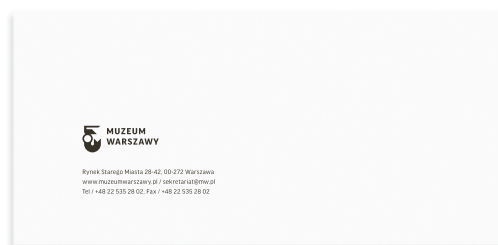
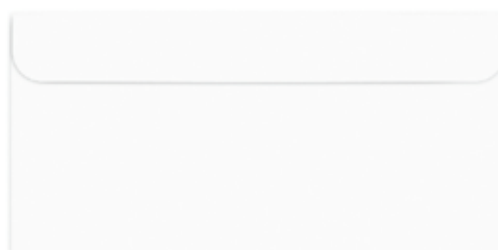
MUZEUM

Muzeum Warszawy od samego początku związane jest z kamienicami w północnej pierzei Rynku Starego Miasta. W trzech z nich mieściło się powstałe już w 1936 r. Muzeum Dawnej Warszawy, którego obecne Muzeum Warszawy jest spadkobiercą. Kamienice przy Rynku to główna siedziba Muzeum, nierozdzielnie wiążąca je z historią miasta.

Bilety

Materiały biurowe

Gadżety promocyjne

Fot. MW

Infografika

FORMY DZIAŁALNOŚCI

/ liczba imprez, liczba uczestników /

IMPREZY PLENEROWE
I WYSTAWY CZASOWE

74 19 330

ODCZYTY
I WYKŁADY

126 16 734

SESJE I SEMINARIA
NAUKOWE

5 380

KONCERTY

11 2 697

WARSZTATY

57 904

SPACERY

78 2 404

SEANSE
FILMOWE

OGÓŁEM **495** 15 531

ZORGANIZOWANE
GRUPY

349 9 138

LEKCJE
MUZEALNE

ZAJĘCIA **328** 14 696

NOC
MUZEÓW

9 065

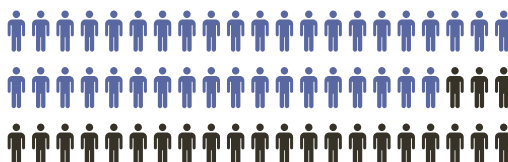
ZWIEDZAJĄCY

OGÓŁEM
141 931

ZORGANIZOWANE
GRUPY 37 528

GRUPY
SZKOLNE 18 391

ZWIEDZAJĄCY
BEZPŁATNIE 86 012

Informacja/nawigacja

WYSTAWA

FILM

POKAZ SLAJDÓW

SPOTKANIE

WARSZTATY

SKLEP

PIWNICE

KAWIARNIA

REMONT

KONSERWACJA

1/02

DZIAŁ BADAŃ NAD WARSZAWĄ

2/01

MAGAZYN BIBLIOTECZNY

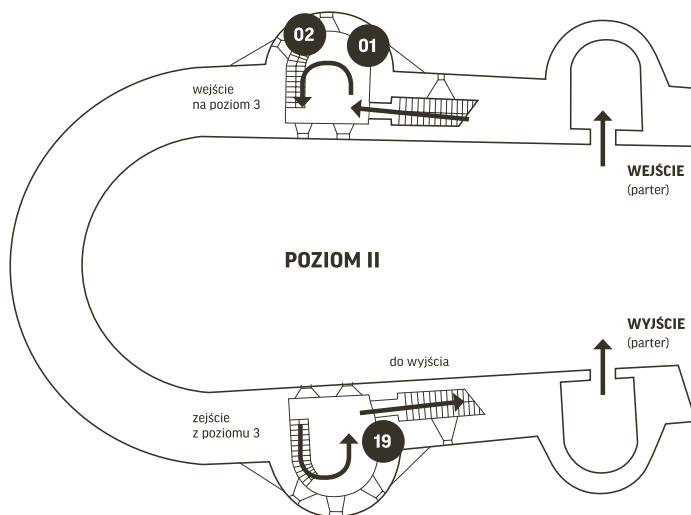
03

CZYTEL尼亚
READING ROOM

MUZEUM WARSZAWY

BARBAKAN

www.muzeumwarszawy.pl
facebook.com/muzeum.warszawy
instagram.com/muzeumwarszawy

WC

Talerz dekoracyjny, z uchwytem do zawieszenia z tyłu

MHW 27742

biały metal

3. ćwierć XX wieku, Warszawa
ze zbiorów rzemiosła artystycznego

Promocja

Krótsza nazwa, zmiana struktury organizacyjnej, opracowanie i wdrożenie nowego systemu identyfikacji wizualnej oraz rozpoczęcie modernizacji siedziby głównej, a także otwarcie Muzeum Warszawskiej Pragi to dotychczasowe etapy przemiany Muzeum Historycznego m.st. Warszawy w nowoczesne Muzeum Warszawy. Każdy z nich wymagał sprofilowanych działań komunikacyjnych, skierowanych zarówno do naszych odbiorców, jak i pracowników znajdujących się w centrum przemian

Udoskonaliliśmy strategię działań i opracowane przez nas narzędzia – własnymi siłami, bez angażowania firm zewnętrznych stworzyliśmy stronę internetową, wewnętrzny biuletyn. Ożywiliśmy komunikację w mediach społecznościowych. Przygotowaliśmy identyfikację wizualną kilkunastu projektów realizowanych przez Muzeum i jego oddziały, a także zaprojektowaliśmy linię gadżetów komunikujących najważniejsze obszary działań w ramach projektu Muzeum Warszawy OdNowa, zaprojektowaliśmy i wyprodukowaliśmy *Kalendarze Warszawskie 2015*.

Priorytety komunikacyjne na 2015 rok to przede wszystkim działania wokół OdNowy z akcentem na tworzenie wystawy głównej przez zespół warsawianistów z Muzeum Warszawy pod kierunkiem dra Jarosława Trybusia, Zastępcy Dyrektora ds. Merytorycznych. Nasza instytucja pracuje nad polityką gromadzenia zbiorów, nowymi wydawnictwami, działalnością edukacyjną. Oddziały Muzeum nieprzerwanie prowadzą działalność merytoryczną – spotkania, prelekcje, wykłady, pokazy filmów, spotkania z rzemieślnikami, spacer, wystawy, warsztaty i animacje.

Niezwyczajnie ważny z punktu widzenia wiodącego komunikatu o OdNowie jest także rozwój infrastruktury. Kolejne pozyskiwane dofinansowania na nowoczesne wyposażenie naszych oddziałów, remonty i ułatwienia dla osób z niepełnościami, ale także na zakup nowych muzealiów czy projekty edukacyjne to niezmiernie istotne działania, o których chcemy informować odbiorców.

Naszym głównym zadaniem jest zarządzanie przekazem kierowanym do odbiorców Muzeum Warszawy w ramach polityki informacyjnej. Wyzwaniem dla każdej instytucji kultury jest „budowanie publiczności”. Chcemy umożliwić stworzenie wokół Muzeum ruchu społecznego, środowiska, które odnajdzie w naszych murach miejsce do dzielenia się pasją i miłością do Warszawy.

Aleksandra Derc-Jasińska,
fot. MW

Aleksandra Derc-Jasińska
KIEROWNICZKA DZIAŁU PROMOCJI I KOMUNIKACJI

Konferencje prasowe

DATA: 7 kwietnia

Sala edukacyjna *MiastoKlocki* w Muzeum Woli

konferencja prasowa i otwarcie sali z udziałem Dyrektora Muzeum Warszawy

Ewy Nekandy-Trepki

MIEJSCE: Muzeum Woli

DATA: 7 maja

Noc Muzeów

Konferencja prasowa z udziałem Prezydenta m.st. Warszawy

Hanny Gronkiewicz-Waltz

MIEJSCE: Muzeum Woli

DATA: 3 czerwca

Ogłoszenie nowej identyfikacji Muzeum

Konferencja prasowa z udziałem projektantki nowej identyfikacji,

Ani Światłowskiej, oraz Dyrekcji Muzeum

MIEJSCE: Piwnice staromiejskie

Fot. MW

DATA: 16 września

Ogłoszenie konkursu na wystawę główną

Konferencja prasowa z udziałem Zastępcy Dyrektora ds. Merytorycznych

Muzeum Warszawy dra Jarosława Trybusia

MIEJSCE: Siedziba główna, sala audytoryjna

DATA: 8 października

6. edycja festiwalu Warszawa w Budowie

Konferencja prasowa z udziałem Zastępcy Dyrektora ds. Merytorycznych

Muzeum Warszawy dra Jarosława Trybusia, Zastępcy Dyrektora Muzeum Sztu-

ki Nowoczesnej Marcela Andino Veleza oraz kuratorów festiwalu:

Klary Czerniewskiej i Tomasza Fudali

MIEJSCE: Instytut Awangardy

DATA: 20 października

Otwarcie Muzeum Warszawskiej Pragi

Konferencja prasowa poprzedzająca otwarcie Muzeum z udziałem Prezydenta

m.st. Warszawy Hanny Gronkiewicz-Waltz i Dyrektora Muzeum Warszawy Ewy

Nekandy-Trepki oraz Adama Lisieckiego, p.o. kierownika MWP, i Katarzyny

Kuzko-Zwierz z zespołu MWP

MIEJSCE: Muzeum Warszawskiej Pragi

Fot. MW

DATA: 4 listopada

Muzeum OdNowa

Konferencja prasowa dotycząca rozpoczynającej się modernizacji głównej siedziby Muzeum i całego procesowi OdNowy, jaki przechodzi placówka. Wzięli w niej udział Monika Smoleń, wiceminister kultury i dziedzictwa narodowego, Michał Olszewski, zastępca Prezydenta m.st. Warszawy oraz Dyrektor Muzeum Warszawy Ewa Nekan-da-Trepka i Zastępca Dyrektora ds. Merytorycznych dr Jarosław Trybuś.

MIEJSCE: zabytkowa sień kamienicy Baryczkowskiej przy Rynku Starego Miasta Po konferencji goście zwiedzili wnętrza Muzeum – była to ostatnia okazja do ich zwiedzenia przed rozpoczynającą się wkrótce modernizacją.

Fot. MW

Konferencja inaugurująca projekt modernizacji

**MUZEUM
WARSZAWY**

**eea
grants**

**norway
grants**

**KONSERWACJA
I REWITALIZACJA
DZIEDZICTWA
KULTUROWEGO**

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego**

Fundusze Europejskie

Projekt pn. „Modernizacja, konserwacja oraz digitalizacja obiektów zabytkowych siedziby głównej Muzeum Warszawy przy Rynku Starego Miasta w Warszawie”, realizowany w ramach Programu „Konserwacja i rewitalizacja dziedzictwa kulturowego”. Wsparcie udzielone z funduszy norweskich i funduszy EOG, pochodzących z Islandii, Liechtensteinu i Norwegii, oraz środków krajowych.

Media społecznościowe

Facebook

PRZYRÓST LICZBY POLUBIEŃ

4324
(1 stycznia 2014)

do

7741
(31 grudnia 2014)

ŚREDNI PRZYRÓST
DZIENNY

10
polubień

MAKSYMALNY ZASIĘG POJEDYNCZEGO
POSTA NA FACEBOOKU

27 232
osoby

Instagram

LICZBA OBSERWUJĄCYCH

5650
(31 grudnia 2014)

NAJPOPULARNIEJSZE ZDJĘCIA W 2014 ROKU

115
polubień

109
polubień

100
polubień

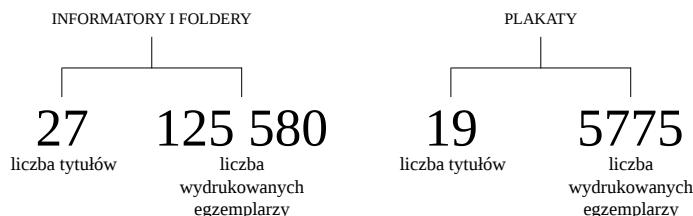
Promocja projektu modernizacji

Seria gadżetów Muzeum OdNowa została zaprojektowana na podstawie nowej identyfikacji wizualnej Muzeum Warszawy. Tematem przewodnim jest powojenna odbudowa Rynku Starego Miasta, ze szczególnym uwzględnieniem strony Dekerta, siedziby głównej Muzeum. Założeniem serii było połączenie walorów merytorycznych z estetycznymi i użytkowymi, by w ten sposób zakomunikować zmiany wizerunkowe i odnowę historycznej instytucji. W projektach wykorzystane zostały fotografie i reprodukcje ze zbiorów Muzeum. Towarzyszą im opisy przybliżające historię miasta w różnorodnych kontekstach. W ramach serii powstał kalendarz książkowy (ZOBACZ WIĘCEJ, S. 223) i ścienny, notes, komplet 8 zakładek, 5 magnesów, 11 pocztówek, torba płócienna z nadrukiem, 3 wzory toreb papierowych, kubek, pendrive i jedwabny szal. Gadżety zostały opracowane merytorycznie przez Dział Badań nad Warszawą, zaprojektowane przez zespół Działu Promocji i Komunikacji, wyprodukowane we współpracy z Działem Marketingu.

Fot. MW

Druki promocyjne

Narzędzia komunikacji

Narzędzia komunikacji wewnętrznej: biuletyn Muzeum Warszawy wysyłany mailem w każdy poniedziałek do wszystkich pracowników instytucji.

Narzędzia komunikacji zewnętrznej: komunikaty do mediów, dystrybucja zaproszeń, drukowanych materiałów promocyjnych, wysyłka mailingowa.

Współpraca z instytucjami zewnętrznymi

CENTRUM CYFROWE PROJEKT: POLSKA (konferencja)

WYDAWNICTWO THE FACTO (premiera książki)

WYDZIAŁ ARCHITEKTURY POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ (wystawa pokonkursowa *Biografia Warszawy*)

POLSKIE TOWARZYSTWO MUZYKI WSPÓŁCZESNEJ (spotkania)

MOISEUM (Dzień Wolnej Sztuki)

OKNO NA WARSZAWĘ

FUNDACJA KULTURY BEZ BARIER (Warszawski Tydzień Kultury bez Barier)

ZAİKS (wystawa *Tygrysy. W zespole siła*)

MUZEUM SZTUKI NOWOCZESNEJ (Festiwal Warszawa w Budowie)

MUZEUM NARODOWE (konferencja Muzealna EDUakcja Warszawy)

SPOŁECZNY KOMITET OPIEKI NAD STARYMI POWĄŻKAMI IM. JERZEGO WALDORFFA (konferencja)

Uczestnictwo w miejskich imprezach kulturalnych

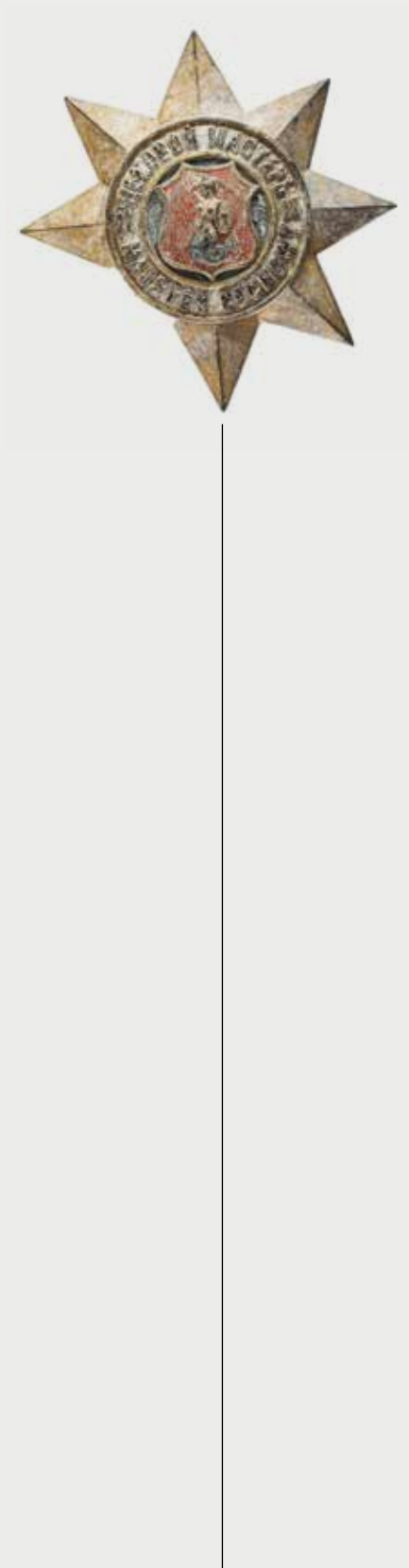
NOC MUZEÓW

DZIEŃ WOLNEJ SZTUKI

WARSZAWSKI TYDZIEŃ KULTURY BEZ BARIER

PIKNIK NAUKOWY POLSKIEGO RADIA I CENTRUM NAUKI KOPERNIK

OKNO NA WARSZAWĘ

Wywieszka, odznaka majstra cechowego

MHW 20624

żeliwo, farba olejna
ok. 1892

ze zbiorów rzemiosła artystycznego

Marketing

W 2014 roku rozpoczął się proces zmiany punktów obsługi zwiedzających w księgarnie – miejsca dla zorganizowanych grup turystów i warszawiaków

Księgarnie

Centrum Obsługi Zwiedzających to miejsca, w których dostępna jest informacja dotycząca aktualnej oferty wystawienniczej, edukacyjnej, warsztatowej i wydawniczej Muzeum. Goście nie tylko dokonują tu zakupu biletów na wystawy, projekcje filmowe i inne wydarzenia, ale również korzystają z oferty, która została poszerzona o wiele tytułów wydawnictw własnych, kilkunastu wydawnictw zewnętrznych oraz o linię warszawskich upominków zaprojektowanych i wyprodukowanych przez Muzeum. W 2014 roku księgarnie działały w siedzibie głównej przy Rynku Starego Miasta, w Centrum Interpretacji Zabytku, w Muzeum Farmacji, Muzeum Woli, w Muzeum – Miejscu Pamięci Palmiry oraz w Muzeum Ordynariatu Polowego. W księgarni Muzeum Woli można było zakupić również literaturę dziecięcą, a w każdej z księgarni – przeczytać aktualne czasopisma warszawianistyczne i wypić kawę.

Katarzyna Maciantowicz,
fot. MW

Księgarnia w siedzibie głównej, fot. MW

Księgarnia w Muzeum Woli, fot. MW

SPRZEDAŻ W KSIĘGARNIACH MUZEUM

upominki i artykuły poligraficzne 15414

wydawnictwa własne 5001

wydawnictwa komisowe 1958

W 2014 ROKU W KSIĘGARNIACH MUZEUM – siedziba główna przy Rynku Starego Miasta, Centrum Interpretacji Zabytku, Muzeum Farmacji, Muzeum Woli, Muzeum – Miejsce Pamięci Palmiry oraz Muzeum Ordynariatu Polowego – zostało sprzedanych łącznie

22 373
artykułów

6959
książek

w tym
5001
wydawnictw własnych

Upominki warszawskie

W 2014 roku została wprowadzona do sprzedaży nowa linia warszawskich upominków upowszechniających nową identyfikację wizualną Muzeum: artykuły piśmiennicze, porcelanowe, tekstylne oraz gadzety.

W październiku, we współpracy z Fundacją Centrum Architektury, wydana została gra typu memory ARCHIMEMO Warszawski Modernizm 1918–1939.

ARCHIMEMO, proj. Anna Piwowar,
fot. Ewa Dyszlewicz

Promocja projektu modernizacji

We wrześniu 2014 roku zostały rozpoczęte prace nad produkcją materiałów promujących projekt Modernizacja, konserwacja oraz digitalizacja obiektów zabytkowych siedziby głównej Muzeum Warszawy przy Rynku Starego Miasta w Warszawie, realizowany w ramach programu Konserwacja i rewitalizacja dziedzictwa kulturowego. Wsparcie udzielone z funduszy norweskich i funduszy EOG, pochodzących z Islandii, Liechtensteinu i Norwegii, oraz środków krajowych. W ramach projektu, we współpracy z Działem Promocji i Komunikacji, powstał zestaw gadżetów oznaczonych grafikami sygnującymi założenia projektu.

Proj. Ania Światłowska, fot. MW

Wynajem powierzchni

Istotnym działaniem realizowanym w 2014 roku było wynajmowanie powierzchni Muzeum zainteresowanym podmiotom. Udostępnianie wnętrz, szczególnie w siedzibie przy Rynku Starego Miasta, przyczyniło się do wzrostu frekwencji oraz promocji Muzeum. W październiku 2014 roku w kamienicach siedziby głównej odbyła się produkcja filmu *Tajemnica Księcia Transpolonii*, reż. Andrzej Saramonowicz, wyprodukowanego przez San Graal.

Wyposażenie dla Muzeum Warszawskiej Pragi

W związku z zakończeniem realizacji Muzeum Warszawskiej Pragi podjęte zostały działania związane z dodatkowym wyposażeniem tego obiektu. We współpracy ze Stołecznym Zarządem Rozbudowy Miasta została zakupiona między innymi kompletna zastawa stołowa (ponad 4200 przedmiotów użytkowych, takich jak filiżanki, szklanki, karafki do wody, sztucce i inne), która jest wykorzystywana w celach promujących Muzeum Warszawskiej Pragi. Kompletnie wyposażenie konferencyjne zostało oznaczone logotypami Muzeum i miało przyczynić się do upowszechniania nowej identyfikacji wizualnej.

Katarzyna Maciantowicz
KIEROWNICZKA DZIAŁU MARKETINGU

Plakieta Syrena warszawska (model do znaczka w klapie)

MHW 22184

proj. Józef Gosławski
wyrób zakładu medaliersko-grawerskiego Marty i Jerzego Mieczników
wys. 208 mm, szer. 160 mm
ok. 1960, Warszawa
ze zbiorów medali i numizmatów

Administracja

Pion administracyjny zarządza 17 lokalizacjami o łącznej powierzchni blisko 20 tysięcy metrów kwadratowych, w których obecnie znajduje się Muzeum. Są to: oddziały Muzeum, pomieszczenia biurowo-administracyjne, pracownie konserwatorskie oraz magazyny zbiorów i magazyn techniczny, zlokalizowane w Warszawie, Palmirach i Pruszkowie

Sprawne administrowanie tak dużą i rozproszoną powierzchnią jest możliwe dzięki komasacji i terminowości zawieranych umów: najmu, ubezpieczeń, mediów (energii elektrycznej, wody, centralnego ogrzewania, ścieków, wywozu nieczystości), telefonii stacjonarnej, komórkowej, usług informatycznych, serwisowych, na dostawę środków czystości i materiałów biurowych, na dostarczanie i wysyłkę korespondencji, dostarczanie prasy, dotyczących środków transportu oraz związanych z systemem bezpieczeństwa Muzeum (ochrona fizyczna, monitorowanie sygnałów ppoż., serwisowania systemów zabezpieczeń SWIN, CCTV i ppoż., serwisowania wyposażenia ppoż.). W 2014 roku liczba obsługiwanych umów wynosiła ok. 70. Pion administracyjny jest odpowiedzialny za planowanie i wdrażanie procedur pozwalających na skuteczne i bezpieczne realizowanie statutowej działalności Muzeum. Odpowiada za efektywne zarządzanie procesami i kosztami administrowania majątkiem Muzeum oraz sprawne funkcjonowanie zaplecza administracyjnego i obszarów merytorycznych. W jego skład wchodzi: Dział Logistyczny, Dział Obsługi Muzeum, Samodzielne Wieloosobowe Stanowisko ds. Bezpieczeństwa oraz Samodzielne Jednoosobowe Stanowisko ds. Archiwum Zakładowego. Odpowiada za większość zadań związanych z organizacją codziennego funkcjonowania Muzeum, co zostało szczegółowo sprecyzowane w nowym regulaminie organizacyjnym, który został wprowadzony zarządzeniem Dyrektora Muzeum Warszawy.

Pion administracyjny nadzorował budżet w wysokości ok. 3 500 000 złotych netto.

Jarosław Skarżyński
P.O. PEŁNOMOCNIKA DYREKTORA DS. ADMINISTRACYJNYCH

Jarosław Skarżyński,
fot. MW

Główne zadania Pionu administracyjnego zrealizowane w 2014 roku:

Uporządkowanie umów na zakup i dystrybucję energii elektrycznej i wprowadzenie Muzeum Warszawy do Warszawskiej Grupy Zakupowej energii elektrycznej.

Zinventaryzowanie obowiązujących w Muzeum umów z dostawcami usług telefonii stacjonarnej, komórkowej i dostępu do sieci Internet i objęcie wszystkich lokalizacji umową operatorską z jednym dostawcą.

Realizacja (bez udziału firm i usług zewnętrznych) przeprowadzki Muzeum Warszawy z Rynku Starego Miasta do lokalizacji udostępnionych na czas remontu w Pałacu Kultury i Nauki, przy ulicy Jezuickiej oraz w Muzeum Warszawskiej Pragi.

Budowa kompletnej infrastruktury teleinformatycznej w Pałacu Kultury i Nauki i przy ulicy Jezuickiej oraz rozbudowa sieci w oddziałach Muzeum.

Migracje informatyczne związane z przeniesieniem pracowników Muzeum do nowych lokalizacji. Udział pracowników wszystkich komórek organizacyjnych pionu w przygotowywaniu specyfikacji i w pracach komisji prowadzonych postępowań przetargowych w ramach projektu Muzeum Warszawskiej Pragi.

Przygotowanie obiektów Muzeum Warszawskiej Pragi i siedziby tymczasowej w Pałacu Kultury i Nauki do użytkowania, w tym: określenia zasad funkcjonowania ochrony fizycznej i systemów zabezpieczeń (podział na strefy alarmowe, strefy kontroli dostępu, strefy zwiedzania, strefy magazynowe), określenie zasad funkcjonowania obiektu.

Przygotowania lokalizacji tymczasowych do przyjęcia pracowników i zbiorów Muzeum, tj. adaptacja i wyposażenie pomieszczeń, zaplanowanie i zawarcie umów m.in. na dostawę energii elektrycznej, telefonów stacjonarnych i Internetu.

Przygotowanie pomieszczenia archiwum zakładowego, spełniającego warunki do właściwego gromadzenia, przechowywania, ewidencjonowania i odpowiedniego zabezpieczenia materiałów archiwalnych wchodzących do państwowego zasobu archiwalnego. Przeprowadzono również dwa skontra całości dokumentacji archiwalnej oraz dokumentacji osobowej byłych pracowników Muzeum.

Opracowanie i uaktualnienie zarządzenia dotyczącego prowadzenia spraw administracyjnych, tj. instrukcji kancelaryjnej, jednolitego rzeczowego wykazu akt oraz instrukcji w sprawie organizacji i zakresu działania archiwum zakładowego, które zostały przekazane do zatwierdzenia Archiwum Państwowemu.

Opracowanie i wdrożenie instrukcji magazynowej, na podstawie której określone zostały zasady prowadzenia gospodarki magazynowej artykułów porządkowych, biurowych, książek i wydawnictw własnych i powierzonych oraz odpowiedzialność materialna osób prowadzących magazyny.

Przygotowanie specyfikacji oraz aktywne uczestnictwo w procedurze dotyczącej zakupu samochodu ciężarowego mercedes benz, przeszkolenie pracowników Muzeum w zakresie transportu pojazdami o dopuszczalnej masie całkowitej pow. 3,5 t oraz przygotowanie pracowników do wymogów związanych z rozliczeniem czasu pracy.

Broszka w kształcie litery W z Syreną

MHW 27700

wyrób Spółdzielni Pracy Rękodzieła Artystycznego ORNO
srebro
1949–1962, Warszawa
ze zbiorów rzemiosła artystycznego

Finanse

Przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi	20 222 021,48 zł
Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów	624 848,83 zł
Zmiana stanu produktów	33 992,07 zł
Dotacje organizatora na działalność bieżącą	18 880 542,97 zł
Pozostałe dotacje i przychody na działalność statutową	682 637,61 zł
Koszty działalności operacyjnej	21 314 246,26 zł
Amortyzacja	1 625 974,64 zł
Zużycie materiałów i energii	1 057 436,70 zł
Usługi obce	3 717 014,10 zł
Podatki i opłaty	109 369,49 zł
Wynagrodzenia	11 811 855,11 zł
Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	2 292 679,99 zł
Pozostałe koszty rodzajowe	616 594,96 zł
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	83 321,27 zł
Pozostałe przychody operacyjne	1 319 656,43 zł
Dotacje na środki trwałe	1 080 073,98 zł
Inne przychody operacyjne	239 582,45 zł
Pozostałe koszty operacyjne	124 903,12 zł
Przychody finansowe	26 070,00 zł
Koszty finansowe	848,68 zł
Zysk brutto	127 749,85 zł
Podatek dochodowy	24 842,00 zł
Zysk netto	102 907,85 zł
Majątek	24 198 331,53 zł
Wydatki majątkowe	2 044 844,35 zł
Zrealizowane wydatki majątkowe na zakup środków trwałych	1 636 108,39 zł
w tym: ze środków własnych	445 386,88 zł
z otrzymanych dotacji	1 190 721,51 zł
w tym: z otrzymanej dotacji norweskiej	26 681,29 zł
Zrealizowane wydatki na muzea	403 168,99 zł
w tym: ze środków własnych	98 632,99 zł
z otrzymanych dotacji	304 536,00 zł
w tym: z otrzymanej dotacji norweskiej	28 605,90 zł
w tym: z otrzymanej dotacji MKiDN na zakup brązów	40 000,00 zł
z firmy Bracia Łopieńscy	
w tym: z otrzymanej dotacji MKiDN na zakup obrazu Zaleskiego	180 000,00 zł
Zrealizowane wydatki na zbiory biblioteczne	5 566,97 zł
w tym: ze środków własnych	0,00 zł
z otrzymanych dotacji	5 566,97 zł
Nakłady na muzea zakupione w 2013, przyjęte w 2014	2 900,00 zł
Otrzymany majątek	22 150 587,18 zł
w tym: środki trwałe	22 035 316,18 zł
muzea	115 271,00 zł

PRZYCHODY ZE SPRZEDAŻY NETTO	
	18,77%
Bilety wstępu	
	15,36%
Projekcje filmowe	
	15,33%
Wynajem powierzchni	
	10,90%
Wydawnictwa i publikacje	
	9,13%
Materiały muzealne	
	8,24%
Towary komisowe	
	7,11%
Lekcje muzealne	
	1,63%
Wynajem pokoju gościnnego	
	0,44%
Zwiedzanie z przewodnikiem	
	0,05%
Odbitki i skany	
	13,05%
Pozostałe	

Medal „50 lat Muzeum Historycznego m.st. Warszawy 1936–1986”

MHW 23055/1

proj. Tadeusz Tchórzewski

wyrób Mennicy Państwowej w Warszawie

tombak srebrzony, oksydowany, patynowany, bity, śr. 70 mm

1986 rok, Warszawa

ze zbiorów medali i numizmatów

Pozyskane dotacje

Dotacja celowa w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2009–2014 i Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2009–2014

PROGRAM: Konserwacja i rewitalizacja dziedzictwa kulturowego

INSTYTUCJA ZARZĄDZAJĄCA: Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

PROJEKT: Modernizacja, konserwacja oraz digitalizacja obiektów zabytkowych siedziby głównej Muzeum Warszawy przy Rynku Starego Miasta w Warszawie

KWOTA DOFINANSOWANIA: 10 019 203 zł netto

OSOBA PRZYGOTOWUJĄCA WNIOSEK: Joanna Dudelewicz

Projekt ma charakter kompleksowy. Obejmuje rewitalizację i rewaloryzację zabytkowych kamienic, będących siedzibą Muzeum, oraz pełną modernizację infrastruktury technicznej oraz konserwację i digitalizację wybranych zabytków ruchomych. W ramach projektu powstaje także I etap nowej wystawy głównej.

**MUZEUM
WARSZAWY**

**eea
grants**

**norway
grants**

**KONSERWACJA
I REWITALIZACJA
DZIEDZICTWA
KULTUROWEGO**

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego**

Projekt pn. „Modernizacja, konserwacja oraz digitalizacja obiektów zabytkowych siedziby głównej Muzeum Warszawy przy Rynku Starego Miasta w Warszawie”, realizowany w ramach programu „Konserwacja i rewitalizacja dziedzictwa kulturowego”. Wsparcie udzielone z funduszy norweskich i funduszy EOG, pochodzących z Islandii, Liechtensteinu i Norwegii, oraz środków krajowych.

Dotacja celowa w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007–2013

PRIORYTET VI: Wykorzystywanie walorów naturalnych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji

DZIAŁANIE: 6.1. Kultura

INSTYTUCJA ZARZĄDZAJĄCA: Mazowiecka Jednostka Wdrażania Programów Unijnych

PROJEKT: Poprawa oferty kulturalnej i dostępności Centrum Interpretacji Zabytku Muzeum Warszawy

KWOTA DOFINANSOWANIA: 495 984,35 zł netto

OSOBA PRZYGOTOWUJĄCA WNIOSEK: Joanna Dudelewicz

Przedmiotem projektu jest poprawa jakości oferty kulturalnej Centrum Interpretacji Zabytku poprzez zakup dodatkowego wyposażenia specjalistycznego, budowę internetowego portalu informacyjnego, przygotowanie identyfikacji wizualnej i informacji zewnętrznej o CIZ oraz zwiększenie dostępności obiektu dla osób niepełnosprawnych – zarówno wewnątrz obiektu, poprzez zakup i montaż platform dla osób z niepełnosprawnością ruchową, jak i na zewnątrz, poprzez oznaczenie go tablicą w języku Braille’a. Ekspozycja wzbogacona będzie materiałami merytorycznymi, prezentowanymi w formie umożliwiającej ich odbiór przez gości o szczególnych potrzebach – niewidzących czy niedowidzących. Projekt pozwoli na zwiększenie możliwości wykorzystania obiektu na warsztaty, seminaria, seanse filmowe. Druga część projektu to budowa systemu e-informacji kulturalnej poprzez udostępnienie zbiorów i informacji o Centrum Interpretacji Zabytku za pomocą portalu internetowego, kompatybilnego z interaktywną aplikacją w multimedialnych ekspozytorach, oraz oznaczenie obiektu i obszaru Starego Miasta indywidualnie zaprojektowanym totemem informacyjnym, który znajdzie się przy ul. Zapiecek.

Dotacje celowe w ramach programów Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego

PROGRAM: Kolekcje

PRIORYTET: Kolekcje muzealne

INSTYTUCJA ZARZĄDZAJĄCA: Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów

ZADANIE: Zakup obrazu Marcina Zaleskiego, *Obchody uroczystości Jordanu w Warszawie* do kolekcji MHW

KWOTA DOFINANSOWANIA: 139 990,38 zł

OSOBA PRZYGOTOWUJĄCA WNIOSEK: Teresa Krupa

Celem zadania było powiększenie kolekcji prac Marcina Zaleskiego jako realizacja podstawowych zadań statutowych Muzeum Warszawy, jakimi są gromadzenie i ochrona przekazów historycznych i artystycznych związanych z Warszawą, dokumentujących jej dzieje i rozwój.

ZADANIE: Zakup kolekcji brązów warszawskiej firmy Bracia Łopieńscy dla wzbogacenia zbioru MHW

KWOTA DOFINANSOWANIA: 40 000 zł

OSOBA PRZYGOTOWUJĄCA WNIOSEK: Teresa Krupa

Celem zadania było uzupełnienie i wzbogacenie gromadzonej od lat 50. XX wieku muzealnej kolekcji wyrobów firmy Bracia Łopieńscy, jednej z najznakomitszych warszawskich pracowni brązowniczych. Z dotacji zakupione zostały: żardiniera wykonanej według projektu Pierre'a Philippe'a Thomiere'a (1900–1914), kandelabr w typie empire (XIX/XX), statuetki Syrenki (po 1960) oraz medalion z wizerunkiem Antoniego Ostrowskiego (ok. 1900). Przedmioty te doskonale wpisują się w charakter kompletowanego przez Muzeum zbioru i poszerzają go o reprezentatywne wyroby brązownicze pozyskane (oprócz medalionu) z kolekcji rodzinnej, od spadkobierców.

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.**

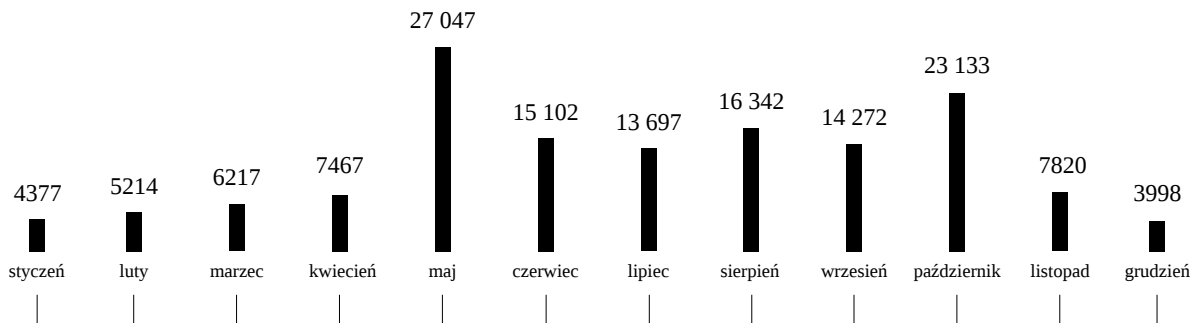
Plakieta ażurowa – Syrena warszawska

MHW 19/JM

wyrób zakładu Władysława Miecznika
brąz, odlew, wys. 290 mm, szer. 163 mm
po 1952 roku, Warszawa
ze zbiorów wyrobów pracowni brązowniczo-grawerskiej
Marty i Jerzego Mieczników

Frekwencja

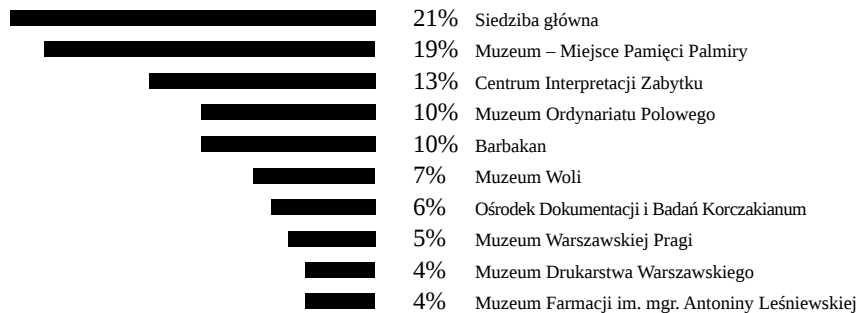
W 2014 roku w działaniach wystawienniczych, edukacyjnych i innych wzięło udział 144 686 uczestników. Mimo trwającej przeprowadzki zbiorów i przygotowań do remontu siedziby głównej Muzeum liczba zwiedzających zwiększyła się o 20 807 osób w porównaniu do 2013 roku

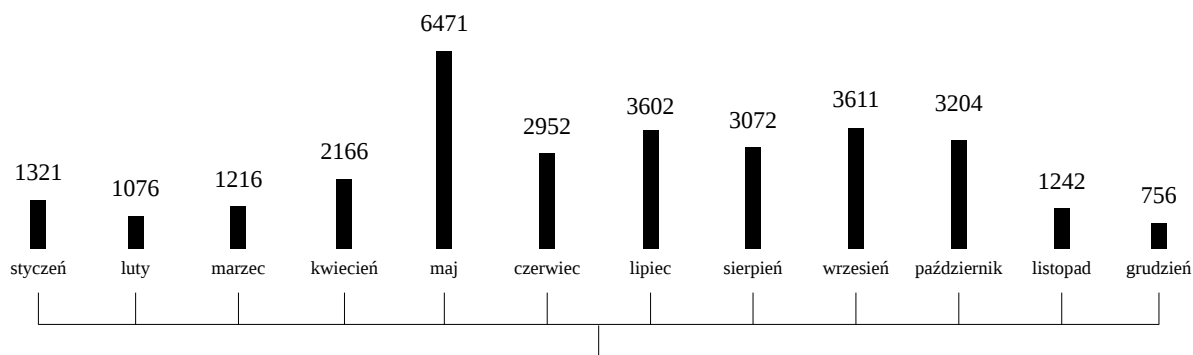
FREKWENCJA W MUZEUM WARSZAWY

144 686
osób

FREKWENCJA – UDZIAŁ PROCENTOWY ODDZIAŁÓW MUZEUM

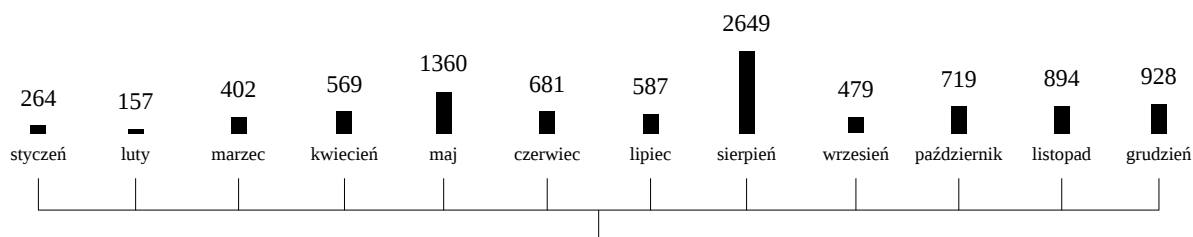

Frekwencja

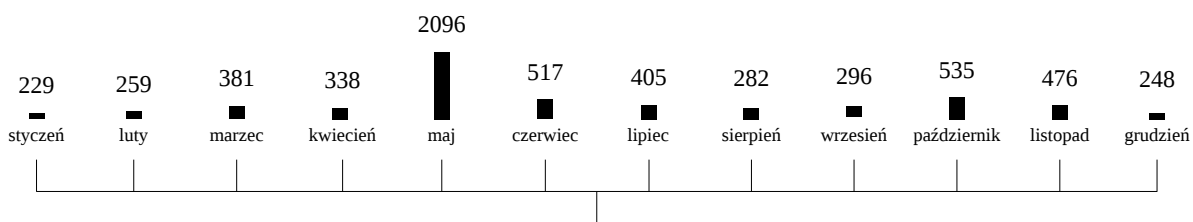
FREKWENCJA W PIWNICACH STAROMIEJSKICH I KINIE MUZEALNYM

30 689 osób

FREKWENCJA W MUZEUM WOLI

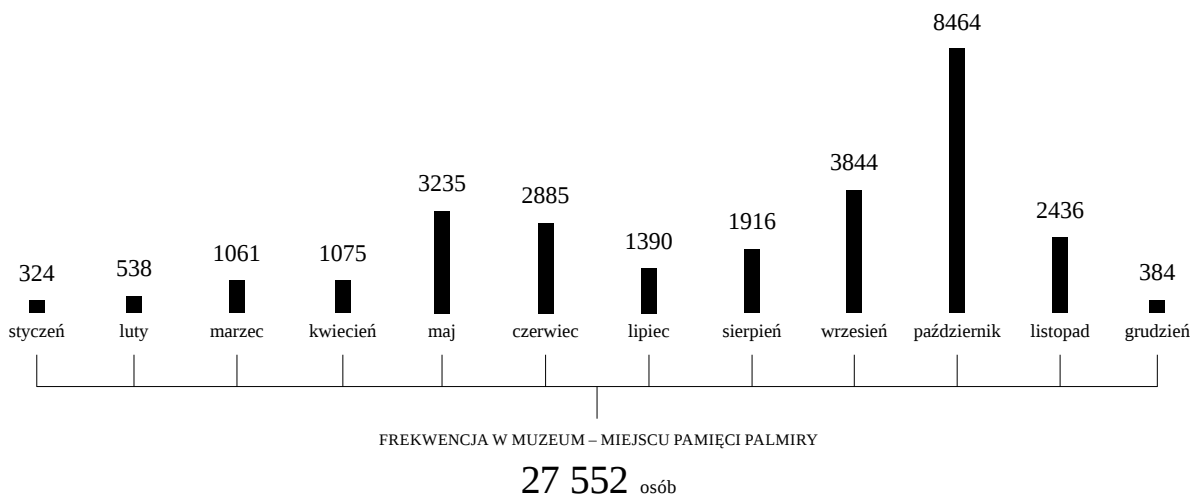
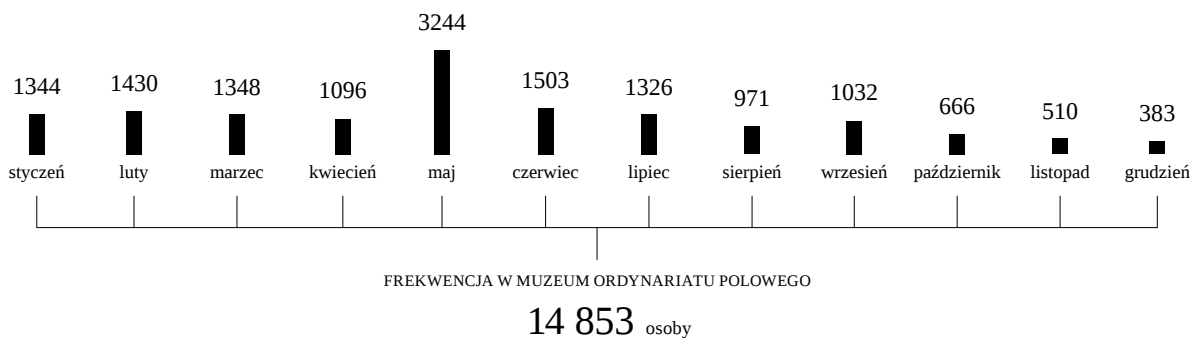
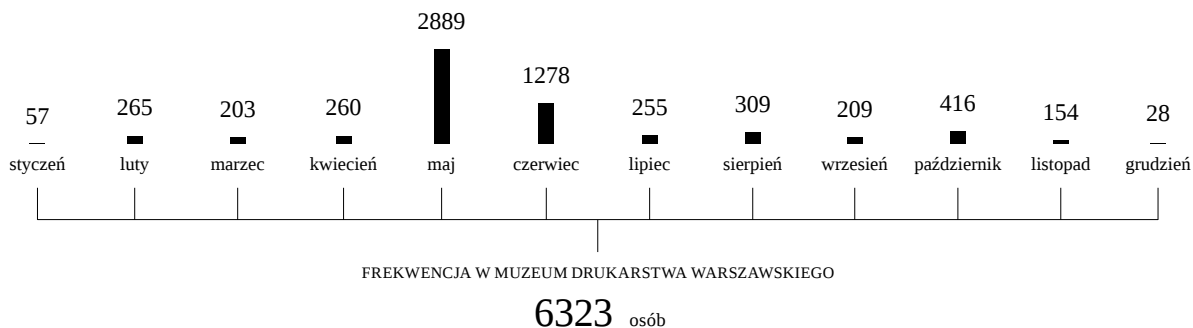
9689 osób

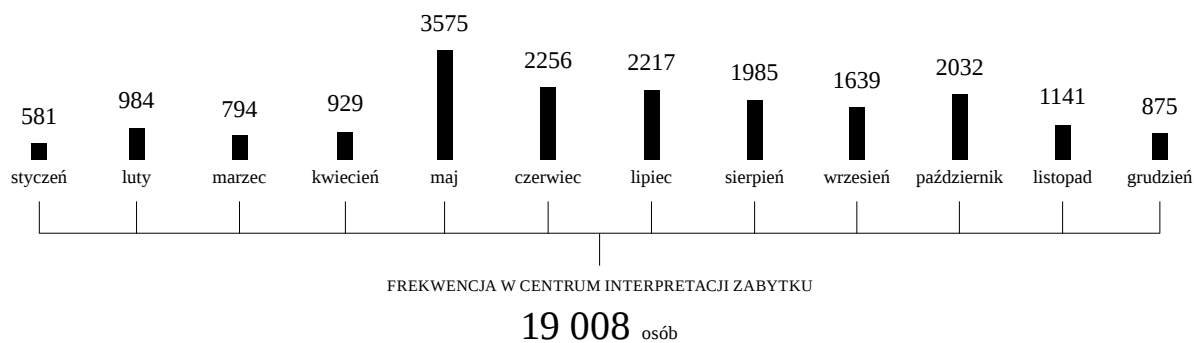
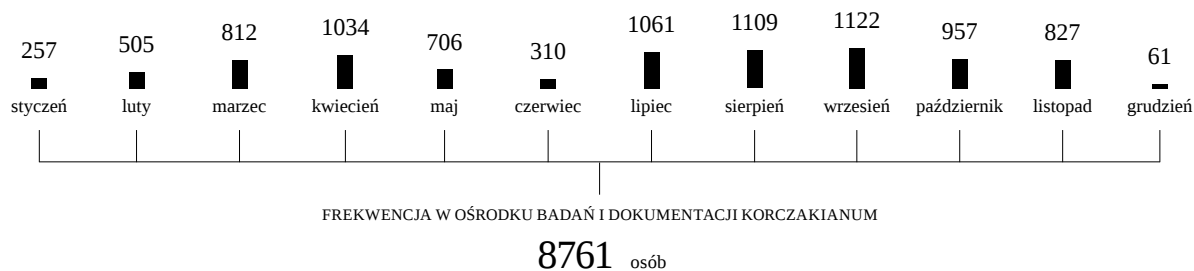
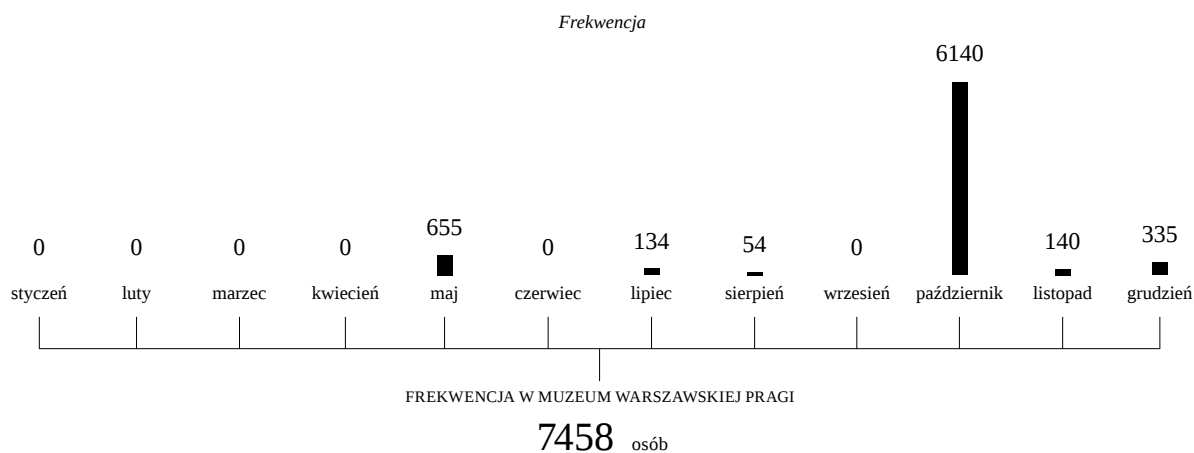

FREKWENCJA W MUZEUM FARMACJI IM. MGR. ANTONINY LEŚNIEWSKIEJ

6062 osoby

Frekwencja

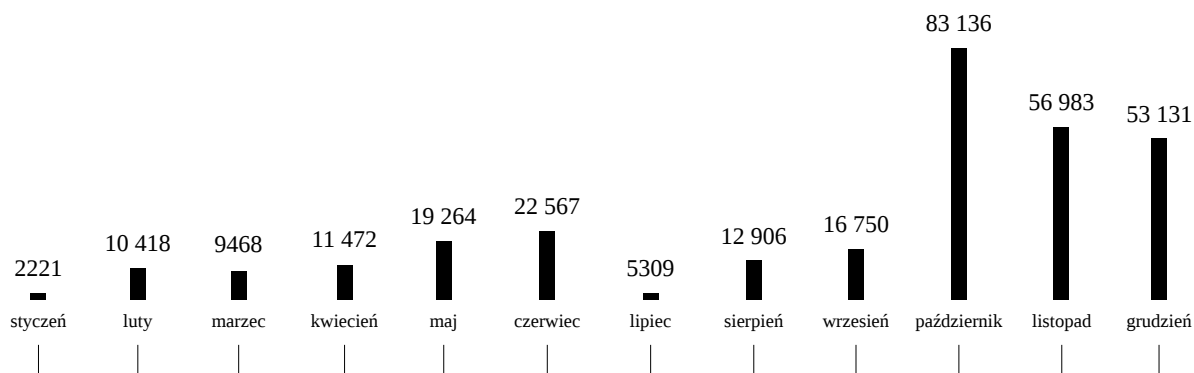

Frekwencja

FREKWENCJA W BARBAKANIE

14 291 osoby

WEJŚCIA NA STRONĘ WWW MUZEUM

450 854 ogółem

Czarka z Syreną

MHW 22052

wyrób firmy Braci Łopieńskich
srebro pr. 3

1936, Warszawa
ze zbiorów rzemiosła artystycznego

**MUZEUM
WARSZAWY**

ISBN 978-83-62189-42-7

9

788362 189427

Muzeum Warszawy
Sprawozdanie Muzeum Warszawy 2014
www.muzeumwarszawy.pl